

ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดย
นายสุทธิพงษ์ โชติรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

EFFECTS OF USING SCIM-C STRATEGY ON HISTORICAL CONTEXTUALIZATION
OF EIGHTH GRADE STUDENTS

By
MR. Suttipong CHOTIROM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education TEACHING SOCIAL STUDIES
Department of Curriculum and Instruction
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
โดย	นายสุทธิพงษ์ โชติรัมย์
สาขาวิชา	การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทน์ภัส นิยมทรัพย์)	

620620126 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : กลยุทธ์ SCIM-C, การสอนประวัติศาสตร์, ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

นาย สุทธิพงษ์ โชติรัมย์: ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และ 2) ศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 แผน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกันและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

620620126 : Major TEACHING SOCIAL STUDIES

Keyword : SCIM-C STRATEGY, TEACHING HISTORY, HISTORICAL CONTEXTUALIZATION

MR. Suttipong CHOTIROM : EFFECTS OF USING SCIM-C STRATEGY ON HISTORICAL CONTEXTUALIZATION OF EIGHTH GRADE STUDENTS Thesis advisor : Chairat Tosila, Ph.D.

The purposes of this research were 1) to compare the historical contextualization of eighth grade students who participated in history learning management using SCIM-C strategy, and 2) to study the development of historical contextualization of eighth grade students who participated in history learning management using SCIM-C strategy. The sample of this research consisted of 27 eighth grade students studying in the first semester during the academic year 2023 at Debsirinladya Kanchanaburi School under the Secondary Educational Service Area Office, Kanchanaburi. The research instrument used in the experiment were three historical unit plans using SCIM-C strategy. The research instrument used for data collection were four sets of historical contextualization tests. The data was analyzed by arithmetic mean, standard deviation, t-test for dependent, and repeated measures ANOVA.

The research findings were as follows:

1. The historical contextualization of eighth grade students after using SCIM-C strategy was higher than that before using SCIM-C strategy at .05 level of significance.
2. The development of historical contextualization of eighth grade students who participated in history learning management using SCIM-C strategy was developed to higher level at .05 level of significance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เพราะด้วยความรักและความปรารถนาดีจาก อ.ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่เฝ้าติดตามสอบถามความก้าวหน้าด้วยความห่วงใยและสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำทางวิชาการ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ รวมถึงให้กำลังใจในยามที่ผู้วิจัยรู้สึกเหนื่อยล้าและย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาตลอดระยะเวลาของการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งความดีงามของอาจารย์ที่มีต่อศิษย์จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ อ.ดร.ศศิพัชร จำปา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้เป็นต้นแบบของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ได้ให้คำปรึกษาและเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้กับผู้วิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ผ่านการแนะนำและส่งเสริมให้ผู้วิจัยอ่านเอกสารทางวิชาการทั้งภายในและต่างประเทศที่หลากหลายและกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.กรรณิการ์ สัจกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสอบพิจารณาหัวข้อวิทยานิพนธ์ และผศ.ดร.นันทน์ภัส นิยมทรัพย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.วราพร ภูวงศ์พันธ์ ผศ.ดร.สุพิชฌาย์ จินดาวัฒนภูมิ ผศ.ดร.ญาดาภัก กิจทวี อ.ดร.ปรัชญา เหลืองแดง อ.อภิษฐา สวนเข้ม อ.วรรัชิตา พิทักษ์พิเศษ และอ.มาลี โตสกุล ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กราบขอบพระคุณคณะครูและอาจารย์ในทุกระดับการศึกษาที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยและขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา บทความ และวิทยานิพนธ์ ผู้แปลเอกสารทางประวัติศาสตร์ รวมถึงแหล่งการสืบค้นข้อมูลทางวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร และแหล่งการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ออนไลน์ของหน่วยงานภายในและต่างประเทศ อาทิ คลังข้อมูลดิจิทัลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระบบคลังข้อมูลดิจิทัลของกรมศิลปากร ระบบสืบค้นข้อมูลพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเนเธอร์แลนด์ (The National Museum of Netherlands or Rijksmuseum) ระบบสืบค้นข้อมูลหอสมุดแห่งชาติฝรั่งเศส (The National Library of France) เป็นต้น

ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนตัวอย่างวิจัย ขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาส่งกำลังใจและคอยไต่ถามความก้าวหน้าตลอดระยะเวลาของการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงขอขอบใจนักเรียนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือวิจัยและนักเรียนตัวอย่างวิจัยทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างตั้งใจจนทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ขอบคุณเพื่อนพี่น้องสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือกันด้วยไมตรีจิตตลอดระยะเวลาของการศึกษาวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูอาคม แซ่ลิ้ม ครูภาณุพงศ์ กรเขต ครูณัฐเบศร์ นิยมทรัพย์ และครูสุเมธชา ลิ้มนุชสวาท เพื่อนครูผู้ให้คำปรึกษาอันมีค่า ได้แก่ ครูภูวดล วิริยะ รวมถึงผองเพื่อนผู้เป็นกัลยาณมิตรมาอย่างยาวนานนำโดยครูชยานันต์ ปรางจโรจน์ ครูธนากร อ่อนสำลี ครูครองคน บำรุงเวช และครูพิสิฐ เลิศพันธ์ ที่ให้กำลังใจกันเสมอมา

กราบขอบพระคุณคุณย่าสมพงษ์ โชติรัมย์ คุณพ่อประกอบ โชติรัมย์ และคุณแมร์ตนา โชติรัมย์ ผู้สร้างความมั่นคงแห่งชีวิตและวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย รวมถึงน้องอานนท์ โชติรัมย์ ที่ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมให้กำลังใจให้กัน

คุณความดีอันใดที่บังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อระลึกถึงหลวงปู่สุรินทร์ อธิปญโญ (โชติรัมย์) รวมถึงเหล่าบรรพชนแห่งพระนครศรีอยุธยาทุกชนชั้นในอดีตกาลที่ได้ร่วมกันก่อร่างสร้างบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสนงดงามตกทอดมายังสังคมไทยในสมัยปัจจุบัน

สุทธิพงษ์ โชติรัมย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย	10
คำถามการวิจัย	12
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ขอบเขตการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	16
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
1. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์.....	19
1.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์.....	19
1.2 ธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์.....	21
1.3 คุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์.....	22
1.4 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์.....	23

1.5 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	24
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C.....	29
2.1 ความเป็นมาของกลยุทธ์ SCIM-C.....	29
2.2 แนวคิดทฤษฎีของกลยุทธ์ SCIM-C.....	30
2.3 เป้าหมายและคุณค่าของกลยุทธ์ SCIM-C.....	31
2.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนของกลยุทธ์ SCIM-C	32
3. แนวคิดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)	36
3.1 ความหมายของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.....	36
3.2 ลักษณะธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.....	38
3.3 คุณค่าของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.....	39
3.4 ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	41
3.5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	46
3.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	50
3.7 การวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	62
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C.....	64
4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	69
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	84
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
การออกแบบการวิจัย	85
การกำหนดขอบเขตการวิจัย.....	86
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	89
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	101
การดำเนินการทดลองและการรวบรวมข้อมูล	115

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	117
สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย	118
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C.....	122
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C	124
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	144
สรุปผลการวิจัย.....	145
อภิปรายผลการวิจัย.....	145
ข้อเสนอแนะ.....	170
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	170
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้.....	171
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	175
รายการอ้างอิง.....	176
ภาคผนวก.....	186
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	187
ภาคผนวก ข ผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผลการสังเคราะห์ความหมาย และตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)	190
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	192
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	294
ภาคผนวก จ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	307
ภาคผนวก ฉ คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	327

ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากโปรแกรม SPSS.....	332
ภาคผนวก ซ หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	338
ประวัติผู้เขียน.....	340

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	47
ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและทดสอบหลังการทดลอง (The One Group Pretest – Posttest Design)	85
ตารางที่ 3 แบบแผนการวิจัยแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design)	86
ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ตารางที่ 5 การจำแนกชั่วโมงกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C.....	90
ตารางที่ 6 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	90
ตารางที่ 7 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	94
ตารางที่ 8 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout).....	97
ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์กับ ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	104
ตารางที่ 10 เกณฑ์การให้คะแนนตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบ Scoring Rubrics	105
ตารางที่ 11 แสดงระดับการให้คะแนนระดับคุณภาพของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	109
ตารางที่ 12 การปรับแก้ไขแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	109
ตารางที่ 13 การปรับแก้ไขแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	112

ตารางที่ 14	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	120
ตารางที่ 15	การเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C.....	122
ตารางที่ 16	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C วัดครั้งที่ 1 – 3 จำแนกตามรายตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	124
ตารางที่ 17	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 2 วัดจำนวน 3 ครั้ง และการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมด้วย Mauchly’s Test of Sphericity.....	128
ตารางที่ 18	ผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	129
ตารางที่ 19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3	129
ตารางที่ 20	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผลการสังเคราะห์นิยามศัพท์คำว่า “ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” (Historical Contextualization).....	191
ตารางที่ 21	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization).....	191
ตารางที่ 22	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	308
ตารางที่ 23	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา	309
ตารางที่ 24	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา	310
ตารางที่ 25	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธ์ไมตรี ทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาชาติ (การทดสอบก่อนเรียน).....	311

ตารางที่ 26 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 1).....	314
ตารางที่ 27 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 2).....	317
ตารางที่ 28 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 3).....	320
ตารางที่ 29 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient).....	323
ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient).....	324
ตารางที่ 31 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient).....	325
ตารางที่ 32 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient).....	326
ตารางที่ 33 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C	328

- ตารางที่ 34 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา)..... 329
- ตารางที่ 35 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา)..... 330
- ตารางที่ 36 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา)..... 331

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	11
รูปภาพที่ 2 กรอบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Framework for teaching historical contextualization).....	51
รูปภาพที่ 3 คำถามเชิงแนะนำสำหรับการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Guiding questions to reconstruct a historical context).....	53
รูปภาพที่ 4 กรอบการทำงาน 3 ขั้นตอน (A three-stage framework) สำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.....	56
รูปภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C	100
รูปภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	114
รูปภาพที่ 7 พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C.....	126
รูปภาพที่ 8 พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามรายตัวบ่งชี้	127
รูปภาพที่ 9 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1).....	131
รูปภาพที่ 10 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2).....	132
รูปภาพที่ 11 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจ	

รูปภาพที่ 18 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ใน แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1)142

รูปภาพที่ 19 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ใน แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของ กรุงศรี อยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2)..... 143

รูปภาพที่ 20 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นใน แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมสมัยอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3) 143

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเพื่ออธิบายอดีตของสังคมมนุษย์ตามมิติเวลา (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธยะ, 2525: 12) โดยอาศัยระเบียบวิธีการศึกษาในการตั้งคำถาม ค้นคว้า ตรวจสอบ ทำความเข้าใจบริบท วิเคราะห์ วิพากษ์ และตีความจากหลักฐานร่วมสมัยประเภทต่าง ๆ เท่าที่หลงเหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน (สีบแสง พรหมบุญ, 2521: 22; วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 8; อติศร ศักดิ์สูง, 2554: 3; Martin, 2012: 67) เพื่อเข้าถึงความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งของอดีตที่มีผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ในช่วงเวลานั้นสร้างขึ้น ได้แก่ ลักษณะทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม โดยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการกำหนดสภาพวิถีการดำรงชีวิต พฤติกรรมทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และความต้องการของมนุษย์ในอดีตที่ส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน (พรเพ็ญ อันตระกูล, 2527: 141; หลุยส์ กอตซ์ลัค, 2525: 20-21; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143)

ธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการสืบเสาะหาความรู้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2551: 87) เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตอันจะทำให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจว่าเราไม่สามารถนำความคิดของผู้คนในปัจจุบันไปตัดสินเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต การศึกษาอดีตต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในขณะนั้นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจอดีตได้ถูกต้องตามความเป็นจริง (วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; สีบแสง พรหมบุญ, 2538: 53-63; ปิยนาด บุนนาค, 2553: 21; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 245) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและฝึกนิสัยที่มีระเบียบ รอบคอบ วางตนเป็นกลาง ยึดมั่นต่อความจริง นับเป็นคุณลักษณะสำคัญของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน (สีบแสง พรหมบุญ, 2527: 76; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 23-24) รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะจากกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การสืบค้น กลั่นกรอง ตรวจสอบ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รอบตัวและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใด

เรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานการอ้างอิงข้อมูลจากหลักฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2560: 13)

การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับนานาชาติมีเป้าหมายสำคัญเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน
สืบสวนความรู้เกี่ยวกับสถาบัน ค่านิยม และความเชื่อของผู้คนในอดีตรวมถึงได้รับทักษะ
จากการสืบสวนและตีความทางประวัติศาสตร์และทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์และพัฒนาการ
ทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการเกิดขึ้นของโลกสมัยใหม่ (National Council for the Social
Studies, 2011: 30) ส่วนการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษาของไทยได้จัดการเรียน
การสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจ
ความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ รวมถึงสามารถใช้วิธีการ
ทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียน
เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลงและ
ผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 3)

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสังคมไทยพบว่า
การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวการศึกษา
ประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional Approach of History Education) ที่มุ่งเน้นการสอน
ประวัติศาสตร์แบบบรรยายเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนท่องจำข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเรื่องราว
ของบุคคลสำคัญ วันเวลา และรายละเอียดของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มากกว่าการส่งเสริมให้
ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่าน การเขียน การวิเคราะห์ การตีความและการวิพากษ์ข้อมูลจากหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง
 อีกทั้งยังเน้นการวัดและประเมินผลความสามารถของผู้เรียนในการจดจำข้อมูลทางประวัติศาสตร์
 ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกเบื่อหน่ายและท้อแท้ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพราะไม่สามารถ
จดจำเนื้อหาข้อมูลได้ทั้งหมด (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 3-6; พลับพลึง คงชนะ, 2543: 25; ชาญวิทย์
 เกษตรศิริ, 2551: 6; Huijgen et al., 2019a: 459-460) นอกจากนี้ผลการวิจัยของ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 1-3) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบ

Chalk and Talk ที่มุ่งเน้นบทบาทของครูเป็นผู้บรรยายเนื้อหาตามแบบเรียนแล้วให้นักเรียนท่องจำ ข้อมูลมากกว่าการสอนวิธีการสืบสวนความรู้จากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการคิดที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

นอกจากนี้การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสังคมไทยยังพบข้อมูลสำคัญว่าการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์มุ่งเน้นการปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจต่อชาติและวัฒนธรรมของตนเท่านั้น (พรเพ็ญ ฮันตระกูล, 2556: 325) ดังจะเห็นได้จากแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่เขียนเนื้อหามุ่งนำเสนอภาพลักษณ์ของประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมในประวัติศาสตร์ไทยให้มีลักษณะด้อยกว่าหรือเป็นศัตรูควบคู่ไปกับการยกย่องบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของไทยที่นำพาชาติบ้านเมืองสู่ความเป็นเอกราชและความยิ่งใหญ่ในอดีตซึ่งการเขียนแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในลักษณะนี้เกิดจากนโยบายทางการเมืองของรัฐที่ต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้คนในชาติผ่านการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จึงทำการสอดแทรกแนวคิดชาตินิยมลงในหลักสูตรการศึกษาของชาตินำไปสู่การสร้างมุมมองหรืออคติความเกลียดชังต่อประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน (สุนทร ชุตินทรานนท์ และคณะ, 2552: 96-100) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพันธ์นุพงษ์ วรวงาน (2562: 7) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในสถานศึกษาที่นำไปสู่การสร้างอคติทางชาติพันธุ์ พบว่า ภาพรวมของเนื้อหาการสอนประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษาเป็นประวัติศาสตร์ชาตินิยมที่มุ่งเน้นการศึกษาเหตุการณ์ผูกโยงกับวีรกรรมของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ เช่น วีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเจ้าตากสินในฐานะกษัตริย์นักรบผู้ทำศึกสงครามกอบกู้เอกราชของชาติ ดังนั้นการสอนประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาลักษณะดังกล่าวจึงมุ่งเน้นบริบททางการเมืองที่ละเลยต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นประวัติศาสตร์ความขัดแย้งที่นำไปสู่การสร้างอคติหรือความเกลียดชังต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยมองตนเองในฐานะผู้ถูกรุกรานและมองประเทศเพื่อนบ้านในฐานะศัตรูผู้รุกรานในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ.2310 ให้แก่กองทัพพม่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพิมพ์ ศรีปลั่ง (2558: 411-417) ได้ศึกษามุมมองของรัฐไทยที่มีต่อแรงงานพม่า พบว่า รัฐไทยมีความรู้สึกหวาดระแวงแรงงานพม่าซึ่งมุมมองดังกล่าวมีรากฐานมาจากปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือการมีความทรงจำทางประวัติศาสตร์ต่อชนชาติพม่าในฐานะศัตรูของชาติอันเป็นผลผลิตจากการใช้วิชาประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปลูกฝังจิตสำนึกชาตินิยมของคนไทย ส่งผลให้เกิดการสร้างอคติทางชาติพันธุ์ต่อคนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานข้ามชาติในไทยนำไปสู่การสร้างความรู้สึกรังเกียจและหวาดระแวงและมีทัศนคติเชิงลบต่อแรงงานพม่าในฐานะภัยคุกคามความมั่นคง

ของรัฐซึ่งการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่เน้นการท่องจำข้อมูลและปลูกฝังแนวคิดชาตินิยม อาจไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสืบเสาะหาความรู้และพัฒนาการคิด ผ่านการวิเคราะห์ ตีความ และวิพากษ์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (พลับพลึง คงชนะ, 2543: 25; สิริวรรณ ศรีพหล, 2551: 87)

นอกเหนือจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นยังพบ ปัญหาแนวคิดปัจจุบันนิยม (Presentism) ที่กำลังฝังรากลึกทางความคิดในหมู่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะการที่ผู้เรียนมีมุมมองต่อบุคคลในประวัติศาสตร์ (Historical Actors) ที่ตนกำลังศึกษาอยู่นั้นมีคุณลักษณะโง่เขลา ไร้เดียงสา และหลอกลวงง่าย อันเนื่องมาจากผู้เรียนตั้งข้อสันนิษฐานโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน (Present-Day Assumptions) และใช้มาตรฐานทางศีลธรรมร่วมสมัย (Contemporary Standards of Morality) ไปตัดสินการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์มากกว่าการทำความเข้าใจบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ผู้นั้นตามช่วงเวลาการศึกษา (VanSledright, 2011: 56) ซึ่งการใช้แนวคิดปัจจุบันนิยมในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถอธิบายและตีความการตัดสินใจของบุคคลในประวัติศาสตร์ภายใต้ช่วงเวลาและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่ศึกษาได้เพราะนักเรียนศึกษาอดีตผ่านความเชื่อและค่านิยมในปัจจุบัน ทั้งนี้การส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization) สามารถช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานได้สอดคล้องตามบริบททางประวัติศาสตร์และไม่ตัดสินอดีตโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน (Huijgen, 2018: 13) ดังนั้นจากการศึกษาธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ จุดมุ่งหมายและสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของไทยที่เป็นวิชาหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรเน้นการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะการคิดของผู้เรียนผ่านการตั้งคำถาม ค้นคว้า อ่าน วิเคราะห์ และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของผู้คนในอดีต ผู้เรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อให้สามารถอ่าน วิเคราะห์ และตีความหลักฐานได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของผู้คนในช่วงเวลาการศึกษาอันจะนำไปสู่ความสามารถในการอธิบายเรื่องราวของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของผู้คนตามช่วงเวลานั้นได้ถูกต้องและสมเหตุสมผล อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจว่า เราไม่สามารถนำความคิดของผู้คนในปัจจุบันไปตัดสินเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของผู้คนในอดีต การศึกษาอดีตต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัฒนิยะ, 2525: 10-11; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560:

245; The Stanford History Education Group, 2002; VanSledright, 2011; UMBC Center for History Education, 2013)

ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) ที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความแตกต่างของบรรทัดฐานทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของยุคสมัยหนึ่งในอดีตภายใต้การสืบสวนความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเกิดสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์ซึ่งได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน (Endacott and Brooks, 2013: 43; The College Board, 2015: 8) มีตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ได้แก่ 1) ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา 2) ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน 3) อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ และ 4) เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวแสดงถึงความสามารถของผู้เรียนในการระบุและอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ในช่วงเวลานั้นสร้างขึ้น ได้แก่ ลักษณะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นกับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นในระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกบนพื้นฐานของการตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัฒนียะ, 2525: 178-179; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 11; The Stanford History Education Group, 2002; VanSledright, 2011; UMBC Center for History Education, 2013; National Council for the Social Studies, 2013; New York State Education Department, 2014; The College Board, 2017; Huijgen et al., 2019a)

นอกจากนี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning) รวมถึงการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Historical Empathy) ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อค่านิยม ทักษะคิด ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดอันจะส่งผลต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต (Burns, 2004: 213; Van Boxtel and Van Drie, 2012; Endacott and Brooks, 2013: 43) อีกทั้งความเข้าใจบริบท

ทางประวัติศาสตร์มีคุณค่าต่อการส่งเสริมผู้เรียนในการทำงานร่วมกับหลักฐาน (Source Work) โดยเฉพาะการอ่านและตีความหลักฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานเพื่อตีความข้อมูลจากหลักฐานชิ้นนั้น ๆ ได้ใกล้เคียงกับเจตนาที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานต้องการแสดงออก (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธินยะ, 2525: 10-11; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; VanSledright, 2004: 231; The Stanford History Education Group, 2002) รวมถึงมีคุณค่าต่อการส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยของผู้เรียนซึ่งการที่ผู้เรียนในฐานะพลเมืองของสังคมมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทในอดีตที่ส่งผลสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน อันจะนำไปสู่ความสามารถในการอภิปรายเชิงบริบทเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งทางสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผล (McCully, 2012: 10)

แม้ว่าความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ แต่จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ระดับนานาชาติพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่จะศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยละเลยต่อการทำความเข้าใจบริบท (Decontextualization) และแยกการศึกษาหลักฐานแต่ละชิ้นออกจากกันทำให้ไม่เห็นการเชื่อมโยงกันของข้อมูลหลักฐานและไม่ให้ความสำคัญว่าผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานนั้นมีความเป็นกลางหรือไม่ (VanSledright, 2004: 231) ซึ่งสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ข้างต้นส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ครูผู้สอนไม่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อมุ่งพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน ดังที่ Huijgen et al. (2019a) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาไม่ได้ส่งเสริมการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในบทเรียนอย่างชัดเจน ไม่มีครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์คนใดได้รับคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 ในเกณฑ์ระดับ 4 คะแนน นอกจากนี้ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเมื่อต้องปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ อีกทั้งผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะตัดสินอดีตโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน (Present-Oriented Perspectives) นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ส่วนการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในวงการศึกษาไทยพบงานวิจัยของ ธนวัต เปรมปรีชา (2565) ที่ได้ศึกษาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการอธิบาย เปรียบเทียบและประเมินผลของเหตุการณ์ในอดีตโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายในมิติของเวลา สถานที่ และ สังคม ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องมาจากลักษณะบริบททางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ในอดีตที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจมีหลากหลายและแตกต่างกันไปตามประเด็นหรือยุคสมัยที่ศึกษา จึงส่งผลให้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์พัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ยาก ดังนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาและใช้รูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์รวมถึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะท้าทายความรู้และความสามารถของผู้เรียน โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ผ่านการอ่าน การวิเคราะห์และการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้สอนจำเป็นต้องคัดเลือกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาในลักษณะสร้างความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) หรือความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ (Historical Tension) มาเป็นกรณีศึกษาให้กับผู้เรียนโดยมีลักษณะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัย ตั้งคำถาม และค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนควรจัดเตรียมคำถามและหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจต่อบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา รวมถึงควรให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตที่ไม่คุ้นเคยและสร้างมโนภาพได้อย่างถูกต้อง (Reisman and Wineburg, 2008: 203-204; Havekes et al., 2012; 87-88) และควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้พื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Reconstruct the historical context) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายโดยมีการยกตัวอย่างและการเสริมต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ในการตีความกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Huijgen, 2018: 442-444) ทั้งนี้ผู้สอนสามารถพิจารณาเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น เส้นเวลา รูปภาพ หรืองานวรรณกรรม เป็นต้น นำมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน (Hutton and Hembacher, 2012: 36)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ข้างต้น พบว่า กลยุทธ์ SCIM-C ที่ David Hicks ศาสตราจารย์สาขาวิชาการศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์ Peter Doolittle ศาสตราจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาทางการศึกษา และ E. Thomas Ewing ศาสตราจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากสถาบันโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia Polytechnic Institute and State University) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันออกแบบและพัฒนากลยุทธ์ SCIM-C บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้และแนวคิดการสืบสวนทางประวัติศาสตร์อันเนื่องมาจากปัญหาสำคัญที่ว่า การสืบสวนทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ซับซ้อนเพราะการปฏิบัติกิจกรรมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิดที่หลากหลาย เช่น การประเมินความน่าเชื่อถือ การเข้าใจมุมมอง การวิเคราะห์ การตีความ การสังเคราะห์ รวมถึงการสรุปข้อมูลจากหลักฐานอย่างมีเหตุผลส่งผลให้การปฏิบัติกิจกรรมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ง่ายหรืออาจประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมโดยการเสริมต่อการเรียนรู้จากครูผู้สอนประวัติศาสตร์ซึ่งวิธีการหนึ่งสำหรับการเสริมต่อการเรียนรู้ในกระบวนการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ คือ การใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นกลยุทธ์ที่ออกแบบขึ้นมาสำหรับการเสริมต่อการเรียนรู้ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกและลดความซับซ้อนในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน รวมถึงเป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม สะท้อนผล และสร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการพัฒนาการตีความทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การเข้าใจมุมมองและบริบททางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล (Hicks and Doolittle, 2009: 132-133; Lee and Friedman, 2009: 10; Scheuerell, 2015: 84-85)

กลยุทธ์ SCIM-C เป็นกลยุทธ์สำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นการสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นเริ่มต้นในการตรวจสอบหลักฐานแต่ละชิ้นโดยผู้สอนให้ผู้เรียนตรวจสอบมุมมองทางเอกสาร (The Documentary Aspects) ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นอย่างรวดเร็วเพื่อค้นหาข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนจากหลักฐาน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องทำการระบุหัวเรื่อง ผู้เขียน จุดประสงค์ ผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ประเภทหลักฐาน ข้อมูลวันที่ แนวความคิดและมุมมองของผู้เขียนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

2) ขั้นการทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C) ขั้นตอนนี้ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้เวลากับหลักฐานมากขึ้นเพื่อสำรวจมุมมองแท้จริงของหลักฐาน (The Authentic Aspects of the Source) ในลักษณะของการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเวลา (Time) และพื้นที่ (Space) พร้อมทั้งทำความเข้าใจต่อสำนวนภาษาหรือรูปภาพจากอดีตภายในหลักฐาน นอกจากนี้ผู้เรียนควรให้ความสำคัญต่อค่านิยม อุปนิสัย และขนบธรรมเนียมของผู้คนในยุคสมัยนั้นซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากสมัยปัจจุบันและหลีกเลี่ยงการใช้หลักฐานโดยนำบริบทในปัจจุบันไปตัดสินอดีต

3) ขั้นการสรุปลงความเห็น (Inferring: I) ขั้นตอนนี้ออกแบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสทบทวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่รวบรวมได้จากหลักฐานและเริ่มต้นอ่านข้อมูลที่มีนัยยะแฝง (Subtexts) และทำการสรุปลงความเห็นตามข้อเท็จจริงจากหลักฐาน (Inference) บนพื้นฐานของความเข้าใจบริบทและการตรวจสอบหลักฐานอย่างต่อเนื่อง

4) ขั้นการตรวจสอบ (Monitoring: M) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นสุดท้ายในการตรวจสอบหลักฐานแต่ละชิ้นโดยผู้เรียนทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์และสะท้อนผลบนข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) ขั้นการยืนยัน (Corroborating: C) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นเมื่อผู้เรียนวิเคราะห์หลักฐานแต่ละชิ้นเสร็จแล้วและพร้อมที่จะขยายผลการวิเคราะห์โดยทำการเปรียบเทียบหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้ ผู้เรียนต้องพิจารณาว่าหลักฐานที่ได้วิเคราะห์นั้นมีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร ผู้เรียนควรมองหาข้อมูลที่มีนัยยะแฝงในหลักฐานที่อาจขัดขวางการตีความและการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ เมื่อผู้เรียนพบข้อขัดแย้งระหว่างหลักฐานต้องทำการสืบสอบเพิ่มเติมแล้วทำการสร้างข้อสรุปบนพื้นฐานข้อมูลจากการสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C จะมีคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Questions) จำนวน 4 คำถามที่จะช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหลักฐานได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถถามคำถามเพิ่มเติมได้ในแต่ละขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C (Hicks et al., 2004: 221-225)

การใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ผ่านการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์และวิเคราะห์หลักฐานเชิงลึกได้อย่างรอบคอบ (Hicks et al., 2004: 222) รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การค้นพบข้อมูลที่น่าสนใจจากอดีตที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ในระดับใหม่ที่สูงขึ้น (Holcomb et al., 2011: 102-111) อีกทั้งกลยุทธ์ดังกล่าวยังช่วยสร้างความรู้สึกรักให้กับผู้เรียนเสมือนเป็นนักประวัติศาสตร์ที่กำลังทำงานกับหลักฐานชั้นต้นและตีความเรื่องราวในอดีตด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกต่อการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังพบว่า คำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Question) ในแต่ละชั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ทำให้ผู้เรียนรับรู้ถึงการเชื่อมโยงกันของข้อมูลจากหลักฐานแต่ละชั้นที่ศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าข้อมูลที่เชื่อมโยงกันเพิ่มเติมต่อไปอีก (Ogle et al., 2018: 136-142) ในท้ายที่สุด การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการศึกษาเรื่องราวในอดีตผ่านการสืบสวนทางประวัติศาสตร์และก้าวข้ามการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่จำกัดเฉพาะอยู่ในตำราเรียนส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความฉลาดรู้ได้อย่างเป็นระเบียบ (Disciplinary Literacy Skills) นับเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน (Hicks et al., 2016: 9-15)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้สามารถทำความเข้าใจอดีตและประยุกต์ใช้วิธีการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุและอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตที่ศึกษานั้นกับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและอธิบายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตได้สอดคล้องกับบริบทหรือโลกทัศน์ของผู้คนในช่วงเวลานั้น เพราะการที่นักเรียนเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในอดีตที่ส่งผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและสามารถอภิปรายประเด็นปัญหาสังคมในปัจจุบันได้อย่างเข้าใจและมีเหตุผลซึ่งนับเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมต่อการเรียนรู้ในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีตและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S)
 ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาแล้วร่วมกันตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จากนั้นผู้เรียนตรวจสอบมุมมองทางเอกสารของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นโดยใช้เวลาแบบรวดเร็วเพื่อค้นหาข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นในประเด็นเกี่ยวกับหัวเรื่อง ผู้เขียน จุดประสงค์ ผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ประเภทหลักฐาน ข้อมูลวันที่ แนวความคิดและมุมมองของผู้เขียนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C)
 ผู้เรียนสำรวจมุมมองแท้จริงของเอกสารหลักฐานในลักษณะของการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาโดยไม่นำบริบทในปัจจุบันไปตัดสินอดีตแล้วให้ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้น

ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring: I)
 ผู้เรียนทบทวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่รวบรวมได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นในขั้นก่อนหน้า จากนั้นผู้เรียนตีความหลักฐานตามข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ 2 ลักษณะ คือ 1) การตีความในขั้นต้นเป็นการอ่านเพื่ออธิบายว่าเอกสารหลักฐานนั้นให้ข้อมูลใด โดยพิจารณาจากเนื้อหาของเอกสารหลักฐานที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาและ 2) การตีความในขั้นสูงเป็นการอ่านเพื่ออธิบายจุดประสงค์หรือทัศนคติของผู้เขียนเอกสารหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุอย่างตรงไปตรงมารวมถึงข้อมูลใด ๆ ที่มีนัยยะแฝงแล้วทำการสรุปผลการตีความตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M)
 ผู้เรียนตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นแล้วสรุปข้อมูล/ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จากนั้นนำข้อมูล/ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์นำมาตรวจสอบกับข้อสมมติฐานของคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนร่วมกันตั้งไว้ในขั้นที่ 1 ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไรแล้วให้ผู้เรียนพิจารณาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมเพื่อให้ข้อสรุป/ข้อค้นพบดังกล่าวครอบคลุมสาระสำคัญตามประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C)
 ผู้เรียนเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการวิเคราะห์และตีความแล้วจากขั้นต่อก่อนหน้า โดยทำการพิจารณาว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นที่ได้วิเคราะห์และตีความมาแล้วนั้นมีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร ผู้เรียนค้นหาข้อมูลที่มีนัยยะแฝงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อาจขัดขวางการวิเคราะห์ ตีความ และตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ที่ตั้งไว้ เมื่อผู้เรียนพบข้อขัดแย้งระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต้องทำการสืบสวนเพิ่มเติม เมื่อผู้เรียนเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์เสร็จแล้วจะเริ่มต้นสร้างข้อสรุปบนพื้นฐานข้อมูลจากการสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์และออกแบบผลงานนำเสนอข้อมูล/ข้อค้นพบเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ทั้งนี้ในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C จะมีคำถามเชิงวิเคราะห์ จำนวน 4 คำถามที่จะช่วยให้ผู้เรียนศึกษาลักษณะได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถถามคำถามเพิ่มเติมในแต่ละขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C

ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)
 ความสามารถในการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตที่ศึกษานั้นกับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นบนพื้นฐานของการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างมีเหตุผลโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต มีตัวบ่งชี้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา
2. ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน
3. อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์
4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 189 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ ม.2/1, ม.2/2 และ ม.2/3 มาตรฐาน ส 4.3 ตัวชี้วัดที่ ม.2/1, ม.2/2 และ ม.2/3 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ รวม 18 ชั่วโมง ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 6 ชั่วโมง

2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยาใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 6 ชั่วโมง

2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 6 ชั่วโมง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง

นียมศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C** หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมต่อการเรียนรู้ในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีตและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นเริ่มต้นในการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น โดยผู้สอนให้ผู้เรียนตรวจสอบมุมมองทางเอกสารของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นโดยใช้เวลาแบบรวดเร็วเพื่อค้นหาข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องทำการระบุหัวเรื่อง ผู้เขียน จุดประสงค์ ผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ประเภทหลักฐาน ข้อมูลวันที่ แนวความคิดและมุมมองของผู้เขียนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C) ขั้นตอนนี้ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้เวลากับหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสำรวจมุมมองแท้จริงของหลักฐานในลักษณะของการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเวลาและพื้นที่ พร้อมทั้งทำความเข้าใจต่อสำนวนภาษาหรือรูปภาพจากอดีตภายในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นรวมถึงให้ความสำคัญต่อค่านิยม อุดมคติ และขนบธรรมเนียมของผู้คนในยุคสมัยนั้นซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากสมัยปัจจุบันและหลีกเลี่ยงการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยนำบริบทในปัจจุบันไปตัดสินอดีต

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring: I) ขั้นตอนนี้ออกแบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสทบทวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่รวบรวมได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นและเริ่มต้นอ่านข้อมูลที่มีนัยยะแฝงแล้วทำการสรุปลงความเห็นตามข้อเท็จจริงจากหลักฐานบนพื้นฐานของความเข้าใจบริบทและการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นสุดท้ายในการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นโดยผู้เรียนทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์แล้วสะท้อนผลบนข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นเมื่อผู้เรียนวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นเสร็จแล้วจากขั้นตอนก่อนหน้าและพร้อมที่จะขยายผลการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยทำการพิจารณาว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่ได้วิเคราะห์มาแล้วนั้นมีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้ผู้เรียนควรมองหาข้อมูลที่มีนัยยะแฝงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อาจขัดขวางการตีความและการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ เมื่อผู้เรียนพบข้อขัดแย้งระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต้องทำการสืบสอบ

เพิ่มเติม เมื่อผู้เรียนเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์เสร็จแล้วจะเริ่มต้นสร้างข้อสรุปบนพื้นฐานข้อมูลจากการสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ในแต่ละชั้นของกลยุทธ์ SCIM-C จะมีคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่จะช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหลักฐานได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถถามคำถามเพิ่มเติมในแต่ละขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C

2. การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) หมายถึง แนวคิดการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานที่มีความยากและซับซ้อนได้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้การเสริมต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีหลายแนวทาง เช่น การตั้งคำถาม การอธิบาย การสาธิต การให้ทำงานกลุ่มร่วมกัน การให้ตัวอย่างภาระงาน การใช้เครื่องมือหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ กับผู้เรียน เป็นต้น

3. การสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางความคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน ค้นคว้า รวบรวม ประเมินความน่าเชื่อถือ เข้าใจมุมมอง วิเคราะห์ ตีความ และสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล

4. ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization) หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตที่ศึกษากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นบนพื้นฐานของการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างมีเหตุผลโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต มีตัวบ่งชี้ 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เป็นการระบุข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

4.2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน เป็นการอ่านเพื่อค้นหาและอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต แบ่งการตีความเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) การตีความขั้นต้น เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายว่าเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นต้องการสื่อความหมายหรือให้ข้อมูลใดโดยทำการพิจารณาความหมายของคำหรือภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในเอกสารที่ผู้เขียนหลักฐานนั้นใช้บันทึก

เรื่องราว และ 2) การตีความชั้นลึก เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายจุดประสงค์ ทศนคติ หรือเจตนาารมณ์ของผู้เขียนหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมารวมถึงข้อมูลที่มีนัยยะแอบแฝงใด ๆ ในเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์

4.3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์นำมาอธิบายปัจจัยเชิงผลกระทบหรือผลสืบเนื่องที่ตามมาต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

4.4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น เป็นการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก ในมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์

5. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนได้รับการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ผ่านการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่จะช่วยพัฒนาการวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของผู้คนในอดีต ทั้งนี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในระบอบประชาธิปไตย เพราะการที่ผู้เรียนในฐานะพลเมืองของสังคมมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในอดีตที่ส่งผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันอันจะนำไปสู่ความสามารถในการอภิปรายเชิงบริบทเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผลและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างเหมาะสม นับเป็นความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันที่มีความสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้เสริมต่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการสืบสวน

ทางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน เช่น การตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การเปรียบเทียบข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การสังเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3. ศึกษานิเทศก์และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และแนวคิดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ไปเผยแพร่หรือแนะนำให้กับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สืบสวนความรู้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning) รวมถึงการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Historical Empathy) ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดที่ส่งผลต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้สมเหตุสมผลโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
  - 1.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์
  - 1.2 ธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์
  - 1.3 คุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์
  - 1.4 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
  - 1.5 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
  - 2.1 ความเป็นมาของกลยุทธ์ SCIM-C
  - 2.2 แนวคิดทฤษฎีของกลยุทธ์ SCIM-C
  - 2.3 เป้าหมายและคุณค่าของกลยุทธ์ SCIM-C
  - 2.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนของกลยุทธ์ SCIM-C
3. แนวคิดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)
  - 3.1 ความหมายของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.2 ลักษณะธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.3 คุณค่าของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.4 ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 3.7 การวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
  - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

1. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยทำการศึกษาความหมาย ธรรมชาติของวิชา คุณค่า จุดมุ่งหมาย และแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์

“ประวัติศาสตร์” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “History” มีรากศัพท์มาจากคำในภาษากรีก ว่า “Historia” หมายถึง การสืบสวนหรือไต่ถาม คำว่า “ประวัติศาสตร์” ในภาษาไทย ได้รับพระราชทานบัญญัติศัพท์จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ซึ่งเกิดจากการสมาสคำในภาษาบาลี คือ “ประวัติ” หมายถึง เรื่องราวความเป็นไป และคำในภาษาสันสกฤต คือ “ศาสตร์” หมายถึง ความรู้ เพื่อใช้เทียบเคียงกับคำว่า “History” ให้มีความหมายครอบคลุมมากกว่าคำว่า “พงศาวดาร” (Chronicle) ที่ใช้กันมาแต่เดิม (จันทร์ฉาย ภัคธิดา, 2545: 1; สิริวรรณ ศรีพหล, 2553: 2) จากการศึกษาความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวคิดของนักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาได้อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

Ward (1971: 30) นักการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นการสืบสวนเรื่องราวความเป็นมาในอดีตของมนุษยชาติ เพื่ออธิบายเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผล

J. H. Hexter (1972: 5) นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกัน อธิบายว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดจากพฤติกรรมมนุษย์ที่มีผู้เขียนไว้อย่างมีระเบียบและเหตุผล ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

R.G. Collingwood (1976: 9) นักประวัติศาสตร์และโบราณคดีชาวอังกฤษ ได้อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า เป็นศาสตร์ที่เป็นการวิจัยหรือการสืบสวนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ในอดีต

สืบแสง พรหมบุญ (2521: 22) ได้สรุปความหมายของประวัติศาสตร์ไว้กว้างกว่า 2 ประการ ดังนี้

1) ประวัติศาสตร์ในความหมายกว้างที่สุด หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดในอดีตของมนุษย์ซึ่งไม่มีใครสามารถหาข้อเท็จจริงหรือทราบได้ทั้งหมด แต่สิ่งที่เกิดจากพฤติกรรมมนุษย์ทั้งหลายทั้งปวงนั้นเป็น “ประวัติศาสตร์” ของมนุษยชาติ ประวัติศาสตร์ในความหมายแรกนี้ ไม่มีความสำคัญหรือมีประโยชน์อะไรนัก เพราะเราไม่มีทางทราบสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตได้ทั้งหมด

2) ประวัติศาสตร์ในอีกความหมายหนึ่งมีความสำคัญกว่าความหมายแรก หมายถึง การเขียนข้อเท็จจริงของเหตุการณ์และประสบการณ์ในอดีตที่นักประวัติศาสตร์เห็นว่า มีคุณค่าขึ้นมาใหม่โดยอาศัยการค้นคว้า การวิเคราะห์ และการตีความจากหลักฐานทั้งปวงที่มีอยู่ ความหมายประการที่สองมีความหมายและมีคุณค่ากว่าความหมายแรก เพราะเป็นประวัติศาสตร์ที่เราเข้าใจได้ มีเหตุผลและมีหลักฐานสนับสนุน

นาฏวิภา ชลิตานนท์ (2524: 6) ได้สรุปความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ 2 ประการ ดังนี้

- 1) ประวัติศาสตร์ หมายถึง ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตของมนุษยชาติ
- 2) ประวัติศาสตร์ หมายถึง บันทึกเรื่องราว การศึกษาค้นคว้า การตรวจสอบ พิจารณาไตร่ตรองหรือวินิจฉัยเรื่องราวของการกระทำของมนุษย์ในอดีตโดยอาศัย หลักฐานที่ยังตกค้างมาจนปัจจุบัน

นินิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตถิยะ (2525: 12) ได้ให้ความหมายประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเพื่ออธิบายอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา

แถมสุข นุ่มนนท์ (2527: 25) อธิบายว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง การไต่สวนเข้าไป ให้รู้ถึงความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของอดีต

พรเพ็ญ อันตระกูล (2529: 9) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ คือ อดีตที่มีความหมาย ต่อมนุษย์และสังคมเป็นเรื่องราวของมนุษย์ส่วนรวมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลจากการกระทำของมนุษย์

วิภา เอี่ยมประไพ (2535: 3) ได้สรุปความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ 2 แนวทาง ได้แก่

- 1) ประวัติศาสตร์ หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดในอดีตของมนุษย์
- 2) ประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งมนุษย์ในอดีตได้ทิ้งร่องรอยไว้แล้วทำการเรียบเรียงขึ้นใหม่ให้ใกล้เคียงกับความจริง

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 8) อธิบายว่า ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจ และอธิบายว่า เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สำคัญทั้งหลายในอดีตได้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร บนพื้นฐานของหลักฐานร่วมสมัยประเภทต่าง ๆ เท่าที่ยังหลงเหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน

อดิศร ศักดิ์สูง (2554: 4) อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษา เรื่องราวในอดีตที่รวมไปถึงระเบียบวิธีในการศึกษาโดยมีจุดหมายสำคัญคือการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมซึ่งได้ผ่านไปแล้ว

จากการศึกษาความหมายของประวัติศาสตร์จากแนวคิดของนักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ สามารถสรุปความหมายของประวัติศาสตร์ได้ 2 นัย ได้แก่

- 1) ประวัติศาสตร์ หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ในอดีต และ
- 2) ประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของอดีตผ่านกระบวนการสืบสวนที่ต้องอาศัย การค้นคว้า ตรวจสอบ วิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ สรุป และนำเสนอข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์ในช่วงเวลานั้นได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.2 ธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในอดีตได้ผ่านกาลเวลาและเหลืออยู่ในความสำคัญของมนุษย์ (พรเพ็ญ ฮันตระกูล: 2529: 3) และเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่จัดอยู่ในประเภทศาสตร์บริสุทธิ์ที่เน้นให้ความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นประโยชน์ต่อศาสตร์บริสุทธิ์หรือศาสตร์ประยุกต์สาขาวิชาอื่น ๆ (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตติยะ, 2525: 24-25) รวมถึงเป็นสาขาวิชาในกลุ่มสังคมศาสตร์ที่มีเนื้อหาสาระที่เน้นการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์หรือมนุษย์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นแรงผลักดันทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (แถมสุข นุ่มนนท์, 2527: 25; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140; สิริวรรณ ศรีพหล, 2553: 6-8) นอกจากนี้ลักษณะธรรมชาติอีกประการหนึ่งของประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีการผสมผสานกันระหว่างข้อเท็จจริงกับการตีความหมายของข้อเท็จจริง (สมศักดิ์ ชูโต: 2527: 13) เนื่องจากเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีตไม่อาจสังเกตได้โดยตรงเพราะเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้วทำให้ความรู้เกี่ยวกับอดีตของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยการตีความข้อมูลจากหลักฐานประเภทต่าง ๆ ส่งผลให้หลักฐานเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ในทุกยุคสมัย (อดิศร ศักดิ์สูง, 2551: 102-103) ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ควรให้ความสำคัญทั้งผู้สอนและผู้เรียนในการสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยเน้นส่งเสริมการจัดกิจกรรมปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (Doing History) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำการสืบสวนหาความรู้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ผ่านการตั้งคำถาม ค้นคว้า รวบรวม คัดเลือก ประเมินความน่าเชื่อถือ วิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ข้อมูล รวมถึงทำความเข้าใจบริบทที่แตกต่างกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต (รัชนิกร หงส์พนัส, 2547: 113; สิริวรรณ ศรีพหล, 2551: 87; Phillips, 2002: 17; Barton and Levstik, 2003: 358; Martin, 2012: 67) จากลักษณะธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มี

เนื้อหาสาระและกระบวนการศึกษาที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ รวมถึงเป็นวิชาที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิด พฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในอดีต เพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจตนเองและสังคม รวมถึงใช้ประโยชน์จากธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมศักดิ์ ชูโต: 2527: 12-13; สืบแสง พรหมบุญ: 2538: 53)

1.3 คุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยเติมเต็มความปรารถนาขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการสนองความต้องการรู้เรื่องราวความเป็นมาของตนเองและสังคมแทนการคาดเดาหรือหลงเชื่อเรื่องราวโดยปราศจากการอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน (อาคม พัฒิยะ, 2519: 9; จันทรฉาย ภัคธิดา, 2545: 3; Ministry of Education, 2018: 103) การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้ศึกษาได้พัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วยการตั้งคำถาม ค้นคว้า วิเคราะห์ วิพากษ์ ตีความ และนำเสนอข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย (รัชนิกร หงส์พนัส, 2544: 26; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 15) รวมถึงช่วยฝึกนิสัยที่มีระเบียบวินัย รอบคอบ วางตนเป็นกลาง ยึดมั่นต่อความจริง และเป็นผู้มีเหตุผลนับเป็นคุณสมบัติสำคัญของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน (สืบแสง พรหมบุญ, 2527: 76; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 23-24) สอดคล้องกับพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานไว้ในบทพระราชนิพนธ์คำนำของหนังสือ สะพาน: รวมบทความประวัติศาสตร์ แผนกวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2521 มีใจความตอนหนึ่งทรงมีพระราชดำริถึงคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ว่า

“...ประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง คือ ช่วยให้ผู้ศึกษาได้รู้จักใช้ความคิด รู้จักหาเหตุผลจากข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นการลับสมอง และทำให้ได้รับความรู้ อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ในแง่นี้ประวัติศาสตร์มิได้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมไว้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การตีความ ประเมินคุณค่าของข้อมูลในแง่มุมใหม่ ๆ (ซึ่งเป็นสิ่งทำได้เสมอ) รวมทั้งยังเป็นการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตด้วย ...”

(สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558: 101)

นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ หรือทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ในช่วงเวลานั้นสร้างขึ้น ได้แก่ ลักษณะการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม ซึ่งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม พฤติกรรมทางความคิด ความเชื่อ และความต้องการของมนุษย์ในอดีตที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ศึกษาสามารถอธิบายเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในอดีตได้สอดคล้องกับบริบทและโลกทัศน์ของผู้คนในช่วงเวลานั้นโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต (หลุยส์ กอตชัลค์, 2525: 20-21; วีณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; พรเพ็ญ อันตระกูล, 2527: 141; ศรีศักร วัลลิโภดม, 2547: 11; Reisman and Wineburg, 2008: 202; VanSledright, 2011: 56) อีกทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสำเร็จหรือข้อผิดพลาดของมนุษย์ในอดีตเพื่อนำมาเป็นบทเรียนที่มีค่าต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาสังคมมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (จันทร์ฉาย ภัคธิดา, 2545: 3-5; สิริวรรณ ศรีพหล, 2553: 17-18) รวมถึงช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตย เช่น การยอมรับมุมมองที่แตกต่างไปจากความคิดของตน การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจรับข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างรอบคอบ การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของการอ้างอิงข้อมูลจากหลักฐาน การอภิปรายหรือโต้แย้งประเด็นปัญหาทางสังคมในปัจจุบันอย่างเข้าใจบริบทจากอดีต การรู้สึกรักและผูกพันต่อชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติอันจะนำไปสู่การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม (สิริวรรณ ศรีพหล, 2551: 87-88; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 13; VanSledright, 2004: 233; McCully, 2012: 10; Ministry of Education, 2018: 103) จากคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่วางรากฐานความรู้เกี่ยวกับอดีตของมนุษย์ทุกด้านในการศึกษาศาสตร์ทุกแขนงไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ในแวดวงการศึกษาปัจจุบันและสืบเนื่องไปถึงอนาคต (สีบแสง พรหมบุญ, 2527: 76; สุเนตร ชุตินทรานนท์ และคณะ, 2552: 3-4)

1.4 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มุ่งเน้นไปที่การทำ ความเข้าใจเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด รวมถึงมุ่งพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลผ่านการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) ด้วยการตั้งคำถาม ค้นคว้า วิเคราะห์ และตีความเรื่องราวของเหตุการณ์

ตามลำดับเวลาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ที่มนุษย์ในอดีตได้ทิ้งร่องรอยไว้ เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถตรวจสอบและทำความเข้าใจบริบทต่าง ๆ ในอดีตที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ อันจะนำไปสู่การเข้าใจสภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคตที่มีผลสืบเนื่องมาจากอดีตได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเข้าใจและใช้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Concepts) เช่น ความต่อเนื่อง (Continuity) การเปลี่ยนแปลง (Change) สาเหตุ (Cause) ผลสืบเนื่อง (Consequence) ความเหมือน (Similarity) ความแตกต่าง (Difference) และความสำคัญ (Significance) ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม ได้อย่างมีเหตุผลและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชาติ และต่างชาติ ในมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้ศึกษานำความรู้หรือบทเรียน จากอดีตไปใช้พัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม รวมถึงยังมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ศึกษาผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การใฝ่เรียนรู้ การยึดมั่น ต่อความจริง การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นับเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย (สืบแสง พรหมบุญ, 2521: 31-32; ดนัย ไชโยธา, 2534: 112-113; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 26; รัชนิกร หงส์พันธ์, 2547: 113; สิริวรรณ ศรีพหล, 2551: 132-135; อติศร ศักดิ์สูง, 2554; National Council for the Social Studies, 2011: 30; Department for Education, 2013)

1.5 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยก่อนพุทธศักราช 2494 คำว่า “ประวัติศาสตร์” (History) ยังไม่ถูกบัญญัติขึ้นใช้ แต่การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยถูกจัดรวม อยู่ในเรื่องของ “ตำนานและพงศาวดาร” ดังนั้นสภาพการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียน จึงจัดรวมอยู่ในวิชา “ความรู้เรื่องเมืองไทย” ในหลักวิชาภาษาไทย ซึ่งจำกัดขอบเขตการศึกษาอยู่ เฉพาะเรื่องราวของไทยและประเทศที่เกี่ยวข้องกับไทยเท่าที่พอจะสามารถหาหลักฐานได้ ต่อมาพุทธศักราช 2503 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาครั้งใหญ่ทำให้ วิชาประวัติศาสตร์ถูกจัดให้รวมอยู่ในวิชา “สังคมศึกษา” มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย โดยเน้นเนื้อหาประวัติศาสตร์ชาติไทย บุคคลสำคัญของชาติ และประวัติศาสตร์ต่างประเทศ (เฉลิม มลิลลา นิตีเขตต์ปรีชา, 2559: 45-46) การจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดเน้นในการจัดการศึกษาของประเทศในหมวด 4 มาตรา 23 (1) ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ

บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและ มาตรา 24 (2) ที่กำหนดให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 13) จากสาระที่ระบุไว้ในมาตรา 23 (1) และ มาตรา 24 (2) มีประเด็นสำคัญในการให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ สังคมไทยและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ ให้กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับ จุดเน้นในการจัดการศึกษาของประเทศมีแนวทางดังนี้

Phillips (2002: 17) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ควรส่งเสริมให้ นักเรียนเข้าใจว่า ประวัติศาสตร์เป็นหัวใจสำคัญของเรื่องราวที่หลากหลายของผู้คนในบริบทที่แตกต่าง กันในทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และอื่น ๆ รวมทั้งควรส่งเสริมการวิเคราะห์ ประเมิน สาระสำคัญ และใช้หลักฐานภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ แนวคิด เจตคติ และความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ในอดีต

Barton and Levstik (2003: 358) กล่าวว่า การสอนประวัติศาสตร์ควรยึดมั่น วิสัยทัศน์ (Vision) ที่ว่า นักเรียนต้องสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับอดีต ทำการพิจารณาหลักฐานขั้นต้น และชั้นรองที่หลากหลายเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ ทำการเปรียบเทียบมุมมองและแบ่งปันข้อสรุป ผ่านกิจกรรมการอภิปราย การโต้แย้ง การนำเสนอผลงานซึ่งการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้เอกสารและ แหล่งข้อมูลขั้นต้นเป็นสถานการณ์ตัวอย่างของวิธีการสอนประวัติศาสตร์ในห้องเรียนระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสืบสวนโดยอาศัยหลักฐานและ การตีความในปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (Doing History)

VanSledright (2004: 230-231) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับหลักฐาน (Source Work) ที่ต้องอาศัยการประเมินหลักฐาน (Assessing Sources) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางพุทธิพิสัย (Cognitive Acts) อย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ 1) การระบุลักษณะของหลักฐาน (Identification) เป็นการรับรู้ว่าคุณลักษณะนั้นคืออะไร โดยอาศัยการสืบสวนหลักฐานผ่านการตั้งคำถาม เช่น เอกสารนี้ จัดเป็นหลักฐานประเภทใด ลักษณะของหลักฐานเป็นอย่างไร หลักฐานสร้างขึ้นเมื่อไหร่ ซึ่งการรับรู้ ว่าหลักฐานมีลักษณะเป็นอย่างไรจะช่วยให้สามารถกำหนดคำถามที่จะสามารถถามต่อหลักฐานได้ รวมถึงการตีความที่จะสามารถดึงข้อมูลต่าง ๆ ออกจากหลักฐาน 2) การระบุแหล่งที่มาของหลักฐาน (Attribution) เป็นการรับรู้ว่าคุณลักษณะนั้นสร้างขึ้นโดยผู้เขียนหรือศิลปินที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ

บางอย่าง รวมถึงการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนที่มีตำแหน่งตามบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้สร้างหลักฐานขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และใช้หลักฐานนั้นในการสร้างการตีความทางประวัติศาสตร์ 3) การตัดสินมุมมอง (Perspective Judgment) เป็นการอ่านหลักฐานอย่างรอบคอบ (Careful Reading) แล้วทำการประเมินตำแหน่งทางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของผู้เขียนหลักฐานซึ่งการตัดสินมุมมองถือเป็นเรื่องยาก เพราะผู้เขียนหลักฐานไม่ได้ช่วยให้ชกถามข้อมูลโดยตรงเกี่ยวกับจุดยืนหรือความตั้งใจของผู้เขียน ดังนั้นต้องศึกษาบริบทต่าง ๆ ที่หลักฐานนั้นถูกเขียนขึ้นมาและรอการตัดสินจนกระทั่งมีการอ่านหลักฐานที่แตกต่างหลากหลายซึ่งการทำความเข้าใจต่อมุมมองหรือตำแหน่งของผู้เขียนหลักฐานจะอยู่ในรูปแบบของการอ่านระหว่างบรรทัด (Reading between the lines) และการอ่านข้อมูลที่มีนัยยะแฝง และ 4) การประเมินความน่าเชื่อถือ (Reliability Assessment) เป็นการยืนยันหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการประเมินคุณค่าของหลักฐานที่ใช้ในการอ้างอิงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต การตัดสินความน่าเชื่อถือของหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบหลักฐานชั้นอื่น ๆ จากยุคสมัยเดียวกันนั้น โดยพยายามที่จะทำความเข้าใจว่าคำกล่าวอ้างของผู้เขียนหลักฐานนั้นสามารถยืนยันได้จากหลักฐานชั้นอื่น ๆ ได้หรือไม่ เพราะหลักฐานไม่ได้มีความน่าเชื่อถือโดยธรรมชาติซึ่งความน่าเชื่อถือนั้นถูกกำหนดขึ้นมาโดยผู้สืบสวนประวัติศาสตร์

National Council for the Social Studies (2011: 15) อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ควรจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจอดีตผ่านการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามมาของเหตุการณ์และพัฒนาการ รวมทั้งพิจารณาเหตุการณ์และพัฒนาการในบริบททางสถาบัน ค่านิยม และความเชื่อต่าง ๆ ในเวลาที่เหตุการณ์และพัฒนาการนั้นเกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาอดีตทำให้ทราบถึงวิธีการที่มนุษย์มองตนเอง สังคม และโลกที่กว้างขึ้นในเวลาที่แตกต่างกัน รวมทั้งเรียนรู้วิธีการอ่าน การรื้อฟื้น (Reconstruct) และการตีความที่ทำให้สามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้ ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (The Middle Grades) ควรเน้นการขยายความเข้าใจอดีตและการประยุกต์ใช้วิธีการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) ซึ่งนักเรียนจะพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและเห็นคุณค่าของความแตกต่างในมุมมองเกี่ยวกับเหตุการณ์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โดยตระหนักว่าการตีความได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การเลือกใช้หลักฐาน ค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งสามารถใช้หลักฐานที่หลากหลาย เพื่อสร้างการตีความเหตุการณ์และยุคสมัยในอดีตสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (High School Students) เน้นปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการค้นคว้าและวิเคราะห์หลักฐานที่หลากหลายและประเมินข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นโดยผู้อื่น นอกจากนี้ยัง

เน้นให้นักเรียนสร้างและยืนยันการตีความที่รื้อฟื้นอดีตขึ้นมาใหม่และใช้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เพื่อเลือกและตัดสินอดีตในยุคปัจจุบัน

Martin (2012: 67) กล่าวว่า การสอนประวัติศาสตร์ต้องส่งเสริมให้นักเรียนใช้หลักฐานอย่างมีวิจารณญาณโดยการตั้งคำถาม ค้นคว้า รวบรวม คัดเลือก ตีความ เข้าใจบริบท ประเมินค่า และวิพากษ์หลักฐานเพื่อเปิดเผยความหมายทางประวัติศาสตร์ (Historical Meaning)

The Historical Association (2019: 24) กล่าวว่า ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ทดลองสอนให้นักเรียนตีความเรื่องราวในอดีตจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าครูให้นักเรียนตัดสินอดีตอย่างอิสระและไม่คำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ของเรื่องราว การที่นักเรียนจะเข้าใจวิธีการและเหตุผลในการตีความของใครบางคนได้นั้น นักเรียนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการตีความและมีความรู้ที่ชัดเจนว่า ใครเป็นผู้สร้างการตีความนี้ขึ้นมาในสถานการณ์ใดและเพื่อจุดประสงค์อะไรบ้าง จากนั้นนักเรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ และการสร้างการตีความที่เฉพาะเจาะจงนั้น นอกจากนี้ครูควรตรวจสอบให้แน่ชัดก่อนว่า ในบทเรียนประวัติศาสตร์มีการใช้คำถามการสืบสวน (Enquiry Question) ในการดำเนินการสอนบทเรียนนั้นหรือไม่ เพื่อให้ครูสามารถใช้คำถามการสืบสวนเหล่านั้นในการพัฒนาการสร้างและสะท้อนผลของการตีความให้เป็นไปตามธรรมชาติของนักเรียน

นาดยา ภัทรแสงไทย (2525: 165) อธิบายแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า สามารถจัดการสอนตามวิธีการของนักประวัติศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสืบสวนสอบสวนของนักประวัติศาสตร์ซึ่งการสอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานและสิ่งตีพิมพ์ที่นักประวัติศาสตร์ได้เขียนขึ้นไว้ ครูและนักเรียนจะต้องตรวจสอบและค้นหาความลำเอียง ความผิดพลาด ความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริง ต้องพยายามตัดสินและพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเป็นกลาง โดยพยายามนำแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมาให้ให้นักเรียนศึกษาซึ่งจะทำให้เห็นและเข้าใจปัญหาและความยากลำบากที่นักประวัติศาสตร์พยายามศึกษาจากแหล่งข้อมูลเหล่านี้ นอกจากนี้ควรให้นักเรียนได้ตรวจสอบและประเมินแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 11-15) อธิบายแนวทางการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยไว้ดังนี้

- 1) การสอนประวัติศาสตร์ไทยควรเน้นให้นักเรียนเข้าใจชุมชน สังคม และประเทศผ่านการศึกษาและวิพากษ์ข้อมูล
- 2) การส่งเสริมการอภิปรายเป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นกระบวนการคิด (Thinking Faculty) โดยจุดมุ่งหมายของการอภิปราย คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและได้พัฒนาศักยภาพความเป็นปัญญาชนตั้งแต่วัยเยาว์ การอภิปรายทำได้หลายลักษณะ เช่น การพูดหน้าชั้นเรียน การเขียนเรียงความและการถกเถียงประเด็นเฉพาะ

3) การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม เช่น แผนที่ วิดีทัศน์ การให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือชมภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์หรือโบราณสถานต่าง ๆ ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีชีวิตชีวาแต่สื่อการสอนดังกล่าวจะมีประโยชน์อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อนำไปสู่การถกเถียงประเด็นที่น่าสนใจและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักเรียน

4) ครูควรพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนโดยให้นักเรียนได้อ่านเอกสารชั้นต้นจะให้นักเรียนเข้าถึงบรรยากาศของสมัยที่ศึกษาและได้รับการชี้แนะในการตีความเอกสารในการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์บางประเด็น

สิริวรรณ ศรีพหล (2553: 137-139) อธิบายข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ควรให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติไม่ใช่เป็นผู้รับข้อมูลหรือเรื่องราวเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เท่านั้น ดังนั้นผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ควรยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน

2) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานหรือเป็นแม่บทซึ่งเป็นวิธีการแห่งปัญญาที่มีระเบียบและเป็นขั้นตอนที่ใช้เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่น่าเชื่อถือมากที่สุด ขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปซึ่งวิธีการทางวิทยาศาสตร์สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนที่มีนิสัยอยากรู้ อยากเห็น และอยากค้นคว้าเป็นการท้าทายและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ยังช่วยให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็นอีกด้วย

3) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรโยงเหตุการณ์ในอดีตให้สัมพันธ์กับปัจจุบัน ทั้งนี้อาจใช้วิธีการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การสอนในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความสำนึกว่าสิ่งที่ตนได้ศึกษาในประวัติศาสตร์มีคุณค่าที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบันได้ รวมทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนและการวางแผนในอนาคตของตนได้อีกด้วย

4) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนไม่ควรยึดถือในการสอน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนและสังคมจะได้รับ และผู้สอนต้องตระหนักว่าการสอนประวัติศาสตร์ต้องเสนอเรื่องราวที่เป็นจริงโดยปราศจากอคติและครูผู้สอนต้องมีความเป็นกลางและต้องตระหนักว่า ตนเองต้องรับผิดชอบต่อผู้เรียนและสังคมส่วนรวมในการเสนอความจริงที่ถูกต้อง

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์นั้น ครูประวัติศาสตร์ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) ผ่านกิจกรรมการตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่ผู้เรียนสนใจศึกษาด้วยการอ่าน การค้นคว้า การรวบรวม การคัดเลือก การประเมินความน่าเชื่อถือ การเปรียบเทียบมุมมอง การวิเคราะห์ การตีความ การสังเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน รวมถึงการสรุปและนำเสนอข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ที่หลากหลาย อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่ตนสนใจศึกษาได้อย่างมีเหตุผลและเข้าใจบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเกิดเหตุการณ์หรือการกระทำของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษา นอกจากนี้ครูประวัติศาสตร์ควรจัดจรรยาบรรณในการสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนตรวจสอบความลำเอียง ความผิดพลาด หรือความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ด้วยการพิจารณาและมองเรื่องราวในอดีตที่ตนกำลังศึกษาด้วยใจเป็นกลาง

2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

กลยุทธ์ SCIM-C เป็นกลยุทธ์ที่ออกแบบขึ้นมาสำหรับเสริมต่อการเรียนรู้ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกและลดความซับซ้อนในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียนรวมถึงเป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม สะท้อนผล และสร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการพัฒนาการตีความทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การเข้าใจมุมมองและบริบททางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ในอดีตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างมีเหตุผล (Hicks and Doolittle, 2009: 132-133; Lee and Friedman, 2009: 10; Scheuerell, 2015: 84-85) การนำกลยุทธ์ SCIM-C มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมาของกลยุทธ์ SCIM-C แนวคิดทฤษฎี เป้าหมาย คุณค่า และขั้นตอนการเรียนการสอนของกลยุทธ์ SCIM-C มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความเป็นมาของกลยุทธ์ SCIM-C

กลยุทธ์ SCIM-C ออกแบบและพัฒนาโดย David Hicks ศาสตราจารย์สาขาวิชาการศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์ Peter Doolittle ศาสตราจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาทางการศึกษา และ E. Thomas Ewing ศาสตราจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากสถาบันโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia Polytechnic Institute and State

University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ความเป็นมาของการออกแบบและพัฒนากลยุทธ์ SCIM-C ขึ้นมานั้นอันเนื่องมาจากปัญหาสำคัญที่ว่า การสืบสวนทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ซับซ้อนซึ่งผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิดที่หลากหลายในการปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ เช่น การวิเคราะห์ การประเมินความน่าเชื่อถือ การเข้าใจมุมมอง การตีความ การสังเคราะห์ การสรุปข้อมูลจากหลักฐาน เป็นต้น ส่งผลให้การสืบสวนทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจและไม่อาจประยุกต์ใช้ได้โดยธรรมชาติของผู้เรียนทำให้การปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนไม่สามารถประสบผลสำเร็จโดยง่ายหรือประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมโดยการเสริมต่อการเรียนรู้จากผู้สอนซึ่งวิธีการหนึ่งของการเสริมต่อการเรียนรู้ในกระบวนการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ คือ การใช้กลยุทธ์ SCIM-C นับเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยพัฒนาแนวความคิดที่จำเป็นต่อการตีความหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องราวที่หลากหลายในอดีตและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล (Hicks and Doolittle, 2008: 208-211; Hicks and Doolittle, 2009: 132-133)

2.2 แนวคิดทฤษฎีของกลยุทธ์ SCIM-C

กลยุทธ์ SCIM-C ออกแบบและพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding Theory) และแนวคิดการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) รวมทั้งการศึกษางานวิจัยด้านจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding Theory)

การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและยากให้ประสบผลสำเร็จ หลักการสำคัญของการเสริมต่อการเรียนรู้ คือ ผู้สอนต้องทำการประเมินความรู้ ทักษะ หรือความต้องการของผู้เรียนเพื่อจัดเตรียมหรือเลือกกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการทางความคิดและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนมีหลายรูปแบบ เช่น การตั้งคำถาม การอธิบาย การสาธิต การให้ทำงานกลุ่ม การให้ภาระงานที่ง่ายและมีต้นแบบของภาระงานนั้นให้ดูเป็นตัวอย่าง การสอนกลยุทธ์ทางปัญญา (Cognitive Strategies) และกลยุทธ์ทางอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานนั้น ๆ เช่น การให้ผู้เรียนได้รับเครื่องมือ (Tools) กลยุทธ์ (Strategies) และการแนะนำ (Guides) ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุความเข้าใจต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนประสบปัญหาระหว่างการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ อันเนื่องมาจากการสืบสวนทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการทางความคิดที่ซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานแต่ละชั้น เช่น การวิเคราะห์หลักฐานที่เป็นจดหมายหนึ่งฉบับ ในขณะที่เดียวกันก็ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานหลาย ๆ ชั้นไปพร้อมกัน เช่น การสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานที่เป็นจดหมายหลายฉบับ รูปภาพ และคำบรรยายต่าง ๆ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนากลยุทธ์ทางปัญญาสำหรับการสืบสวนข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องและกลยุทธ์ทางอภิปัญญาสำหรับการให้คำแนะนำในกระบวนการตีความ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ จุดเด่นของกลยุทธ์การสืบสวนทางประวัติศาสตร์นี้เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นปลายเปิดและมีระดับความเป็นอิสระที่สูงเพื่ออำนวยความสะดวกและลดความซับซ้อนในเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นจึงนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ SCIM-C สำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Hicks and Doolittle, 2008: 208-212)

2.2.2 แนวคิดการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry)

การสืบสวนทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางความคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน ค้นคว้า รวบรวม ประเมินความน่าเชื่อถือ เข้าใจมุมมอง วิเคราะห์ ตีความ และสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้การได้มาซึ่งองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับทั้งผู้สอนและผลของการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ซึ่งการสอนและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นการบรรยายเนื้อหาเพียงเท่านั้น หากผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (The Doing of History) ส่วนผู้สอนต้องมีความสามารถในการเสริมต่อการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ทางอภิปัญญาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง (ศศิพัชร จำปา, 2562; Nichol and Dean, 1997; Hicks and Doolittle, 2008)

2.3 เป้าหมายและคุณค่าของกลยุทธ์ SCIM-C

เป้าหมายสำคัญของการออกแบบและพัฒนากลยุทธ์ SCIM-C คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเอง (Self-Regulated) ได้ในการปฏิบัติตามขั้นตอนของกลยุทธ์การเรียนการสอนนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (Process of Doing History) ในด้านคุณค่าของการใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการเรียนการสอนในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม สะท้อนผล และสร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการพัฒนาการตีความทางประวัติศาสตร์ (Hicks et al., 2004: 22)

2.4 ขั้นตอนการเรียนรู้การสอนของกลยุทธ์ SCIM-C

Hicks et al. (2004: 21-22) อธิบายขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ว่าเป็นกลยุทธ์สำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) ขั้นตอนที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring) ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring) และขั้นตอนที่ 5 การยืนยัน (Corroborating) ในการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นจะดำเนินการตามขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ใน 4 ขั้นตอนแรก คือ ขั้นการสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) ขั้นการทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) ขั้นการสรุปลงความเห็น (Inferring) และขั้นที่ 4 ขั้นการตรวจสอบ (Monitoring) หลังจากตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นเสร็จแล้ว นักเรียนจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้รวบรวมไว้ในขั้นที่ 5 คือ ขั้นการยืนยัน (Corroborating) ซึ่งภายในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C จะมีคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Questions) จำนวน 4 คำถามที่จะช่วยให้นักเรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังสามารถตั้งคำถามเพิ่มเติมได้ในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ในส่วนต่อไปนี้เป็นคำอธิบายรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ดังนี้

2.4.1 ขั้นการสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S)

ขั้นการสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) เป็นขั้นเริ่มต้นการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้น โดยผู้สอนให้ผู้เรียนตรวจสอบมุมมองทางเอกสาร (The Documentary Aspects) ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นอย่างรวดเร็วเพื่อค้นหาข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องทำการระบุชื่อเรื่อง ผู้เขียน วัตถุประสงค์ ผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ประเภทหลักฐาน ข้อมูลวันที่ แนวความคิดและมุมมองของผู้เขียนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่เกี่ยวข้องกับขั้นการสรุปสาระสำคัญมีดังนี้

- 1) เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาจัดเป็นหลักฐานประเภทใด (What type of historical document is the source?)
- 2) หลักฐานได้ให้ข้อมูลเฉพาะ รายละเอียด และหรือมุมมองอะไรบ้าง (What specific information, details, and/or perspectives does the source provide?)
- 3) หัวเรื่องและหรือวัตถุประสงค์ของหลักฐานคืออะไร (What is the subject and/or purpose of the source?)

- 4) ใครเป็นผู้เขียนและหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน
(Who was the author and/or audience of the source?)

2.4.2 ขั้นการทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C)

ขั้นการทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้เวลาไปกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสำรวจมุมมองแท้จริงของหลักฐาน (The Authentic Aspects of the Source) ในลักษณะของการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเวลา (Time) และพื้นที่ (Space) พร้อมทั้งทำความเข้าใจต่อสำนวนภาษาหรือรูปภาพจากอดีตภายในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น รวมถึงให้ความสำคัญต่อค่านิยม อุดมคติ และขนบธรรมเนียมของผู้คนในยุคสมัยนั้น ซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากสมัยปัจจุบันและหลีกเลี่ยงการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยนำบริบทในปัจจุบันไปตัดสินอดีตซึ่งคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่เกี่ยวข้องกับขั้นการทำความเข้าใจบริบทมีดังนี้

- 1) หลักฐานสร้างขึ้นเมื่อไหร่และที่ไหน
(When and where was the source produced?)
- 2) เหตุใดจึงสร้างหลักฐานขึ้นมา
(Why was the source produced?)
- 3) เกิดอะไรขึ้นบ้างในท้องถิ่นและทั่วโลกในช่วงเวลาที่สร้างหลักฐานขึ้นมา
(What was happening locally and globally at the time the source was produced?)
- 4) ข้อมูลจากการสรุปสาระสำคัญใดบ้างที่สามารถระบุหลักฐานในประเด็นเกี่ยวกับเวลา พื้นที่ และสถานที่ได้
(What summarizing information can place the source in time, space, and place?)

2.4.3 ขั้นการสรุปลงความเห็น (Inferring: I)

ขั้นการสรุปลงความเห็น (Inferring) เป็นขั้นที่ออกแบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสทบทวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่รวบรวมได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นและเริ่มต้นอ่านข้อมูลที่มีนัยยะแฝง (Subtexts) แล้วทำการสรุปลงความเห็นตามข้อเท็จจริงจากหลักฐาน (Inference) บนพื้นฐานของทำความเข้าใจบริบทและการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องในการตอบคำถามและการทำงานร่วมกับหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนควรทำความเข้าใจว่า บางครั้งหลักฐานไม่ได้บอกข้อมูลโดยตรงและชัดเจนแต่บอกเป็นข้อมูลที่มีนัยยะแฝงอยู่ภายในหลักฐานและจำเป็นต้องดึงเอาข้อมูลที่มีนัยยะแฝงนั้นออกมา ในขั้นการสรุป

ลงความเห็นเป็นขั้นที่เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้สำรวจและตรวจสอบมุมมองของหลักฐานตามคำถามที่ตั้งขึ้นซึ่งคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่เกี่ยวข้องกับขั้นการสรุปลงความเห็นมีดังนี้

- 1) หลักฐานให้ข้อมูลอะไรบ้าง
(What is suggested by the source?)
- 2) การตีความใดบ้างที่ได้จากหลักฐาน
(What interpretations may be drawn?)
- 3) ทศนคติหรือมุมมองใดบ้างที่ระบุอยู่ในหลักฐาน
(What perspectives or points of view are indicated?)
- 4) ข้อสรุปใดบ้างที่อาจได้จากการขาดหรือละเลยต่อหลักฐาน
(What inferences may be drawn from absences or omissions in the source?)

2.4.4 ขั้นการตรวจสอบ (Monitoring: M)

ขั้นการตรวจสอบ (Monitoring) เป็นขั้นสุดท้ายในการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้น ในขั้นนี้ผู้เรียนถูกคาดหวังให้สามารถสะท้อนผลบนข้อสมมติฐานที่ผู้เรียนตั้งไว้ได้ โดยมุ่งเน้นไปที่คำถามทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ การตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นอย่างรอบคอบมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เกิดความมั่นใจที่ว่า ผู้เรียนได้ถามคำถามสำคัญ (The Key Questions) จากแต่ละชั้นก่อนหน้านี้ กระบวนการดังกล่าวต้องการให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ การทำเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบหลักฐานซ้ำได้และแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนตระหนักถึงการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างระมัดระวังและรอบคอบซึ่งคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่เกี่ยวข้องกับขั้นการตรวจสอบมีดังนี้

- 1) มีหลักฐานเพิ่มเติมอะไรอีกบ้างนอกเหนือจากหลักฐานชั้นหลักที่จำเป็นต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์
(What additional evidence beyond the source is necessary to answer the historical question?)
- 2) แนวความคิด รูปภาพ หรือคำศัพท์ใดที่จำเป็นต้องค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม
(What ideas, images, or terms need further defining?)

3) หลักฐานมีประโยชน์หรือสำคัญอย่างไรต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์

(How useful or significant is the source for its intended purpose in answering the historical question)

4) ต้องทบทวนคำถามใดบ้างจากขั้นตอนก่อนหน้าเพื่อวิเคราะห์หลักฐานได้อย่างสมบูรณ์

(What questions from the previous stages need to be revisited in order to analyze the source satisfactorily?)

2.4.5 ขั้นการยืนยัน (Corroborating: C) เป็นขั้นที่เริ่มต้นขึ้นเมื่อผู้เรียนวิเคราะห์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นเสร็จแล้วจากขั้นตอนก่อนหน้าและพร้อมที่จะขยายผลการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยทำการพิจารณาว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่ได้วิเคราะห์มาแล้วนั้นมีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้ผู้เรียนควรมองหาข้อมูลที่มีนัยยะแฝงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อาจขัดขวางการตีความและการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ เมื่อผู้เรียนพบข้อขัดแย้งระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต้องทำการสืบสอบเพิ่มเติม เมื่อผู้เรียนเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์เสร็จแล้วจะเริ่มต้นสร้างข้อสรุปบนพื้นฐานข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งคำถามเชิงวิเคราะห์จำนวน 4 คำถามที่เกี่ยวข้องกับขั้นการยืนยันมีดังนี้

1) หลักฐานที่มีอยู่นั้นเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

(What similarities and differences between the sources exist?)

2) ปัจจัยใดบ้างที่สามารถอธิบายความเหมือนและความต่างของหลักฐานเหล่านี้ได้

(What factors could account for these similarities and differences?)

3) ข้อสรุปใดบ้างที่ได้จากการตีความหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้

(What conclusions can be drawn from the accumulated interpretations?)

4) ข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติมใดบ้างที่จำเป็นต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์

(What additional information or sources are necessary to answer more fully the guiding historical question?)

3. แนวคิดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)

สภาพการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ครูผู้สอนประสบปัญหาแนวคิดปัจจุบันนิยม (Presentism) กำลังฝังรากลึกทางความคิดในหมู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะการที่นักเรียนมีมุมมองต่อบุคคลในประวัติศาสตร์ (Historical Actors) ที่ตนกำลังศึกษาอยู่นั้นว่ามีคุณลักษณะโง่เขลา ไร้เดียงสา และหลอกลวงง่าย อันเนื่องมาจากนักเรียนใช้มุมมอง ค่านิยม ความเชื่อ และความรู้ในปัจจุบันไปตัดสินการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์มากกว่า การทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำของบุคคลนั้นซึ่งการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization) จะช่วยให้นักเรียนไม่เป็นผู้ตัดสินอดีตโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน (Lee and Ashby, 2001, Barton and Levstik, 2004, VanSledright, 2011)

3.1 ความหมายของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Historical Contextualization” เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) (The College Board, 2015) การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning) (Van Drie and Van Boxtel, 2007) และการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Historical Empathy) (Barton and Levstik, 2004; Endacott and Brooks, 2013) มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น “Contextualized Historical Thinking” “Contextualized Thinking” (Reisman and Wineburg, 2008) “Understanding Historical Context” (George Mason University, 2011) “Contextual Knowledge” (Davison, 2012) “Contextualizing” (Kucan et al., 2017) ในแวดวงการศึกษาวิชาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย มีผู้แปลและสังเคราะห์ความหมายคำว่า “Historical Contextualization” เป็นคำในภาษาไทยว่า “การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” เป็นการอธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลาย (ศุภณัฐ พานา, 2560) “การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์” เป็นการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดอันจะส่งผลต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน, 2560) ในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” เป็นการทำความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต ซึ่งคำดังกล่าวได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Wineburg (1998 cited in Havekes, et al., 2016: 110) ได้นิยามความหมายของคำว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ หมายถึง การระบุข้อมูลเกี่ยวกับอดีตในบริบททางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา ตำแหน่งที่ตั้ง การพัฒนาระยะยาว หรือเหตุการณ์เฉพาะเพื่อให้ความหมายต่อข้อมูลเกี่ยวกับอดีตเหล่านั้น

Burns (2004: 213) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการอธิบายพฤติกรรมและเหตุการณ์ในอดีตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อทางประวัติศาสตร์

Reisman and Wineburg (2008: 202) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการระบุเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งลงในบริบทที่เหมาะสมและอยู่ในขอบเขตของสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น

George Mason University (2011) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นหัวใจสำคัญของการคิดทางประวัติศาสตร์ที่จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงกันระหว่างยุคสมัยทางประวัติศาสตร์กับสภาวะแวดล้อม เหตุการณ์ และข้อมูลหลักฐานเฉพาะ

Van Boxel and Van Drie (2012) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการระบุปรากฏการณ์หรือการกระทำของบุคคลลงในบริบทของเวลา พื้นที่ และสังคม เพื่ออธิบายเปรียบเทียบ หรือประเมินปรากฏการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์

Davison (2012) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการให้เหตุผลเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการตีความโลกทัศน์ของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์

Endacott and Brooks (2013: 43) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจความแตกต่างของบรรทัดฐานทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของยุคสมัยหนึ่งในอดีต ภายใต้การสืบสวนความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเกิดสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ซึ่งได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

UMBC Center for History Education (2013) ระบุว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการกำหนดสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ (Historical Setting) และใช้สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์นั้นตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์

The College Board (2015: 8) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงเหตุการณ์และกระบวนการทางประวัติศาสตร์เข้ากับเวลาและสถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค หรือโลก

Wadhvani (2016: 66) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการวิเคราะห์หรือตีความเหตุการณ์ในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับเวลาและสถานที่ในลักษณะของการตั้งคำถามหรือข้อปัญหาที่ต้องการศึกษาในปัจจุบัน

Kucan, Cho, and Han (2017: 211) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการระบุเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นในบริบทของเวลาและสถานที่เฉพาะ

Huijgen and Holthuis (2018: 172) กล่าวว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นความสามารถของนักเรียนในการสร้างและใช้บริบททางประวัติศาสตร์เพื่อตีความและอธิบายปรากฏการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560: 14) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดอันจะส่งผลต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความหมายของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ การเข้าถึงความรู้สึกและการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลา ที่ศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลา ที่ศึกษา กับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นบนพื้นฐานของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ลักษณะธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน (Seixas and Peck, 2004) โดยทำการระบุบริบททางภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์โดยอาศัยการสืบสวนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลเหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผลโดยปราศจากการนำแนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินอดีต (VanSledright, 2002: 146; Burns: 213, 2004; Reisman and Wineburg, 2008: 202; Endacott and Brooks, 2013: 43) ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความแตกต่างไปจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล (Causation) เพราะแทนที่จะมุ่งเน้นเฉพาะสาเหตุและผลของเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตที่อาจส่งผลทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ๆ ตามมา นักประวัติศาสตร์ได้อ้างถึงบริบทต่าง ๆ ที่อาจไม่ได้เป็นสาเหตุหลักแต่มีอิทธิพล

ต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตซึ่งบริบทต่าง ๆ เหล่านี้สามารถมีอิทธิพลได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก (The College Board, 2015: 103) ทั้งนี้ Wadhvani (2016: 66) ได้อธิบายลักษณะธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ไว้ 3 ประเด็นสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

1) ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการย้อนกลับไป ทบทวนมุมมองผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์หรือตีความที่จะช่วยให้เข้าใจบริบทในอดีตไม่เพียงแต่ ทำความเข้าใจผลสืบเนื่องที่ตามมาเท่านั้น

2) ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจากการตั้งคำถามหรือ ข้อปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตที่ต้องการศึกษาในปัจจุบันโดยมีจุดประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ หรือตีความเหตุการณ์ที่ต้องการศึกษา

3) ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุการณ์ เวลา และสถานที่โดยผู้ศึกษาต้องทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ แล้วทำการตรวจสอบผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์และตีความ

3.3 คุณค่าของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) ที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการตรวจสอบบริบทที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือ การกระทำของผู้คนในอดีตเพื่อทำความเข้าใจว่า เพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นขึ้น (The College Board, 2015: 103) การทำความเข้าใจเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต ว่ามีจุดเริ่มต้นในบริบทเป็นอย่างไร นับเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานร่วมกับหลักฐาน (Source Work) โดยเฉพาะการอ่านและตีความหลักฐาน ซึ่งผู้อ่านหลักฐานจำเป็นต้องทำความเข้าใจบริบทต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐาน เพื่อที่จะสามารถตีความข้อมูลจากหลักฐานชิ้นนั้น ๆ ได้ใกล้เคียงกับเจตนาที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานต้องการแสดงออกมา (นิริ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัฒนิยะ, 2525: 10-11; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; VanSledright, 2004: 231; The Stanford History Education Group, 2002) อีกทั้งความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนประวัติศาสตร์ การที่ผู้สอนส่งเสริมความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์จะทำให้สามารถเชื่อมต่อช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ให้กลับมามีคุณค่าและ เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังแห่งการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและอธิบายเหตุการณ์ หรือการกระทำของผู้คนในอดีตได้สอดคล้องกับบริบทและโลกทัศน์ในช่วงเวลานั้นอันจะนำไปสู่ การตัดสินใจที่มีศีลธรรมทางประวัติศาสตร์ของผู้คนในอดีตได้อย่างมีเหตุผล (Seixas, 2006: 10-11; Reisman and Wineburg, 2008: 202)

ในแวดวงการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยกำหนดให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในทักษะการคิดและการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking and Reasoning Skills) ของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์สำหรับการพัฒนานักเรียนทุกระดับชั้น ตัวอย่างหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ของออสเตรเลียได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการทำความเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่แตกต่างกันซึ่งเป็นสิ่งกำหนดวิถีชีวิตและการกระทำของมนุษย์ในอดีต ส่วนหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้เข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนต้องสามารถทำการเชื่อมโยงเหตุการณ์และกระบวนการทางประวัติศาสตร์เข้ากับเวลาและสถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก (Huijgen et al., 2019a: 440) ส่วนในแวดวงการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ของไทย นักประวัติศาสตร์และนักการศึกษาไทยต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์เพราะผู้ศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์และพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตซึ่งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะส่งผลต่อลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์และพัฒนาการความเจริญในทุกด้าน ตัวอย่างการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ผู้ศึกษาควรทำความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาซึ่งทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจว่า กรุงศรีอยุธยามีได้สถาปนาขึ้นจากปาฏิหาริย์ของวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ แต่ความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาเกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมที่ผู้คนสมัยอยุธยาได้สร้างขึ้น อีกทั้งความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นทักษะที่ทำให้ผู้ศึกษาได้รับรู้ที่เราไม่สามารถนำความคิดของผู้คนในปัจจุบันไปตัดสินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต การศึกษาอดีตต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้นอันจะช่วยทำให้เข้าใจอดีตได้ถูกต้อง (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัฒนยะ, 2525: 10-11; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 140-143; สืบแสง พรหมบุญ, 2538: 53-63; ปิยนารถ บุนนาค, 2553: 21; ธิดา สาระยา, 2560: 6-9; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 245)

นอกจากนี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของผู้เรียนซึ่งการที่ผู้เรียนในฐานะพลเมืองของสังคมมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทในอดีตที่ส่งผลสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันอันจะนำไปสู่ความสามารถในการอภิปรายเชิงบริบทเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งทางสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผลและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาทางสังคมนั้นได้อย่างเหมาะสม (McCully, 2012: 10) อีกทั้งความเข้าใจ

บริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาประวัติศาสตร์ ในสถานศึกษา เช่น ในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ เมื่อครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็น การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของการสร้างระเบิดปรมาณูในประเทศเยอรมันนี ซึ่งนักเรียนต้อง ทำความเข้าใจภูมิหลังและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของเหตุการณ์ในเยอรมันนีภายใต้การปกครอง ของพรรคนาซี เมื่อจบบทเรียนแล้วนักเรียนรู้สึกว่าการสร้างระเบิดปรมาณูไม่ใช่เป็นเพียงแค่ สิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นสิ่งประดิษฐ์ทางประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมที่แสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำทางการเมืองและการตัดสินใจทางศีลธรรมของบุคคล ในประวัติศาสตร์ ส่วนในห้องเรียนวิชาภาษาศาสตร์ นักเรียนจำเป็นต้องใช้ความสามารถ ในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อทำการอ่านและตีความวรรณกรรมในอดีต ถ้านักเรียนไม่เข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะไม่สามารถอภิปรายและตีความวรรณกรรมนั้นได้ (Nikitina, 2006: 257) รวมถึงในห้องเรียนวิชาศิลปะ นักเรียนจำเป็นต้องทำความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาภาพวาดในอดีต ถ้านักเรียนไม่คำนึงถึงบริบททางประวัติศาสตร์ จะไม่สามารถตีความหมายของภาพวาดในอดีตได้สำเร็จ (Huijgen and Holthuis, 2018: 172)

3.4 ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ พบว่ามี นักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ได้นำเสนอแนวคิดไว้ดังนี้

The Stanford History Education Group (2002) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น จากความร่วมมือของนักการศึกษาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ 3 ท่าน ได้แก่ 1) Sam Wineburg 2) Chauncey Monte-Sano และ 3) Daisy Martin มีจุดประสงค์เพื่อ เตรียมครูผู้สอนประวัติศาสตร์ของเมืองสแตนฟอร์ดให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายในการจัด การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา ทั้งนี้ Stanford History Education Group (2002) ได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการอ่านอย่างนักประวัติศาสตร์ (The Reading Like a Historian Curriculum) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ (Historical Inquiry) ซึ่งการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการอ่านอย่างนักประวัติศาสตร์ได้นั้น ครูผู้สอนต้องส่งเสริม ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การจัดหาแหล่งข้อมูล (Sourcing) การทำความเข้าใจบริบท (Contextualization) การอ่านอย่างพิถีพิถัน (Close Reading) และ การยืนยัน (Corroboration) ซึ่งตัวบ่งชี้การทำความเข้าใจบริบท (Contextualization) นักเรียนควรสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ได้

- 1) ใช้ข้อมูลเชิงบริบทหรือข้อมูลพื้นฐานเพื่อดึงความหมายที่มากขึ้นจากเอกสาร (Use context/background information to draw more meaning from documents)
- 2) สรุบบริบททางประวัติศาสตร์จากเอกสารต่าง ๆ (Infer historical context from documents)
- 3) รับรู้ว่าจะเอกสารสะท้อนถึงช่วงเวลาหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงในอดีต (Recognize what the document reflects one moment in changing the past)
- 4) เข้าใจว่าจำเป็นต้องทำความเข้าใจภาษาในเอกสารในบริบทที่กว้างขึ้น (Understand that words must be understood in a larger context)

VanSledright (2002: 146) กล่าวว่า การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการฝึกปฏิบัติการตีความผู้คนและเหตุการณ์ในประเด็นเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาที่ผู้คนเหล่านั้นดำรงอยู่โดยไม่ใช้มาตรฐานและค่านิยมในปัจจุบัน ทั้งนี้ VanSledright (2011: 56) ระบุว่า สิ่งสำคัญสำหรับการสอนประวัติศาสตร์ คือ การสอนนักเรียนอย่างเหตุผลผ่านการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ นับเป็นเกณฑ์เบื้องต้นที่ใช้ในการทบทวนเพื่อประเมินคุณค่าของเรื่องราวในอดีต ขณะที่ครูให้นักเรียนตอบคำถามจะสังเกตได้ว่านักเรียนชอบตัดสินการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ (Historical Agents) โดยใช้มาตรฐานทางศีลธรรมร่วมสมัย (Contemporary Standards of Morality) และตั้งข้อสันนิษฐานโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน (Present-Day Assumptions) มากกว่าการทำความเข้าใจการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ อีกทั้งครูเริ่มพบปัญหาแนวคิดปัจจุบันนิยม (Presentism) ที่ฝังรากลึกในหมู่นักเรียนมัธยมศึกษาที่คิดว่า บุคคลในประวัติศาสตร์ที่ตนกำลังศึกษาอยู่นั้นโง่เขลา ไร้เดียงสา หลอกลวง ซึ่งการตัดสินดังกล่าวจะส่งผลต่อการอ้างข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (Historical Claims) ของนักเรียน

UMBC Center for History Education (2013) เป็นหน่วยงานหนึ่งใน University of Maryland ได้แบ่งทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategies) และความคิดรวบยอดเชิงกระบวนการ (Procedural Concepts) โดยกลยุทธ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และตีความเอกสารทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย การอ่านอย่างพิถีพิถัน (Close Reading) การยืนยัน (Corroboration) และความเข้าใจบริบท (Contextualization) ส่วนความคิดรวบยอดเชิงกระบวนการเป็นการทำความเข้าใจ (Comprehension) และการประยุกต์ใช้การฝึกปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (Application of historical practices) ทั้งนี้ UMBC Center for History Education (2013) ได้ระบุความสามารถของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการทำความเข้าใจบริบทไว้ดังนี้

1) ประยุกต์ใช้ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ในการกำหนดสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของหลักฐาน (Applies prior and new knowledge to determine the historical setting of sources)

2) ใช้สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในการตีความหลักฐานโดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน (Uses that setting to interpret the sources within the historical context, as opposed to a present-day mindset)

National Council for the Social Studies (2013: 46) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็นสาระหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ซึ่งในสาระประวัติศาสตร์ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking) โดยการทำความเข้าใจและประเมินการเปลี่ยนแปลง (Change) ความต่อเนื่องตามกาลเวลา (Continuity over time) บริบท (Context) มุมมอง (Perspectives) และการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Use of historical evidence) ได้อย่างเหมาะสมต่อการตอบคำถามและพัฒนาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอดีต (Developing arguments about the Past) ทั้งนี้ National Council for the Social Studies (NCSS) ได้ระบุตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์และพัฒนาการในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น (Analyze connections among events and developments in broader historical contexts)

2) ประเมินว่าเหตุการณ์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมเฉพาะของเวลาและสถานที่ตลอดจนบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างไร (Evaluate how historical events and developments were shaped by unique circumstances of time and place as well as broader historical contexts)

New York State Education Department (2014: 17) ได้ออกแบบและพัฒนากรอบการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐนิวยอร์กซึ่งกรอบการเรียนรู้สังคมศึกษานี้จะมีความสอดคล้องกับมาตรฐานหลักโดยทั่วไปของความฉลาดรู้และการเขียน (Literacy and Writing) และมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษาของรัฐนิวยอร์ก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนในรัฐนิวยอร์กเป็นพลเมืองตื่นรู้และมีส่วนร่วม (Active and Engaged Citizen) และพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยหรือประกอบอาชีพ ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ตามกรอบการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐนิวยอร์กได้ระบุทักษะการปฏิบัติสำหรับนักเรียนไว้ดังนี้ 1) การรวบรวม ตีความ และใช้หลักฐาน (Gathering, Interpreting and Using Evidence) 2) การให้เหตุผลตามลำดับเวลาและความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล (Chronological

Reasoning and Causation) 3) การเปรียบเทียบและการทำความเข้าใจบริบท (Comparison and Contextualization) ทั้งนี้ New York State Education Department (2014) ได้ระบุตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ ในฐานะที่เป็นบริบทของเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว (Describe the relationship between geography, economics, and history as a context for events and movements)

2) เชื่อมโยงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์กับสภาวะแวดล้อมเฉพาะของเวลาและสถานที่กับกระบวนการในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับโลกที่กว้างขึ้น (Connect historical developments to specific circumstances of time and place and to broader regional, national, or global processes)

The College Board (2017: 9) เป็นหน่วยงานคณะกรรมการการศึกษาระดับวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ (The AP History Courses) มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาทักษะความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ประวัติศาสตร์ยุโรป และประวัติศาสตร์โลก ในขณะที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยโดยหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการในวิชาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระเบียบ (History Disciplinary Practices) รวมทั้งพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning Skills) ซึ่งความเข้าใจบริบท (Contextualization) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในทักษะการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของหลักสูตรมีรายละเอียดตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบทดังนี้

1) บรรยายบริบททางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องต่อพัฒนาการหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์ (Describe an accurate historical context for a specific historical development or process)

2) อธิบายบริบทที่เกี่ยวข้องว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์อย่างไร (Explain how a relevant context influenced a specific historical development or process)

3) ใช้บริบทในการอธิบายนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์ (Use context to explain the relative historical significance of a specific historical development or process)

Huijgen et al. (2019a: 478-479) ศึกษาเรื่อง Promoting Historical Contextualisation in Classrooms: An Observational Study เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการสอนของครูในห้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ว่ามี การส่งเสริมความเข้าใจ

บริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนหรือไม่ โดยทำการออกแบบและพัฒนากรอบสำหรับการวิเคราะห์การสอนที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Analyzing the Teaching of Historical Contextualisation : FAT-HC) โดยให้ผู้ประเมินจำนวน 5 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 คน จำนวน 2 ครั้ง โดยทำการสังเกตเพื่อให้คะแนนพฤติกรรมการสอนตามรายการของกรอบสำหรับการวิเคราะห์การสอนที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (FAT-HC) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นรายการที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมการสอนของครูที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และส่วนที่สองเป็นรายการที่มุ่งเน้นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualisation Processes) ซึ่งการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงความสามารถดังนี้

- 1) ให้ตัวบ่งชี้เวลาของปรากฏการณ์
(Give time indicators regarding phenomena)
- 2) ให้ตัวบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์/พื้นที่ของปรากฏการณ์
(Give geographical/spatial indicators regarding phenomena)
- 3) ระบุลักษณะการเมือง/การปกครองในช่วงเวลาของปรากฏการณ์
(Appoint political/governance characteristics at the time of phenomena)
- 4) ระบุลักษณะเศรษฐกิจในช่วงเวลาของปรากฏการณ์
(Appoint economic characteristics at the time of phenomena)
- 5) ระบุลักษณะสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาของปรากฏการณ์
(Appoint sociocultural characteristics at the time of phenomena)
- 6) ระบุการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของปรากฏการณ์
(Appoint change and continuity regarding phenomena)
- 7) เปรียบเทียบปรากฏการณ์กับช่วงเวลาอื่น ๆ
(Compare phenomena with other times)
- 8) เปรียบเทียบปรากฏการณ์กับพื้นที่อื่น ๆ
(Compare phenomena with other places)
- 9) วางปรากฏการณ์ภายใต้พัฒนาการระยะยาว
(Place phenomena in long-term developments)

- 10) สรุปความเกี่ยวกับปรากฏการณ์จากมุมมองที่แตกต่าง
(Outline phenomena from different perspectives)

3.5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของ The Stanford History Education Group (2002) VanSledright (2002) UMBC Center for History Education (2013) National Council for the Social Studies (2013) New York State Education Department (2014) The College Board (2017) และ Huijgen et al. (2019a) มาศึกษาความสอดคล้องและได้สังเคราะห์ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์							
ตัวบ่งชี้	The Stanford History Education Group (2002)	VanSledright (2002)	UMBC Center for History Education (2013)	National Council for the Social Studies (2013)	New York State Education Department (2014)	The College Board (2017)	Huijgen et al. (2019a)
<p>1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปบริบททางประวัติศาสตร์จากเอกสารต่าง ๆ - ระบุว่าเอกสารสะท้อนถึงช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงในอดีต 		<ul style="list-style-type: none"> - ประยุกต์ใช้ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ในการกำหนดสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของหลักฐาน 			<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายบริบททางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องต่อพัฒนาการหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้อำนาจแก่เวลาของปรากฏการณ์ - ให้อำนาจแก่ภูมิศาสตร์/ พื้นที่ของปรากฏการณ์ - ระบุลักษณะการเมืองการปกครองในช่วงเวลาของปรากฏการณ์ - ระบุลักษณะเศรษฐกิจในช่วงเวลาของปรากฏการณ์ - ระบุลักษณะสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาของปรากฏการณ์ - ระบุการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องเกี่ยวกับปรากฏการณ์ - สรุปความเกี่ยวกับปรากฏการณ์จากมุมมองที่แตกต่าง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวอย่างความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์							
ตัวอย่าง ความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์	The Stanford History Education Group (2002)	VanSledright (2002)	UMBC Center for History Education (2013)	National Council for the Social Studies (2013)	New York State Education Department (2014)	The College Board (2017)	Huijgen et al. (2019a)
2. ศึกษาหลักฐาน ตามสภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากการใช้ แนวคิดในปัจจุบัน	- ใช้ข้อมูลเชิงบริบทหรือข้อมูล พื้นฐานเพื่อตีความหมาย ที่มากขึ้นจากเอกสาร - ทำความเข้าใจภาษาในเอกสาร ในบริบทที่กว้างขึ้น	- ศึกษาผู้คนและเหตุการณ์ ในประเด็นเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลาที่ผู้คนเหล่านั้น ดำรงอยู่ โดยไม่ใช้มาตรฐาน และค่านิยมในปัจจุบัน	- ใช้สภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ในการตีความ หลักฐานโดยปราศจากการใช้ แนวคิดในปัจจุบัน	- ประเมินว่าเหตุการณ์ และพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจาก สภาวะแวดล้อมเฉพาะ ของเวลาและสถานที่ ตลอดจนบริบททาง ประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ได้อย่างไร	- อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และ ประวัติศาสตร์ในฐานะที่เป็น บริบทของเหตุการณ์และ ความเคลื่อนไหว	- อธิบายบริบทที่เกี่ยวข้อง ว่าไม่มีเหตุผลต่อพัฒนาการ หรือกระบวนการทาง ประวัติศาสตร์อย่างไร - ใช้บริบทในการอธิบาย นัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ (historical significance) ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ หรือกระบวนการทาง ประวัติศาสตร์	
3. อธิบายอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ที่ส่งผล ต่อเหตุการณ์สำคัญ ทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา							
4. เชื่อมโยง เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ตาม ช่วงเวลาการศึกษา ในสภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ ที่กว้างขึ้น				- วิเคราะห์ความเชื่อมโยง ระหว่างเหตุการณ์และ พัฒนาการในบริบททาง ประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	- เชื่อมโยงพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์กับสภาวะ แวดล้อมเฉพาะของเวลา และสถานที่กับกระบวนการ ในระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือระดับโลกที่กว้างขึ้น		- เปรียบเทียบปรากฏการณ์ กับช่วงเวลาอื่น ๆ - เปรียบเทียบปรากฏการณ์ กับพื้นที่อื่น ๆ - วางปรากฏการณ์ภายใต้ พัฒนาการระยะยาว

จากตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มีดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา ที่ศึกษา

การระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เป็นการระบุข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ดังที่ Huijgen et al. (2019a) ได้ระบุถึงตัวอย่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้ แนวคิดในปัจจุบัน

การตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันเป็นการหาข้อสันนิษฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) การตีความเพื่อให้ได้ความหมายขั้นต้นเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่าเอกสารหรือหลักฐานนั้นต้องการสื่อความหมายหรือให้ข้อสันนิษฐานใด โดยทำการพิจารณาความหมายของคำ สำนวนโวหาร และทำความเข้าใจภาษาในเอกสารที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานนั้นใช้และ 2) การตีความเพื่อให้ได้ความหมายขั้นลึกเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ ทศนคติ เจตนา รมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมทั้งข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในหลักฐาน (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธินะ, 2525: 178-179; The Stanford History Education Group, 2002) ทั้งนี้ในการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้ตีความต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น และสภาพแวดล้อมอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ในช่วงเวลานั้น ได้แก่ ลักษณะทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม เป็นต้น โดยพยายามหลีกเลี่ยงการนำมาตรฐาน แนวความคิด หรือค่านิยมในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจการกระทำของผู้คนหรือเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะช่วยให้สามารถตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ใกล้เคียงกับเจตนาที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานนั้นต้องการแสดงออกมา (วีณา เอี่ยมประไพ, 2535: 11; VanSledright, 2002; UMBC Center for History Education, 2013; The College Board, 2017)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

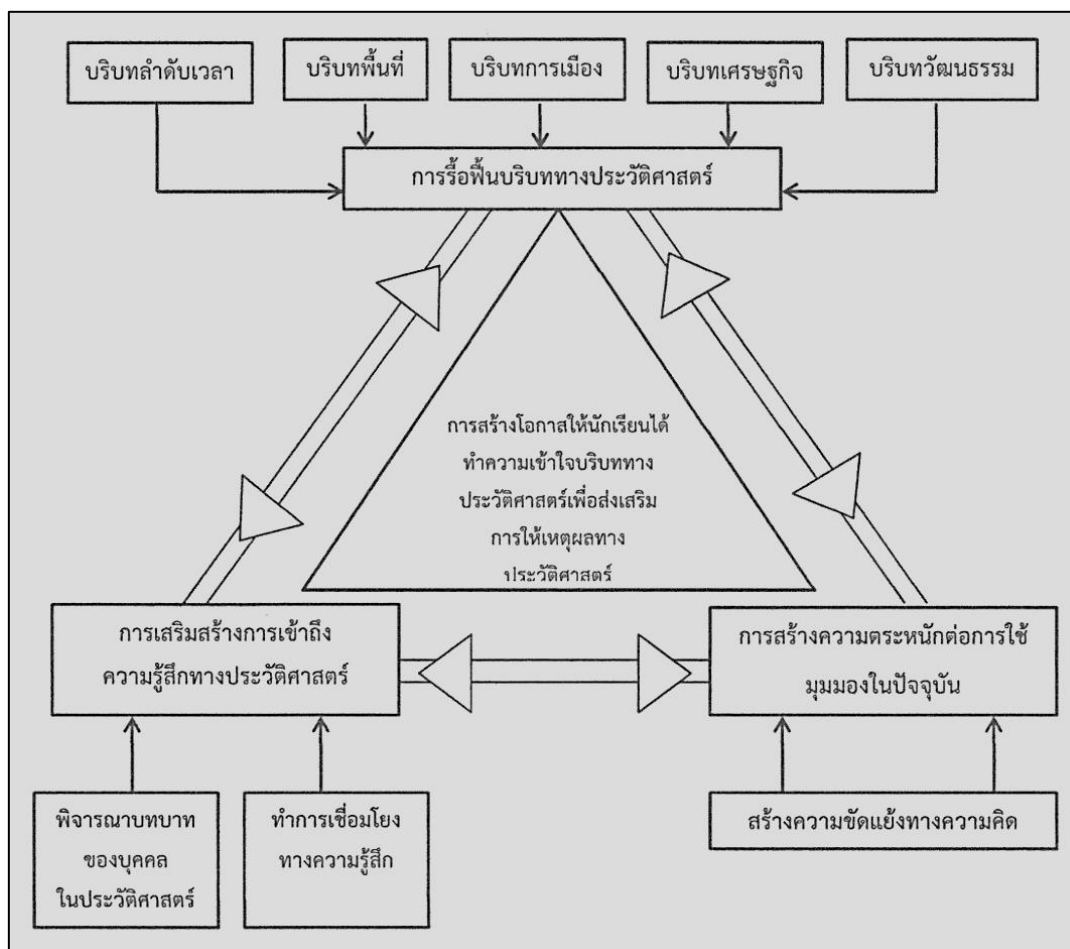
การอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาเป็นการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาอธิบายปัจจัยเชิงผลกระทบหรือผลสืบเนื่องที่ตามมาต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา (National Council for the Social Studies, 2013; New York State Education Department, 2014)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น

การเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นเป็นการระบุนความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษากับปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ประเด็นอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ดังที่ The College Board (2017) อธิบายว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลได้หลายระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก การทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์หรือพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มีจุดเริ่มต้นในสภาพแวดล้อมแบบใดเป็นสิ่งสำคัญต่อการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์

3.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

Huijgen (2018) ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “Balancing Between the Present and the Past: Promoting Students' Ability to Perform Historical Contextualization” เป็นวิทยานิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิตของ University of Groningen ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ผลจากการศึกษาวิจัยทำให้ได้หลักการออกแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Pedagogical Design Principles of Historical Contextualization) จำนวน 4 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความตระหนักต่อการใช้มุมมองในปัจจุบัน (Raising Awareness of Present-Oriented Perspectives) องค์ประกอบที่ 2 การรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Reconstructing the Historical Context) องค์ประกอบที่ 3 การเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Enhancing Historical Empathy) และองค์ประกอบที่ 4 การสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Creating Opportunities for Students to Practice Historical Contextualization to Enable Historical Reasoning) โดยองค์ประกอบทั้งหมดจะเกิดขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

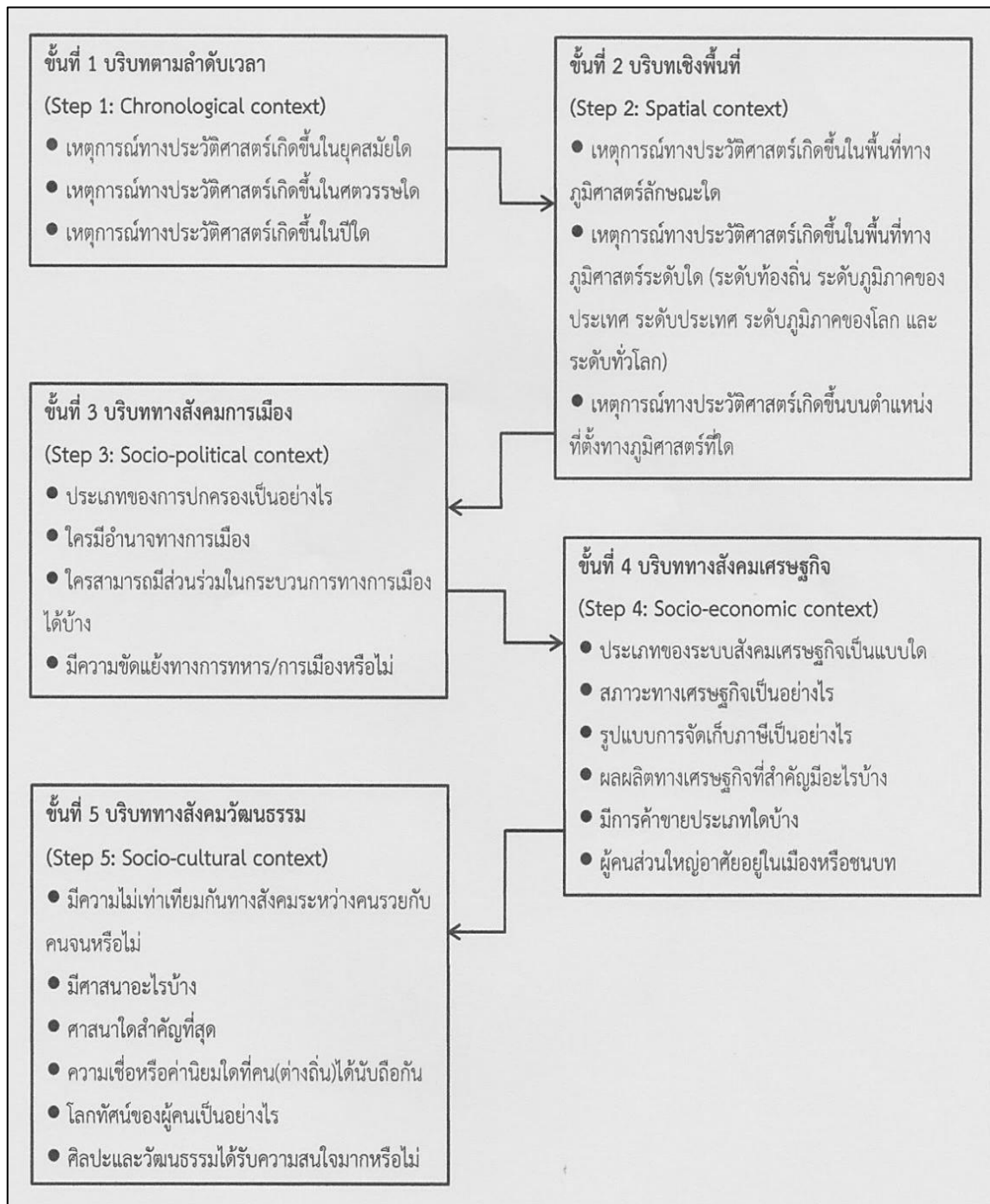
รูปภาพที่ 2 กรอบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Framework for teaching historical contextualization)

ที่มา: Huijgen (2018: 20)

3.6.1 องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความตระหนักต่อการใช้มุมมองในปัจจุบัน (Raising Awareness of Present-Oriented Perspectives) หรือแนวคิดปัจจุบันนิยม (Presentism) เป็นการทำให้นักเรียนตระหนักต่อค่านิยมและความเชื่อของตนเอง รวมถึงผลสืบเนื่องที่ตามมาของการศึกษาอดีตโดยใช้มุมมองในปัจจุบันที่จะทำให้ นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จต่อการอธิบายเหตุการณ์หรือกระทำการทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ (Historical Agent) โดยวิธีการสร้างความตระหนักต่อการใช้มุมมองในปัจจุบันสามารถทำได้โดยให้นักเรียนปฏิบัติภาระงานที่มีลักษณะขัดแย้งทางความคิด (Cognitive Conflict) และสร้างความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ (Historical Tension) เป็นภาระงานที่นักเรียนไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์โดยใช้ความรู้เดิมหรือมุมมองในปัจจุบันได้ซึ่งการสร้าง ความขัดแย้งทางความคิดและ

ความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์จะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน

3.6.2 องค์ประกอบที่ 2 การรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Reconstructing the Historical Context) เป็นการสอนให้นักเรียนเข้าใจวิธีการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์โดยส่งเสริมให้นักเรียนใช้กรอบการอ้างอิง (Frames of Reference) ที่แตกต่างกัน เช่น กรอบลำดับเวลา (Chronological Frame) กรอบทางพื้นที่ (Spatial Frame) กรอบทางสังคมการเมือง (Socio-political Frame) กรอบทางสังคมเศรษฐกิจ (Socio-economic Frame) และ กรอบทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Frame) โดยกรอบการลำดับเวลา (Chronological Frame) เป็นความรู้เกี่ยวกับยุคสมัยและการลำดับเวลาของเหตุการณ์หรือพัฒนาการที่สำคัญในอดีต กรอบทางพื้นที่ (Spatial Frame) เป็นความรู้เกี่ยวกับตำแหน่งและมาตราส่วนทางภูมิศาสตร์และ กรอบทางสังคม (Social Frame) เป็นความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และเงื่อนไขทางสังคมในการดำรงชีวิตตลอดจนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อใช้กรอบอ้างอิงเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับให้นักเรียนได้รื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งนักเรียนสามารถใช้หลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่แตกต่างและหลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ รูปภาพ เอกสาร ฯลฯ เป็นแหล่งข้อมูลในการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ อีกทั้งการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จนั้นครูต้องมีการยกตัวอย่างที่ดีและมีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) เกี่ยวกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน ทั้งนี้ครูสามารถใช้คำถามเชิงแนะนำ (Guiding Questions) เพื่อช่วยนักเรียนรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ได้ตามรายละเอียดในแผนภาพที่ 3

รูปภาพที่ 3 คำถามเชิงแนะนำสำหรับการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์

(Guiding questions to reconstruct a historical context)

ที่มา: Huijgen (2018: 162 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 21)

3.6.3 องค์ประกอบที่ 3 การเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Enhancing Historical Empathy) เป็นความสามารถในการมองและตัดสินอดีตได้อย่างเหมาะสมตามเงื่อนไขโดยพยายามทำความเข้าใจและเชื่อมต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์เพื่อพิจารณามุมมองต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์นั้น ๆ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์และความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งซึ่งเพราะการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์อาจใช้เป็นเหตุผลย้อนกลับ (Fall Back Rationale) ในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ กรณีที่นักเรียนขาดความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ ในห้องเรียนประวัติศาสตร์ ครูสามารถเลือกบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวเรื่องประวัติศาสตร์ที่จะทำการสอนแล้วให้นักเรียนทำการสืบสวนชีวประวัติของบุคคลนั้นเพื่อทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เช่น ตำแหน่งทางสังคมของบุคคลในประวัติศาสตร์นั้นเป็นอย่างไร มีฐานะร่ำรวยหรือยากจน เป็นชนชั้นสูงหรือไม่ การให้นักเรียนได้ตอบคำถามลักษณะนี้จะส่งผลทำให้เกิดการอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์และมีความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์ประกอบทางจิตพิสัยและพุทธิพิสัย (Affective and Cognitive Element) มีรายละเอียดดังนี้

- **องค์ประกอบทางจิตพิสัย (Affective Element)** คือ นักเรียนต้องพิจารณาว่าประสบการณ์ สถานการณ์ และการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ อาจได้รับอิทธิพลจากการตอบสนองความรู้สึกบนฐานของการเชื่อมโยงเรื่องราวชีวิตของใครผู้หนึ่งที่คล้ายกับบุคคลในประวัติศาสตร์แต่อาจมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน

- **องค์ประกอบทางพุทธิพิสัย (Cognitive Element)** คือ นักเรียนจำเป็นต้องสืบสวนบทบาทและตำแหน่งของบุคคลในประวัติศาสตร์ซึ่งรวมไปถึงการทำความเข้าใจต่อประสบการณ์ชีวิต หลักการ ตำแหน่ง ทัศนคติ และความเชื่อของบุคคลนั้น

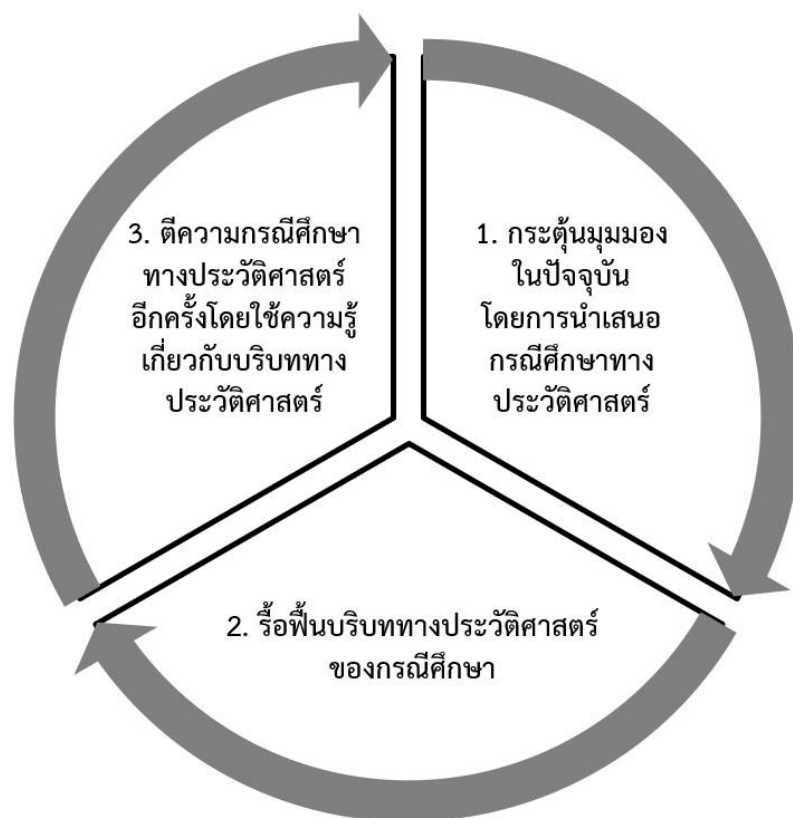
3.6.4 องค์ประกอบที่ 4 การสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Creating Opportunities for Students to Practice Historical Contextualization to Enable Historical Reasoning) เนื่องจากความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นทักษะที่ส่งเสริมการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ซึ่งการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์นั้นจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปใช้ในการอธิบาย เปรียบเทียบ ตีความ และประเมินเหตุการณ์หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามการสร้างความตระหนักต่อการใช้มุมมองในปัจจุบัน การรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์

และการเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ครูควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อนักเรียนเพราะการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะส่งเสริมให้นักเรียนอธิบายและตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล

ทั้งนี้ Huijgen (2018) ได้นำหลักการออกแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Pedagogical Design Principles of Historical Contextualization) ข้างต้น จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบการสร้างความตระหนักต่อการไข่มุมมองในปัจจุบัน (Raising Awareness of Present-Oriented Perspectives) 2) องค์ประกอบการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Reconstructing the Historical Context) และ 3) องค์ประกอบสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Creating Opportunities for Students to Practice Historical Contextualization to Enable Historical Reasoning) นำมาพัฒนาเป็นกรอบการทำงาน 3 ขั้นตอน (A three-stage framework) สำหรับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่กระตุ้นมุมมองในปัจจุบัน (Presents a Historical Case that Triggers Possible Present-Oriented Perspectives) ขั้นตอนที่ 2 สอนให้นักเรียนรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ของกรณีศึกษา (Instructs Students to Reconstruct the Historical Context of the Case) และขั้นตอนที่ 3 สอนให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อทำการตีความกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Instructs Students to Use Historical Context Knowledge to Interpret the Historical Case) ส่วนเหตุผลการยกเว้นองค์ประกอบเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Enhancing Historical Empathy) ในการพัฒนากรอบการทำงาน 3 ขั้นตอน อันเนื่องมาจากการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบที่สามารถผนวกเข้าไปได้ทั้ง 3 ขั้นตอนของกรอบการทำงาน เช่น นักเรียนสามารถใช้จินตนาการเข้าถึงความคิดและความรู้สึกของบุคคลในประวัติศาสตร์แต่ละคนโดยใช้ประสบการณ์ชีวิตที่มีลักษณะคล้ายกันของตนเองเพื่อรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ เป็นต้น โดยกรอบการทำงาน 3 ขั้นตอนสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 4 ดังนี้

รูปภาพที่ 4 กรอบการทำงาน 3 ขั้นตอน (A three-stage framework) สำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ที่มา: Huijgen (2018: 162 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 20)

Huijgen (2018: อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 20-22) ได้อธิบายรายละเอียดของกรอบการทำงาน 3 ขั้นตอนสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1) **ขั้นการนำเสนอกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่กระตุ้นมุมมองในปัจจุบัน (Presents a Historical Case that Triggers Possible Present-Oriented Perspectives)** เป็นการให้ภาระงานหรือกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่มีความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) กับนักเรียนโดยนักวิชาการให้เหตุผลว่า ความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ (Historical Tension) จะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนซึ่งความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ถูกสร้างขึ้นเมื่อนักเรียนไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์จากการใช้มุมมองในปัจจุบัน (Present-Oriented Perspectives) ตัวอย่าง ครูอาจนำเสนอกรณีศึกษาเป็นชายอายุ 20 ปี ที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมันนีในช่วงปี ค.ศ. 1930 และถามนักเรียนว่า นักเรียนสามารถอธิบายได้หรือไม่

ว่าเหตุใดชายผู้นี้ถึงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคนาซี นักเรียนมักจะมองและตัดสินเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในลักษณะนี้ตามค่านิยม ความรู้ หรือความเชื่อของตนเองในปัจจุบัน โดยที่นักเรียนอาจมีความรู้เกี่ยวกับการกระทำของพรรคนาซีภายหลังการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปแล้วแต่ข้อมูลที่นักเรียนรู้นั้นไม่สามารถใช้ได้กับชาวเยอรมันนี้ในช่วงปี ค.ศ. 1930 ตัวอย่างบทเรียนนี้เป็นการออกแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่สนับสนุนการสร้างความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน จากนั้นครูสนทนากับนักเรียนถึงผลสืบเนื่องที่ตามมา (Consequences) และข้อจำกัด (Limitations) ของการศึกษาอดีตโดยใช้มุมมองในปัจจุบัน

2) ขั้นการสอนให้นักเรียนรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ของกรณีศึกษา (Instructs Students to Reconstruct the Historical Context of the Case) เป็นการสอนนักเรียนถึงวิธีการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจน โดยการส่งเสริมการใช้กรอบการลำดับเวลา (Chronological Frame) กรอบทางพื้นที่ (Spatial Frame) กรอบทางการเมือง (Political Frame) กรอบทางเศรษฐกิจ (Economic Frame) และกรอบทางวัฒนธรรม (Cultural Frame) เป็นแนวทางสำหรับให้นักเรียนสร้างความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ต่อเหตุการณ์หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กรอบแนวทางเหล่านี้ยังทำหน้าที่เป็นรายการตรวจสอบในสิ่งที่นักเรียนรู้หรือไม่รู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่าง เมื่อครูให้นักเรียนสร้างความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในวิกฤตการณ์คิวบา (The Cuban Missile Crisis) เมื่อปี ค.ศ. 1962 นักเรียนอาจละเลยต่อบริบททางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจและอธิบายวิกฤตการณ์ครั้งนี้ซึ่งการพิจารณากรอบแนวทางทั้งหมดนี้จะช่วยทำให้นักเรียนลดโอกาสในการละเลยต่อการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษา

3) ขั้นสอนให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อทำการตีความกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Instructs Students to Use Historical Context Knowledge to Interpret the Historical Case) เป็นขั้นการสอนให้นักเรียนใช้บริบททางประวัติศาสตร์เพื่อตีความอดีต นับเป็นการทำงานที่ขึ้นอยู่กับแนวความคิดของนักเรียนในห้องเรียนประวัติศาสตร์ นักเรียนต้องอธิบาย เปรียบเทียบ และตีความเหตุการณ์หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งการตระหนักต่อการใช้มุมมองในปัจจุบันและการรับรู้วิธีการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์นั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ที่จะใช้ความสามารถของตนในการดำเนินการใช้บริบททางประวัติศาสตร์เพื่อตรวจสอบและตีความเหตุการณ์หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์

Havekes et al. (2012: 87-88 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 22) ได้อธิบายหลักการออกแบบกิจกรรมการคิดทางประวัติศาสตร์เชิงรุก (The Design Principles of Active Historical Thinking) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ทำทลายความรู้ทางประวัติศาสตร์โดยการสร้างความไม่ลงรอยทางความคิด (Challenge the Historical Knowledge of the Students by Creating a Cognitive Incongruity) มีรายละเอียดย่อยดังนี้

- 1.1) สร้างความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์โดยให้ข้อมูลที่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของนักเรียน
- 1.2) ทำทลายความรู้และทักษะต่าง ๆ (Challenge their knowledge and skills)
- 1.3) ทำทลายความเชื่อทางความรู้ (Challenge their epistemic beliefs)

2) กระตุ้นข้อพิจารณาที่พิสูจน์ได้ (Stimulate Substantiated Considerations)

- 2.1) ถามนักเรียนโดยใช้คำถามเชิงประเมินค่า (Evaluative Question) ซึ่งมีคำตอบที่สมเหตุสมผลหลายประการ
- 2.2) เน้นคำถามเชิงประเมินค่า (Evaluative Question) เกี่ยวกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับเวลา (Time) ช่วงระยะเวลา (Duration) สาเหตุ (Cause) ความเปลี่ยนแปลง (Change) และตำแหน่งที่ตั้ง (Location)
- 2.3) กระตุ้นการใช้ความรู้เดิมผ่านคำถามที่ทำทลาย (Stimulate the use of prior knowledge through challenging questions)
- 2.4) กระตุ้นการคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและมโนทัศน์โดยใช้แนวคิดที่เชื่อมโยงกัน (Stimulate thinking about the relationships between facts and concepts by using colligatory concepts)

3) เสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Scaffold Students' Learning)

- 3.1) จัดโครงสร้างคำถามผ่านการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (Factual Information) แก่นักเรียน
- 3.2) จัดโครงสร้างลำดับของการเรียนรู้โดยมีการนำเข้าสู่บทเรียนและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจนรวมถึงมีการส่งเสริมนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่าง

กัน เช่น การทำงานเดี่ยว การทำงานเป็นคู่ หรือการอภิปรายกลุ่ม มีการตั้งคำถามอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นไปที่เนื้อหากระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3.3) ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง สังเกตและถามคำถามเพื่อให้นักเรียนระบุเหตุผลในระหว่างการทำงานกลุ่ม

3.4) ส่งเสริมการตั้งคำถามและประเมินคำตอบระหว่างการอภิปรายในห้องเรียน

3.5) ทำให้การคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนเกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนโดยให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่อแนวคิดเกี่ยวกับเวลาและพื้นที่

Reisman and Wineburg (2008: 202-206 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 22-23) กล่าวว่า การพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ครูต้องเปิดโอกาสที่หลากหลายให้นักเรียนปฏิบัติและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีรายละเอียดดังนี้

1) การให้ความรู้พื้นฐาน (Providing Background Knowledge)

ในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ สิ่งแรกนักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเป็นเบื้องต้นก่อน นักเรียนไม่จำเป็นต้องรู้เรื่องราวทุกอย่างเกี่ยวกับช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ แต่นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์ (Chronology) รวมถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในกรณีของการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้ความรู้เดิมโดยอัตโนมัติอาจทำให้นักเรียนขาดการเห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ความรู้พื้นฐานจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าใจยุคสมัยที่ไม่คุ้นเคยและสร้างมโนภาพได้อย่างถูกต้อง

2) การถามคำถามเชิงแนะนำ (Asking Guiding Questions)

ในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ครูต้องสามารถออกแบบคำถามเชิงแนะนำ (Guiding Questions) ที่ช่วยนำทางให้นักเรียนไปยังข้อมูลสำคัญและสร้างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ได้ซึ่งการถามคำถามเชิงแนะนำจะช่วยให้ นักเรียนสามารถนำบริบททางประวัติศาสตร์มาใช้ในการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ในอดีต นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้มากขึ้น ถ้านักเรียนได้อ่านและมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการใช้คำถามเชิงแนะนำจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้อ่านหลักฐานอย่างรอบคอบและคิดเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งที่มาของหลักฐาน บริบททางประวัติศาสตร์และการใช้สำนวนภาษาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้น

3) การสร้างแบบจำลองทางความคิดในการทำความเข้าใจบริบทที่ชัดเจน (Explicitly Modeling Contextualized Thinking) ในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ครูต้องแสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นอย่างไร โดยเครื่องมือที่สามารถใช้ในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ คือ การคิดออกเสียง (The think-aloud) โดยเทคนิคการคิดออกเสียงถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยเป็นการให้นักเรียนรายงานสิ่งที่พวกเขา กำลังคิด กระทำ และรู้สึก เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติงานบางอย่าง วิธีการนี้ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่หลากหลายรวมไปถึงการอ่านข้อความหลักฐานทางประวัติศาสตร์

Hutton and Hembacher (2012: 36 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ โชติธรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา, 2564: 23) กล่าวว่า ครูสามารถใช้เส้นเวลา (Timelines) ภาพ (Visuals) และงานวรรณกรรม (Literature) เป็นสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

1) การใช้เส้นเวลา (Using Timelines) เส้นเวลาสร้างขึ้นมาจากบริบทตามลำดับเหตุการณ์ (Chronological Context) ซึ่งการคิดตามลำดับเหตุการณ์ (Chronological Thinking) เป็นหัวใจสำคัญของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ หากนักเรียนขาดความเข้าใจต่อเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่ชัดเจน นักเรียนจะมองว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ซับซ้อนซึ่งการใช้เส้นเวลาจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการทำความเข้าใจจุดเปลี่ยน (Turning Point) ในประวัติศาสตร์ที่นักเรียนศึกษาและทำให้นักเรียนเห็นถึงช่วงเวลาสำคัญต่าง ๆ ในบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2) การใช้ภาพ (Using Visuals) เช่น ภาพเขียน ภาพวาด และภาพถ่าย จากอดีต ตัวอย่าง ครูให้นักเรียนเดินชมห้องจัดแสดงรูปภาพซึ่งนักเรียนจะมีโอกาสได้ดูภาพวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต รวมไปถึงภาพถ่ายสิ่งประดิษฐ์และภาพวาดแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในอดีต เช่น ภาพการค้าขาย ขณะที่นักเรียนเดินชมห้องจัดแสดงรูปภาพอยู่นั้น ครูให้นักเรียนทำนายว่าภาพนั้นคืออะไรและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในอดีตอย่างไร การให้นักเรียนเดินชมห้องจัดแสดงรูปภาพจะช่วยกระตุ้นความสนใจเรื่องราวในอดีตของนักเรียน

3) การใช้งานวรรณกรรม (Using Literature) เช่น นิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Fiction) สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงมุมมองของผู้คนในช่วงเวลาและพื้นที่หนึ่งในอดีต ตัวอย่าง ครูให้นักเรียนอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้นึกถึงภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้คนในอดีตและทำให้นักเรียนได้สังเกตเห็นว่า ผู้คนสมัยนั้นแต่งกายอย่างไร บ้านเรือนของพวกเขามีลักษณะเป็นอย่างไร

รวมทั้งกิจกรรมและบทบาทต่าง ๆ ของผู้คนเหล่านั้นเป็นอย่างไร เรื่องราวในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะนำอดีตมาสู่ชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเข้าใจหลักฐานชั้นต้นที่กำลังศึกษามากขึ้น

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ครูจำเป็นต้องวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะท้าทายความรู้ความสามารถของนักเรียนโดยการสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอ่านวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ครูจำเป็นต้องคัดเลือกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาในลักษณะสร้างความขัดแย้งทางปัญญาหรือความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์มาเป็นกรณีศึกษาให้กับนักเรียนโดยมีลักษณะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของนักเรียนที่จะทำให้นักเรียนเกิดข้อสงสัย ตั้งคำถามและค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง นอกจากนี้ ครูควรจัดเตรียมคำถามและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ อย่างเพียงพอที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา รวมถึงควรให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์ที่ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตที่ไม่คุ้นเคยและสร้างมโนภาพได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งควรส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักต่อปัญหาการใช้แนวคิดในปัจจุบันมาตัดสินการกระทำของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา อันจะทำให้ นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จต่อการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และควรเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ที่จะช่วยให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาศึกษานำไปสู่การตัดสินการกระทำของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่เป็นอยู่ในช่วงเวลานั้น นอกจากนี้ผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิธีการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาผ่านการใช้คำถามเชิงแนะนำอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ครูสามารถพิจารณาเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น เส้นเวลา รูปภาพ งานวรรณกรรม เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน

3.7 การวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์พบว่า มีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ได้อธิบายแนวทางการวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีรายละเอียดดังนี้

Reisman and Wineburg (2008: 205) อธิบายว่า การวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ครูสามารถสังเกตระดับพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันได้จากการให้นักเรียนเขียนเรียงความ (Essay) เพื่อตอบคำถามจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์

The College Board (2017: 130-132) อธิบายวิธีการวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในทักษะการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning Skills) สามารถปฏิบัติได้ 2 วิธี ได้แก่ การใช้ชุดคำถามแบบปรนัย (Multiple-Choice Questions) และการใช้ชุดคำถามตอบแบบอิสระ (Free Response Question) มีรายละเอียดดังนี้

1) การใช้ชุดคำถามแบบปรนัย (Multiple-Choice Questions)

มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยมุ่งไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ภายในบริบททางประวัติศาสตร์โดยมีชุดคำถามจำนวนหนึ่งแล้วให้นักเรียนตอบคำถามจากข้อมูลที่ครูกำหนดให้ เช่น หลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์รวมถึงข้อความ รูปภาพ แผนภูมิ เส้นกราฟ แผนที่ ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนประเภทหลักฐานที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการศึกษาเรื่องราวในอดีต เนื้อหาของชุดคำถาม แบบปรนัยต้องสามารถถึงความรู้ที่จำเป็นของนักเรียนได้ซึ่งแต่ละข้อคำถามต้องนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร นอกจากนี้การออกแบบชุดคำถามแบบปรนัยข้อหนึ่งอาจให้นักเรียนทำการเชื่อมโยงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาที่ศึกษากับช่วงเวลาอื่น ๆ รวมถึงควรมีการประเมินความสามารถของนักเรียนในการให้เหตุผลผ่านใช้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนมีอยู่

2) การใช้ชุดคำถามตอบแบบอิสระ (Free Response Question)

มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเรียบเรียงเนื้อหาโดยมีการอ้างอิงหลักฐานได้อย่างถูกต้อง แบ่งได้ 3 รูปแบบได้แก่

2.1) การถามตอบแบบสั้น (Short-Answer Questions)

เป็นการถามตอบที่มุ่งให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างน้อยหนึ่งข้อในหลักสูตรซึ่งการถามตอบแบบสั้นมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในการตอบคำถามจากหลักฐานขั้นต้น หลักฐานชั้นรองรวมถึงข้อโต้แย้งของนักประวัติศาสตร์

2.2) การใช้คำถามบนฐานของเอกสาร (Document-Based Question) เป็นการวัดความสามารถของนักเรียนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ซึ่งเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการตั้งคำถามนั้นอาจมีเนื้อหา ความยาวและความซับซ้อนแตกต่างกันไป ทั้งนี้เอกสารที่มีความเหมาะสมนั้นอาจหมายถึงไปถึง แผนภูมิ เส้นกราฟ ภาพการ์ตูน รูปภาพ เป็นต้น

2.3) การใช้คำถามจากความเรียงขนาดยาว (Long Essay Question) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงถึงสิ่งที่นักเรียนรู้ดีที่สุดโดยมีความเรียงขนาดยาวจำนวน 2 เรื่องให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบกัน การใช้คำถามจากความเรียงขนาดยาวเป็นการวัดการใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในประวัติศาสตร์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นการวัดทักษะการเขียนความเรียงรวมถึง การเรียบเรียงและโต้แย้งจากการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยคำถามจะอยู่ในขอบเขตของหัวข้อหรือโครงความคิดที่ได้จากการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากแนวทางการวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ข้างต้น สรุปได้ว่า ครูสามารถดำเนินการวัดและประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้ 2 วิธีการ กล่าวคือ 1) การใช้ข้อสอบแบบปรนัย และ 2) การใช้ข้อสอบแบบอัตนัย ทั้งนี้การใช้ข้อสอบทั้งสองวิธีการครูจำเป็นต้องจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและเพียงพอต่อการให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ให้นักเรียนได้ทำการอ่าน วิเคราะห์ และตีความเพื่อตอบคำถามสำหรับการวัดและประเมินผลตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นข้อสอบแบบอัตนัย โดยแบ่งโครงสร้างข้อสอบเป็น 2 ส่วน คือ 1) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ 2) ข้อคำถาม ซึ่งกำหนดให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และนำข้อมูลมาใช้ตอบคำถามที่นักเรียนต้องทำการระบุสภาพแวดล้อมและอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ บนพื้นฐานของการตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

4.1.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

จิรุตม์ อารมณชีน (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามกลยุทธ์ SCIM-C สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบของจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในบริบทของการศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยและเพื่อพัฒนาตรวจสอบคุณภาพและศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์ด้วยกลยุทธ์ SCIM-C สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความหมายและองค์ประกอบของจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์ โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์ด้วยกลยุทธ์ SCIM-C สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองนำร่องกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน จำนวน 12 คาบ วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างคุณลักษณะ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยกลยุทธ์ SCIM-C 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสรุป ขั้นวิเคราะห์ บริบท ขั้นอนุมาน ขั้นตรวจสอบ และขั้นยืนยัน โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นต้นและคำถามสำคัญ 4 คำถามในแต่ละขั้นพร้อมกับการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นประกอบและสรุปเป็นข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3) คุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้จากการทดลองนำร่องมีการปรับปรุงขยายระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมจาก 1 คาบ เป็น 2 คาบ ปรับปรุงคำถามสำคัญและการเลือกใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นต้น ส่วนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก

4) ประสิทธิภาพหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์กับกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์

4.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศพบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2004 – 2018 มีงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีรายละเอียดดังนี้

Lee and Clarke (2004) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล: เรื่องราวของอาซาฟ เพอร์รี่ (Studying Local History in the Digital Age: The Story of Asaph) งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีประเด็นการศึกษาเป็นเรื่องราวของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของเขตเมืองเชโรกี (Cherokee County) รัฐจอร์เจีย (Georgia) ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อว่า “อาซาฟ เพอร์รี่” (Asaph Perry, ค.ศ.1870-1950) ซึ่งเป็นนักธุรกิจคนสำคัญผู้หนึ่งในท้องถิ่นแห่งนี้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในการวิจัยได้ใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์เฉพาะสำหรับการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนหนึ่งในเขตเมืองเชโรกี โดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้นักเรียนได้ศึกษาและวิเคราะห์นั้นเป็นจดหมายที่อาซาฟ เพอร์รี่ได้เขียนขึ้นรวมไปถึงบทความข่าวจากหนังสือพิมพ์ในอดีตที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชีวิต การทำงาน และเรื่องราวของสมาชิกในครอบครัวของอาซาฟ เพอร์รี่ ซึ่งค้นพบในตู้เก็บเอกสารของสมาคมประวัติศาสตร์แห่งเมืองเชโรกีในรัฐจอร์เจีย ผู้วิจัยได้นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้มาทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและจัดสร้างเป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์บนเว็บไซต์แบ่งประเด็นการศึกษาเรื่องราวของอาซาฟ เพอร์รี่ เป็นจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) บทนำที่ให้ข้อมูลเชิงบริบทของเรื่องราว 2) ครอบครัวของเพอร์รี่ในช่วงเวลาก่อนที่เขากำเนิด 3) ชีวิตของเพอร์รี่ในเมืองแคนตัน (Canton) รัฐจอร์เจีย 4) ชีวิตของเพอร์รี่ในฐานะนักธุรกิจ 5) ชีวิตของเอเธล (Ethel) ผู้เป็นภรรยาของเพอร์รี่ และ 6) ชีวิตครอบครัวของเพอร์รี่ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและวิเคราะห์แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์บนเว็บไซต์เกี่ยวกับเรื่องราวของอาซาฟ เพอร์รี่ ผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถระบุความเป็นมาของตนเองและท้องถิ่นในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น เข้าใจความเป็นมนุษย์และเห็นถึงความสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นแบบไม่จำกัดช่วงเวลาและสถานที่ รวมถึงเข้าใจการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงในด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาก้าวเข้าสู่สังคมสมัยใหม่อันจะนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจถึงสาเหตุที่ส่งผลให้ชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันและสามารถเรียนรู้เรื่องราวในอดีตในมุมมองที่กว้างขึ้น

Holcomb et al. (2011) ได้ศึกษาเรื่อง การยกระดับวิชาสังคมศึกษา ผ่านการใช้เทคโนโลยีเว็บ 2.0 (Supersizing Social Studies Through the Use of Web 2.0 Technologies) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักสูตรสังคมศึกษากับ การใช้เทคโนโลยีเว็บ 2.0 โดยนำเสนอผ่านตัวอย่างโครงการการเรียนการสอน (Instructional Projects) ที่มีชื่อว่า โครงการโทรเลขลินคอล์น (The Lincoln Telegrams Project) เป็นโครงการ การเรียนการสอนที่นำเสนอจดหมายทางโทรเลขที่เขียนโดยประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (President Abraham Lincoln) ระหว่างวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1864 ถึง 12 เมษายน ค.ศ. 1865 ในรูปแบบเอกสารทางประวัติศาสตร์ออนไลน์บนเว็บไซต์ <http://www.lincolntelegrams.com> ในกิจกรรมของโครงการการเรียนการสอนนี้ นักเรียนต้องสำรวจคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ผ่านการวิเคราะห์จดหมายทางโทรเลขที่นักเรียนเลือกศึกษา จากเว็บไซต์ข้างต้น โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นเครื่องมือช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ จดหมายทางโทรเลขให้กับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการการเรียน การสอนตามขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนสามารถค้นพบแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ จากอดีตที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ในระดับใหม่ที่สูงขึ้น ในขณะเดียวกัน นักเรียนยังสามารถตีความเรื่องราวในอดีตได้ด้วยตนเองอันจะนำไปสู่การรับรู้ถึงความเคลื่อนไหว ทางสังคมในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้

Molebash et al. (2013) ได้ศึกษาเรื่อง โครงการโทรเลขลินคอล์น : แนวทางการวิจัยเชิงออกแบบเพื่อลดความยากในการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคดิจิทัล (The Lincoln Telegrams Project: A Design-Based Research Approach to Simplifying Digital History) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงออกแบบ (Design Based Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อออกแบบและนำเสนอโครงการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่มีชื่อว่า “โครงการโทรเลข ลินคอล์น” (The Lincoln Telegrams Project) สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (K-12) และระดับวิทยาลัย (College) ของสหรัฐอเมริกา โดยมุ่งเน้นไปที่การออกแบบเพื่อสร้างแหล่งข้อมูล ทางประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล (The Digital Historical Resources) เป็นจดหมายทางโทรเลข ของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (President Abraham Lincoln) ที่เขียนขึ้นในช่วงระหว่าง เหตุการณ์สงครามกลางเมืองของสหรัฐอเมริกาโดยสร้างแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลไว้ บนเว็บไซต์ <http://lincolntelegrams.com> โดยมีวัตถุประสงค์ในการออกแบบเพื่อสร้างแหล่งข้อมูล ทางประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลดังนี้ 1) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสืบสวน 2) เพื่อสร้าง ความถูกต้องในปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์และอำนวยความสะดวกในกระบวนการสืบสวนและ ปฏิบัติของนักเรียนและ 3) เพื่อปลูกฝังความสนใจทางวิชาการของนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการคิดที่เป็นอิสระ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างชาญฉลาดในโครงการการเรียน

การสอนนี้ได้ใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นเครื่องมือเสริมต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคดิจิทัลให้กับนักเรียนระดับเกรด 10 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในการศึกษาแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลเป็นจดหมายทางโทรเลขของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นจากเว็บไซต์ที่กล่าวมาข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์จดหมายทางโทรเลขของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำเป็นต้องมีการเสริมต่อการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับจดหมายทางโทรเลขของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นให้แก่ นักเรียน เพื่อที่นักเรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นจากจดหมายทางโทรเลขได้

Hicks et al. (2016) ได้ศึกษาเรื่อง นักสืบวัยเยาว์: การสอนด้วยหลักฐานชั้นต้นที่เป็นสะพานเชื่อมสู่ความฉลาดรู้อย่างเป็นระเบียบ (Junior Detectives: Teaching with Primary Sources as a Bridge to Disciplinary Literacy) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำชุดกิจกรรมการสืบสวนความรู้ตามหลักสูตรสังคมศึกษาระดับเกรด 5 ในเรื่อง “My Place in Time and Space” เป็นชุดกิจกรรมการสืบสวนที่ให้นักเรียนระดับประถมศึกษาสวมบทบาทเป็นนักสืบวัยเยาว์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นกลยุทธ์เสริมต่อการเรียนรู้ในการวิเคราะห์หลักฐานชั้นต้นเพื่อตรวจสอบประเด็นเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และความเท่าเทียม (Equality) ในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ผ่านการเรียนรู้หัวข้อทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) การใช้แรงงานเด็กในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 2) การกักกันชาวอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และ 3) การจับกุมโรซา พาร์คส์ (Rosa Parks) นักเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมืองของสหรัฐอเมริกาซึ่งกิจกรรมการสืบสวนนี้ได้สนับสนุนมิติสำคัญของการสืบสวนตามกรอบการทำงาน C3 (the College Career and Citizenship) ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานสังคมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาหลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งเสริมให้นักเรียนในฐานะนักสืบวัยเยาว์เห็นคุณค่าของการลงมือปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (The Doing of History) และเริ่มรับรู้ว่าการอ่านหนังสือเรียนประวัติศาสตร์เป็น “ผลผลิตสุดท้าย” จากกระบวนการสืบสวนและตีความข้อมูลจากหลักฐาน อีกทั้งนักเรียนได้ยืนยันว่า ประสบการณ์ในการรับบทบาทเป็นนักสืบ วัยเยาว์และทำงานร่วมกับหลักฐานชั้นต้นผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีความแตกต่างไปจากการอ่านหนังสือเรียนหรือฟังครูบรรยายแล้วท่องจำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนได้เปิดประเด็นคำถามใหม่ ค้นคว้าหลักฐานเพิ่มเติมและใช้หลักฐานเพื่อระบุความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษานับเป็นการเรียนการสอนที่ช่วยสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในการพัฒนาความเข้าใจที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อนเกี่ยวกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์และสังคมศึกษา อันจะนำไปสู่การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความฉลาดรู้อย่างระเอียดที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

Ogle et al. (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยสื่อเสมือนจริง (Authentic Problem-Based Learning with Augmented Reality) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้การสอนสำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในโรงเรียนแห่งหนึ่งของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกาในอดีตของสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อว่า “สถาบันคริสเตียนเบิร์ก” (Christiansburg Institute) งานวิจัยนี้เกิดจากความร่วมมือของทีมสหวิทยาการสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะในสถาบันโพลีเทคนิคและมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia Polytechnic Institute and State University) ได้แก่ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาทัศนศิลป์รวมถึงคณะครูและศิษย์เก่าของสถาบันคริสเตียนเบิร์ก กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับเกรด 5 จำนวน 14 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แอปพลิเคชันสื่อเสมือนจริง (Augmented Reality Application) ที่มีชื่อว่า “CI Spy” เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยจำลองสภาพอาคารและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในสถาบันคริสเตียนเบิร์กให้กลับมาเสมือนจริงดังในอดีตอีกครั้ง ร่วมกับการใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นเครื่องมือเสริมต่อการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขณะที่นักเรียนกำลังลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาบริบทและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในพื้นที่ของสถาบันคริสเตียนเบิร์ก ผลการวิจัยพบว่า การใช้แอปพลิเคชันสื่อเสมือนจริงร่วมกับกลยุทธ์ SCIM-C ช่วยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถปฏิบัติภารกิจสืบสวนและเสริมสร้างความเข้าใจต่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย นักเรียนได้แสดงปฏิสัมพันธ์เชิงบวกต่อกลยุทธ์ SCIM-C โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายระบุว่า พวกเขา รู้สึกเสมือนเป็นนักประวัติศาสตร์ที่ทำงานร่วมกับหลักฐานและกำลังตีความอดีต นักเรียนคนหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่าการนำหลักฐานมาวิเคราะห์นั้นไม่ได้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียวแต่ทำให้รู้สึกสนุกต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้นและนักเรียนอีกคนหนึ่งกล่าวเสริมว่า คำถามในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ทำให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันของข้อมูลจากหลักฐานและทำให้รู้สึกอยากกลับไปค้นคว้าข้อมูลที่เชื่อมโยงกันเพิ่มเติมต่อไปอีก

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ชัยรัตน์ โต้ศิลา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ศึกษาคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างกระบวนการเรียนการสอนแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน ระยะเวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนปรัายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (2) ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก (3) ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (4) ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ (5) ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ 2) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความหลักฐาน และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรางฤทัย ใจสุทธิ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และ ความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและ

หลังเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติและ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนราชันนทอาจารย์ สามเสนวิทยาลัย 2 จำนวน 80 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 10 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และแบบทดสอบความสามารถในการคิดสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยุทธศิลป์ แพลนนาค (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ และ 2) ศึกษาความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ และ 2) แบบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

(Repeated measures ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คีย์สูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คีย์สูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภณัฐ พานา (2560) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่พัฒนาตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย แบบทดสอบทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If ประกอบด้วยหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเตรียมการสอน และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ (2) ขั้นการจินตนาการเกี่ยวกับอดีต (3) ขั้นการจัดการกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (4) ขั้นการสำรวจผ่านกาลเวลา และ (5) ขั้นการสะท้อนถึงอดีต ตลอดจนการวัดและประเมินผล 2) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ที่มีองค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเรียงลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 2 การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ องค์ประกอบที่ 3 การยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์และองค์ประกอบที่ 4 การตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ที่มีองค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเปิดรับมุมมองที่แตกต่าง องค์ประกอบที่ 2 การศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์และองค์ประกอบที่ 3 การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเปลี่ยนแปลงของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ไปในทางที่ดีขึ้น

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คีย์ที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์

ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร 2) เปรียบเทียบการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร 3) ศึกษาเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรและ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์และแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Historical Empathy) ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ องค์ประกอบที่ 2 การเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบที่ 3 การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ จากการทำแบบวัดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=2.41$, $S.D.=0.26$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ในองค์ประกอบที่ 1 การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดอันส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้คนในเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หรินวิทย์ กนกศิลปธรรม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ระยะ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการโค้ช 2) การพัฒนารูปแบบการโค้ชและการตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบการโค้ช 3) การทดลองใช้ร่างรูปแบบการโค้ช และ 4) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชในการพัฒนารูปแบบการโค้ชได้การวิจัยและพัฒนา ส่วนการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชได้นำรูปแบบการโค้ชไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม

ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 38 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน รวม 68 คน ใช้ระยะเวลา 16 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบคะแนนการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ก่อนและหลังทดลองโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (T-test for Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการโค้ชมีชื่อว่า “EECCR Model” มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการโค้ช และการวัดและประเมินผล สำหรับขั้นตอนการโค้ชมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นจูงใจให้คิด ขั้นเพิ่มประสบการณ์กับหลักฐานขั้นวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นสรุป และขั้นสะท้อนคิดสู่การพัฒนา 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการโค้ช พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้ 2.1) คะแนนการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชมีค่าสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการโค้ชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภัญญา ตลิ่งจิตร (2563) ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาพัฒนาการของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบวัดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษากระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS มีพัฒนาการสูงขึ้น และ

3) ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS อยู่ในระดับมากที่สุด

ธนวัต เปรมปรีชา (2565) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการสืบสอบ STRIPLING ที่มีต่อการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ STRIPLING ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่อง ประเด็นสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ STRIPLING จำนวน 3 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Reasoning) ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การถามคำถามประวัติศาสตร์ (Asking Historical Questions) 2) การใช้หลักฐาน (Using Sources) 3) การอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ (Contextualization) 4) การโต้แย้ง (Argumentation) 5) การใช้กรอบความคิดสำคัญ (Using Substantive Concepts) และ 6) การใช้ Meta-Concept (Using Meta-Concepts) จากการทำแบบประเมินการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ Stripling ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในองค์ประกอบที่ 3 การอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับพอใช้

วัชรพล นาคทับ (2565) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตและเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และศึกษาเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) แบบประเมินความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีต 3) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่น สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับบ่อดีมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตั้งคำถามถึงแหล่งข้อมูลหลักฐาน 2) พิจารณาและเลือกแหล่งข้อมูลหลักฐานเพื่อการศึกษาและ 3) ตีความและอธิบายเรื่องตามบริบททางประวัติศาสตร์จากการทำแบบประเมินความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับบ่อดีและแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาดังกล่าว พบว่า ความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับบ่อดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการสูงขึ้น ทั้งนี้ในองค์ประกอบที่ 3 ตีความและอธิบายเรื่องตามบริบททางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงและเจตคติต่อการศึกษาดังกล่าวของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับ มากที่สุด

ฐาปนีย์ รักภูบาล (2565) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน 3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่อง และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังนี้

Wineburg (1998) ศึกษาเรื่อง การอ่านหลักฐานเกี่ยวกับอับราฮัม ลินคอล์น: การศึกษาผู้เชี่ยวชาญ/ผู้เชี่ยวชาญในการตีความข้อความทางประวัติศาสตร์ (Reading Abraham Lincoln: An Expert/Expert Study in the Interpretation of Historical Texts) วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานในการอ่านเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์จำนวน 2 คน คนแรกเป็นนักประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามกลางเมืองของสหรัฐอเมริกาและคนที่สองเป็นนักประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาทั่วไป โดยให้นักประวัติศาสตร์ทั้งสองคนได้อ่านเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) แล้วทำการเปรียบเทียบผลการตีความเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักประวัติศาสตร์ทั้งสองคนสามารถทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้ แต่นักประวัติศาสตร์ที่มีความรู้พื้นฐานในการอ่านเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์มากกว่าจะสามารถเชื่อมโยงและทำความเข้าใจบริบทของเรื่องราวในเอกสารได้ตามลำดับเวลาของเหตุการณ์รวมถึงยังสามารถทำความเข้าใจบริบทโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของอับราฮัม ลินคอล์น สามารถศึกษาความหมายของคำศัพท์และวลีทางประวัติศาสตร์และสามารถเปรียบเทียบเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่ศึกษากับช่วงเวลาอื่น ๆ ได้ สรุปได้ว่า ในการศึกษาเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จะช่วยให้นักประวัติศาสตร์สามารถทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้เท่านั้น แต่นักประวัติศาสตร์ยังต้องรู้ถึงความหมายของคำและวลีต่าง ๆ ในเอกสารที่ทำให้เกิดการตีความที่หลากหลาย นักประวัติศาสตร์ที่นำความรู้พื้นฐานมาใช้ในการศึกษาเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์และมีความรู้เกี่ยวกับการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จะทำให้เกิดการตั้งคำถามเพิ่มเติมต่อความรู้ของตนเองอันจะนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบต่อไป

Stout (2004) ศึกษาเรื่อง นักเรียนในฐานะนักสืบทางประวัติศาสตร์: ผลของแนวการสอนแบบสืบสวนที่มีต่อความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Student as Historical Detectives: The Effects of an Inquiry Teaching Approach on Middle School Students' Understanding of Historical Ideas and Concepts) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แนวการสอนแบบสืบสวนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในการสอนเนื้อหาประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional History Content) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับเกรด 8 ห้องเรียนหนึ่งมีจำนวนสมาชิก 19 คนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และความสามารถของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแห่งหนึ่ง

ในเมืองโฮวาร์ด (Howard County) รัฐแมริแลนด์ (Maryland) สหรัฐอเมริกา และมีครูประจำชั้น 1 คนของห้องเรียนนี้เข้าร่วมการศึกษาในฐานะผู้สังเกตการณ์พิเศษที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้มุมมองเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามวัตถุประสงค์สำคัญของหลักสูตรนักเรียนระดับเกรด 8 ที่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาประวัติศาสตร์อเมริกาถึงช่วงเวลา ค.ศ. 1887 มีจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 The Road To Independence เป้าหมายหน่วยการเรียนรู้ คือ นักเรียนต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำ ความเข้าใจภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมที่นำไปสู่ การปฏิวัติอเมริกา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 The American Revolution เป้าหมายหน่วยการเรียนรู้ คือ นักเรียนต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำความเข้าใจเหตุการณ์และระบุตัวบุคคลสำคัญ ในการปฏิวัติอเมริกาและหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 The New Governments เป้าหมายหน่วยการเรียนรู้ นี้ คือ นักเรียนต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำความเข้าใจพัฒนาการของรัฐบาลกลาง อันเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาในช่วงยุคสมาพันธรัฐ (Federalist Period) 2) ข้อความหลักฐานทางประวัติศาสตร์สำหรับคิดออกเสียง (Think Aloud-Protocol) ก่อนและ หลังการใช้แนวการสอนแบบสืบสวน 3) เทปบันทึกภาพและเสียงการสัมภาษณ์นักเรียน 4) แบบบันทึกภาคสนามของผู้สังเกตการณ์พิเศษ และ 5) แบบสำรวจแรงจูงใจและความสนใจของ นักเรียนต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อเมริกา โดยวิธีการศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจากการสำรวจและติดตามผลก่อนและหลังการทดลองใช้แนวการสอนแบบสืบสวน วิเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปราย การมอบหมายงานในห้องเรียนการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้สังเกตการณ์พิเศษทั้งก่อนและหลังการอ่านข้อความหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการคิด ออกเสียง (Think Aloud-Protocol) และสำรวจระดับแรงจูงใจและความสนใจของนักเรียนที่มีต่อ การเรียนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต้องใช้ความพยายามอย่างมากใน ระยะแรกด้วยการเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้จากห้องเรียนประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional History Class) ไปสู่การอ่านข้อความหลักฐานที่ซับซ้อน รวมถึงนักเรียนรู้สึกมั่นใจในตนเองและ กำหนดห้องเรียนให้เป็นชุมชนของผู้เรียนรู้ นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาความเข้าใจ อย่างลึกซึ้งทั้งเนื้อหา แนวปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์และใช้เครื่องมือของนักประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถศึกษาข้อความหลักฐานขั้นต้นที่มีความยากได้เมื่อข้อความหลักฐานเหล่านั้น ผ่านการคัดเลือกอย่างรอบคอบตามความสนใจและมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ มีการวิเคราะห์หลักฐานชั้นย่อย ๆ และวิเคราะห์ร่วมกับหลักฐานที่เป็นรูปภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ อภิปรายถึงการประยุกต์ใช้แนวการสอนแบบสืบสวนในทางปฏิบัติจากมุมมองของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

Hartmann and Hasselhorn (2008) ศึกษาเรื่อง การให้มุมมองทางประวัติศาสตร์: การวัดอย่างมีมาตรฐานต่อมุมมองความคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน (Historical Perspective Taking: A Standardized Measure for an Aspect of Students' Historical Thinking) งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดสมรรถนะการให้มุมมองทางประวัติศาสตร์ (Historical Perspective Taking: HPT competency) มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การให้มุมมองในปัจจุบัน (Present-Oriented Perspective Taking: POP) 2) บทบาทของบุคคลในประวัติศาสตร์ (The Role of the Historical Agent: ROA) และ 3) ความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Students' Ability for Historical Contextualization: CONT) กลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับเกรด 10 จำนวน 186 คน โดยมีนักเรียนจำนวน 10 คน จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 3 แห่งที่อยู่ในอันดับสูงสุดในระบบการศึกษาของเยอรมันและมึนักเรียนจำนวน 16 คน ถูกคัดออกเนื่องจากข้อมูลไม่ครบถ้วนทำให้คงเหลือนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 170 คน เป็นเพศชาย 71 คน และเพศหญิง 99 คน มีอายุเฉลี่ย 16 ปี นักเรียนร้อยละ 37 มีสถานะเป็นผู้อพยพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการให้มุมมองทางประวัติศาสตร์ จำนวน 9 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้านของการให้มุมมองทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความสามารถของนักเรียนในการทำ ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีนักเรียนร้อยละ 66 ได้คะแนนระดับปานกลางในการทำ ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายการตัดสินใจของบุคคลในประวัติศาสตร์มีนักเรียนร้อยละ 24 ได้คะแนนระดับสูงและร้อยละ 10 ได้คะแนนระดับต่ำ

Van Boxtel and Van Drie (2012) ศึกษาเรื่อง "นั่นคือช่วงเวลาของชาวโรมัน" ความรู้และกลยุทธ์ที่นักเรียนใช้เพื่อทำความเข้าใจบริบทของรูปภาพและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ("That's in the Time of the Romans!" Knowledge and Strategies Students Use to Contextualize Historical Images and Documents) งานวิจัยนี้ได้ ทำการศึกษาความเข้าใจบริบทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 2 ครั้ง การศึกษาครั้งแรกเป็น การวิจัยเชิงสำรวจการสืบสวนของนักเรียนจำนวน 18 คน โดยให้นักเรียนทำงานคู่ร่วมกัน ในการตีความและระบุข้อมูลเกี่ยวกับรูปภาพการ์ตูนจำนวน 2 ภาพ และข้อความในเอกสารทางประวัติศาสตร์ ส่วนการศึกษาครั้งที่สองเป็นการทำวิจัยเชิงทดลองกับนักเรียนจำนวน 114 คน เพื่อตรวจสอบผลการฝึกอบรมความรู้และการสนับสนุนเชิงกลยุทธ์ที่นักเรียนใช้เพื่อทำความเข้าใจ บริบทของรูปภาพและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถเชื่อมโยงรูปภาพหรือข้อความในเอกสารทางประวัติศาสตร์กับมโนทัศน์สำคัญทางประวัติศาสตร์ (Key Historical Concepts) ได้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ถ้านักเรียน ทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของรูปภาพและเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

Baron (2016) ได้ศึกษาการใช้โค้ดดิ้งด้วยรูปภาพเพื่อส่งเสริมการทำความเข้าใจบริบทของข้อความทางประวัติศาสตร์ (Using Embedded Visual Coding to Support Contextualization of Historical Texts) รูปแบบวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจว่าการใช้ระบบโค้ดดิ้งด้วยรูปภาพที่น่าเชื่อถือในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจะส่งผลอย่างไรต่อความสามารถของนักศึกษาในการทำความเข้าใจบริบทของข้อความในเอกสารทางประวัติศาสตร์ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรวิชาชีพ จำนวน 48 คน จากวิทยาลัยในเมืองจำนวน 2 แห่ง ซึ่งผู้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จะเป็นนักศึกษาในหลักสูตรที่ไม่เน้นรายวิชาประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชุดเอกสาร (Document Sets) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนต้องอ่านเอกสารจำนวน 2 ชุด จากเอกสาร 7 ชุด โดยที่เอกสารชุดหนึ่งมีการใช้รูปภาพประกอบเอกสารและอีกชุดหนึ่งไม่มีการใช้รูปภาพประกอบเอกสาร ซึ่งการจัดเรียงเอกสารอยู่ในรูปของการนำเสนอภาพนิ่งด้วยโปรแกรม PowerPoint โดยมีเอกสารหนึ่งชุดต่อสไลด์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปภาพที่หลากหลายประกอบในเอกสารทางประวัติศาสตร์ช่วยเพิ่มความสามารถของนักศึกษาในการค้นคว้าและทำความเข้าใจบริบทของแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์

Kucan et al. (2017) ศึกษาเรื่อง การแนะนำการฝึกปฏิบัติการคิดทางประวัติศาสตร์ในการทำความเข้าใจบริบทให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Introducing the Historical Thinking Practice of Contextualizing to Middle School Students) งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาเรื่อง เหตุการณ์อุทกภัยในเมืองจอห์นทาวน์ เมื่อปี ค.ศ. 1889 เพื่อส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการคิดทางประวัติศาสตร์โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจบริบททางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับเกรด 7 จำนวน 10 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งของเมืองพิตต์สเบิร์ก (Pittsburgh) รัฐเพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับมาตรฐานในหลักสูตรแกนกลางสำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในระดับภูมิภาคของสหรัฐอเมริกาและเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงบริบท (Contextual Factors) หลายประการ เช่น ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการเกิดเหตุการณ์อุทกภัยในเมืองจอห์นทาวน์ เมื่อปี ค.ศ. 1889 ภายในหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาขึ้นมีการใช้ข้อมูลหลักฐานที่หลากหลายและรวบรวมไว้ในรูปแบบชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน (Student Packets) ได้แก่ ข้อความบางส่วนจากเอกสารหลักฐาน ข้อมูลเรื่องราวจากพยานในเหตุการณ์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แผนที่ ภาพถ่าย ภาพประกอบพร้อมคำถามในการอภิปราย รวมถึงข้อมูล

จากวิดิทัศน์ เว็บไซต์ หลักฐานเอกสารต่าง ๆ ผลการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สังคมศึกษา ช่างค้นพบว่า การส่งเสริมการทำความเข้าใจบริบทต้องบรรลุเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ครูต้องให้นักเรียนทำความเข้าใจบริบทผ่านตัวแทนที่เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ โดยครูต้องอธิบายวิธีการทำความเข้าใจบริบทและแนวคิดที่ว่าการศึกษาบุคคลในประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องคำนึงถึงการทำความเข้าใจบริบทเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทบาทของผู้คนในอดีตได้ ประการที่สอง ครูต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำความเข้าใจบริบทจากหลักฐานที่หลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ เอกสารข่าวจากหนังสือพิมพ์ในอดีต เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่าน เขียน และ อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน

Huijgen et al. (2018) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์: การพัฒนาและการทดสอบการเรียนการสอน (Promoting Historical Contextualization: The Development and Testing of a Pedagogy) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและทดลองหลักการออกแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถ ในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 131 คน แบ่งเป็นนักเรียนกลุ่มทดลองมีจำนวน 101 คน เป็นเพศชาย 44 คน เพศหญิง 57 คน อายุระหว่าง 15-18 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 15.9 ปี ส่วนนักเรียน กลุ่มควบคุมมีจำนวน 30 คน เป็นเพศชาย 14 คน เพศหญิง 16 คน อายุระหว่าง 15-19 ปี โดยมีอายุ เฉลี่ย 15.9 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ช่วงยุค คริสต์ศตวรรษที่ 17 – 18 และแบบทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า หลักการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์มีจำนวน 4 หลักการ ได้แก่ (1) การทำให้นักเรียนตระหนักถึงผลสืบเนื่องที่ตามมา ของการใช้นมุมมองในปัจจุบันเมื่อได้สวนอดีต (Making students aware of the consequences of a present-oriented perspective when examining the past) (2) การเสริมสร้างการร้อยพัน บบริบททางประวัติศาสตร์ (Enhancing the reconstruction of a historical context) (3) การเสริมสร้างการใช้บริบททางประวัติศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Enhancing the use of the historical context to explain historical phenomena) และ (4) การเสริมสร้างการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (Enhancing historical empathy) ผู้วิจัยตรวจสอบประสิทธิผลของหลักการออกแบบการเรียนการสอนพบว่า การจัดการเรียน การสอนตามหลักการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยครูและผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการศึกษาในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ต่อไป

Cox (2018) ศึกษาเรื่อง ผลของการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (The Impact of Scaffolding on the Historical Thinking Skills of Middle School Students) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและอธิบายผลของการใช้เครื่องมือและเทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการเข้าถึงและมีปฏิสัมพันธ์ต่อเอกสารขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับเกรด 8 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของรัฐเซาท์แคโรไลนา (South Carolina) จำนวน 25 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน 6 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของห้องเรียนเป็นนักเรียนชายจำนวน 3 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 3 คน ทั้งนี้ในบรรดานักเรียนจำนวน 6 คน ต้องมีนักเรียนชาวอเมริกันผิวขาว 3 คน และนักเรียนชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกาจำนวน 3 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกภาคสนามจากการสังเกตของครูในฐานะนักวิจัย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และอภิปรายของนักเรียน ข้อมูลจากคำอธิบายของนักเรียนจากการศึกษาเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเอกสารผลงานของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนระดับเกรด 8 เข้าถึงและมีปฏิสัมพันธ์กับเอกสารทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นหลักฐานชั้นปฐมภูมิได้สำเร็จผ่าน การเสริมต่อการเรียนรู้ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มแรก (The Initial Stage) ของการศึกษาจะให้ความช่วยเหลือนักเรียนเพียงเล็กน้อย นอกเหนือไปจากรูปแบบการสอนของครูและความช่วยเหลือตามความจำเป็น ระยะกลาง (The Middle Stage) ของการศึกษาจะมีโครงสร้างการเสริมต่อการเรียนรู้มากกว่าระยะเริ่มแรก รวมถึงการออกแบบคำถามเชิงแนะนำอันจะนำไปสู่การพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนและระยะสุดท้าย (The Final Stage) ของการศึกษาเป็นการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อนักเรียน ประกอบไปด้วย การใช้ข้อความหลักฐานที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับต่าง ๆ การมีเครื่องมือประกอบคำอธิบายข้อความหลักฐาน การออกแบบคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความหลักฐานและคำถามเกี่ยวกับข้อความหลักฐานเพื่อส่งเสริมการคิดทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการปฏิบัติการเสริมต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับการศึกษาเอกสารที่เป็นหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ประกอบไปด้วยการเตรียมความพร้อมในการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีการกำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมเชิงลึกในการรับรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเอกสารหลักฐาน การใช้เอกสารหลักฐานที่มีระดับเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของนักเรียน การส่งเสริมการอ่านอย่างพิถีพิถัน (Close Reading) การเขียนคำอธิบายประกอบข้อความหลักฐานเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนและ

การใช้คำถามเชิงชี้แนะที่ต้องค้นหาคำตอบจากข้อความหลักฐานที่จะช่วยให้นักเรียนศึกษาประเด็นที่ซับซ้อนของเอกสาร

Huijgen et al. (2019a) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในห้องเรียน: การศึกษาเชิงสังเกต (Promoting Historical Contextualisation in Classrooms: An Observational Study) งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการสอนของครูในห้องเรียนวิชาประวัติศาสตร์ว่ามีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนหรือไม่ โดยทำการออกแบบและพัฒนากรอบสำหรับการวิเคราะห์การสอนที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Analyzing the Teaching of Historical Contextualisation : FAT-HC) โดยให้ผู้ประเมินจำนวน 5 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 คน จำนวน 2 ครั้ง โดยทำการสังเกตเพื่อให้คะแนนพฤติกรรมการสอนตามรายการของกรอบสำหรับการวิเคราะห์การสอนที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (FAT-HC) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นรายการที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมการสอนของครูที่มีการส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และส่วนที่สองเป็นรายการที่มุ่งเน้นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualisation Processes) ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในบทเรียนอย่างชัดเจน ไม่มีครูผู้สอนประวัติศาสตร์คนใดได้รับคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 ในเกณฑ์ระดับ 4 คะแนนและนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงสำรวจนี้สามารถช่วยครูผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้

Huijgen et al. (2019b) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนและเหตุการณ์สงครามเย็น (Students' Historical Contextualization and the Cold War) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอตัวอย่างกรอบการทำงาน (Framework) สำหรับการพัฒนาและใช้หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามเย็น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 169 คน อายุระหว่าง 14-16 ปี แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 96 คน มีอายุเฉลี่ย 14.8 ปี และกลุ่มควบคุม จำนวน 73 คน มีอายุเฉลี่ย 14.7 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามเย็นและแบบทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กรอบการทำงานสำหรับครูในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามี 3 ขั้นตอน (A three-stage framework) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่กระตุ้นมุมมองในปัจจุบัน (Presents a historical case that

triggers possible present-oriented perspectives) ขั้นตอนที่ 2 สอนให้นักเรียนรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ของกรณีศึกษา (Instructs students to reconstruct the historical context of the case) และขั้นตอนที่ 3 สอนให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อทำการตีความกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Instructs students to use historical context knowledge to interpret the historical case) ผู้วิจัยตรวจสอบประสิทธิผลของกรอบการทำงานดังกล่าวพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เหตุการณ์สงครามเย็น นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นและแสดงการใช้มุมมองในปัจจุบัน (Present-oriented perspectives) น้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สรุปได้ว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ ถ้าครูผู้สอนประวัติศาสตร์ได้วางแผนและออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีลักษณะท้าทายความรู้และความสามารถของนักเรียนโดยใช้รูปแบบ กระบวนการ วิธีการ หรือกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของนักเรียน เช่น การใช้กระบวนการสืบสวนผ่านการตั้งคำถาม ค้นคว้า อ่านระบุแหล่งที่มา วิเคราะห์ ตีความ และอภิปรายข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงผลสืบเนื่องที่ตามมาของการใช้แนวคิดในปัจจุบันไปตัดสินเรื่องราวในอดีต การรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการสร้างโอกาสให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ครูผู้สอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องคัดเลือกเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาแสดงถึงปฏิสัมพันธ์เชิงบริบททางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและควรจัดเตรียมคำถามและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงได้นำกลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับเสริมต่อการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) และแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (Repeated Measured Design) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และ 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบการวิจัย
3. การกำหนดขอบเขตของการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
5. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)

2. ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2

3. ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลางในประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา จากเอกสารและตำราวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

4. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย การวัดและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อนำมาใช้ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย คือ แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

การออกแบบการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและทดสอบหลังการทดลอง (The One Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2554: 143-144) มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและทดสอบหลังการทดลอง (The One Group Pretest – Posttest Design)

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทน การทดสอบก่อนการจัดการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

X แทน การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

T₂ แทน การทดสอบหลังการจัดการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

2. การศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว (One Group Design) แบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design) (ศจีมาจ ฅ วิเชียร, 2555: 40) มีรายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แบบแผนการวิจัยแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (One Shot Repeated Measures Design)

X	O ₁	X	O ₂	X	O ₃
---	----------------	---	----------------	---	----------------

ความหมายของสัญลักษณ์

- X แทน การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
 O₁ แทน การประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 1
 O₂ แทน การประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 2
 O₃ แทน การประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ครั้งที่ 3

การกำหนดขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 189 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ชั้นพื้นฐานที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ ม.2/1 ม.2/2 และ ม.2/3 มาตรฐาน ส 4.3 ตัวชี้วัดที่ ม.2/1 และ ม.2/2 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมง รวมเป็น 18 ชั่วโมง มีรายละเอียดตามตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย
ส 4.1	ม.2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	1. วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษาภูมิหลังของผู้ทำ หรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูป ลักษณะ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น 2. ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเองหรือหลักฐานสมัยอยุธยา (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส 4.3)	1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา 2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา 3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา
	ม.2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์		
	ม.2/3 เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ		
ส 4.3	ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่าง ๆ	1. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา 3. พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 4. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา เช่น การควบคุมกำลังคน และศิลปวัฒนธรรม	
	ม.2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา		
	ม.2/3 ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรีและอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา		

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมง แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมง และแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมสมัยอยุธยา จำนวน 6 ชั่วโมงรวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง ใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 18 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring) ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring) และขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating) ทั้งนี้ภายในแต่ละขั้นจะมีคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Questions) จำนวน 4 คำถามที่จะช่วยให้นักเรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานได้อย่างมีวิจารณญาณ
3. ศึกษาเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ไทยที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับกลยุทธ์ SCIM-C ประกอบด้วย 1) ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา 2) ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา และ 3) การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม
4. นำเป้าหมาย มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ที่พิจารณาร่วมกับตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มาสร้างเป็นแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนใน 1 หน่วยการเรียนรู้ได้ตามตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การจำแนกชั่วโมงกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C

แผนหน่วยการเรียนรู้	ชั่วโมง	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
1 หน่วย การเรียนรู้ / 6 ชั่วโมง	ชั่วโมงที่ 1	ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing)
	ชั่วโมงที่ 2	ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing)
	ชั่วโมงที่ 3	ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring)
	ชั่วโมงที่ 4	ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring)
	ชั่วโมงที่ 5	ขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating)
	ชั่วโมงที่ 6	

5. นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาสาระ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

6. นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีรายละเอียดตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับปรุงชื่อหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ให้มีการระบุถึงปัจจัยสาเหตุและผลสืบเนื่องของบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา เนื่องจากการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ นักเรียนจำเป็นต้องวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุต่าง ๆ และผลกระทบ/ผลสืบเนื่องที่เกิดจากปัจจัยสาเหตุต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองในบริบทด้านต่าง ๆ ของอาณาจักรอยุธยา	1. ปรับแก้ไขชื่อหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ให้มีการระบุถึงปัจจัยสาเหตุและผลสืบเนื่องของบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา จากเดิมชื่อหน่วยการจัดการเรียนรู้ว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา” ปรับแก้ไขเป็น “ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา”

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
2. ควรปรับปรุงข้อสรุปทั่วไป (Generalization) ของแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมมโนทัศน์สำคัญของเนื้อหาที่สะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญ อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	2. ปรับแก้ข้อสรุปทั่วไป (Generalization) ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้มีความครอบคลุมมโนทัศน์สำคัญของหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C โดยพิจารณามโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยสาเหตุและส่งผลสืบเนื่องต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษา
3. ควรปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านเจตคติ (A) ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดพฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	3. ปรับแก้จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านเจตคติ (A) โดยระบุพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดพฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
4. ควรปรับปรุงสาระการเรียนรู้โดยสรุปประเด็นสำคัญที่นักเรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ให้พิจารณารายละเอียดของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและส่งผลสืบเนื่องต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4. ปรับแก้สาระการเรียนรู้โดยพิจารณาให้มีความครอบคลุมสาระสำคัญที่นักเรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C
5. ควรพิจารณาเพิ่มเติมกิจกรรมการทบทวนความรู้ ในขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียนก่อนการวิเคราะห์สาระสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์	5. ปรับเพิ่มเติมกิจกรรมการทบทวนความรู้ ในขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียนก่อนการวิเคราะห์สาระสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น การรับชมวีดิทัศน์ การศึกษาใบความรู้และตอบคำถามลงในใบงาน การอภิปรายข้อคำถาม เป็นต้น

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
6. ควรพิจารณาเพิ่มเติมหลักฐานเป็นภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบริบทเชิงสาเหตุด้านตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของอาณาจักรอยุธยาที่ส่งผลให้เกิดพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรทำให้นักเรียน เกิดจินตภาพเชื่อมโยงกับข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษา	6. ปรับเพิ่มเติมกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาหรือภาพถ่ายดาวเทียมพื้นที่เกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 3 เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตภาพเชื่อมโยงกับข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษา

7. นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาสาระ และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามประเด็นการประเมินดังนี้

- 1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน
- 2) การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยกระชับและครอบคลุมข้อสรุปที่เป็นหลักการโดยทั่วไป
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมตัวชี้วัดและเนื้อหาสาระ
- 4) กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C
- 5) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 6) กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักเรียน
- 7) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด
- 8) เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยถูกต้องตามหลักวิชาการ

9) ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม

10) การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) สามารถตรวจสอบได้จากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องและเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องและเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องและเหมาะสม

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 215) เมื่อกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 2 และ 3 พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป หมายความว่า แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 3 มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองได้

8. นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับปรุงแนวคำตอบของคำถามบางข้อในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์	1. ปรับแก้แนวคำตอบของคำถามบางข้อในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยพิจารณาแนวคำตอบใหม่จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์
2. ควรพิจารณาเปลี่ยนการใช้คำว่า “สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์” เป็น “เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์” ที่ปรากฏในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการใช้คำว่า “สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์” ในที่นี้เหมือนผู้เขียนหรือบันทึกเอกสารทางประวัติศาสตร์มีความตั้งใจทำให้ข้อเขียนในเอกสารทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์	2. ปรับแก้การใช้คำว่า “สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์” เป็น “เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์” ที่ปรากฏในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
4. ควรปรับแก้การใช้คำศัพท์เฉพาะบางคำที่ปรากฏในข้อความหรือแนวคำตอบของแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์	4. ปรับแก้การใช้คำศัพท์เฉพาะบางคำที่ปรากฏในข้อความหรือแนวคำตอบของแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดการปรับแก้การใช้คำศัพท์เฉพาะบางคำ ดังนี้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
	<p>4.1 ปรับแก้การใช้คำว่า “อาณาจักรริวกิว” เป็น “อาณาจักรริวกิว” ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>4.2 ปรับแก้การใช้คำว่า “เลิกครอบครัว” เป็น “เทครัว” และปรับแก้การใช้คำว่า “ระบบศักดินา” เป็น “ระบบมูลนาย-ไพร่” ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา</p> <p>4.3 ปรับแก้การใช้คำว่า “อุทกภัย” เป็น “น้ำท่วม” ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา</p>
<p>5. พิจารณาการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา คือ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการปฏิรูปการปกครองหัวเมืองสมัยสมเด็จพระนเรศวรในหนังสือการปกครองและการบริหารของไทยสมัยโบราณ เขียนโดย คอริช เวลส์ แปลโดย กาญจณี ละอองศรี และยุพา ชุมจันทร์ เนื่องจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์นี้ยังไม่ปรากฏหลักฐานสนับสนุนแน่ชัดว่า สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงปฏิรูปการปกครองหัวเมือง</p>	<p>5. พิจารณาปรับแก้โดยตัดการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและพิจารณาความเชื่อมโยงของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นอื่น ๆ ให้ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญส่งผลให้แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหลือจำนวน 7 ชิ้น</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
<p>เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกิดจากการตีความของผู้เขียนเท่านั้นทั้งนี้การที่ผู้วิจัยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเหตุการณ์เทครัวผู้คนจากหัวเมืองฝ่ายเหนือลงมากรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาและการปกครองหัวเมืองฝ่ายเหนือสมัยสมเด็จพระนเรศวรในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 64 พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) มีบริบททางประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นอื่น ๆ ชัดเจนมากกว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2</p>	
<p>6. พิจารณาการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครองเศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา คือ หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ในหนังสืออยุธยาจากสังคมเมืองทานานาชาติสู่ มรดกโลก เขียนโดย กำพล จำปาพันธ์ ซึ่งเป็นหลักฐานชั้นรองทางประวัติศาสตร์ ควรปรับใช้เป็นหลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเหตุการณ์ขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองเช่นเดียวกัน คือ จดหมายเหตุฟาน ฟลิต (วัน วลิต)</p>	<p>6. พิจารณาปรับแก้การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครองเศรษฐกิจและสังคมสมัยอยุธยาโดยเปลี่ยนเป็นใช้หลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเหตุการณ์ขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง คือ จดหมายเหตุฟาน ฟลิต (วัน วลิต) ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ</p>

9. นำแผนหน่วยการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี จำนวน 32 คน ที่เรียนรายวิชา ส22105ประวัติศาสตร์และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นนำแผนหน่วยการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มาปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)

ประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
<p>1. ขั้นตอน ที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) พบว่า การรับชมวิดีโอที่ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ในกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จับประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์จากการรับชมวิดีโอได้ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญ</p>	<p>1. ปรับรูปแบบการรับชมวิดีโอที่กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นสำคัญที่จะได้จากการรับชมวิดีโอแล้วแจ้งให้นักเรียนทราบก่อนการรับชมวิดีโอเพื่อให้นักเรียนมีขอบเขตและจุดมุ่งหมายในการรับชมวิดีโอ</p>
<p>2. ขั้นตอน ที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) พบว่า นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ นอกจากนี้ นักเรียนบางคนยังประสบปัญหาภาวะสับสนข้อมูลบริบทที่ได้จากการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษาในหน่วยการเรียนรู้มีหลายชิ้น</p>	<p>2. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้โดยผู้วิจัยทำการเสริมต่อการเรียนรู้ผ่านการอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหมายและประเภทของบริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเบื้องต้นรวมถึงผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเชิงแนะนำ (Guiding Questions) เป็นแนวทางให้นักเรียนได้วิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นได้และมีกิจกรรมให้นักเรียนทบทวนข้อมูลบริบทที่ได้จากการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นของหน่วยการเรียนรู้ผ่านการทำใบงานที่กำหนดให้</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

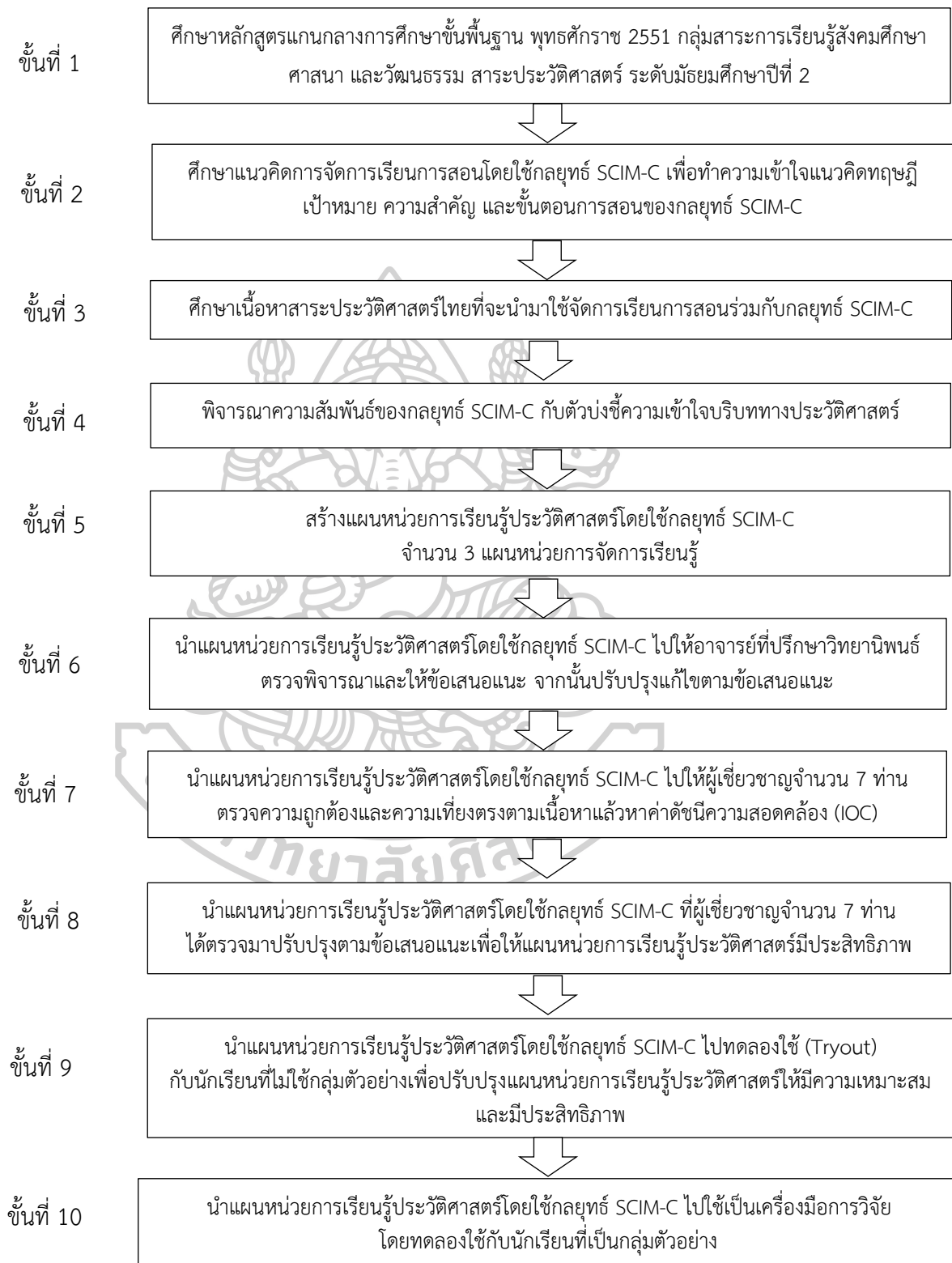
ประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
<p>3. ขั้นตอนที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring) พบว่า นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ตีความหลักฐานขั้นต้น และขั้นลึกได้ไม่สอดคล้องกับข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น</p>	<p>3. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้โดยผู้วิจัยทำการเสริมต่อการเรียนรู้ผ่านการอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเข้าใจเบื้องต้น รวมถึงผู้วิจัยได้สาธิตการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนดูเป็นต้นแบบแนวทางการปฏิบัติและส่งเสริมให้นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประสบผลสำเร็จ</p>
<p>4. ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring) พบว่านักเรียนมีข้อจำกัดในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติม เนื่องจากนักเรียนรู้จักแหล่งการสืบค้นหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่มีความน่าเชื่อถือน้อย นักเรียนส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์และแหล่งข้อมูลในเว็บไซต์ทั่วไปซึ่งบางแหล่งข้อมูลอาจขาดความน่าเชื่อถือในเรื่องความถูกต้องของข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์</p>	<p>4. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้โดยครูจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบของเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายให้นักเรียนได้ลงมือสืบค้นในห้องเรียนประวัติศาสตร์หรือแนะนำแหล่งการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
<p>5. ชั้นตอนที่ 5 การยืนยัน (Corroborating) พบว่านักเรียนใช้เวลาในการสร้างตารางเปรียบเทียบข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงกระดาษค่อนข้างมากส่งผลให้เหลือเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นค่อนข้างน้อยส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ทันเวลาในชั่วโมงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความรู้จำกัดในการออกแบบนำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูล/ข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์</p>	<p>5. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนนี้โดยให้นักเรียนสร้างตารางเปรียบเทียบข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงกระดาษนอกชั่วโมงเรียนมาล่วงหน้าเพื่อให้นักเรียนมีเวลาเพียงพอต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และแนะนำแนวทางการออกแบบนำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูล/ข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ ในรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาและความสนใจของนักเรียน เช่น การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizers)</p>

10. นำแผนหน่วยการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สามารถสรุปเป็นภาพแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

รูปภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 4 ฉบับ แต่ละฉบับมีข้อสอบจำนวน 4 ข้อ และมีข้อคำถามย่อยจำนวน 5 คำถาม คะแนนเต็มทั้งฉบับ 12 คะแนน คะแนนเต็มเฉลี่ยทั้งฉบับ 3 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubrics ซึ่งแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แต่ละฉบับมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศ ใช้วัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ก่อนเรียน

2) แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ใช้วัดพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

3) แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา ใช้วัดพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 2 ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

4) แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 4 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา ใช้วัดพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ระยะที่ 3 ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

การพัฒนาแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ฉบับ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ศึกษานิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จากตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาความสัมพันธ์และสังเคราะห์ได้เป็นนิยามศัพท์ของคำว่า “ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์

หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลา que ศึกษากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นบนพื้นฐานของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

2.2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน

2.3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

2.4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น

3. นำนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่านิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มีความสอดคล้องและเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่านิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มีความสอดคล้องและเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่านิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ไม่มีความสอดคล้องและเหมาะสม

5. วิเคราะห์และประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของนิยามศัพท์ และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน

มีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 215) ถือว่า นิยามและตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรากฏผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของนิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป หมายความว่า นิยามศัพท์และตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำไปใช้นิยามความหมายและวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในการวิจัยครั้งนี้ได้

6. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบวัดและเกณฑ์การวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

7. นำสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 แนวทางการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มาสร้างแบบวัดซึ่งแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และส่วนที่ 2 คือ ข้อสอบจำนวน 4 ข้อ และมีข้อความย่อยจำนวน 5 คำถามที่มีครอบคลุมทุกตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ตามที่กำหนด โดยมีคะแนนรวมทั้งฉบับ 12 คะแนนและมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ 3 คะแนนมีรายละเอียดตามตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์กับ
ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	ข้อสอบ ข้อที่	จำนวน ข้อคำถาม	คะแนน เต็ม	คะแนน เต็มเฉลี่ย
1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา	1	1	3	3
2. ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน	2	2 (2.1, 2.2)	6	3
3. อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา	3	1	3	3
4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	4	1	3	3
จำนวนข้อคำถาม/ข้อสอบ	4	5		
รวมคะแนนทั้งหมด				12
รวมคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด				3

8. สร้างตารางแสดงเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบ Scoring Rubrics ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการสร้างประเด็นการวัดและกำหนดเกณฑ์บ่งชี้พฤติกรรมของนักเรียนมีรายละเอียดตาม ตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 เกณฑ์การให้คะแนนตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบ Scoring Rubrics

1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา	คะแนน/ ความหมาย
<p>- ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้ถูกต้อง</p>	3 ดี
<p>- ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้ถูกต้อง</p>	2 พอใช้
<p>- ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาไม่ถูกต้องในบางประเด็นหรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น</p>	1 ต้อง ปรับปรุง
<p>- ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่สามารถระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้หรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์</p>	0 ไม่ดี

ตารางที่ 10 (ต่อ)

2. ติความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน	คะแนน/ ความหมาย
- อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทักษะ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่มีกรนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต	3 ดี
- อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทักษะ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบางส่วนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่มีกรนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต	2 พอใช้
- อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทักษะ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบางส่วนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีกรนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีตในบางประเด็น	1 ปรับปรุง
- อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทักษะ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือมีกรนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีตหรือไม่สามารถอธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้	0 ไม่ดี

ตารางที่ 10 (ต่อ)

3. อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา	คะแนน/ ความหมาย
- อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	3 ดี
- อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทบางส่วนหรือขาดความสมเหตุสมผลในบางประเด็นตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	2 พอใช้
- อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทบางส่วนหรือขาดความสมเหตุสมผลในบางประเด็นตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้องในบางประเด็น หรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น	1 ปรับปรุง
- ไม่สามารถอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ หรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์	0 ไม่ดี

ตารางที่ 10 (ต่อ)

4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	คะแนน/ ความหมาย
- อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา กับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ได้ถูกต้อง	3 ดี
- อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา กับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ถูกต้องบางส่วนตาม ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ได้ถูกต้อง	2 พอใช้
- อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา กับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ถูกต้องบางส่วนตาม ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ไม่ถูกต้องในบางประเด็นหรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น	1 ปรับปรุง
- อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา กับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์	0 ไม่ดี

ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระดับการให้คะแนนระดับคุณภาพของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดตามตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงระดับการให้คะแนนระดับคุณภาพของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
2.25 – 3.00	นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก
1.50 – 2.24	นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดี
0.75 – 1.49	นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับพอใช้
0.00 – 0.74	นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

9. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ทำการ ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะมีรายละเอียดตามตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 การปรับแก้ไขแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ ที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับปรุงคำชี้แจงในการทำแบบวัด ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจน ไม่กำกวม อ่านเข้าใจง่าย และควรกำหนดให้ นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์หนึ่ง ครั้งก่อนทำแบบวัดความเข้าใจบริบททาง ประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อสาระ เบื้องต้นของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ก่อน การตอบข้อคำถาม	1. ปรับแก้คำชี้แจงในการทำแบบวัดความเข้าใจ บริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจน นักเรียนอ่าน เข้าใจง่ายและกำหนดให้นักเรียนศึกษาหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์หนึ่งครั้งก่อนทำแบบวัด ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
2. ควรปรับคำถามให้ตรงประเด็น ชัดเจน สอดคล้องและครอบคลุมองค์ประกอบของ ตัวชี้วัดพฤติกรรมความเข้าใจบริบททาง ประวัติศาสตร์	2. ปรับแก้คำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบท ทางประวัติศาสตร์ให้ตรงประเด็น สอดคล้อง และครอบคลุมองค์ประกอบของตัวชี้วัด พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
3. ควรอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	3. อธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยศึกษาความหมายของศัพท์เฉพาะจากเอกสารหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ตำรา/หนังสือ ประวัติศาสตร์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เป็นต้น
4. ควรเพิ่มประเด็นการให้นักเรียนอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการตอบข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	4. เพิ่มเติมประเด็นการให้นักเรียนอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องประกอบการอธิบายคำตอบของข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ และกำหนดเกณฑ์การประเมินการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการตอบข้อคำถามของนักเรียน
5. เนื่องจากในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา ผู้วิจัยกำหนดหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระบบศักดินาและบทบาทหน้าที่ของขุนนางสังกัดกรมท่าขวาควรเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับระบบศักดินาและบทบาทหน้าที่ของขุนนางสังกัดกรมท่าซ้ายจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นเดียวกันด้วย (กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบริบททางการเมืองการปกครองและสังคมสมัยอยุธยาที่มีต่อบริบททางเศรษฐกิจการค้ากับต่างชาติในโลกตะวันออกและตะวันตก	5. เพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับระบบศักดินาและบทบาทหน้าที่ของขุนนางสังกัดกรมท่าซ้ายจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นเดียวกัน (กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1) ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

10. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตามกรอบประเด็นการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่ละชิ้นที่นำมาใช้ในการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

- 1) สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
- 2) สามารถนำมาใช้วัดตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้
- 3) หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อความถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของข้อความถามแต่ละข้อกับตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

- 1) เกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินทุกตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
- 2) เกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
- 3) เกณฑ์การให้คะแนนมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตรวจให้คะแนนของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้จริง

เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความถามมีความสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความถามมีความสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

11. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 215) เมื่อคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 – 4 พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป หมายความว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 – 4 มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

12. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 การปรับแก้ไขแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับการใช้คำในข้อความของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจน ไม่กำกวม และอ่านเข้าใจง่าย	1. ปรับแก้การใช้คำในข้อความของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจน และอ่านเข้าใจง่ายตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
2. ควรปรับการใช้คำในเกณฑ์การประเมินแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับตัวชี้วัดพฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	2. ปรับแก้การใช้คำในเกณฑ์การประเมินแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับตัวชี้วัดพฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
3. เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางชิ้นที่นำมาใช้ประกอบการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยใช้ข้อความจากเอกสารขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่มีการอ้างอิงอยู่ในเอกสารชั้นรองทางประวัติศาสตร์ เช่น หนังสือ บทความวิทยานิพนธ์ ดังนั้นผู้วิจัยควรค้นคว้าและคัดลอกข้อความจากเอกสารขั้นต้นทางประวัติศาสตร์นั้นโดยตรง	3. ปรับแก้ข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางชิ้นนำมาใช้ประกอบการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ โดยทำการศึกษา ค้นคว้าและคัดลอกข้อความจากเอกสารขั้นต้นทางประวัติศาสตร์โดยตรง

13. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี จำนวน 30 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งเคยเรียนรายวิชา ส22105 ประวัติศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาแล้ว เพื่อหาค่าระดับความยากง่าย (p) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งค่าความยากง่ายของข้อคำถามหรือข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้ควรอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 217) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ดีต้องมีค่าเป็นบวกและควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 220) ผลการคำนวณหาค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 – 4 พบว่า มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.57 หมายความว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีระดับค่อนข้างยากถึงยากเหมาะสมและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.44 – 0.67 มีระดับจำแนกได้ดีถึงดีมาก

14. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 1 – 4 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.85 0.84 0.82 และ 0.86 ตามลำดับ พิจารณาตามเกณฑ์ระดับความเชื่อมั่นที่มีค่าระหว่าง 0.71 – 0.90 อยู่ในระดับความเชื่อมั่นสูง และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562: 202)

15. นำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

จากขั้นตอนการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สามารถสรุปเป็นแผนภูมิที่ 6 ดังนี้

รูปภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

การดำเนินการทดลองและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 27 คน มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring) ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring) และขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating) จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่อง 1) ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา 2) ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา และ 3) การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาใช้เวลาในการสอนจำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

1.2 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 4 ฉบับ จำแนกการวัดเป็นก่อนเรียน จำนวน 1 ฉบับ และหลังเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 ฉบับ โดยจะนำมาใช้ในการวัด 3 ระยะ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C แต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.3 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี

1.4 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกิดความเข้าใจ

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เป็นการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์นำไปเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้หลังเรียน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ได้สร้างไว้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ และเริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 รวม 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ซึ่งมีลำดับการทดลองดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 1 ตามแนวทางการสอนของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่ได้วางแผนไว้ทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 2 เพื่อวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Post-test) ครั้งที่ 1 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 2 ตามแนวทางการสอนของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยาที่ได้วางแผนไว้ทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

2.2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 3 เพื่อวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Post-test) ครั้งที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2.5 ผู้วิจัยดำเนินการสอนระยะที่ 3 ตามแนวทางการสอนของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาที่ได้วางแผนไว้ทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

2.2.6 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับที่ 4 เพื่อวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Post-test) ครั้งที่ 3 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. ชั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ก่อนเรียนชั่วโมงที่ 1, หลังเรียนชั่วโมงที่ 6, หลังเรียนชั่วโมงที่ 12 และหลังเรียนชั่วโมงที่ 18 เพื่อพิจารณาว่า นักเรียนมีพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์หรือไม่ และเปรียบเทียบผลการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ตรวจสอบคุณภาพของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

1.2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2.2 ตรวจสอบความยากง่าย (p) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

1.2.3 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

1.2.4 ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จากแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.25 – 3.00 หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.24 หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับดี

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.75 – 1.49 หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับพอใช้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 0.74 หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับปรับปรุง

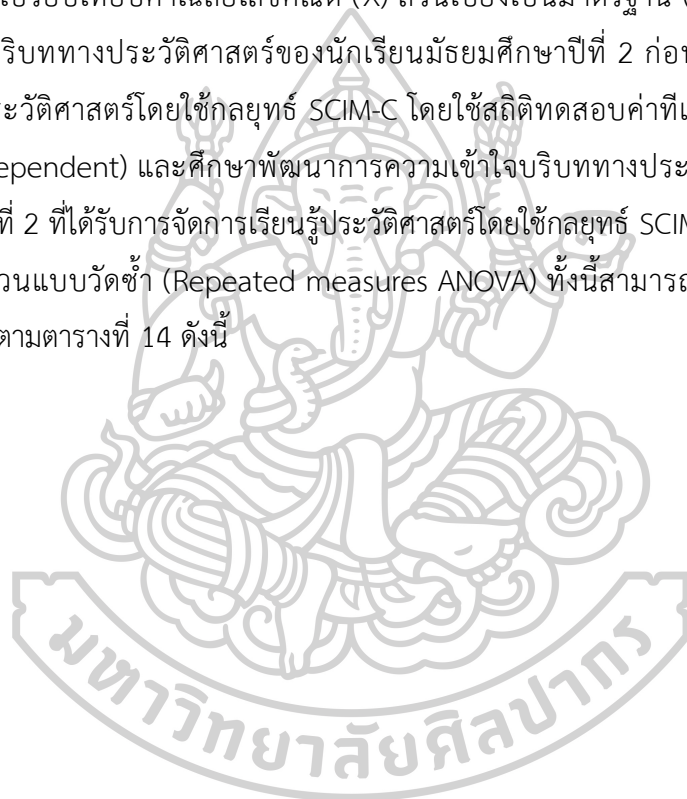
2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จากแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จากแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งมีการวัดทั้งหมด 3 ครั้ง คือ หลังเรียนชั่วโมงที่ 6, หลังเรียนชั่วโมงที่ 12 และหลังเรียนชั่วโมงที่ 18 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนรูปแบบหนึ่งในการวิจัยเชิงทดลองโดยมีการวัดซ้ำในกลุ่มตัวอย่างเดิมเพื่อจะให้ได้ผลจากสิ่งหรือวิธีที่ปฏิบัติต่อกลุ่มทดลอง (Treatment) ของการทดลองมีความชัดเจนมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) กลุ่มทดลองได้รับสิ่งหรือวิธีการทดลองมากกว่า 1 รูปแบบ และ 2) กลุ่มทดลองได้รับสิ่งหรือวิธีการทดลองรูปแบบเดียวกันแต่วัดในสถานการณ์หรือระยะเวลาที่แตกต่างกัน (ซูศรี วงศ์รัตน์, 2552: 253; อาฟีฟี ลาเต๊ะ, 2558: 219) นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ของการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แต่ละครั้งว่ามีขนาดความสัมพันธ์และความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่ากันหรือไม่ โดยอ่านค่าเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนรายคู่ ซึ่งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มข้อมูลที่มีการวัดซ้ำจะใช้วิธี Bonferroni ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549: 165-168)

สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) และแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (Repeated Measured Design) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และ

2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่เรียนวิชา ส22105 ประวัติศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) และศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA) ทั้งนี้สามารถสรุปวิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดตามตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C	- ทดสอบวัดความเข้าใจ บริบททางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C	- แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) - ทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	- ทดสอบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ครั้ง หลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	- แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) - วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measures ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 27 คน ที่เรียนรายวิชา ส22105 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ฉบับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ตัวบ่งชี้ความเข้าใจ บริบททางประวัติศาสตร์	คะแนน เต็ม แต่ละ ตัวบ่งชี้	ก่อนเรียน (N=27)			หลังเรียน (N=27)			t	P
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ		
1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ ส่งผลต่อเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา	3	1.19	0.40	พอใช้	2.48	0.51	ดีมาก	12.43*	.000
2. ตีความหลักฐาน ตามสภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจาก การใช้แนวคิดในปัจจุบัน	3	0.94	0.49	พอใช้	2.17	0.46	ดี	9.48*	.000
3. อธิบายอิทธิพล ของสภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ที่ ส่งผลต่อเหตุการณ์ สำคัญทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา	3	1.04	0.44	พอใช้	2.26	0.45	ดีมาก	12.54*	.000
4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ตาม ช่วงเวลาการศึกษาใน สภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	3	1.07	0.55	พอใช้	2.33	0.48	ดีมาก	9.98*	.000
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3	1.06	0.34	พอใช้	2.31	0.25	ดีมาก	20.13*	.000

*p < 0.05, df=26

จากข้อมูลตารางที่ 15 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นรายตัวบ่งชี้พบว่ามีรายละเอียดดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}=2.48$, S.D.=0.51) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}=1.19$, S.D.=0.40) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}=2.17$, S.D.=0.46) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}=0.94$, S.D.=0.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}=2.26$, S.D.=0.45) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}=1.04$, S.D.=0.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}=2.33$, S.D.=0.48) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}=1.07$, S.D.=0.55) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเข้าใจ
บริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้
กลยุทธ์ SCIM-C วัดครั้งที่ 1 – 3 จำแนกตามรายตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

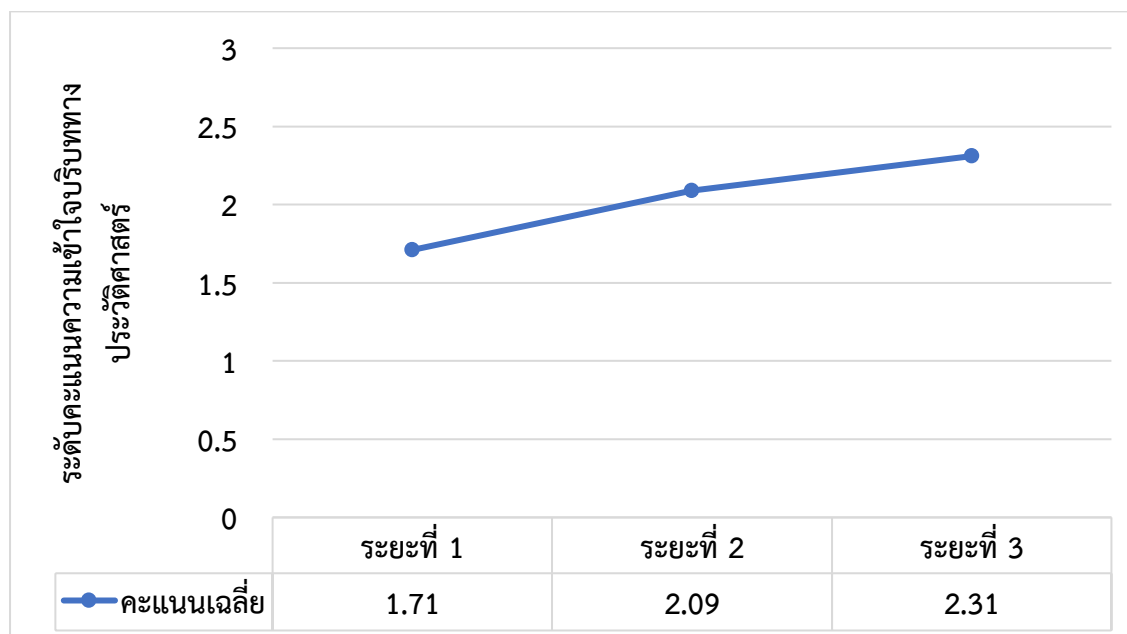
ตัวบ่งชี้ความเข้าใจ บริบททาง ประวัติศาสตร์	คะแนนเต็มเฉลี่ย	ระยะ/แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้									ค่า เฉลี่ย รวม	S.D.	ลำดับ ที่	ระดับ คุณภาพ
		ระยะที่ 1 (แผนหน่วย การจัดการเรียนรู้ที่ 1)			ระยะที่ 2 (แผนหน่วย การจัดการเรียนรู้ที่ 2)			ระยะที่ 3 (แผนหน่วย การจัดการเรียนรู้ที่ 3)						
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ				
1. ระบุสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา	3	2.22	0.70	ดี	2.30	0.54	ดีมาก	2.48	0.51	ดีมาก	2.33	0.13	1	ดีมาก
2. ตีความหลักฐาน ตามสภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากการใช้ แนวคิดในปัจจุบัน	3	1.33	0.34	พอใช้	2.00	0.31	ดี	2.17	0.46	ดี	1.83	0.44	4	ดี
3. อธิบายอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ที่ส่งผล ต่อเหตุการณ์สำคัญ ทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา	3	1.63	0.57	ดี	2.11	0.51	ดี	2.26	0.45	ดีมาก	2.00	0.33	2	ดี
4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ตาม ช่วงเวลาการศึกษา ในสภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	3	1.63	0.49	ดี	1.93	0.39	ดี	2.33	0.48	ดีมาก	1.96	0.35	3	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	3	1.71	0.42	ดี	2.09	0.25	ดี	2.31	0.25	ดีมาก	2.03	0.21		ดี
ลำดับที่		3			2			1						

จากข้อมูลตารางที่ 16 พบว่า พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ ระยะที่ 3 (ภายหลังการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา) มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=2.31$, S.D.=0.25) รองลงมาคือ ระยะที่ 2 (ภายหลังการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา) มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.09$, S.D.=0.25) และลำดับสุดท้าย คือ ระยะที่ 1 (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา) มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=1.71$, S.D.=0.42)

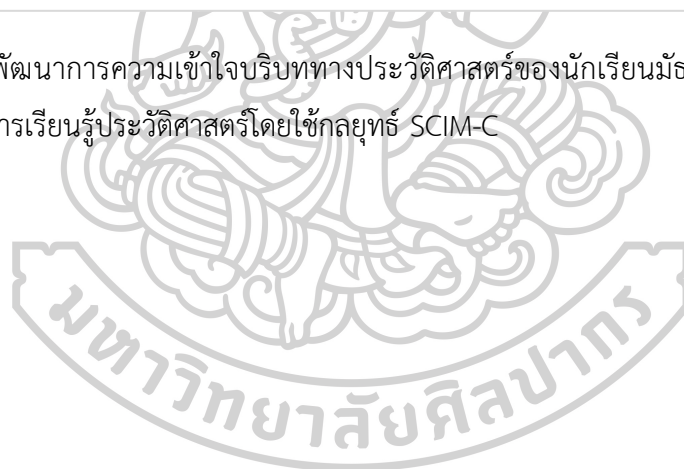
เมื่อพิจารณาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นรายตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=2.33$, S.D.=0.13) ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นลำดับสอง คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.00$, S.D.=0.33) ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นลำดับสาม คือ ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=1.96$, S.D.=0.35) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นลำดับสุดท้าย คือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=1.83$, S.D.=0.44)

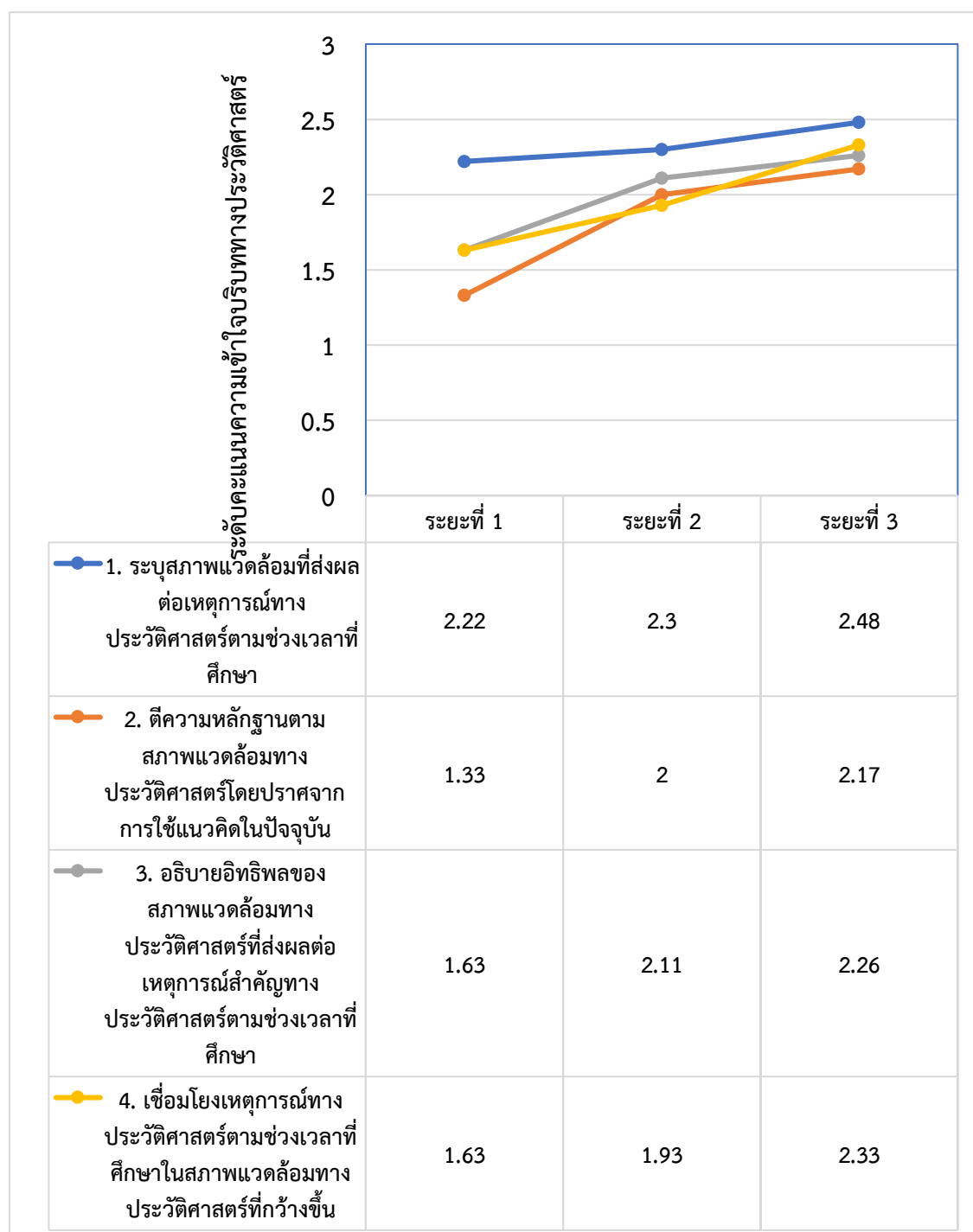
การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลต่อพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 7 ดังนี้

รูปภาพที่ 7 พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลต่อพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามรายตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 8 ดังนี้

รูปภาพที่ 8 พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ตามรายตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำการวัดจำนวน 3 ครั้ง โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรตามในการวัดแต่ละครั้งต้องมีความสัมพันธ์กันและระดับความสัมพันธ์ของการวัดแต่ละครั้งต้องมีขนาดเท่า ๆ กัน และความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งต้องเท่ากัน (Assumption of Compound Symmetry)

ดังนั้นก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่า เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) ของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวัดจำนวน 3 ระยะเวลา เป็นเมทริกซ์ที่มีลักษณะสมมาตรประกอบด้วยสองส่วน (Compound Symmetry) หรือไม่ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติ Mauchly's Test of Sphericity มีรายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัดจำนวน 3 ครั้ง และการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมด้วย Mauchly's Test of Sphericity

ระยะ	$\bar{X}$	S.D.	Mauchly's W	df	Sig.	Epsilon		
						Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
ระยะที่ 1	1.71	0.42	.598	2	.002	.713	.743	.500
ระยะที่ 2	2.09	0.25						
ระยะที่ 3	2.31	0.25						

*p < 0.05

จากตารางที่ 17 เมื่อทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) ว่าเป็นเมทริกซ์ที่มีลักษณะสมมาตรประกอบด้วยสองส่วน (Compound Symmetry) หรือไม่ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า เมทริกซ์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำมีค่า Mauchly's W = 0.598 และค่า Sig. = 0.002 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ จึงต้องไปพิจารณาค่า Epsilon พบว่า มีค่าน้อยกว่า 1 ทั้งหมด (Greenhouse-Geisser = 0.713, Huynh-Feldt = 0.743, Lower-bound = 0.500) และค่า Epsilon ของ Greenhouse-Geisser มีค่าน้อยกว่า 0.75 จึงเลือกใช้การอ่านค่าแบบ Greenhouse-Geisser ในการวิเคราะห์

ความแปรปรวนของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และความแตกต่างของค่าเฉลี่ย มีรายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

Within-Subjects Effects	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Greenhouse-Geisser	5.061	1.426	3.549	40.476	.000

*p < 0.05

จากตารางที่ 18 การทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C พบว่า ภาพรวมพัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาความแปรปรวนและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 มีรายละเอียดดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3

ระยะ (I)	ระยะ (J)	MD (I-J)	Std. Error	Sig.
ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	-.379*	.079	.000*
	ระยะที่ 3	-.606*	.077	.000*
ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	-.227*	.041	.000*

*p < 0.05

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระหว่างได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C พบว่า ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.379 (S.D.= 0.079) ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.227 (S.D.= 0.041) และผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.606 (S.D.= 0.077) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พัฒนาการความเข้าใจบริบท

ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีพัฒนาการจากการวัดระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 สูงขึ้นในทุกระยะ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในครั้งนี้ได้สะท้อนผลต่อพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้แสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา
- 2) ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน
- 3) อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและ
- 4) เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นผ่านการเขียนคำตอบอันเกิดจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

นักเรียนสามารถระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้ถูกต้อง

จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุสภาพแวดล้อมหรือบริบทต่าง ๆ เช่น บริบททางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้แต่ยังไม่ครอบคลุมบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และยังเขียนสรุปข้อมูลบริบทที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นเป็นคำตอบแบบสั้น ๆ ไม่ชัดเจน (ดังภาพที่ 9)

รูปภาพที่ 9 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1)

ข้อที่ 1
<p>จรรยาบรรณแวดล้อมทางประวัติศาสตร์* ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว</p> <p>คำตอบ</p> <p><u>บริบททางภูมิศาสตร์</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ราบลุ่มน้ำจืดแม่น้ำลพบุรี มีเรือติดักเข้าค้าขาย ลักผลผลิตรูปสร้างเมืองจันทบูร (หลักฐานข้อที่ 1) - ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำ 3 สายลพบุรีเจ้าพระยา (หลักฐานข้อที่ 2) <p><u>บริบททางการเมือง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - อนุรักษนิยมภายใต้ศาสนาอิสลาม (หลักฐานข้อที่ 4) - พระมหากษัตริย์ทรงอำนาจเด็ดขาดเพื่อขยายดินแดนต่าง ๆ (หลักฐานข้อที่ 5) - อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าขายกับต่างชาติ ตั้งอยู่ตามลำน้ำเจ้าพระยา (หลักฐานข้อที่ 6) <p><u>บริบททางเศรษฐกิจ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - อยุธยาเป็นเมืองท่าสำคัญ ทำให้สามารถค้าขายกับต่างประเทศโดยสะดวก (หลักฐานข้อที่ 2) - พระมหากษัตริย์ได้ทรงเปิดเสรีการค้ากับต่างชาติต่าง ๆ เพื่อขยายผล (หลักฐานข้อที่ 3) <p><u>บริบททางสังคม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - โปธิปไตยที่เอกราชและสงบในหัวเมือง (หลักฐานข้อที่ 4)

จนกระทั่งระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการระบุสภาพแวดล้อมหรือบริบทต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดีขึ้นตามลำดับและเขียนสรุปข้อมูลบริบทที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นได้ครอบคลุมสาระสำคัญมากขึ้น (ดังภาพที่ 10 และ 11) ทั้งนี้ จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในทุกระยะของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C พบข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยส่วนใหญ่ นักเรียนสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้สอดคล้องกับประเภทบริบททางประวัติศาสตร์และมีการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ประกอบการระบุบริบททางประวัติศาสตร์ในแต่ละประเด็น

รูปภาพที่ 10 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจยสังเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2)

ข้อที่ 1	
<p>จระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์* ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้กรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นสังคมนานาชาติ** พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว</p>	
<p>คำตอบ</p>	
<p><u>บริบทภูมิศาสตร์</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - กรุงศรีอยุธยาแม่น้ำล้อมรอบและมีเส้นทางออกสู่ทะเล (หลักฐานชิ้นที่ 1) - กรุงศรีอยุธยาเป็นที่ยึดมั่น (หลักฐานชิ้นที่ 1) - มีแม่น้ำลำคลองกั้นระหว่างเมืองและเมืองขึ้น และมีท่าเรือรับเรือขนาดใหญ่ได้ (หลักฐานชิ้นที่ 2) - อยุธยาเป็นเมืองท่าอ่าวไทย (หลักฐานชิ้นที่ 4) 	<p><u>บริบททางเศรษฐกิจ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - อยุธยาเป็นท่าเรือค้าขายกับต่างประเทศ (หลักฐานชิ้นที่ 4) - มีพ่อค้าจากหลายประเทศมาค้าขายที่อยุธยา (หลักฐานชิ้นที่ 5)
<p><u>บริบททางการเมือง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นเอกภาพของอาณาจักรอยุธยา (หลักฐานชิ้นที่ 2) - ความสัมพันธ์กับต่างประเทศผ่านกรมท่าจีน/กรมท่าหลวง (หลักฐานชิ้นที่ 3) - มีขุนนางที่หน้าตาเป็นผู้นำมาค้าขาย (หลักฐานชิ้นที่ 3) <p><u>บริบททางสังคม-วัฒนธรรม (ต่อ)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ดินแดนอยุธยาให้วัฒนธรรมไปกับประเทศจีนของจีนที่นิยมจะจริงไม่จริง (หลักฐานชิ้นที่ 4) 	<p><u>บริบททางสังคม วัฒนธรรม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - อยุธยาเปิดกว้างเรื่องศรัทธาปฏิบัติศาสนา ทำให้มีชาวต่างชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก (หลักฐานชิ้นที่ 6) - ความเป็นอยุธยาในอาณาจักรอื่น ๆ ในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับศาสนาอิสลาม (หลักฐานชิ้นที่ 7) - นเรศวรผ่านสินทวารส่งเรียก 4 คน ไปส่งนเรศวรที่ท่าเรือมีกต (หลักฐานชิ้นที่ 8)

รูปภาพที่ 11 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 1
ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในแบบวัดความเข้าใจ
บริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา
(ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3)

ข้อที่ 1
<p>จระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์* ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว</p>
<p>คำตอบ</p> <p><u>บริบทภูมิศาสตร์</u></p> <p>- อยุธยาตั้งอยู่หน้าลำแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำ มีแม่น้ำเชื่อมต่อกับทะเล มีคลองหลายสาย</p> <p>- อยุธยาตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง เกิดน้ำท่วมจากปี (หลักฐานชั้นต้นที่ 1, 2)</p> <p><u>บริบทการเมืองปกครอง</u></p> <p>- อยุธยาตั้งอยู่ใกล้กับเมืองสำคัญอื่น ๆ จึงส่งผลกระทบต่อเมืองอยุธยาทุกปี เช่น เมืองสุโขทัย เมืองศรีอยุธยา เมืองสุพรรณบุรี เมืองกำแพงเพชร เมืองพิษณุโลก เมืองนครราชสีมา เมืองเวียงจันทน์ เมืองเชียงใหม่ เมืองหงสาวดี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองปัตตานี เมืองมลายู เมืองชวา เมืองสุมาตรา เมืองบอร์เนียว เมืองติมอร์ เมืองอินโดนีเซีย เมืองมาเลเซีย เมืองออสเตรเลีย เมืองนิวซีแลนด์ เมืองแอฟริกาใต้ เมืองยุโรป เมืองอเมริกาเหนือ และเมืองอเมริกาใต้ (หลักฐานชั้นต้นที่ 1)</p> <p><u>บริบททางเศรษฐกิจ</u></p> <p>- อยุธยาตั้งอยู่ใกล้กับเมืองสำคัญอื่น ๆ จึงส่งผลกระทบต่อเมืองอยุธยาทุกปี เช่น เมืองสุโขทัย เมืองศรีอยุธยา เมืองสุพรรณบุรี เมืองกำแพงเพชร เมืองพิษณุโลก เมืองนครราชสีมา เมืองเวียงจันทน์ เมืองเชียงใหม่ เมืองหงสาวดี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองปัตตานี เมืองมลายู เมืองชวา เมืองสุมาตรา เมืองบอร์เนียว เมืองติมอร์ เมืองอินโดนีเซีย เมืองมาเลเซีย เมืองออสเตรเลีย เมืองนิวซีแลนด์ เมืองแอฟริกาใต้ เมืองยุโรป เมืองอเมริกาเหนือ และเมืองอเมริกาใต้ (หลักฐานชั้นต้นที่ 1)</p> <p><u>บริบทสังคม วัฒนธรรม</u></p> <p>- กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่หน้าลำแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำเชื่อมต่อกับทะเล มีคลองหลายสาย</p> <p>- กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง เกิดน้ำท่วมจากปี ส่งผลกระทบต่ออยุธยาตั้งอยู่ใกล้กับเมืองสำคัญอื่น ๆ จึงส่งผลกระทบต่อเมืองอยุธยาทุกปี เช่น เมืองสุโขทัย เมืองศรีอยุธยา เมืองสุพรรณบุรี เมืองกำแพงเพชร เมืองพิษณุโลก เมืองนครราชสีมา เมืองเวียงจันทน์ เมืองเชียงใหม่ เมืองหงสาวดี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองปัตตานี เมืองมลายู เมืองชวา เมืองสุมาตรา เมืองบอร์เนียว เมืองติมอร์ เมืองอินโดนีเซีย เมืองมาเลเซีย เมืองออสเตรเลีย เมืองนิวซีแลนด์ เมืองแอฟริกาใต้ เมืองยุโรป เมืองอเมริกาเหนือ และเมืองอเมริกาใต้ (หลักฐานชั้นต้นที่ 1)</p>

2. ติความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน

นักเรียนสามารถตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้ข้อมูลในขั้นต้น โดยการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาตามเนื้อหาที่ปรากฏอย่างชัดเจนในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และตีความเพื่อให้ได้ข้อมูลในขั้นลึกโดยการอธิบายจุดประสงค์ ทศนคติ เจตนารมณ์ของผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างชัดเจนได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่มีกรนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต

จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตีความหลักฐานในขั้นต้นโดยอธิบายข้อมูลได้สอดคล้องกับบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ศึกษาได้เป็นส่วนน้อย รวมถึงเขียนอภิปรายผลการตีความหลักฐานในขั้นต้นยังไม่ครอบคลุมสาระสำคัญ และมีนักเรียนบางคนคัดลอกเนื้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็นนำมาเป็นคำตอบของข้อคำถามโดยไม่ผ่านการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ส่วนการตีความหลักฐานในขั้นลึก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เขียนอภิปรายผลการตีความหลักฐานในขั้นลึกได้ไม่ครอบคลุมและสอดคล้องกับข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีนักเรียนบางคนตีความหลักฐานในขั้นลึกเกินกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ดังภาพที่ 12)

รูปภาพที่ 12 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2 ดีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1)

ข้อที่ 2	
<p>จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้</p>	
<p>2.1) สภาพทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาในช่วงสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททองตามที่ โยส เซาเติน พ่อค้าชาวฮอลันดา ได้บันทึกไว้ในหลักฐานชั้นที่ 7 เป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น*)</p>	<p>คำตอบ</p> <p style="text-align: center;">มีสภาพดีขึ้น มีกำลังซื้อเยอะ เพราะมีพระนางได้ ในหลายด้าน</p>
<p>2.2) การบริหารจัดการเศรษฐกิจผ่านกรมพระคลังสินค้าสมัยอยุธยาเป็นปัจจัยส่งผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาในช่วงสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททองตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นต้นในข้อ 2.1 อย่างไร (การตีความขั้นลึก**)</p>	<p>คำตอบ</p> <p style="text-align: center;">ส่วนหนึ่งได้ไปต่างประเทศ แต่สินค้าก็ไม่ได้ค่อยได้ส่งออกไป แต่ทางเรือที่ค้าขายกับต่างประเทศ ทำให้อยุธยา</p>

จนกระทั่งระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการตีความหลักฐานในขั้นต้นดีขึ้น กล่าวคือ นักเรียนสามารถตีความหลักฐานในขั้นต้นโดยอธิบายข้อมูลได้สอดคล้องกับบริบทที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานและเขียนอธิบายผลการตีความหลักฐานในขั้นต้นได้ครอบคลุมสาระสำคัญมากขึ้น ส่วนการตีความหลักฐานในขั้นลึก พบว่า นักเรียนเขียนอธิบายผลการตีความหลักฐานในขั้นลึกได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้ดีขึ้นตามลำดับและเขียนอธิบายจุดประสงค์การเขียนหลักฐานได้อย่างสมเหตุสมผลรวมถึงสามารถนำข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่ได้จากการตีความหลักฐานในขั้นต้นมาใช้ประกอบการตีความหลักฐานในขั้นลึกได้สอดคล้องกับข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ดังภาพที่ 13 และ 14) ทั้งนี้ จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในทุกระยะของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C พบข้อมูลเพิ่มเติมว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการตีความเรื่องราวในอดีต

รูปภาพที่ 13 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2)

ข้อที่ 2
<p>จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้</p>
<p>2.1) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานชั้นที่ 6 มีลักษณะเป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น*)</p> <p>คำตอบ</p> <p>การตั้งเมืองในทำเลที่อุดมด้วยน้ำ การเปิดกว้างของอาณาจักรในชื่อต่าง ๆ เช่น พม่า ลาว เวียดนาม ลีลาวัด อยุธยา ในเวลาต่อมาได้มีเมืองขึ้นโดยมีเมืองหลวงที่อยุธยา ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีเมืองขึ้นที่เมืองต่าง ๆ ในบริเวณที่เรียกว่าเมืองขึ้นของอยุธยา ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีเมืองขึ้นที่เมืองต่าง ๆ ในบริเวณที่เรียกว่าเมืองขึ้นของอยุธยา</p>
<p>2.2) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายจุดประสงค์การเขียนหลักฐานชั้นที่ 7 เป็นจดหมายของมองซิเอร์ตีแบร์ม (Tiberge) เขียนถึง มองซิเอร์ชาร์โมต์ (Charmot) ลงวันที่ 17 เดือนเมษายน ค.ศ. 1687 และเนื้อความในจดหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับข้อมูลสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการตีความหลักฐานชั้นที่ 6 ในข้อ 2.1 อย่างไร (การตีความขั้นลึก**)</p> <p>คำตอบ</p> <p>จุดประสงค์การเขียนหลักฐานชั้นที่ 7 ขึ้นมาเพื่อแสดงถึงอิทธิพลของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อเมืองต่าง ๆ ในบริเวณที่เรียกว่าเมืองขึ้นของอยุธยา ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีเมืองขึ้นที่เมืองต่าง ๆ ในบริเวณที่เรียกว่าเมืองขึ้นของอยุธยา</p>

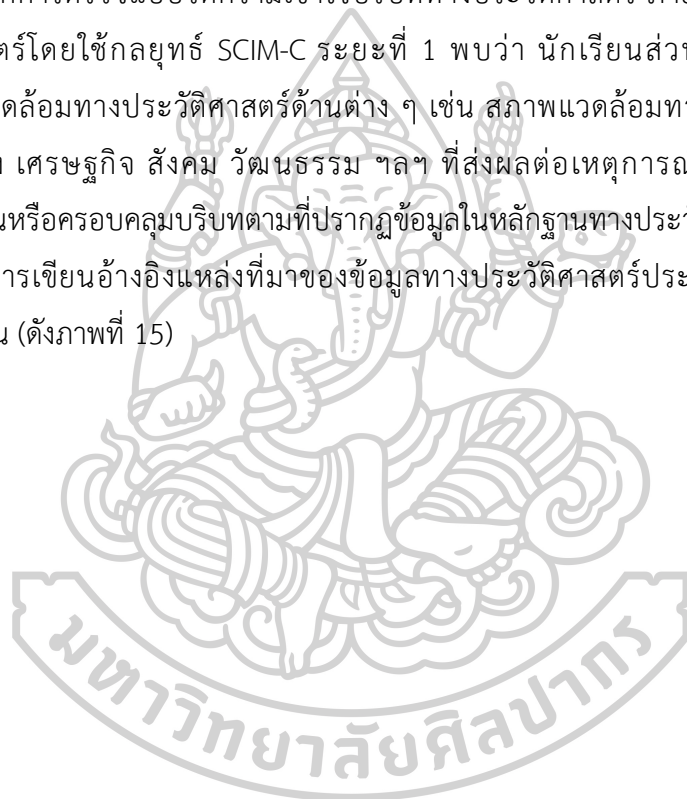
รูปภาพที่ 14 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2 ดีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3)

ข้อที่ 2
<p>จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้</p>
<p>2.1) ลักษณะการสร้างที่อยู่อาศัยของผู้คนสมัยอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานชั้นที่ 4 เป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น*)</p> <p>คำตอบ</p> <p>มีอาคารสร้างบ้านก่อด้วยอิฐและดินเผา และมีการสร้างบ้านทรงสูง 2-3 เมตร ชาวกรุงศรีอยุธยาสร้างบ้านด้วยไม้ไผ่และขี้ผึ้งเหนียวไม่กระดาน และมีการสร้างบ้านบนเรือ ซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายไปไหนมาไหนได้สะดวก (หลักฐานชั้นที่ 4)</p>
<p>2.2) การสร้างที่อยู่อาศัยของผู้คนสมัยอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 1 และ 2 อย่างไร (การตีความขั้นลึก**)</p> <p>คำตอบ</p> <p>มีการสร้างบ้านก่อด้วยอิฐและดินเผาอยู่รอบบริเวณกำแพงเมืองซึ่งมีคูน้ำเป็นคันดินใช้สำหรับอุปโภคบริโภคอาหารหลักคือข้าวและปลา และช่วงฤดูฝนจะเกิดปรากฏการณ์น้ำท่วมซึ่งชาวบ้านจะสร้างบ้านยกพื้นสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม หรือบ้านสามารถอยู่อาศัยได้และค้าขายบนเรือได้เช่นกัน (หลักฐานชั้นที่ 4)</p>

3. อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา

นักเรียนสามารถอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้ครอบคลุมบริบทและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง

จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีต ได้ยังไม่ชัดเจนหรือครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีนักเรียนบางคนขาดการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ประกอบการเขียนคำตอบในบางประเด็น (ดังภาพที่ 15)

รูปภาพที่ 15 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1)

ข้อที่ 3
สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้อาณาจักรมีพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
คำตอบ
1.1 ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ - ขอบเขต ลักษณะของกรุงศรีอยุธยา ว่า ลักษณะ อยุธยา มีลักษณะ เป็น เกาะ มีแม่น้ำล้อมรอบ แต่ละเชื่อมต่อกันกลายเป็นเมืองการค้า (ชั้นที่ 2)
1.2 ขอบเขตทางการเมือง - อยุธยามีตำแหน่งอยู่ ล้อมรอบอยุธยาทั้ง 4 ทิศ (ชั้นที่ 6)
1.3 ขอบเขตเศรษฐกิจ - อยุธยาเป็น ที่รอบล้อมที่ เหมาะกับ การเพาะปลูกต่าง ๆ ส่นมาก จะ เป็น ข้าว จึงได้รายได้ จาก การขายข้าว ได้กับต่างชาติ (ชั้นที่ 7)
1.4 ขอบเขตสังคมและวัฒนธรรม - การช่วยเหลือกันทางสังคม ระหว่าง จีน กับ กรุงศรีอยุธยา เมราชั้น ขาดแคลนข้าว ทำให้ ชาวบ้านทุกชั้นยก มรรษาศาสตร์ให้ จึงยกเล็กมาก มี ข้าว ทั่วบ้าน และ พ่อค้าต่าง ชาตินี้ บรรทุกข้าวมาสู่ประเทศจีน คือ สด เศรษฐ 9 นี้ มาก ชาวจีน จึง ส่ง อกเข้า ราชัน ข้าว ของ กรุงศรีอยุธยา (ชั้นที่ 8)

จนกระทั่งระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการในการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนและครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดีขึ้นตามลำดับ จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในระยะนี้ พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลจากหลักฐานชิ้นต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องและครอบคลุมสาระสำคัญและนักเรียนส่วนใหญ่ได้เขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ประกอบการเขียนคำตอบในแต่ละประเด็น (ดังภาพที่ 16 และ 17)

รูปภาพที่ 16 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2)

ข้อที่ 3
<p>สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้กรุงศรีอยุธยาเป็นสังคมนานาชาติอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>
<p><u>คำตอบ</u></p> <p><u>บริบททางภูมิศาสตร์</u> ทำให้ออกด้วยอาณาบริเวณทางตอนกลาง ออกสู่ทะเล ทั้งฝั่ง   ฝั่งเหนือที่อุดมสมบูรณ์แห่งแรกมา-แก่งราแพ-จ.ลพบุรี ทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรมาก   และต้องพึ่งพาแหล่งรวมการค้าขาย ทำให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำมาค้าขายและแลกเปลี่ยน   วัฒนธรรมของอยุธยา (ชิ้นที่ 1, 2, 4)</p> <p><u>บริบททางการเมือง</u> อยุธยาเป็นศูนย์กลางการแบ่งปันของพระมหากษัตริย์ที่ต่าง ๆ ได้ช่วย   การสื่อสารและดูแลรักษาต่างชาติ ทำให้อยุธยาสามารถเข้าถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาได้ และ   ครอบคลุม (ชิ้นที่ 3)</p> <p><u>บริบททางสังคม</u> อยุธยาเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองและให้เกียรติในพระมหากษัตริย์   มีมาตรการควบคุมต่างชาติเข้ามาทำมาค้าขายในอยุธยา ทำให้มีชาวต่างชาติที่เข้ามา   ชาติที่เข้ามาค้าขายในอยุธยา ทำให้มีชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในอยุธยา ทำให้มีชาวต่างชาติ   ที่อยุธยา (ชิ้นที่ 6, 7)</p> <p>อยุธยาที่มีการส่งออกไปยังประเทศอื่น วัฒนธรรมที่ต่างไปจาก และต้องมีการรับวัฒนธรรมจาก   ชาวต่างชาติเข้ามาเผยแพร่ในอยุธยา จึงทำให้สังคมในอยุธยาที่มีความหลากหลายทาง   วัฒนธรรม ชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในอยุธยา วัฒนธรรมของพ่อค้าต่าง   การค้าขาย (ชิ้นที่ 8, 9)</p> <p><u>บริบททางเศรษฐกิจ</u> มีพ่อค้าชาวต่างชาติเข้ามาของทำมาค้าขายในอยุธยา   ทำให้อยุธยาสามารถค้าขายกับต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในอยุธยามากมาย (ชิ้นที่ 5)</p>

รูปภาพที่ 17 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา ที่ศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3)

ข้อที่ 3	
สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมสมัยอยุธยาอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	
<p>คำตอบ</p> <p><u>บริบททางภูมิศาสตร์</u></p> <p>(หลักฐานชั้นที่ 1-2)</p> <p>อยุธยาตั้งอยู่ในเกาะ อยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำ มีแม่น้ำในลุ่มน้ำมีทวน้ำทวนกับของ เขมาะ ล้วนรับ การเดินเรือและ ทำในเชิงราชวงศ์เข้ามาแลหาเปลี่ยนวัฒนธรรม มีพื้นที่เหมาะสำหรับ การปลูก เหวที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์และมีแม่น้ำในลุ่มน้ำ ทวน้ำทวนที่สามารถนำปลาน้ำจืดได้</p> <p>(หลักฐานชั้นที่ 3)</p> <p>อยุธยาตั้งอยู่ในเกาะ ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำมีแม่น้ำล้อมรอบ ทำให้น้ำท่วมเกิดน้ำท่วม ส่งผลให้ ชาวอยุธยา มีการสร้างบ้านแบบ ยกเสาสูง และบนหลังคาที่ลาดชันอยู่บนเรือแพ ลากเชือกการกั้นน้ำท่วม ทำให้ไม่มีความอุดมสมบูรณ์มากนัก มีสัตว์น้ำต่างๆ ทำกินชาวบ้านจับสัตว์น้ำมาทำอาหาร และยังมีการนำปลาจากการนำปลามาหมัก</p> <p>(หลักฐานชั้นที่ 4-5)</p> <p>จากการเกิดน้ำท่วมในฤดูเก็บเกี่ยวทำให้น้ำยังไม่ลดลงก็จะทำให้น้ำท่วม เพื่อทำให้น้ำลดลงเพื่อปลูกใน ไร่ไร่นาได้เร็วขึ้น และมีทางไปรอบวิธีกรรมความเชื่อ ในภาษัตริย์ลือลือแลงการทวดตัวเป็น สัตว์ลักษณะในน้ำลดลง</p>	
<p><u>บริบททางเศรษฐกิจ</u></p> <p>(หลักฐานชั้นที่ 6)</p> <p>อยุธยาที่มีความเจริญรุ่งเรือง ทำให้นักลงทุนต่างชาติในอยุธยาทำการค้าขายได้มีความร่ำรวย และมีการ นิยมส่งของขวัญจากอยุธยา เพื่อบอกถึงความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และแสดงความร่ำรวย ยังเป็นการ ระบายเงินออกมาจากความเจริญของอยุธยาและเป็นการจ่ายทองคำออกมา</p>	
<p><u>บริบททางสังคม</u></p> <p>(หลักฐานชั้นที่ ๗)</p> <p>อยุธยาซึ่งราชวงศ์เข้ามาอาศัย ทำให้นักเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับราชวงศ์จันทบุรี เป็นการ สัมพันธ์กันที่ผสมผสานศิลปะอยุธยาเข้ากับศิลปะ</p>	
<p><u>บริบททางการเมือง</u></p> <p>(หลักฐานชั้นที่ ๘)</p> <p>มีการทำสงครามระหว่างอยุธยากับพม่า ทำให้อยุธยาพ่ายแพ้ให้แก่พม่า จึงทำให้ชาวอยุธยา ถูกขับไปอยู่ในเขตลพบุรีกับพม่า รวมถึงนักดนตรีและนักแสดงพม่า ทำให้นักเกิดการเผยแพร่ศิลปะ ดนตรีและการร่ายรำแบบอยุธยาในพม่า</p>	

4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น

นักเรียนสามารถอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบาย ความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาได้ถูกต้อง

จากการตรวจแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายความเชื่อมโยงของ เหตุการณ์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้แต่ยังไม่ชัดเจนและ สอดคล้องกับบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น (ดังภาพที่ 18) จนกระทั่งระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการในการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้ชัดเจนและครอบคลุม สาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้นตามลำดับ (ดังภาพที่ 19 และ 20)

รูปภาพที่ 18 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1)

ข้อที่ 4	
	<p>ความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะข้าวของกรุงศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาทุพภิกขภัยหรือภาวะขาดแคลนอาหารในแผ่นดินจีนช่วงสมัยจักรพรรดิคังซี ถึงสมัยจักรพรรดิเฉียนหลงอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>
คำตอบ	<p>อุดมง่าย ทำที่พอ และถูกพวกจีนขอซื้อข้าวต่อ เพราะทำขึ้นข้าวตอนน้ำท่วมแล้วทำไว้เก็บไว้กิน ขาดแคลนข้าวและอาหาร อุดมง่ายจนทำไว้กินไม่ได้กับ ภัย เพราะทำเป็นสิ่งสำคัญ เนื้อผืนดิน ที่ขาดแคลน ข้าวและอาหาร แต่ก็เป็นสินค้าอเนกประสงค์กับขายตามดิน (หลักฐานหน้า 3 และ 8)</p>

รูปภาพที่ 19 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2)

ข้อที่ 4
<p>ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาก่อให้เกิดปรากฏการณ์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>คำตอบ</p> <p>กรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นสังคมพหุชาติ ซึ่งพ่อค้าจากดินแดนต่างๆ เข้ามาอยู่อาศัยในเมือง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จิตวิญญาณหรือขนบธรรมเนียมปฏิบัติ เช่น ความเชื่อเรื่องผีเจ้าเมืองหรือผีเจ้าเมือง และขนบธรรมเนียมปฏิบัติที่ต่างจากชาติอื่นๆ ในสมัยอยุธยา เช่น ขนบธรรมเนียมปฏิบัติของชาวจีน (ในหลักฐานชิ้นที่ 3) และสังคมเสรีในกรณีนี้คือศาสนาคริสต์ที่นำเข้ามาโดยพ่อค้าต่างชาติ เข้ามาอยู่อาศัย แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน เช่น การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ที่นำเข้ามาโดยพ่อค้าต่างชาติ (ในหลักฐานชิ้นที่ 6, 7) ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชคือเทคโนโลยีการไปรษณีย์และวัฒนธรรมแบบฝรั่งเศส เช่น วิชาช่างปืน อักษรโรมัน วิชาช่างเงิน ช่างทอง เป็นต้น (ในหลักฐานชิ้นที่ 9) และมีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนเข้ามาในสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ (ในหลักฐานชิ้นที่ 9)</p>

รูปภาพที่ 20 การตอบคำถามตามตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา (ภายหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3)

ข้อที่ 4
<p>เหตุการณ์เสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 พ.ศ. 2112 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปรากฏขึ้นของงานนาฏกรรมแบบอยุธยาในดินแดนพม่าอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>คำตอบ</p> <p>สาเหตุการเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 พ.ศ. 2112 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปรากฏขึ้นของงานนาฏกรรมแบบอยุธยาในดินแดนพม่าอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>สาเหตุการเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 พ.ศ. 2112 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปรากฏขึ้นของงานนาฏกรรมแบบอยุธยาในดินแดนพม่าอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>สาเหตุการเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 พ.ศ. 2112 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปรากฏขึ้นของงานนาฏกรรมแบบอยุธยาในดินแดนพม่าอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) และแบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำ (Repeated Measured Design) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C และ 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่เรียนรายวิชา ส22105 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา จำนวน 27 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.86 – 1.00 2) แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 4 ฉบับ แต่ละฉบับมีข้อสอบจำนวน 4 ข้อ และมีข้อคำถามย่อยจำนวน 5 คำถาม คะแนนเต็มทั้งฉบับ 12 คะแนน คะแนนเต็มเฉลี่ยทั้งฉบับ 3 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubrics โดยจำแนกการวัดเป็นก่อนเรียนจำนวน 1 ฉบับ และหลังเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 ฉบับ นำมาใช้ในการวัด 3 ระยะเวลา ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.86 – 1.00 มีค่าระดับความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.35 – 0.57 มีระดับที่ค่อนข้างยากถึงยากเหมาะสม มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.44 – 0.67 มีระดับจำแนกได้ดีถึงดีมากและมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

เท่ากับ 0.85 0.84 0.82 และ 0.86 ตามลำดับ มีระดับความเชื่อมั่นสูง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยดำเนินการโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมีพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เนื่องจากกลยุทธ์ SCIM-C ออกแบบและพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ที่ต้องใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อนและหลากหลาย เช่น การวิเคราะห์การประเมินความน่าเชื่อถือ การตีความ การสังเคราะห์ และการสรุปข้อมูลจากหลักฐานซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดที่นักเรียนต้องได้รับการสอนหรือช่วยเหลือในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมโดยการเสริมต่อการเรียนรู้จากครูผู้สอน จึงประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางปัญญาในการเสริมต่อการเรียนรู้ในกระบวนการสืบสวนทางประวัติศาสตร์จึงช่วยอำนวยความสะดวกและลดความซับซ้อน

ในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวในอดีตได้อย่างมีเหตุผล (Hicks and Doolittle, 2008: 208-211)

กลยุทธ์ SCIM-C ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing) ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring) ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring) ในการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นจะดำเนินการตามขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ใน 4 ขั้นแรกนี้ ภายหลังจากตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นเสร็จแล้ว นักเรียนจะเปรียบเทียบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้อ่านรวมไว้ในขั้นที่ 5 คือ ขั้นการยืนยัน (Corroborating) ในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C จะมีคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Questions) ที่จะช่วยให้นักเรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณและยังสามารถตั้งคำถามเพิ่มเติมได้ในแต่ละขั้นตอน (Hicks and Doolittle, 2009: 132-133) เมื่อพิจารณาขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ที่มีลักษณะส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติการสืบสวนทางประวัติศาสตร์พบว่ามีความสอดคล้องกับธรรมชาติของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังที่ Endacott and Brooks (2013: 43) อธิบายว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจความแตกต่างของบรรทัดฐานทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของยุคสมัยหนึ่งในอดีตภายใต้การสืบสวนความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเกิดสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันซึ่งเป็นไปตามที่สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์และชัยรัตน์ ไตศิลา (2562: 15) ได้พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะท้าทายความรู้และความสามารถของนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติการการเรียนรู้อ่าน การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ในการตีความเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นำมาเป็นกรณีศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ลักษณะธรรมชาติและแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์สะท้อนให้เห็นว่า การใช้กลยุทธ์ SCIM-C สามารถพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้โดยให้นักเรียนปฏิบัติการสืบสวนความรู้ผ่านการอ่าน เขียน วิเคราะห์ ตีความ และอภิปรายข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย (VanSledright, 2002: 146; Wadhvani, 2016: 66) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lee and Clarke (2004) ที่ได้ใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นจดหมายและบทความข่าวจากหนังสือพิมพ์ในอดีตที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ “อาซาฟ เพอร์รี่” (Asaph Perry, ค.ศ.1870-1950) ผู้เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตเมืองเซโรกี รัฐจอร์เจีย สหรัฐอเมริกาให้นักเรียนศึกษา โดยจัดสร้างเป็นแหล่งข้อมูล

ทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์บนเว็บไซต์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและวิเคราะห์แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์บนเว็บไซต์เกี่ยวกับเรื่องราวของอาซาฟ เพอร์รี ผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถระบุความเป็นมาของตนเองและท้องถิ่นในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น เข้าใจความเป็นมนุษย์และเห็นถึงความสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นแบบไม่จำกัดช่วงเวลาและพื้นที่ รวมถึงเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของบริบทด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาก้าวเข้าสู่สังคมสมัยใหม่อันจะนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจถึงสาเหตุที่ส่งผลให้ชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันและสามารถเรียนรู้เรื่องราวในอดีตในมุมมองที่กว้างขึ้น

อนึ่ง ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของจิร์ทม์ อารมณฺ์ซึน (2563) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีองค์ประกอบย่อยที่ 2 จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์แบบตอบสนองที่เป็นการเลือกใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาอธิบายความสำคัญทางประวัติศาสตร์จนสามารถรับรู้ได้ถึงบริบทแวดล้อมและตัดสินเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กับการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560) ที่พบว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ เมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ ได้ส่งผลให้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีรวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนวัต เปรมปรีชา (2565) ที่ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสืบสอบ Stripling ที่มีต่อการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ Stripling นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีพัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S) เป็นขั้นแรกของกลยุทธ์ SCIM-C ที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวเองชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้เป็นการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นที่ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามและสมมติฐานเกี่ยวกับประเด็น

ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จากนั้นครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาโดยให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ หนังสือเรียน และหรือเอกสารทางวิชาการที่ครูแนะนำแล้วทบทวนความรู้พื้นฐานผ่านการทำใบงานและอภิปรายประเด็นคำถามร่วมกันในห้องเรียน จากนั้นนักเรียนร่วมปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มย่อยศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายซึ่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นจะให้ข้อมูลบริบทต่าง ๆ ในเชิงปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน ได้แก่ เอกสารทางประวัติศาสตร์ เช่น พระราชพงศาวดาร กฎหมายตราสามดวง คำให้การ จดหมายเหตุของชาวต่างชาติ บันทึกและรายงานการค้าของพ่อค้า/บริษัทต่างชาติ หนังสือประวัติศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงมีการใช้รูปภาพทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน ลักษณะสำคัญของการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นนี้ ครูมีการอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นให้นักเรียนรู้และเข้าใจเบื้องต้น จากนั้นนักเรียนร่วมกันตรวจสอบมุมมองทางเอกสารของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นโดยใช้เวลาแบบรวดเร็วเพื่อค้นหาข้อมูลเบื้องต้นที่ปรากฏอย่างชัดเจนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นแล้วสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็น ดังนี้ 1) ชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2) ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3) ประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 4) มุมมองผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 5) วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละชิ้นลงในใบงานที่กำหนดให้

ลักษณะการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นตอนนี้ของผู้วิจัยที่มีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการวางกรอบเนื้อหาสำหรับการสืบสวนข้อมูลบริบทต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ตามประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Wadhvani (2016: 66) ที่ระบุว่าความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจากการตั้งคำถามหรือข้อปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต โดยผู้ศึกษาต้องตรวจสอบผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์และตีความเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับเวลาและสถานที่ เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนรู้ทุกระยะพบว่า การตั้งคำถามสำคัญและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนโดยส่วนใหญ่ตรงกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาแต่ในระยะที่ 1 นักเรียนบางกลุ่มยังตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ยังไม่ชัดเจน วางรูปประโยคคำถามผิด บางคำถามมีคำตอบตายตัวหรือมีประเด็นกว้างเกินไปยากต่อการสืบสวนต่อได้ นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ยังตั้งคำถามได้ไม่หลากหลายและมุ่งเน้นการตั้งคำถามไปที่บริบท

ทางเศรษฐกิจเพียงบริบทเดียวซึ่งเป็นการตั้งคำถามที่ไม่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบกับบริบทด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ เช่น ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา นักเรียนตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ว่า “ทำไมอยุธยาจึงรุ่งเรืองในด้านการค้าและเกษตรกรรม” “การค้าอยุธยากับต่างประเทศส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองอย่างไร” เป็นต้น ส่วนการตั้งสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ในระยะนี้ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่กำหนดสมมติฐานได้สอดคล้องกับคำถามสำคัญที่ตั้งไว้ แต่ข้อความที่ปรากฏในสมมติฐานมีลักษณะสั้นและไม่ชัดเจนครอบคลุมสาระสำคัญของประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ภายหลังจากที่นักเรียนได้รับคำชี้แนะจากครูผู้สอนถึงแนวทางการตั้งคำถามสำคัญและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า ในระยะที่ 2 และ 3 การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ ประเด็นคำถามมีความชัดเจนตรงประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาและนำไปสู่การสืบสวนได้ รวมถึงคำถามยังแสดงถึงการเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ของบริบทที่หลากหลายมากขึ้น โดยพบนักเรียนมีการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาส่งผลต่อลักษณะการสร้างที่อยู่อาศัยของชาวเมืองอย่างไร และคำถามเชิงวิเคราะห์ผลกระทบ เช่น การเข้ามาของชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยาส่งผลต่อการรับวัฒนธรรมด้านอาหารอย่างไร ส่วนการตั้งสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ในช่วงระยะนี้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่กำหนดสมมติฐานได้สอดคล้องกับคำถามที่ตั้งไว้และเขียนข้อความสมมติฐานได้ครอบคลุมสาระสำคัญของประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษามากขึ้น

การที่นักเรียนมีพัฒนาการในการตั้งคำถามสำคัญและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นตามลำดับแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในการตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hicks et al. (2016) ที่ระบุว่า การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนระดับเกรด 5 มีความสามารถในการตั้งประเด็นคำถามใหม่ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การค้นหาและใช้หลักฐานเพื่อระบุความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ที่พบว่า การกำหนดคำถามสำคัญและตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการในการกำหนดคำถามสำคัญและตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธศิลป์ แปลนาค (2559) ที่พบว่าความสามารถในการตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

ที่ได้รับจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึรสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ นักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ที่ดีจะสามารถตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การสืบสวนข้อมูลจากหลักฐานเพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังที่ แลมสุข นุ่มนนท์ (2531: 122-123) ระบุว่า การตั้งคำถามเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ ลักษณะการตั้งคำถามที่ดีจะต้องเป็นคำถามที่ตอบได้และนำไปสู่การค้นคว้าที่ลึกและกว้างออกไป รวมถึงต้องเป็นคำถามที่ทำนายต่อสติปัญญาในการแสวงหาคำตอบด้วยเหตุและผล นอกจากนี้ในการตั้งคำถามยังต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน เพราะถ้าผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้จะมองภาพรวมขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ออก ทั้งนี้ การตั้งคำถามโดยปราศจากพื้นฐานความรู้เป็นอันตรายเหมือนกับการตั้งคำถามโดยต้องการให้ได้คำตอบออกมาในรูปแบบที่ตนเองต้องการ เมื่อผู้เรียนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาได้แล้ว จะกำหนดขอบเขตและแนวทางการศึกษาปัญหาโดยการตั้งสมมติฐานซึ่งเป็นการคาดเดาคำตอบที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผลซึ่งผู้ศึกษาต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาตั้งสมมติฐานที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ได้ตรงประเด็น (สิริวรรณ ศรีพหล, 2557: 20)

นอกจากนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนข้างต้นของผู้วิจัยยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ผ่านการอ่าน วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญอย่างเป็นระบบนับเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Reisman and Wineburg (2008: 203-204) ที่กล่าวว่า การพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ต้องให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะผ่านการศึกษาข้อมูลหลักฐานที่หลากหลายโดยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบซึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานต้องให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังที่ VanSledright (2004: 230-231) อธิบายว่า การส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกับหลักฐาน (Source Work) ต้องให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการระบุลักษณะของหลักฐาน (Identification) เป็นการรับรู้ว่าคุณฐานนั้นคืออะไร โดยอาศัยการสืบสวนหลักฐานผ่านการตั้งคำถาม เช่น เอกสารนี้จัดเป็นหลักฐานประเภทใด ลักษณะของหลักฐานเป็นอย่างไร หลักฐานสร้างขึ้นเมื่อไหร่ การรับรู้ว่าคุณฐานมีลักษณะเป็นอย่างไรจะช่วยให้สามารถกำหนดคำถามที่นำไปสู่การสืบสวนข้อมูลจากหลักฐาน รวมถึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนระบุแหล่งที่มาของหลักฐาน (Attribution) เป็นการรับรู้ว่าคุณฐานนั้นสร้างขึ้นมาโดยผู้เขียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ

บางประการรวมถึงการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนที่มีตำแหน่งตามบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้สร้างหลักฐานขึ้นมาและใช้หลักฐานนั้นในการทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีต

อนึ่ง การจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ของผู้วิจัยยังให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกเอกสารหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้สำหรับพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนอย่างรอบคอบ โดยมีการพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อความในเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่คำนึงถึงความสามารถในการอ่านของนักเรียน ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และครอบคลุมบริบทด้านต่าง ๆ ของเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาซึ่งแนวทางการคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของผู้วิจัยที่จะนำไปสู่การสืบสวนความรู้จากเอกสารหลักฐานเพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stout (2004) ที่พบว่า การที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะประสบความสำเร็จในการอ่านข้อความหลักฐานขั้นต้นที่ยากและซับซ้อนได้ก็ต่อเมื่อข้อความหลักฐานขั้นต้นนั้นผ่านการคัดเลือกมาอย่างรอบคอบและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ รวมถึงต้องมีกิจกรรมให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ข้อความหลักฐานชั้นย่อย ๆ และวิเคราะห์ร่วมกับหลักฐานที่เป็นรูปภาพทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมของทุกระยะ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ระบุชื่อผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์และจำแนกประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาแต่ละชั้นได้ถูกต้อง เนื่องจากผู้วิจัยมีการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นที่นำไปสู่ความสามารถในการระบุข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ ส่วนประเด็นการระบุมุมมองและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ระบุมุมมองและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ไม่สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ส่วนการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สรุปข้อมูลได้ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งมีนักเรียนบางส่วนคัดลอกข้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์นำมาเป็นคำตอบในการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3 - 4 ชั้น ต่อมา ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ระยะที่ 2 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการระบุมุมมองและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นสำคัญมากกว่าระยะที่ 1 และสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางชั้นได้ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

แต่ในระยะนี้ยังคงพบนักเรียนบางส่วนคัดลอกข้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์นำมาเป็นคำตอบในการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1 - 2 ชั้น เมื่อเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในระยะที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุมุมมองและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้สอดคล้องประเด็นสำคัญและสรุปข้อมูลได้ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ข้อค้นพบดังกล่าวให้ข้อสังเกตที่สำคัญว่า การสรุปสาระสำคัญจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในชั้นแรกของกลยุทธ์ SCIM-C จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การปรับตัวของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional Approach of History Education) ที่เน้นการสอนแบบบรรยายเนื้อหาและท่องจำข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาเป็นการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ซึ่งนักเรียนต้องใช้ทักษะการคิดที่หลากหลายในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้การสืบสวนทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจและไม่อาจประยุกต์ใช้ได้โดยธรรมชาติของนักเรียน (Hicks and Doolittle, 2008: 208-211) สอดคล้องกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในชั้นแรกของผู้วิจัยที่พบว่าในระยะแรกนักเรียนสรุปสาระสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยังไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญอันเนื่องมาจากความไม่คุ้นเคยกับการปฏิบัติกิจกรรมการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ เมื่อเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการในการสรุปสาระสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญดีขึ้นตามลำดับซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ Stout (2004) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบสืบสวน (Inquiry Teaching Approach) ในระยะแรกนักเรียนต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้จากห้องเรียนประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional History Class) ไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการสืบสวนในการอ่านข้อความหลักฐานขั้นต้นที่มีเนื้อหายากและซับซ้อนมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบอีกประการหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพื้นฐานทักษะการอ่านที่ดีจะสามารถวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของข้อมูลได้สอดคล้องและครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wineburg (1998) ที่พบว่า ผู้ที่มีพื้นฐานการอ่านเอกสารขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่ดีจะสามารถเชื่อมโยงและทำความเข้าใจบริบทของเรื่องราวเหตุการณ์ในเอกสารได้ตามลำดับเวลาและสามารถเปรียบเทียบเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่ศึกษากับช่วงเวลาอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การตั้งคำถามและค้นคว้าหาคำตอบต่อยอดความรู้ได้ ทั้งนี้การที่ผู้วิจัยมีการจัดเตรียมและให้นักเรียนอ่านเอกสารขั้นต้นและชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่

หลากหลายเป็นการส่งเสริมการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ดังที่ Hutton and Hembacher (2012: 36) ระบุว่า การให้นักเรียนอ่านงานเขียนทางประวัติศาสตร์เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่สนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจมุมมองของผู้คนในเหตุการณ์ตามช่วงเวลาและพื้นที่ในอดีตที่ศึกษาและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นของนักเรียนในการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวเองชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา โดยที่นักเรียนจะได้รับรู้ข้อมูลบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจากการอ่านและสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C) ขั้นนี้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวเองชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและตัวเองชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นโดยครูอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหมายและประเภทของบริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นแล้วให้นักเรียนทบทวนผลการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากขั้นตอนการเรียนรู้ก่อนหน้าเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ จากนั้นนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มย่อยศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยใช้เวลาในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นมากขึ้น เมื่อศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นแล้วให้นักเรียนสรุปผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์โดยการเขียนระบุบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้น เช่น บริบทหรือสภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ พร้อมอ้างอิงแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ในแต่ละประเด็น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนี้ มีการเสริมต่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนผ่านการใช้คำถามเชิงแนะนำ (Guiding Questions) โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำถามเชิงแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นแล้วบันทึกผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ลงในใบงานที่กำหนดให้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ระบุสภาพแวดล้อมหรือบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ แต่ยังไม่ครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้นักเรียน

ส่วนใหญ่ยังเขียนสรุปข้อมูลบริบทที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละชั้นมีลักษณะเป็นคำตอบแบบสั้น ๆ ไม่ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏในข้อความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา นักเรียนส่วนใหญ่ระบุบริบททางด้านสังคมที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ถูกต้องแต่ไม่ครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนจะเขียนสรุปข้อมูลบริบทได้เป็นคำตอบสั้น ๆ เพียงว่า “สังคมสมัยอยุธยามีการเกณฑ์แรงงานไพร่” โดยขาดการสรุปข้อมูลบริบทที่ชัดเจนและครอบคลุมไปถึงบริบททางสังคมของชนชั้นไพร่ส่วยซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ผลิต คั้นหาและรวบรวมทรัพยากรของป่าหรือสินค้าตามจำนวนที่รัฐกำหนดไว้ แทนการเกณฑ์แรงงานของตนเอง ซึ่งรัฐจะนำทรัพยากรของป่าหรือสินค้าจากไพร่ส่วยไปแลกเปลี่ยนหรือค้าขายนำความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมายังอาณาจักรอยุธยา ต่อมาในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการในการระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ถูกต้องและครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้นตามลำดับ เช่น ในการศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุบริบททางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการเกิดขึ้นของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมอยุธยาได้ครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เมื่อพิจารณาคะแนนจากการทดสอบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยตัวบ่งชี้ที่ 1 การระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ยังศึกษาก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ภายหลังจากทดลองจำนวน 3 ระยะ พบว่า ตัวบ่งชี้นี้มีพัฒนาการที่สูงขึ้นในทุกระยะและมีคะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ระดับคุณภาพดีมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับการสืบสวนทางประวัติศาสตร์สามารถพัฒนาให้นักเรียนระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ยังศึกษาได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในขั้นตอนนี้ของผู้วิจัยที่มีการส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการออกแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ดังที่ Huijgen (2018) อธิบายว่า องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของหลักการออกแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ คือ ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจวิธีการหรือพื้นบริบททางประวัติศาสตร์ (Reconstructing the Historical Context) ได้แก่ บริบทลำดับเวลา บริบทพื้นที่

บริบทการเมือง บริบทเศรษฐกิจ และบริบทสังคมวัฒนธรรมโดยให้นักเรียนใช้หลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่แตกต่างและหลากหลายเป็นแหล่งข้อมูลในการรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ยังพบข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่งว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ทั้ง 3 ระยะเวลา นักเรียนจะสามารถระบุบริบททางภูมิศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญมากกว่าบริบทด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยมีการใช้รูปภาพทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะภาพวาดแผนที่ทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาและภาพถ่ายจากดาวเทียมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ตั้งกรุงศรีอยุธยาเข้ามาเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ควบคู่กับการให้นักเรียนอ่านหลักฐานที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้นักเรียนมีมโนภาพที่ชัดเจนและเข้าใจบริบททางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยามากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Hutton and Hembacher (2012: 36) ที่กล่าวว่า ครูสามารถใช้รูปภาพ (Visuals) เป็นสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์โดยให้นักเรียนศึกษาภาพวาดแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์หรือภาพถ่ายสิ่งประดิษฐ์ในอดีตแล้วให้นักเรียนตั้งข้อสันนิษฐานว่า ภาพนั้นคืออะไรและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในอดีตอย่างไรจะช่วยกระตุ้นความสนใจการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตของนักเรียนซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาของ Baron (2016: 1) ที่พบว่า การใช้รูปภาพที่หลากหลายและเชื่อมโยงสัมพันธ์กับช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจะช่วยเพิ่มความสามารถของนักเรียนในการสืบค้นและทำความเข้าใจบริบทของแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ทั้งนี้ การที่นักเรียนมีพัฒนาการในระบอบสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาสูงขึ้นในทุกระยะอาจเป็นเพราะปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยมีการเสริมต่อการเรียนรู้ก่อนให้นักเรียนศึกษาเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยการอธิบายให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์รวมถึงการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายคำศัพท์หรือรูปภาพในอดีตที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งนักเรียนมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะใช้ประกอบการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Reisman and Wineburg (2008: 203) ที่ระบุว่า การให้ความรู้พื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการลำดับเวลาและพัฒนาการของเรื่องราวที่สำคัญในอดีตที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจยุคสมัยที่ไม่คุ้นเคยและสร้างมโนภาพเกี่ยวกับอดีตได้อย่างถูกต้องรวมถึงครูจำเป็นต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์บางคำที่นักเรียนไม่รู้ความหมายเมื่อนักเรียนอ่านพบในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ออกแบบและใช้คำถามเชิงแนะนำที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลบริบทต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน

มากขึ้น ดังที่ Reisman and Wineburg (2008: 203-204) ให้ข้อสังเกตว่า การถามคำถามเชิงแนะนำจะช่วยให้นักเรียนสามารถนำข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์มาใช้ในการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจอดีตและกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหลักฐานอย่างรอบคอบและคิดเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อมูลหลักฐานและเข้าใจการใช้สำนวนภาษาที่ปรากฏในหลักฐานนั้นมากขึ้น

ข้อค้นพบข้างต้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cox (2018) ที่พบว่า แนวทางการปฏิบัติการเสริมต่อการเรียนรู้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับการศึกษาหลักฐานที่เป็นเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมในการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีการกำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงลึกในการรับรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเอกสารหลักฐาน การใช้เอกสารหลักฐานที่มีระดับเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของนักเรียน การส่งเสริมการอ่านอย่างพิถีพิถัน (Close Reading) การเขียนคำอธิบายประกอบข้อความหลักฐานเพิ่มเติมให้กับนักเรียนและการใช้คำถามเชิงชี้แนะที่ต้องค้นหาคำตอบจากข้อความหลักฐานที่จะช่วยให้นักเรียนศึกษาประเด็นที่ซับซ้อนของเอกสาร ทั้งนี้การส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายนับกิจกรรมเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาการตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน

ขั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring: I) ในขั้นนี้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น โดยเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทบทวนผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏข้อมูลจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้ทำลงในใบงานในขั้นก่อนหน้าเพื่อใช้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ดังกล่าวประกอบการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น ลักษณะการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นนี้แบ่งได้ 2 ระดับ คือ 1) การตีความขั้นต้นเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายว่า เอกสารหลักฐานนั้นต้องการสื่อความหมายหรือข้อมูลใด โดยพิจารณาความหมายของคำหรือภาษาที่ปรากฏอย่างชัดเจนในเอกสารที่ผู้เขียนได้บันทึกไว้ และ 2) การตีความขั้นลึกเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายจุดประสงค์ ทศนคติเจตนาารมณ์ของผู้เขียนเอกสารหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมารวมไปถึงข้อมูลนัยยะแฝงที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในการปฏิบัติกิจกรรมตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นของนักเรียนจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจบริบทต่าง ๆ

ที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักฐานในขั้นก่อนหน้า เมื่อนักเรียนร่วมกันตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วจะทำการสรุปข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลักฐาน (Inference) แล้วบันทึกผลการตีความลงในใบงานที่กำหนด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ตีความหลักฐานในขั้นต้นโดยเขียนอภิปรายผลการตีความได้ไม่สอดคล้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีนักเรียนบางคนคัดลอกเนื้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็นนำมาเป็นคำตอบของข้อคำถามโดยไม่ผ่านการตีความทางประวัติศาสตร์ ส่วนการตีความหลักฐานในขั้นลึก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตีความหลักฐานในขั้นลึกโดยเขียนอภิปรายผลการตีความหลักฐานได้ไม่ตรงประเด็นหรือไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีนักเรียนบางคนตีความหลักฐานในขั้นลึกเกินไปกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่อมาในระยะที่ 2 นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการตีความหลักฐานในขั้นต้นดีขึ้น กล่าวคือ นักเรียนสามารถตีความหลักฐานในขั้นต้นโดยเขียนอภิปรายผลการตีความได้สอดคล้องแต่ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในระยะนี้ยังคงพบพฤติกรรมนักเรียนคัดลอกเนื้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็นนำมาเป็นคำตอบของข้อคำถามโดยไม่ผ่านการตีความทางประวัติศาสตร์แต่มีจำนวนลดน้อยลงกว่าในระยะที่ 1 ส่วนการตีความหลักฐานในขั้นลึก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เขียนอภิปรายผลการตีความหลักฐานในขั้นลึกได้ตรงประเด็นแต่ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ต่อมาในระยะที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตีความหลักฐานในขั้นต้นโดยเขียนอภิปรายผลการตีความได้สอดคล้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ส่วนการตีความหลักฐานในขั้นลึก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตีความหลักฐานในขั้นลึกโดยเขียนอภิปรายผลการตีความหลักฐานได้ตรงประเด็นและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ผลการทดสอบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวบ่งชี้ที่ 2 การตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ภายหลังจากจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 ระยะ พบว่า ตัวบ่งชี้นี้มีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกระยะและเมื่อสิ้นสุดการทดลองมีคะแนนอยู่ในลำดับที่ 5 ระดับคุณภาพดี ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนข้อมูลที่สำคัญว่า การตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันเป็นตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่พัฒนาได้ยากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของสภัญญา ตรีจจิตร (2563) ที่พบว่าการจัดกระทำข้อมูลเพื่อตีความเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการสร้างองค์ความรู้

ทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการตีความข้อมูลจากหลักฐานและเชื่อมโยงข้อค้นพบที่ได้ด้วยความเข้าใจบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยที่องค์ประกอบของกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์นี้มีพัฒนาการที่สูงขึ้นในทุกๆยุคสมัยแต่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นลำดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน ข้อค้นพบดังกล่าวให้ข้อมูลที่สำคัญว่า การตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์เป็นทักษะหนึ่งที่ยากต่อการปฏิบัติสำหรับนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของวินัย พงศ์ศรีเพียร (2547: 73) ที่อธิบายว่า การตีความหลักฐานด้วยหลักเหตุและผลเป็นการทำงานในขั้นตอนหนึ่งของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่เริ่มมีความยากเพราะผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ต้องเข้าใจธรรมชาติของหลักฐานประเภทต่าง ๆ และต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะจนชำนาญ

แม้ว่าการตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์จะเป็นตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้ยาก แต่ก็สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสืบสวนทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับการสืบสวนประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิดที่จำเป็นต่อการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องราวอันหลากหลายในอดีตได้อย่างสมเหตุสมผล (Hicks and Doolittle, 2008: 208-211; Hicks and Doolittle, 2009: 132-133) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Holcomb et al. (2011) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนสามารถตีความเรื่องราวในอดีตได้ด้วยตนเองอันจะนำไปสู่การรับรู้ถึงความเคลื่อนไหวทางสังคมในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยรัตน์ โดติลา (2555) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้อย่างมีเหตุผลและสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการในการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้อย่างมีเหตุผลและสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพล นาคทับ (2565) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีพัฒนาการในการตีความและอธิบายเรื่องตามบริบททางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้น

ข้อค้นพบข้างต้นยังให้ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่งว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในชั้นนี้ของผู้วิจัยใช้กิจกรรมที่เน้น

การส่งเสริมให้นักเรียนทบทวนผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ก่อนหน้าและมีการกระตุ้นเน้นย้ำให้นักเรียนใช้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์นำมาประกอบการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่กำลังศึกษาโดยให้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบริบทที่เกิดขึ้นในอดีตและบริบทในปัจจุบันสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับนานาชาติอย่าง The Historical Association (2019: 24) ที่ระบุว่า ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ให้นักเรียนตีความเรื่องราวในอดีตจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าครูให้นักเรียนตัดสินอดีตอย่างอิสระและไม่คำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ของเรื่องราว การที่นักเรียนจะเข้าใจวิธีการและเหตุผลในการตีความของใครบางคนได้นั้น นักเรียนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการตีความและมีความรู้ที่ชัดเจนว่าใครเป็นผู้สร้างการตีความนี้ขึ้นมาในสถานการณ์ใดและเพื่อจุดประสงค์อะไรบ้าง ข้อค้นพบดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Huijgen et al. (2019b) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยใช้กรอบการทำงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักในมุมมองที่มุ่งเน้นในปัจจุบันโดยนำเสนอกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) หรือความตึงเครียดทางประวัติศาสตร์ (Historical Tension) 2) การรื้อฟื้นบริบททางประวัติศาสตร์ขึ้นใหม่จากกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ และ 3) การสอนให้นักเรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อทำการตีความกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นและแสดงมุมมองในปัจจุบันน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

ทั้งนี้ การส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบันจะส่งผลให้นักเรียนค้นพบข้อสนเทศหรือข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษา (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตติยะ, 2525: 178) โดยตระหนักว่าผู้คนในอดีตมีความรู้ ค่านิยม และความเชื่อที่แตกต่างไปจากผู้คนในปัจจุบัน (Huijgen and Holthuis, 2018: 172) รวมถึงมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า การตีความได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ของมนุษย์แต่ละบุคคล การเลือกใช้หลักฐาน และบริบททางวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคม (National Council for the Social Studies, 2011: 15) ซึ่งการทำความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานจะช่วยให้นักเรียนสามารถตีความข้อมูลจากหลักฐานได้ใกล้เคียงกับเจตนาที่ผู้บันทึกหลักฐานนั้นต้องการแสดงออกมาอันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจากการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นและเป็นการเตรียมการเบื้องต้นในการอธิบายอิทธิพลของบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญ

ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M) ขั้นนี้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในทุกตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นที่ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษา โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มย่อยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละขั้นที่ให้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จากนั้นนักเรียนสะท้อนผลโดยการสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นก่อนหน้าแล้วทำการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อค้นพบดังกล่าวกับประเด็นคำถามสำคัญและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนกำหนดไว้ในขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing) โดยให้นักเรียนพิจารณาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมอย่างน้อย 1 หลักฐาน นอกเหนือจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นหลักที่กำหนดให้ในหน่วยการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อเพิ่มเติมข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ครอบคลุมสาระสำคัญและตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ที่ตั้งไว้ได้อย่างสมเหตุสมผลโดยที่นักเรียนต้องทำการอ่าน วิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่า และสรุปสาระสำคัญของหลักฐานที่ค้นคว้ามาเพิ่มเติมแล้วบันทึกผลลงในใบงานที่กำหนดให้แล้วนำข้อมูลมาอภิปรายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ขั้นต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันนี้ของผู้นักเรียนที่ให้นักเรียนตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษานับเป็นกิจกรรมการเรียนรู้อันสำคัญต่อการส่งเสริมให้นักเรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนซึ่งเป็นไปตามที่นาตยา ภัทรแสงไทย (2525: 165) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสืบสวนสอบสวนของนักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานและสิ่งตีพิมพ์ที่นักประวัติศาสตร์ได้เขียนขึ้น ครูและนักเรียนต้องร่วมกันค้นหาและตรวจสอบความลำเอียง ความผิดพลาดและความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่ต้องตัดสินและพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเป็นกลางโดยนำแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมาให้นักเรียนได้ศึกษา ตรวจสอบเพื่อประเมิน

ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เมื่อพิจารณาการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละระยะพบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน เช่น การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเอกสารหลักฐานต่างชาติ ได้แก่ จดหมายเหตุชาวต่างชาติ รายงานการค้าของพ่อค้าต่างชาติ บันทึกของบริษัทการค้าต่างชาติ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า เอกสารต่างชาติเหล่านี้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือ โดยเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสั้น ๆ โดยมุ่งพิจารณาไปที่บริบทของผู้เขียนหลักฐานว่าเป็นบุคคลผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาโดยขาดการพิจารณาถึงข้อดีหรือข้อจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละประเภทที่จะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากหลักฐาน

เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมกับเพื่อนนักเรียนในกลุ่มย่อยโดยการอภิปรายข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน ประกอบกับการที่ผู้วิจัยได้อธิบายให้ความรู้พื้นฐานถึงแนวทางการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลบริบทต่าง ๆ ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น เรื่องราวผู้เขียนหลักฐาน จุดประสงค์การเขียนหลักฐาน ขอบข่ายเนื้อหาของหลักฐาน เป็นต้น รวมถึงข้อดีและข้อจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละประเภท นอกจากนี้ยังฝึกให้นักเรียนสังเกตข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อคิดเห็นหรืออคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในเนื้อหาของหลักฐานประเภทนั้น เปรียบเทียบข้อมูลจากหลักฐานประเภทต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นร่วมยุคสมัยเดียวกันส่งผลให้ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนมากขึ้น โดยมีการระบุข้อดีหรือข้อจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละประเภทได้ เช่น การตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของเอกสารหลักฐานประเภทพระราชพงศาวดารซึ่งเป็นเอกสารหลักฐานไทย นักเรียนอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือพร้อมระบุข้อจำกัดของการใช้หลักฐานประเภทพระราชพงศาวดาร ว่าเป็นบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาถูกเขียนขึ้นใหม่ภายหลังเหตุการณ์ส่งผลให้ข้อมูลบางส่วนถูกบิดเบือนได้ ส่วนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเอกสารหลักฐานต่างชาติในระยะนี้ พบว่า นักเรียนมีการระบุข้อจำกัดของการใช้หลักฐานเอกสารต่างชาติที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในประเด็นเกี่ยวกับการแปลเอกสารต่างชาติจากภาษาดั้งเดิมมาเป็นภาษาไทย อาจส่งผลให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ข้อมูลบริบทของผู้เขียนซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่อาจไม่รู้หรือเข้าใจผิดในเรื่องที่บันทึกส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของหลักฐาน นอกจากนี้ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่เป็นงานเขียนทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ หนังสือประวัติศาสตร์ รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ นักเรียนมีการอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

โดยมีการพิจารณาข้อมูลบริบทความน่าเชื่อถือของผู้เขียน หน่วยงานที่รวบรวมหรือตรวจสอบเอกสารหลักฐานและการอ้างอิงข้อมูลหลักฐานของผู้เขียน เป็นต้น

ข้อค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยในการพัฒนาการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางความคิดอย่างมีจุดมุ่งหมายและพิจารณาอย่างรอบคอบผ่านการค้นคว้า ประเมินความน่าเชื่อถือสังเคราะห์และสรุปข้อมูล จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างความเข้าใจต่ออดีตได้อย่างมีเหตุผล (Hicks and Doolittle, 2009: 127) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยรัตน์ โดติลา (2555) ที่พบว่า การแสดงเหตุผลในการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการในการแสดงเหตุผลในการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ ที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรานฤทัย ใจสุทธิ (2556) ที่พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และความสามารถในการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนวัต เปรมปรีชา (2565) ได้ศึกษาพัฒนาการของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้รูปแบบการสืบสอบ Stripling ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักฐาน (Using Sources) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตอบคำถามและสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อสิ้นสุดการทดลองพบว่า องค์ประกอบการใช้หลักฐานมีพัฒนาการที่สูงขึ้นในทุกระยะ

เมื่อนักเรียนตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วจะสะท้อนผลโดยการสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนก่อนหน้าจากนั้นนำข้อค้นพบที่ได้มาตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อสมมติฐานของประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนกำหนดไว้ในขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ พบว่า ในระยะแรก นักเรียนเขียนสะท้อนผลการสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ศึกษา เมื่อนักเรียนนำข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาตรวจสอบความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้พบว่า

ข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนในระยะนี้ไม่สอดคล้องหรือตรงกับสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดไว้ในบางประเด็น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในระยะแรกนักเรียนยังมีพื้นฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่จะเป็นกรอบเนื้อหาในการสืบสวนข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับข้อสังเกตของปิยนาค บุนนาค (2553: 16-17) ที่ระบุว่า การตั้งสมมติฐานเปรียบเทียบ “เข้มทิศ” ที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ ดังนั้น การที่ผู้เรียนตั้งสมมติฐานได้ไม่ดีพอจะทำให้ขาดกรอบแนวคิดที่จะเชื่อมโยงคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องการค้นคว้าหาคำตอบและวิธีการค้นคว้าข้อมูลหลักฐานมาตอบคำถามนั้น เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกหัดกำหนดคำถามสำคัญและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การวางกรอบเนื้อหาในการสืบสวนข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจนและมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมการวิเคราะห์ ตีความ และอภิปรายข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเพื่อนนักเรียนในกลุ่มย่อย ประกอบกับการที่ผู้วิจัยมีการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาและเน้นย้ำให้นักเรียนทบทวนผลการสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบส่งผลให้ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถเขียนสะท้อนผลการสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาได้ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากขึ้น เมื่อทำการตรวจสอบข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวพบว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดไว้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในขั้นตอนนี้ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนพิจารณาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่นอกเหนือไปจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นหลักที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเพิ่มเติมข้อค้นพบที่ได้จากการสะท้อนผลการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้สมบูรณ์และครอบคลุมสาระสำคัญมากขึ้น โดยที่นักเรียนต้องฝึกทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวในหลักฐานที่ค้นคว้ามาเพิ่มเติมผ่านการอ่าน วิเคราะห์ ประเมินค่า ตีความ และสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาหลักฐาน ภาพรวมในทุกระยะนักเรียนสามารถสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมได้อย่างน้อยกลุ่มละ 1 หลักฐาน แต่ในระยะที่ 1 นักเรียนบางกลุ่มสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่ไม่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับประเด็นคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนตั้งไว้หรือสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ขาดความน่าเชื่อถือ เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ ตีความ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สืบค้นมาเพิ่มเติม พบว่า ในระยะนี้นักเรียนส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์

และสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นของหลักฐานที่สืบค้นมาเพิ่มเติมได้ถูกต้องบางประเด็น กล่าวคือ นักเรียนสามารถระบุชื่อหลักฐาน ระบุชื่อผู้เขียนหลักฐาน และระบุบริบทเวลาและพื้นที่ของเรื่องราวที่ปรากฏในหลักฐานได้ถูกต้อง แต่ยังไม่สามารถระบุวัตถุประสงค์ มุมมอง ทศนคติของผู้เขียนหลักฐานรวมถึงข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานได้สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นสำคัญและอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานได้ยังไม่ชัดเจนและอธิบายผลการตีความหลักฐานยังไม่สอดคล้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สืบค้นมาเพิ่มเติมได้ จากข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนข้อมูลที่สำคัญว่า ในระยะแรกนักเรียนมีข้อจำกัดในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนตั้งไว้ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่รู้จักแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการสืบค้นหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองที่น่าเชื่อถือน้อย ดังนั้น ครูจึงจัดเตรียมหลักฐานและแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือเบื้องต้นสำหรับให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเน้นย้ำการสืบค้นหลักฐานจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่นักเรียนจะต้องมีความระมัดระวังในการใช้แหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือส่งผลให้ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่สอดคล้องและนำไปสู่การส่งเสริมการตอบคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้และสามารถวิเคราะห์ ตีความ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สืบค้นมาเพิ่มเติมได้สอดคล้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏข้อมูลบริบทจากหลักฐานมากขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Holcomb et al. (2011) ได้จัดโครงการการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นเครื่องมือช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ในการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นจดหมายทางโทรเลขที่เขียนโดยประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (President Abraham Lincoln) ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนสามารถค้นพบแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจจากอดีตที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ในระดับใหม่ที่สูงขึ้น

ขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C) ขั้นนี้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในตัวเองชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและตัวเองชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้มีการส่งเสริมให้นักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นที่กำหนดให้นักเรียนร่วมกันศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กลุ่มนักเรียนได้ค้นคว้ามาเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักฐานนำมาบันทึกลงในตารางการเปรียบเทียบแล้วนำข้อมูลบริบทต่าง ๆ

ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ ตีความ และเปรียบเทียบมาใช้อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาและอธิบายความเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นพร้อมบันทึกข้อมูลลงในใบงานที่กำหนดให้

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นนี้พบว่า ในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้แต่ยังไม่ครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายอิทธิพลของบริบททางภูมิศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาได้สอดคล้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่ครอบคลุมไปถึงการอธิบายอิทธิพลของบริบทในด้านอื่น ๆ ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ศึกษา เมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนย้อนกลับไปทบทวนข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ ตีความ และเปรียบเทียบแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในขั้นก่อนหน้า นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการออกแบบคำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบทต่าง ๆ ในเชิงปัจจัยและสาเหตุส่งผลให้ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนมีพัฒนาการในการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนและครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดีขึ้นตามลำดับ เช่น การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายอิทธิพลของบริบททางการเมืองการปกครองในเหตุการณ์เทครัวอพยพผู้คนจากหัวเมืองฝ่ายเหนือลงมายังกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาและเหตุการณ์แต่งตั้งขุนนางขึ้นไปปกครองหัวเมืองฝ่ายเหนือพร้อมรวบรวมผู้คนที่จะจัดกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ภายหลังจากการศึกสงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยากับกรุงหงสาวดีให้กลับเข้ามายังเมืองในสมัยสมเด็จพระนเรศวรที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อบริบททางสังคมในสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถทำให้เกิดเหตุการณ์สำรวจบัญชีไพร่พลเพื่อจัดระเบียบสังคมอันเนื่องมาจากกรุงศรีอยุธยามีจำนวนไพร่พลที่เพิ่มขึ้นจากบริบททางการเมืองการปกครองในยุคสมัยก่อนหน้า นอกจากนี้นักเรียนสามารถอธิบายอิทธิพลของบริบททางการเมืองการปกครองและสังคมดังกล่าวเชื่อมโยงไปยังบริบททางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยา โดยให้เหตุผลประกอบว่า การเทครัวอพยพผู้คนฝ่ายเหนือลงมายังกรุงศรีอยุธยาส่งผลต่อบริบททางเศรษฐกิจเพราะทำรัฐมีจำนวนไพร่ในการเกณฑ์แรงงานและเก็บส่วยได้มากขึ้น รวมถึงการส่งขุนนางขึ้นไปปกครองหัวเมืองฝ่ายเหนือทำให้กรุงศรีอยุธยามีสิทธิ์ครอบครองทรัพยากรต่าง ๆ ในหัวเมืองฝ่ายเหนือที่สามารถนำไปค้าขายแลกเปลี่ยนกับพ่อค้าได้นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยา

การทดสอบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยตัวบ่งชี้ที่ 3 การอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาที่ศึกษาก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ภายหลังจากจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 ระยะ พบว่า ตัวบ่งชี้นี้มีพัฒนาการที่สูงขึ้นในทุกระยะและมีคะแนนเป็นลำดับที่ 2 ข้อค้นพบดังกล่าวให้ข้อมูลสำคัญว่า การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์เสริมต่อการเรียนรู้ในกระบวนการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาโครงสร้างทางความคิดที่จำเป็นต่อการตีความแหล่งข้อมูลขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การจัดการช่องว่างระหว่างข้อเท็จจริงและการเข้าใจมุมมองทางประวัติศาสตร์ในการเรียนรู้เรื่องราวที่หลากหลายในอดีตได้อย่างสมเหตุสมผล (Hicks and Doolittle, 2009: 132-233) สามารถพัฒนาความสามารถในการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee and Clarke (2004) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเขตเมืองโซโรกี รัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าใจการเปลี่ยนแปลงบริบทด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาเข้าสู่สังคมสมัยใหม่และเข้าใจถึงสาเหตุที่ส่งผลให้ชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของฐาปนีย์ รักภูบาล (2565) ได้ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยจัดลำดับความสำคัญตามอิทธิพลของแต่ละสาเหตุเป็นองค์ประกอบย่อยหนึ่งของความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ภายหลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์พบว่า องค์ประกอบย่อยนี้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบอีกประการหนึ่งว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่สามารถระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้ครอบคลุมบริบทตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ในขั้นตอนที่ 2 ของกลยุทธ์ SCIM-C นักเรียนจะสามารถอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้ดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่การอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาได้อย่างสมเหตุสมผล ข้อค้นพบดังกล่าวนี้สะท้อนข้อมูลที่สำคัญว่า การค้นหาสาเหตุของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ และการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา การที่นักเรียนสามารถบรรยายบริบทของเหตุการณ์

ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้องย่อมส่งผลให้นักเรียนสามารถอธิบายอธิบายของบริบทที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และใช้บริบทในการอธิบายนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นได้ (หลุยส์ กอตซ์ลัค, 2525: 20-21; วิณา เอี่ยมประไพ, 2535: 114; The College Board, 2017: 9)

นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในชั้นนี้ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลกในประเด็นที่กว้างขึ้น โดยในระยะที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงบริบทของเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อบริบททางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาในช่วงเวลาที่ศึกษาได้ครอบคลุมสาระสำคัญตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ศึกษา กล่าวคือ นักเรียนไม่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองบันตัม (Bantam) ซึ่งเป็นเมืองท่าการค้าที่ตั้งอยู่บนเกาะชวา ภายหลังถูกพวกฮอลันดาเข้ามายึดครอง ด้วยบริบทของเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองดังกล่าว ส่งผลให้พ่อค้าต่างชาติที่เคยเดินทางไปค้าขายที่เมืองบันตัมได้ย้ายแหล่งการค้าไปอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นปัจจัยส่งผลบริบททางเศรษฐกิจของอยุธยาที่จะได้รับผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ แทนเมืองบันตัมอันจะนำความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมาสู่อาณาจักร เมื่อผู้วิจัยอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นและให้นักเรียนอ่านทบทวนข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาซ้ำอีกหนึ่งรอบส่งผลให้ในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้นตามลำดับ เช่น การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา นักเรียนสามารถอธิบายความเชื่อมโยงบริบทของเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองเป็นปัจจัยส่งผลต่อการแพร่กระจายของศิลปะอยุธยาในพื้นที่อื่น ๆ ได้สมเหตุสมผลและครอบคลุมสาระสำคัญ กล่าวคือ นักเรียนสามารถอธิบายเชื่อมโยงบริบททางการเมืองการปกครองในเหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 (พ.ศ.2310) เป็นปัจจัยส่งผลต่อการแพร่กระจายของศิลปะอยุธยาในดินแดนพม่าตามที่ปรากฏงานจิตรกรรมฝาผนังศิลปะอยุธยาตอนปลายที่ฝาผนังภายในโบสถ์วัดมหาเจดงตอจี เมืองสะกายของพม่า โดยนักเรียนมีการอธิบายเชื่อมโยงเหตุผลว่า เหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 มีการเกณฑ์เชลยศึกจากอยุธยากลับไปยังพม่าเป็นจำนวนมาก

โดยพม่าได้จัดพื้นที่ให้เชลยศึกจากอยุธยาตั้งชุมชนอยู่ที่เมืองสะกายจึงเกิดข้อสันนิษฐานว่าช่างเขียนผู้เป็นเชลยศึกชาวอยุธยาหรือผู้สืบทอดงานเขียนแบบศิลปะอยุธยาได้สร้างงานจิตรกรรมฝาผนังไว้ภายในวัดมหาเตงตอจี เมืองสะกาย

เมื่อพิจารณาคะแนนจากการทดสอบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยตัวบ่งชี้ที่ 4 การเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C จำนวน 3 ระยะ พบว่า ตัวบ่งชี้นี้มีพัฒนาการที่สูงขึ้นในทุกระยะและมีคะแนนเป็นลำดับที่ 3 ข้อค้นพบดังกล่าวให้ข้อมูลว่า การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์สามารถพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก ในประเด็นที่กว้างขึ้นได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee and Clarke (2004) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถระบุความเป็นมาของตนเองและท้องถิ่นในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นรวมถึงเข้าใจความเป็นมนุษย์และเห็นถึงความสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นแบบไม่จำกัดช่วงเวลาและพื้นที่และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรุมภ์ อารมณีนัน (2563) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีองค์ประกอบย่อยที่ 3 จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์แบบสร้างคุณค่าที่เป็นการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ผ่านการสังเคราะห์และตัดสินคุณค่าและสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไปต่อยอดหรือวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้การเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นซึ่งภายหลังการทดลององค์ประกอบย่อยนี้มีพัฒนาการที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของหริณวิทย์ กนกศิลปธรรม (2562) ที่พบว่า การเชื่อมโยงมิติทางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการคิดทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาเหตุการณ์หรือพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ภายใต้บริบทที่กว้างขึ้นทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค หรือระดับโลก เพื่อตั้งข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการโค้ช นักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนการคิดทางประวัติศาสตร์ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพัฒนาการเชื่อมโยงมิติทางประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้นในทุกระยะ

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้ SCIM-C ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ และทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ดังผลการวิจัยของ Hicks et al. (2016) ได้ศึกษาเรื่อง นักสืบวัยเยาว์: การสอนด้วยหลักฐานขั้นต้นที่เป็นสะพานเชื่อมสู่ความฉลาดรู้อย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งเสริมให้นักเรียนในฐานะนักสืบวัยเยาว์เห็นคุณค่าของการลงมือปฏิบัติการทางประวัติศาสตร์ (The Doing of History) และเริ่มรับรู้ว่าการเรียนประวัติศาสตร์เป็น “ผลผลิตสุดท้าย” จากกระบวนการสืบสวนและตีความข้อมูลจากหลักฐาน อีกทั้งนักเรียนได้ยืนยันว่า ประสบการณ์ในการรับบทบาทเป็นนักสืบวัยเยาว์และทำงานร่วมกับหลักฐานขั้นต้นผ่านการใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีความแตกต่างไปจากการอ่านหนังสือเรียนหรือฟังครูบรรยายแล้วท่องจำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้เปิดประเด็นคำถามใหม่ ค้นคว้าหลักฐานเพิ่มเติม และใช้หลักฐานเพื่อระบุความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาอันจะนำไปสู่การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความฉลาดรู้อย่างเป็นระบบที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ogle et al. (2018) ที่พบว่า การใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งผลให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถปฏิบัติการสืบสวนและเสริมสร้างความเข้าใจต่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ระบุว่า พวกเขา รู้สึกเสมือนเป็นนักประวัติศาสตร์ที่กำลังทำงานร่วมกับหลักฐานและตีความอดีต นักเรียนคนหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่าการนำหลักฐานมาวิเคราะห์นั้นไม่ได้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียวแต่ทำให้รู้สึกสนุกต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้นสอดคล้องกับตัวอย่างผลการสะท้อนการเรียนรู้ผ่านแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ดังนี้

“...หนูได้รู้เรื่องการวิเคราะห์หลักฐาน ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานมากขึ้น ได้ว่ารู้หลักฐาน 1 หลักฐานมีกี่บริบท ได้รู้เรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่เคยรู้..หนูได้ทำการตีความทำให้หนูได้เข้าใจหลักฐานมากขึ้น โดยการตีความต้องอ่านคร่าว ๆ ก่อน 1 รอบ แล้วสรุปในการตีความขั้นต้น และอ่านอีก 1 รอบ เพื่อวิเคราะห์บริบท แล้วสรุปในการตีความขั้นลึก...หนูได้รับความรู้ในการตีความได้ฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ หนูรู้สึกดีใจมากที่ได้เรียนวิชานี้...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 1

“...หนูได้ทำการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์และได้ตีความจากหลักฐานนั้น ๆ ในการเรียนประวัติศาสตร์ทำให้หนูได้เข้าถึงการฝึกตีความหลักฐาน การตีความหลักฐานบางชิ้นก็ยากบางชิ้นก็ง่าย มีความรู้สึกว่าการเรียนประวัติศาสตร์ก็สนุกในแบบที่เราไม่เคยรู้มาก่อน...”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 2

“ได้เข้าใจว่าบริบทมีอะไรบ้างที่หนูเข้าใจที่สุด คือ บริบททางภูมิศาสตร์ ... หนูคิดว่ากิจกรรมจะน่าเบื่อ แต่จริง ๆ แล้วสนุกมาก และมีความหลากหลายได้ทักษะการแยกแยะต่าง ๆ มากมาย”

ตัวอย่างนักเรียนคนที่ 3

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์นำกลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์หรือทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการจัดประชุม สัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C ได้ถูกต้องและชัดเจน

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่องการจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์หรือทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษานิเทศก์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.1 ศึกษานิเทศก์ควรนำกลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูสังคมศึกษานำกลยุทธ์นี้ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่นักเรียนต่อไป

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรมีการนำกลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระประวัติศาสตร์) ซึ่งจะช่วยให้ครูสังคมศึกษามีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C เป็นกลยุทธ์เสริมต่อการเรียนรู้ในการสืบสวนทางประวัติศาสตร์ที่มีความจำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับหลักฐานและแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ และความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เนื่องจากครูต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระที่นำมาเป็นประเด็นการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหาสาระและจัดลำดับเนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบ ครูต้องทุ่มเทเวลาในการวางแผน ค้นคว้า คัดเลือก และวิเคราะห์แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง ให้มีความหลากหลายและครอบคลุมบริบททางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวในหน่วยการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

2. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นครูควรศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายละเอียดในแต่ละขั้นของกลยุทธ์ SCIM-C ให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์นี้เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยเหลือนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ครูสามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizers) เทคนิคการใช้คำถามตามระดับจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัยของบลูม เป็นต้น รวมถึงการเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น แผนภูมิเส้นเวลา (Timeline) รูปภาพ แผนที่ วิดีทัศน์ งานวรรณกรรม อิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น นำมาประกอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ทั้งนี้การเลือกใช้เทคนิคการสอนและสื่อประกอบการเรียนการสอนควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C เนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้และบริบทการจัดการสอนของโรงเรียน ครู และนักเรียน เป็นต้น

4. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เขียนบันทึกการเรียนรู้เมื่อครบรอบของการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ทั้ง 5 ขั้นตอน ทั้งนี้ครูควรให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่นักเรียนก่อนให้นักเรียนลงมือเขียนบันทึกการเรียนรู้ในครั้งต่อไป เพื่อที่ครูจะสามารถประเมินความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนและทำให้นักเรียนได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองในประเด็นต่าง ๆ ที่ควรพัฒนา

5. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย

และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ทั้งนี้ การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในอภิปรายแสดงความคิดเห็น ครูจำเป็นต้องออกแบบคำถามที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและเพียงพอที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอภิปรายคำถาม รวมถึงครูต้องมีการยกตัวอย่างประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และส่งเสริมให้นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกันอ่าน วิเคราะห์ ประเมินค่า ตีความ เปรียบเทียบ เชื่อมโยง และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดอันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในตัวบ่งชี้ของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์

6. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C มีข้อเสนอแนะในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นตอนที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S) ครูควรวางแผนสอนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในเบื้องต้นของเหตุการณ์ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายอันจะนำไปสู่การตั้งคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการสอนเทคนิคหรือกลวิธีการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น กลวิธีการอ่านแบบ Skimming และ Scanning การทำเครื่องหมายตรงคำสำคัญหรือคำศัพท์ที่นักเรียนไม่ทราบความหมายและไม่คุ้นเคยตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเพื่อให้นักเรียนสามารถกลับมาสืบค้นและทำความเข้าใจความหมายของคำสำคัญหรือคำศัพท์นั้นได้และการขีดเส้นใต้แนวคิดสำคัญของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

6.2 ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C) เริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นตอนนี้ ครูควรสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Context) ในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความหมาย ประเภท และความสำคัญของการเรียนรู้บริบททางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ครูควรจัดเตรียมตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1 – 2 ชิ้น นอกเหนือจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ เพื่อนำมาให้นักเรียนร่วมกันฝึกวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ก่อนการลงมือปฏิบัติการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ ครูควรสาธิตวิธีการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ รวมถึงมีบทบาทต่อการอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมหรือส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าความหมายของคำสำคัญหรือคำศัพท์บางคำที่นักเรียนไม่ทราบความหมายและไม่คุ้นเคยตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา นอกจากนี้ครูควรจัด

ให้มีกิจกรรมทบทวนผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษา เช่น การให้นักเรียนบันทึกผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ลงสมุดเรียนหรือเติมคำตอบลงในงาน เป็นต้น

6.3 ขั้นตอนที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring: I) เริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในขั้นตอนนี้ ครูควรอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเข้าใจเบื้องต้น โดยเฉพาะหลักการตีความหลักฐานในขั้นต้นและขั้นลึก รวมถึงควรจัดกิจกรรมสาธิตการตีความหลักฐานในขั้นต้นและขั้นลึกจากตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1 – 2 ชิ้น ให้นักเรียนศึกษาเป็นแนวทางก่อนการลงมือปฏิบัติการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนใช้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น ในกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อชั่วโมงเรียนก่อนหน้า (ขั้นตอนที่ 2) นำมาประกอบการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และส่งเสริมให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

6.4 ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M) ในขั้นตอนนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการอธิบายให้ความรู้ถึงวิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทบทวนข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับผู้เขียนหลักฐาน จุดประสงค์การเขียนหลักฐาน และข้อจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละประเภท เพื่อให้นักเรียนนำความรู้มาประกอบการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล รวมถึงมีบทบาทสำคัญในการแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการสืบค้นหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมเพื่อที่จะได้สามารถตอบคำถามและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ที่ตั้งไว้ได้ครอบคลุมสาระสำคัญและมีเหตุผล ครูควรแนะนำให้นักเรียนสืบค้นหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายและน่าเชื่อถือเนื่องจากนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถืออย่างจำกัด ครูอาจจัดเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบของเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายให้นักเรียนได้ลงมือสืบค้นในห้องเรียนประวัติศาสตร์หรือนำแหล่งการสืบข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเอง ตัวอย่างแหล่งการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์ทั้งภายในและต่างประเทศมีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งการสืบค้น ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์ ภายในประเทศ

1.1) ระบบคลังข้อมูลดิจิทัลของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://digitalcenter.finearts.go.th>

1.2) คลังข้อมูลดิจิทัลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://digital.library.tu.ac.th>

1.3) มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://textbooksproject.org>

1.4) ห้องสมุดดิจิทัลวัชรญาณ
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://vajirayana.org>

1.5) ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://db.sac.or.th/inscriptions>

1.6) ฐานข้อมูลศิลปกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เข้าถึงข้อมูลได้จาก
<https://db.sac.or.th/seaarts/site/index>

1.7) ห้องสมุดศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัททิศ ดิศกุล
เข้าถึงข้อมูลได้จาก
<http://www.thapra.lib.su.ac.th/supatlib/index.php>

2) แหล่งการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์แบบออนไลน์ต่างประเทศ

2.1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเนเธอร์แลนด์
(National Museum of Netherlands or Rijksmuseum)
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://www.rijksmuseum.nl>

2.2) หอสมุดแห่งชาติฝรั่งเศส (National Library of France)
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://gallica.bnf.fr>

2.3) Bodleian Libraries เป็นห้องสมุดภายใต้การสนับสนุนของ
University of Oxford
เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://digital.bodleian.ox.ac.uk>

6.5 ขั้นตอนที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C) ในขั้นตอนนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันสืบค้นมาเพิ่มเติมลงในตารางการเปรียบเทียบข้อมูล แล้วให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น ในขั้นตอนนี้ครูจำเป็นต้องตั้งคำถามเชิงแนะนำหรือคำถามเชิงวิเคราะห์ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนได้สังเคราะห์ข้อมูล/ข้อค้นพบจากกระบวนการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยอาจแนะนำให้นักเรียนออกแบบนำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูล/ข้อค้นพบทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาและความสนใจของนักเรียน เช่น การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizers) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ผู้ที่สนใจสามารถนำกลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ นอกเหนือจากการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เช่น การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางประวัติศาสตร์ การพัฒนามโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ และการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. งานวิจัยนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์บางตัวบ่งชี้พัฒนายาก ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน ผู้วิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาและเลือกใช้รูปแบบหรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับตัวบ่งชี้ดังกล่าว รวมถึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนเป็นสำคัญ

3. งานวิจัยนี้ได้ศึกษาพัฒนาการของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ในประเด็นทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา ควรนำกลยุทธ์ SCIM-C ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยในยุคสมัยอื่น ๆ นอกเหนือจากสมัยอยุธยา รวมถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์สากล และเหตุการณ์โลกปัจจุบันให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือระดับอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ฉาย ภัก่อธิคม. (2545). **ประวัติศาสตร์นิพนธ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จีรุตม์ อารมณีนันท์. (2563). “การพัฒนาจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์เชิงวิพากษ์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามกลยุทธ์ SCIM-C สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.
- เฉลิม มลิลลา นิติเชตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). “การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2551). **อยุธยาศึกษา : ตลาดวิชาสำหรับครู-อาจารย์**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทยและมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2552). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 11. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์โปรเกรสซิฟ.
- ฐาปณีย์ รักภูบาล. (2565). “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- ณรงค์ฤทธิ์ คักดีแสน. (2560). “ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศักราชที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- दनัย ไชโยธธา. (2534). **หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2527). “ประวัติศาสตร์.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2531). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ธนวัต เปรมปรีชา. (2565). “ผลการใช้รูปแบบการสืบสอบ STRIPLING ที่มีต่อการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธิดา สาระยา. (2560). “คำนำเสนอ.” ใน วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**. นนทบุรี: สารคดี.
- นาฏวิภา ชลิตานนท์. (2524). **ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: ลี้นจี่การพิมพ์.
- นาคทยา ภัทรแสงไทย. (2525). **ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พีระพันธ์.
- นิตี เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัฒน์ยะ. (2525). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์.
- ปรารุทธิ์ ใจสุทธิ. (2556). “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยนาด บุนนาค. (2553). “แนวคิด ทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์.” ใน **ไทยคดีศึกษาในบริบทแห่งความหลากหลาย**. กรุงเทพมหานคร: แชนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรเพ็ญ อ้นตระกูล. (2527). “ประวัติศาสตร์ในทัศนะของสำนักมาร์กซิสต์.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรเพ็ญ อ้นตระกูล. (2529). **การศึกษาประวัติศาสตร์ไทย หน่วยที่ 1 ในเอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 5 (Social Studies 5) (ประวัติศาสตร์ไทยสำหรับครู)**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรเพ็ญ อ้นตระกูล. (2556). “เทคนิคการสอนและการใช้นวัตกรรมการสอนวิชาประวัติศาสตร์.” ใน **ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา รวมบทความไทยศึกษาเพื่อระลึกถึงศาสตราจารย์ อิมิอิ โยเนะโอะ**. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวณิชย์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พินธุ์พงษ์ วงวาน (2562). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อลดอคติทางชาติพันธุ์**. สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (สังคมศึกษา) ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลับปลิง คงชนะ. (2543). “กระแสศรัทธาพระสุพรรณกัลยา : ปรากฎการณ์สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์.” **วารสารประวัติศาสตร์**, 25(1): 17-28.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธศิลป์ แปลนาค. (2559). “ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศรัทธาที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการตั้งคำถาม

สำคัญทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัชนิกร หงส์พนัส. (2544). “เทคนิคการใช้คำถามช่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.” **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 16(2): 25-36.

รัชนิกร หงส์พนัส. (2547). “ครูสังคมศึกษากับการสร้างสรรค์สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.” **สถานปฏิรูป**, 7(73): 113-115.

วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2560). **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**. หนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา. ชิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ. นนทบุรี: สารคดี.

วัชรพล นาคทับ. (2565). “ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตและเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). “ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย.” ใน **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. ประเสริฐ วัฒน และคณะ, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2547). **ประวัติศาสตร์ไทยที่ครูควรรู้ "วิธีการตรวจสอบหลักฐาน การค้นคว้าข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์"**. **วารสารวิชาการ**, 7(2): 69-81.

วีณา เอี่ยมประไพ. (2535). **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

ศจีมาจ ณ วิเชียร. (2555). **การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ**. เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก http://rlc.nrct.go.th/ewtadmin/ewt/nrct_museum/ewt_dl.php?nid=911

ศศิพัชร จำปา. (2562). “กระบวนการสืบสวนและการตีความทางประวัติศาสตร์ : การเรียนรู้ด้วยวิธีปฏิบัติการประวัติศาสตร์.” **Veridian E-Journal, Humanities, Social Sciences and arts, Silpakorn University**, 12(5): 974-988.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2547). **สยามประเทศ : ภูมิหลังของประเทศไทยตั้งแต่ยุคคึกคักบรรพจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาอาณาจักรสยาม**. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ศิพิมพ์ ศรีปลั่งกิ่ง. (2558). “แรงงานพม่าในมุมมองของรัฐไทย : ความหวาดระแวงที่นำไปสู่ปัญหาความมั่นคง.” การประชุมวิชาการระดับชาติ SMARTS ครั้งที่ 5 อัตลักษณ์แห่งเอเชีย 2015 จัดโดย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, วันที่ 3 กรกฎาคม 2558.

ศุภณัฐ พานา. (2560). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด

- ทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัณญา ตีลังจิต. (2563). “การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคลองกระแซงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SSAS.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). **พระกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2558**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมศักดิ์ ชูโต. (2527). “ประวัติศาสตร์.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1912>
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2551). “การจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ในโรงเรียน.” **วารสารวิทยาจารย์**, 107(11): 86-93.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). **การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2557). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2521). “สถานะของวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.” บทความในงานสัมมนา สถานะของวิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1 เมษายน 2521.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2527). “ปรัชญาประวัติศาสตร์.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2538). “ประวัติศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ : ทรรศนะนักประวัติศาสตร์.” **รัฐสารอักษร**, 38(1): 53-63.

- สุนทร ชูติธรรานนท์ และคณะ. (2552). **ชาตินิยมในแบบเรียนไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุทธิพงษ์ โชติธรมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา. (2562). “แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.” **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 41, 4(กรกฎาคม-สิงหาคม): 15-26.
- หริณวิทย์ กนกศิลปธรรม. (2562). “การพัฒนารูปแบบการโค้ชที่เสริมสร้างการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.” **ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.
- หลุยส์ กอตซ์ลัค. (2525). **การเข้าใจประวัติศาสตร์ : มูลบทว่าด้วยระเบียบวิธีประวัติศาสตร์ (Understanding history : a primer of historical method)**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดิศร ศักดิ์สูง. (2551). “วิธีวิทยากับประวัติศาสตร์ : พื้นฐานการวิจัย.” **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 2(2): 96-117.
- อดิศร ศักดิ์สูง. (2554). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และวิธีวิทยาวิจัย**. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2562). **การวิจัยทางการศึกษา: แนวคิดและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาคม พันธ์ยะ. (2519). **ประวัติศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อาพีพี ลาเต๊ะ. (2558). **แผนแบบการทดลองสำหรับการวิจัยทางการศึกษา**. ปัตตานี: ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาษาอังกฤษ

- Barton, K. C., & Levstik, L. S. (2003). “Why Don't More History Teachers Engage Students in Interpretation?.” **Social Education**, 67(6): 358-361.
- Barton, K. C., & Levstik, L. S. (2004). **Teaching History for the Common Good**. Mahwah: Erlbaum.
- Baron, C. (2016). “Using Embedded Visual Coding to Support Contextualization of Historical Texts.” **American Educational Research Journal**, 53(3): 516-540.
- Burns, R. (2004). “Historical Empathy as Perspective Recognition.” In K. C. Barton & L. S. Levstik (Eds.), **Teaching History for the Common Good**. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cox, W. R. (2018). “The Impact of Scaffolding on the Historical Thinking Skills of Middle School Students.” Ed.D. Dissertation in Curriculum and Instruction, College of Education, University of South Carolina.
- Davison, M. C. (2012). “It is Really Hard Being in Their Shoes: Developing Historical Empathy in Secondary School Students.” Ph.D. Dissertation, Faculty of

Education, The University of Auckland.

Department for Education. (2013). **History programmes of study: key stages 1**

and 2 National curriculums in England. Accessed December 7, 2020. Available from <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-history-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-history-programmes-of-study>

Endacott, J., & Brooks, S. (2013). "An Updated Theoretical and Practical Model for Promoting Historical Empathy." **Social Studies Research and Practice**, 8(1): 41-58.

George Mason University. (2011). **What is Historical Thinking?** Accessed December 7, 2020. Available from <https://teachinghistory.org/nhec-blog/24434>

Hartmann, U., & Hasselhorn, M. (2008). "Historical Perspective Taking: A Standardized Measure for an Aspect of Students' Historical Thinking." **Learning and Individual Differences**, 18(2): 264-270.

Havekes, H., Van Boxtel, C. v., Coppen, P.-A., & Luttenberg, J. (2012). "Knowing and Doing History: A Conceptual Framework and Pedagogy for Teaching Historical Contextualisation." **International Journal of Historical Learning, Teaching and Research**, 11(1): 72-97.

Havekes, H., Van Boxtel, C., Coppen, P.-A., & Luttenberg, J. (2016). "Stimulating Historical Thinking in a Collaborative Learningtask: An Analysis of Student Talk and Written Answers." **International Journal of Historical Learning, Teaching and Research**, 13(2): 106-126.

Hexter, J. H. (1972). **The History Primer**. New York: Basic Books, Inc.

Hicks, Doolittle, & Ewing. (2004). "The SCIM-C Strategy: Expert Historians, Historical Inquiry, and Multimedia." **Social Education**, 68(3): 222-225.

Hicks, D., & Doolittle, P. (2008). "Fostering Analysis in Historical Inquiry Through Multimedia Embedded Scaffolding." **Theory and Research in Social Education**, 36(3): 206-232.

Hicks, D., & Doolittle, P. (2009). "Chapter 6 Multimedia-Based Historical Inquiry Strategy Instruction: Do Size and Form Really Matter?." In J. Lee & A. M. Friedman (Eds.), **Research on Technology in Social Studies Education** (pp. 127-152). Charlotte,

- North Carolina: Information Age Publishing.
- Hicks, D., Johnson, A., Lisanti, M., Hover, S. v., McPherson, K., & Zukerwar, S. (2016). "Junior Detectives : Teaching with Primary Sources as a Bridge to Disciplinary Literacy." **Social Studies and the Young Learner**, 29(1): 9-15.
- Holcomb, L., Beal, C., & Lee, J. K. (2011). "Supersizing Social Studies Through the Use of Web 2.0 Technologies." **Social Studies Research and Practice**, 6(3): 102-111.
- Huijgen, T., & Holthuis, P. (2018). 'Man, People in the Past were Indeed Stupid.' Using a Three-Stage FrameWork to Promote Historical Contextualisation. **Teaching History**, 172: 30-38.
- Huijgen, T., Grift, W. v. d., Boxtel, C. v., & Holthuis, P. (2018). "Promoting Historical Contextualization: The Development and Testing of a Pedagogy." **Journal of Curriculum Studies**, 50(3): 410–434.
- Huijgen, T., Holthuis, P., Boxtel, C. v., & Grift, W. v. d. (2019a). "Promoting Historical Contextualisation in Classrooms: An Observational Study." **Educational Studies**, 45(4): 456-479.
- Huijgen, T., Holthuis, P., Van Boxtel, C., Grift, W. v. d., & Suhre, C. (2019b). "Students' Historical Contextualization and the Cold War." **British Journal of Educational Studies**, 67(4): 439–468.
- Huijgen, T. D. (2018). "Balancing Between the Present and the Past: Promoting Students' Ability to Perform Historical Contextualization." Ph.D. Dissertation, University of Groningen, Netherlands.
- Hutton, L. A., & Hembacher, D. (2012). "Developing Historical Thinking with English Learners." **Social Studies Review**, 51: 30-45.
- Kucan, L., Cho, B.-Y., & Han, H. (2017). "Introducing the Historical Thinking Practice of Contextualizing to Middle School Students." **The Social Studies**, 108(5): 210-218.
- Lee, J. K., & Clarke, W. G. (2004). "Studying Local History in the Digital Age: The Story of Asaph Perry." **Social Education**, 68(3): 203-207.
- Lee, J., & Friedman, A. M. (2009). **Research on Technology in Social Studies Education**. Charlotte, North Carolina: Information Age Publishing.
- Lee, P., & Ashby, R. (2001). "Empathy, Perspective Taking, and Rational Understanding."

- In O. Davis, E. Yeager, & S. Foster (Eds.), **Historical Empathy and Perspective Taking in the Social Studies**. Lanham, MD: Rowan & Littlefield.
- Martin, G. F. (2012). "Thinking about Historical Thinking in the Australian Curriculum: History." M.Ed. Dissertation, Melbourne Graduate School of Education, The University of Melbourne.
- McCully, A. (2012). "History teaching, conflict and the legacy of the past. Education." **Citizenship and Social Justice**, 7(2): 145–159.
- Ministry of Education. (2018). **The Ontario Curriculum Grades 9 and 10: Canadian and World Studies**. Ontario: The Ontario Public Service.
- Molebash, P. E., Lee, J., & Friedman, A. M. (2013). "The Lincoln Telegrams Project: A Design-Based Research Approach to Simplifying Digital History." **Research Center for Educational Technology (RCET)**, 9(1): 50-73.
- National Council for the Social Studies. (2011). **National Curriculum Standards for Social Studies: A Framework for Teaching, Learning, and Assessment**. Silver Spring, MD: NCSS.
- National Council for the Social Studies. (2013). **The College, Career, and Civic Life (C3) Framework for Social Studies State Standards: Guidance for Enhancing the Rigor of K-12 Civics, Economics, Geography, and History**. Silver Spring, MD: NCSS.
- New York State Education Department. (2014). **New York State K-12 Social Studies Framework**. New York: The State Education Department, The University of the State of New York.
- Nichol, J., & Dean, J. (1997). **History 7-11: Developing Primary Teaching Skills (Curriculum in Primary Practice)**. London: Routledge.
- Nikitina, S. (2006). "Three Strategies for Interdisciplinary Teaching: Contextualizing, Conceptualizing, and Problem-Centring." **Journal of Curriculum Studies**, 38(3): 251–271.
- Ogle, T., Hicks, D., Johnson, A., & Tucker, T. (2018). "Authentic Problem-Based Learning with Augmented Reality." In J. Kay & R. Luckin (Eds.), **The Digital Age: Making the Learning Sciences Count (Vol. 3)**. London, UK: International Society of the Learning Sciences.

- Phillips, R. (2002). **Reflective Teaching of History 11-18: Meeting Standards and Applying Research**. Great Britain: Continuum International Publishing Group Ltd.
- R.G. Collingwood. (1976). **The Idea of History**. Oxford: Oxford University Press.
- Reisman, A., & Wineburg, S. (2008). "Teaching the Skill of Contextualizing in History." **The Social Studies**, 99(5): 202-207.
- Scheuerell, S. K. (2015). "SCIM-C: A Step-by-Step Guide to Lessons Using the Student Historian Approach." In **Technology in the Middle and Secondary Social Studies Classroom**. New York: Routledge.
- Seixas, P. (2006). **Benchmarks of Historical Thinking: A Framework for Assessment in Canada**. Centre for the Study of Historical Consciousness. The University of British Columbia.
- Seixas, P., & Peck, C. (2004). "Teaching Historical Thinking." In A. Sears & I. Wright (Eds.), **Challenges and Prospects for Canadian Social Studies**. Vancouver: Pacific Educational Press.
- Stout, M. J. (2004). "Student as Historical Detectives: The Effects of an Inquiry Teaching Approach on Middle School Students' Understanding of Historical Ideas and Concepts." Ph.D. Dissertation, Faculty of the Graduate School, University of Maryland.
- The College Board. (2015). **AP United States History Including the Curriculum Framework, Updated Fall 2015**. New York: The College Board.
- The College Board. (2017). **AP United States History, Course and Exam Description, Effective Fall 2014**. New York: The College Board.
- The Historical Association. (2019). "What's the Wisdom on Interpretations of the Past?." **Teaching History**, 177 (December): 23-27.
- The Stanford History Education Group. (2002). **Reading Like a Historian**. Accessed December 7, 2020. Available from <https://sheg.stanford.edu/history-lessons>
- UMBC Center for History Education. (2013). **ARCH Historical Thinking Skills Rubric**. Accessed December 7, 2020. Available from <https://www.umbc.edu/che/arch/rubric.php>
- Van Boxtel, & Van Drie. (2012). "That's in the Time of the Romans! Knowledge and Strategies Students Use to Contextualize Historical Images and Documents."

Cognition and Instruction, 30(2): 113-145.

- Van Drie, & Van Boxtel. (2007). "Historical Reasoning: Towards a Framework for Analyzing Students' Reasoning about the Past." **Educ Psychol Rev**, 20(2): 87-110.
- VanSledright, B. A. (2002). **In search of America's past: learning to read history in elementary school**. New York: Teachers College Press.
- VanSledright, B. A. (2011). **The Challenge of Rethinking History Education: On Practices, Theories, and Policy**. New York: Taylor & Francis.
- VanSledright, B. A. (2004). "What Does It Mean to Think Historically and How Do You Teach It?." **Social Education**, 68(3): 230-233.
- Wadhvani, R. D. (2016). "Entrepreneurship in Historical Context: Using History to Develop Theory and Understand Process." In F. Welter & W. B. Gartner (Eds.), **A Research Agenda for Entrepreneurship and Context**. Cheltenham: Edward Elgar Pub.
- Ward, P. (1971). "The Awkward Social Science: History." In I. Morrisett & W. W. Stevens (Eds.), **Social Science in the Schools: A Search for Rationale**. New York: Holt Rinehart, and Winstons, Inc.
- Wineburg, S. (1998). "Reading Abraham Lincoln: An Expert/Expert Study in the Interpretation of Historical Texts." **Cognitive Science**, 22(3): 319-346.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภู่งศ์พันธ์

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นายกสมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

วุฒิการศึกษา อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 1
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ จินดาวัฒนภูมิ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วุฒิการศึกษา Doctor of Philosophy (History) Dr.B.R. Ambedkar University, India.
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญูดาทัก กิจทวี

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. อาจารย์ ดร.ปรัชญา เหลืองแดง

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) มหาวิทยาลัยศิลปากร
อักษรศาสตรบัณฑิต (เอเชียศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร

5. อาจารย์มาลี โตสกุล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. อาจารย์วรรษิตา พิทักษ์พิเศษ

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี

วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

7. อาจารย์อภิษฐา สอนเข้ม

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนท่ามะกาวิทยาكم จังหวัดกาญจนบุรี

วุฒิการศึกษา สังคมวิทยามหาบัณฑิต (ประชากรศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 20 สรุปผลการประเมินคุณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผลการสังเคราะห์นิยามศัพท์คำว่า “ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” (Historical Contextualization)

ผลการสังเคราะห์นิยามศัพท์คำว่า “ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์” (Historical Contextualization)	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาและเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตตามช่วงเวลาการศึกษาที่ศึกษากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นบนพื้นฐานของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
ค่าเฉลี่ยรวม								1.00	

ตารางที่ 21 สรุปผลการประเมินคุณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)

ผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาที่ศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
3. อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 รายวิชา ประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 จำนวน 6 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ม.2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ

ม.2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ม.2/3 เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่าง ๆ

ม.2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

ข้อสรุปทั่วไป

ความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองของรัฐเป็นผลมาจากบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ การกำหนดรูปแบบและนโยบายบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนต่างชาติ และการสืบทอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์จากสังคมในอดีตของรัฐแห่งนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

1.1 นักเรียนระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

1.2 นักเรียนอธิบายอิทธิพลของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ด้านทักษะ/กระบวนการ

2. นักเรียนวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาผ่านการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ

2.1 นักเรียนวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญ

2.2 นักเรียนตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต

2.3 นักเรียนประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผล

2.4 นักเรียนสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษา

2.5 นักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนสืบค้นได้อย่างสมเหตุสมผล

2.6 นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

2.7 นักเรียนสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ด้านเจตคติ

3. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.1 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผล

3.2 นักเรียนสะท้อนแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันได้อย่างสมเหตุสมผล และนำไปปฏิบัติได้จริง

สาระการเรียนรู้

ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

1. ด้านความรู้

1.1 บริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

1.1.1 ปัจจัยสาเหตุด้านบริบทการสืบทอดพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองจากเมืองท่าการค้าสำคัญในอดีต เนื่องจากอาณาจักรอยุธยาสถาปนาขึ้นจากการรวมตัวของระบบเมืองคู่ระหว่างเมืองละโว้-อโยธยากับเมืองสุพรรณภูมิ-แพรกศรีราชาส่งผลให้เกิดการรวมศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองการปกครองที่มีความมั่นคงและมีระบบทางเศรษฐกิจที่สามารถควบคุมเส้นทางการค้าภายในภาคพื้นทวีปและเส้นทางการค้าทางทะเลได้มีประสิทธิภาพส่งผลให้อาณาจักรอยุธยาเป็นราชธานีที่มีเสถียรภาพทางการเมืองการปกครองและมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจสืบเนื่องมาจากเมืองท่าการค้าในอดีต

1.1.2 ปัจจัยสาเหตุด้านบริบททางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่อาณาจักรอยุธยามีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะข้าว รวมถึงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะของป่าชนิดต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันหรือผลิตเป็นสินค้าต่าง ๆ ที่ตลาดภายในและนอกมีความต้องการซื้อขายแลกเปลี่ยนสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับราชอาณาจักร

1.1.3 ปัจจัยสาเหตุจากลักษณะและโครงสร้างรูปแบบของบริบทด้านการเมืองการปกครองส่งผลให้เกิดการจัดการบริหารและปกครองของอาณาจักรอยุธยาโดยแบ่งเป็นการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อควบคุมผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจและกำลังคนในสังคมให้อยู่ภายใต้อำนาจของราชธานี

1.1.4 ปัจจัยสาเหตุจากลักษณะและโครงสร้างรูปแบบการจัดการทางเศรษฐกิจผ่านกรมพระคลังสินค้าส่งผลให้เกิดการจัดระบบภาษีและการผูกขาดสินค้าในการค้ากับต่างชาตินำไปสู่การสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับราชอาณาจักรสะท้อนภาพได้จากการก่อสร้างโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความยิ่งใหญ่ ประณีต ตกแต่งไปด้วยโลหะและอัญมณีมีค่าที่ยังคงหลงเหลือเป็นร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาถึงปัจจุบัน

1.1.5 ปัจจัยสาเหตุจากลักษณะและโครงสร้างทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับบริบทการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการเกณฑ์แรงงานไพร่ในระบบศักดินาสมัยอยุธยาเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ในระบบการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของราชอาณาจักร

1.1.6 ปัจจัยสาเหตุจากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนต่างชาติ ผ่านการสร้างสัมพันธ์ไมตรีทางการค้าและการทูตส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างชาติในสังคมสมัยอยุธยา

1.2 คุณค่าของการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษา พัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

2. ด้านทักษะ/กระบวนการ

2.1 การวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ บริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา

2.2 การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาโดยไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต

2.3 การประเมินความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

2.4 การสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

2.5 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่กำหนดให้กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนสืบค้น

2.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

2.7 การสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุ หรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3. ด้านเจตคติ

3.1 คุณค่าของการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาปัจจัย สาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3.2 การประยุกต์ใช้แนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบัน

หมายเหตุ สาระการเรียนรู้โดยละเอียดปรากฏอยู่ในใบความรู้และหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
  - 1.1 ทักษะการอธิบาย
  - 1.2 ทักษะการอภิปราย
  - 1.3 ทักษะการนำเสนอ
2. ความสามารถในการคิด
  - 2.1 ทักษะการจำแนกประเภท
  - 2.2 ทักษะการวิเคราะห์
  - 2.3 ทักษะการสรุปสาระสำคัญ
  - 2.4 ทักษะความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์
  - 2.5 ทักษะการประเมินความน่าเชื่อถือ
  - 2.6 ทักษะการเปรียบเทียบข้อมูล
  - 2.7 ทักษะการสังเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
  - 3.1 ทักษะการตั้งคำถาม
  - 3.2 ทักษะการตั้งสมมติฐาน
  - 3.3 ทักษะการระบุสาเหตุและผลกระทบ
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
  - 4.1 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
  - 5.2 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

ผลงาน

การนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

เกณฑ์การประเมินผลงาน

การนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการ
และความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ					
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	น้ำหนัก คะแนน	คะแนน
1. การระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	- ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของบริบททางประวัติศาสตร์ตามเกณฑ์พิจารณาดังนี้ 1) บริบทการสืบทอดพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองจากเมืองทำการค้าสำคัญในอดีต 2) บริบททางภูมิศาสตร์ 3) บริบททางการเมืองการปกครอง 4) บริบททางเศรษฐกิจ 5) บริบททางสังคม 6) บริบทการสร้างปฏิสัมพันธ์กับต่างชาติ	- ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของบริบททางประวัติศาสตร์ตามเกณฑ์พิจารณา 4 - 5 บริบท	- ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของบริบททางประวัติศาสตร์ตามเกณฑ์พิจารณา 3 บริบท	- ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของบริบททางประวัติศาสตร์ตามเกณฑ์พิจารณาต่ำกว่า 3 บริบท	1	4

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ					
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	น้ำหนัก คะแนน	คะแนน
2. การอธิบาย อิทธิพลจาก บริบททาง ประวัติศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักร อยุธยา	- อธิบายอิทธิพลจาก บริบททาง ประวัติศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับ ข้อมูลตามที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของ อิทธิพลจากบริบททาง ประวัติศาสตร์ตาม เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ 1) อิทธิพลจากบริบท การสืบทอดพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรือง จากเมืองท่าการค้า สำคัญในอดีต 2) อิทธิพลจากบริบท ทางภูมิศาสตร์ 3) อิทธิพลจากบริบท ทางการเมือง การปกครอง 4) อิทธิพลจากบริบท ทางเศรษฐกิจ 5) อิทธิพลจากบริบท ทางสังคม 6) อิทธิพลจากบริบท การสร้างปฏิสัมพันธ์กับ ต่างชาติ	- อธิบายอิทธิพลจาก บริบททาง ประวัติศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับ ข้อมูลตามที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของ อิทธิพลจากบริบททาง ประวัติศาสตร์ตาม เกณฑ์พิจารณา 4 – 5 ประเด็น	- อธิบายอิทธิพลจาก บริบททางประวัติศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา ได้ถูกต้องสอดคล้องกับ ข้อมูลตามที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีองค์ประกอบของ อิทธิพลจากบริบททาง ประวัติศาสตร์ตามเกณฑ์ พิจารณา 3 ประเด็น	- อธิบายอิทธิพลจาก บริบททาง ประวัติศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักร อยุธยาได้ถูกต้อง สอดคล้องกับ ข้อมูลตามที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ ศึกษาโดยมี องค์ประกอบของ อิทธิพลจากบริบท ทางประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์พิจารณา ต่ำกว่า 3 ประเด็น	1	4

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ					คะแนน
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	น้ำหนัก คะแนน	
3. รูปแบบ การนำเสนอ	ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ได้ตามองค์ประกอบ ของเกณฑ์ดังนี้ 1) จัดแบ่งเนื้อหา ในแต่ละประเด็น สัมพันธ์กันอย่าง เป็นระบบ 2) แสดงให้เห็นถึง บริบททาง ประวัติศาสตร์จาก แหล่งข้อมูลพื้นฐาน ทางประวัติศาสตร์ ที่หลากหลาย 3) อ้างอิงแหล่งที่มา ของข้อมูลทาง ประวัติศาสตร์ที่ใช้ นำเสนอได้อย่าง ชัดเจนและครบถ้วน 4) เลือกรูปแบบ การนำเสนอองค์ ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ ได้น่าสนใจ	ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ได้ตามองค์ประกอบ ของเกณฑ์ 3 ใน 4 ประเด็น	ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ได้ตามองค์ประกอบ ของเกณฑ์ 2 ใน 4 ประเด็น	ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติได้ตาม องค์ประกอบของ เกณฑ์ 1 ใน 4 ประเด็น	1	4
รวม						12

เกณฑ์การประเมินคุณภาพผลงาน

ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ
11 - 12	ดีมาก
9 - 10	ดี
6 - 8	พอใช้
ต่ำกว่า 6	ปรับปรุง

การวัดและประเมินผล

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>1. ด้านความรู้ (K)</p> <p>1.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>1.1.1 นักเรียนระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ</p> <p>ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถาม - การชมเชยที่ดีขึ้นสื่อความรู้ทางประวัติศาสตร์ - การศึกษาภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - การศึกษาภาพแผนที่ - การประวัติศาสตร์ - การอภิปราย - การศึกษาไปความรู้ที่ 1.1-1.2 - การทำใบงานที่ 1.1-1.9 - การวิเคราะห์ ประเมินค่าตีความ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - การสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - การทำชิ้นงานรวบยอด - การสะท้อนผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - คำถามสำคัญ - วิดีทัศน์สื่อความรู้ทางประวัติศาสตร์ - ภาพหลักฐาน - ภาพประวัติศาสตร์ - ภาพแผนที่ - ภาพประวัติศาสตร์ - ประเด็นการอภิปราย - ใบความรู้ที่ 1.1-1.2 - การทำใบงานที่ 1.1-1.9 - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - แบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - เกณฑ์การประเมินชิ้นงานรวบยอด - แบบบันทึกการเรียนรู้ 	<p>ดี: ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>พอใช้: ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องแต่ขาดความครอบคลุมตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: ระบุบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>1.1.2 นักเรียนอธิบายอิทธิพลของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ได้ยังถูกต้องของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>			<p>ติ: อธิบายอิทธิพลของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>พอใช้: อธิบายอิทธิพลของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องแต่ขาดความสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: อธิบายอิทธิพลของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>
<p>2. ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)</p> <p>2.1 นักเรียนวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาผ่านการศึกษาความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถาม - การขม่วิตที่ค้นสื่อความรู้ทางประวัติศาสตร์ - การศึกษาภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - การศึกษาภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์ - การอภิปราย - การศึกษาใบความรู้ที่ 1.1-1.2 - การทำใบงานที่ 1.1-1.9 	<ul style="list-style-type: none"> - คำถามสำคัญ - วิดีทัศน์สื่อความรู้ทางประวัติศาสตร์ - ภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์ - ประเด็นการอภิปราย - ใบความรู้ที่ 1.1-1.2 - การทำใบงานที่ 1.1-1.9 	

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>2.1.1 นักเรียนวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ ประเมินค่าตีความ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - การสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - การทำชิ้นงานรวบยอด - การสะท้อนผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา - แบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - เกณฑ์การประเมินชิ้นงานรวบยอด - แบบบันทึกการเรียนรู้ 	<p>ดี: ระบุสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามองค์ประกอบของเกณฑ์ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อหลักฐาน 2) ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน 3) ประเภทของหลักฐาน 4) มุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐาน 5) วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐาน 6) สาระสำคัญ/แนวคิดหลักของหลักฐาน</p> <p>พอใช้: ระบุสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญขององค์ประกอบของเกณฑ์ 3 – 5 ประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: ระบุสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญขององค์ประกอบของเกณฑ์ต่ำกว่า 3 ประเด็น</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>2.1.2 นักเรียนตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>หรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ</p> <p>ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้ออ้างความเข้าใจ</p>			<p>ดี: ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้ออ้างความเข้าใจอดีต</p> <p>พอใช้: ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางส่วนหรือมีการนำแนวคิดในปัจจุบันบางส่วนมาเป็นข้ออ้างความเข้าใจอดีต</p> <p>ปรับปรุง: ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือมีการนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้ออ้างความเข้าใจอดีต</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>2.1.3 นักเรียนสืบค้นความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผล</p> <p>2.1.4 นักเรียนสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษา</p>			<p>ดี: อธิบายความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผลและสอดคล้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>พอใช้: อธิบายความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผลและสอดคล้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: อธิบายความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>ดี: สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาในทุกหลักฐาน</p> <p>พอใช้: สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>2.1.5 นักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนสืบค้นได้อย่างสมเหตุสมผล</p>			<p>ความน่าเชื่อถือแต่ไม่สอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาในบางหลักฐาน</p> <p>ปรับปรุง: สืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือหรือไม่สอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษา</p> <p>ดี: อธิบายความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>พอใช้: อธิบายความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างถูกต้องแต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: อธิบายความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>2.1.6 นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาและกับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างถูกต้อง และผสมผสานผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>2.1.7 นักเรียนสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>			<p>ดี: ระบุความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างถูกต้องและผสมผสานผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>พอใช้: ระบุความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้อย่างถูกต้องแต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>ในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: ระบุความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยากับเหตุการณ์อื่น ๆ ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้นได้ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>ดี: เรียบเรียงและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้องและครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>3. ด้านเจตคติ (A)</p> <p>3.1 นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความเข้าใจกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความสำเร็จหรือความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน</p> <p>3.1.1 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความเข้าใจกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถาม - การอภิปราย - การสะท้อนผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - คำถามสำคัญ - ประเด็นการอภิปราย - แบบบันทึกการเรียนรู้ 	<p>พอใช้: เรียบเรียงและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น</p> <p>ปรับปรุง: เรียบเรียงและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>
			<p>ดี: พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความเข้าใจกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผล</p> <p>พอใช้: พุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความเข้าใจกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้อย่างสมเหตุสมผลในบางประเด็น</p>

ขอบเขตการวัดและประเมินผล	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
<p>3.1.2 นักเรียนสะท้อนแนวทางการนำแนวคิดที่รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันได้อย่างสมเหตุสมผลและนำไปปฏิบัติได้จริง</p>			<p>ปรับปรุง: พูดยุติแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาศึกษาปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาด้วยความสมเหตุสมผล</p> <p>ดี: มีส่วนร่วมอภิปรายในประเด็นแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอและพุดนำเสนอแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง</p> <p>พอใช้: มีส่วนร่วมอภิปรายในประเด็นแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันในบางประเด็นหรือพุดนำเสนอแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบันที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบางแนวทาง</p> <p>ปรับปรุง: ไม่มีส่วนร่วมอภิปรายในประเด็นแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมปัจจุบัน</p>

เกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความสามารถ ในการสื่อสาร 1.1 ทักษะการ อธิบาย	<p>พุดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา ได้อย่างถูกต้องและ ครอบคลุมสาระสำคัญ ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>	<p>พุดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องแต่ไม่ครอบคลุม สาระสำคัญตามข้อมูล ที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ในบางประเด็น</p>	<p>พุดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>
1.2 ทักษะการ อภิปราย	<p>มีส่วนร่วมอภิปรายข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาอย่าง สม่าเสมอและพุดแสดง ความคิดเห็น ในการอภิปรายได้ อย่างสมเหตุสมผล</p>	<p>มีส่วนร่วมอภิปรายข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาในบาง ประเด็นหรือพุดแสดงความ คิดเห็นในการอภิปราย ขาดความสมเหตุสมผล ในบางประเด็น</p>	<p>ไม่มีส่วนร่วมอภิปรายข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา</p>

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1.3 ทักษะการ นำเสนอ	พุดนำเสนอองค์ความรู้ ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง และครอบคลุมสาระสำคัญ ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	พุดนำเสนอองค์ความรู้ ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญ ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ในบางประเด็น	พุดนำเสนอองค์ความรู้ ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์
2. ความสามารถ ในการคิด 2.1 ทักษะการ จำแนกประเภท	จำแนกประเภทหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผล ต่อพัฒนาการและความ เจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาได้ถูกต้องตรง ตามประเภทของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ทุกชั้น	จำแนกประเภทหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและความ เจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาได้ถูกต้องตรงตาม ประเภทของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ในบางชั้น	จำแนกประเภทหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและความ เจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาได้ไม่ถูกต้องตรงตาม ประเภทของหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์
2.2 ทักษะการ วิเคราะห์	วิเคราะห์สาระสำคัญของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องและครอบคลุม สาระสำคัญตาม องค์ประกอบของเกณฑ์ดังนี้	วิเคราะห์สาระสำคัญของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องและครอบคลุม สาระสำคัญตามองค์ประกอบ ของเกณฑ์ 2 ใน 3 ประเด็น	วิเคราะห์สาระสำคัญของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องและครอบคลุม สาระสำคัญตามองค์ประกอบ ของเกณฑ์ 1 ใน 3 ประเด็น

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
	<p>1) ระบุชื่อหลักฐาน ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ ประเภทหลักฐาน และช่วงเวลาในการเขียน หลักฐานได้ถูกต้องตาม ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>2) ระบุมุมมอง หรือทัศนคติของผู้เขียน ที่มีต่อการกระทำของ บุคคล เหตุการณ์หรือ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามข้อมูล ที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p> <p>3) ระบุวัตถุประสงค์ ของ การเขียนหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา</p>		
2.3 ทักษะการสรุป สาระสำคัญ	สรุปสาระสำคัญของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องและครอบคลุม ประเด็นสำคัญตามที่ปรากฏ ข้อมูลในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	สรุปสาระสำคัญของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องแต่ไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญตามที่ปรากฏ ข้อมูลในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	สรุปสาระสำคัญของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้อง ตามที่ปรากฏข้อมูลใน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
<p>2.4 ทักษะความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีองค์ประกอบ 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้</p> <p>1) ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา</p>	<p>ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุม บริบทตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการระบุ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาได้ถูกต้อง</p>	<p>ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุม บริบทบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการระบุ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาได้ถูกต้อง</p>	<p>ระบุสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ได้ถูกต้องและครอบคลุม บริบทบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบการระบุ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษาไม่ถูกต้อง ในบางประเด็นหรือไม่มี การอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น</p>

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
2) ตีความหลักฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน	อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมา ในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทิศนคติ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมารวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่มี การนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต	อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมา ในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทิศนคติ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบางส่วนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และไม่มี การนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีต	อธิบายข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษาในระดับต้น (อธิบายตามความหมายของคำ/ ส่วนวน/ ภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมา ในหลักฐาน) และระดับลึก (อธิบายจุดประสงค์/ ทิศนคติ/ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไป ตรงมารวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐาน) ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบางส่วนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการนำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการทำความเข้าใจอดีตในบางประเด็น
3) อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์	อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทและ	อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทบางส่วน	อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ครอบคลุมบริบทบางส่วน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
<p>4) เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบริบททางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น</p>	<p>สมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง</p> <p>อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก ในประเด็นที่กว้างขึ้น ได้ถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา ได้ถูกต้อง</p>	<p>หรือขาดความสมเหตุสมผลในบางประเด็นตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง</p> <p>อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก ในประเด็นที่กว้างขึ้นได้ถูกต้องบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา ได้ถูกต้อง</p>	<p>หรือขาดความสมเหตุสมผลในบางประเด็นตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้องในบางประเด็นหรือไม่มี การอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในบางประเด็น</p> <p>อธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นระดับท้องถิ่น ชาติ ภูมิภาค หรือโลก ในประเด็นที่กว้างขึ้น ได้ถูกต้องบางส่วนตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบการอธิบายความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา que ศึกษา ไม่ถูกต้อง</p>

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
			ในบางประเด็นหรือ ไม่มีการอ้างอิงหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ในบางประเด็น
2.5 ทักษะการ ประเมินความน่าเชื่อถือ	อธิบายความน่าเชื่อถือของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง สมเหตุสมผลและสอดคล้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	อธิบายความน่าเชื่อถือของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง สมเหตุสมผลและสอดคล้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ในบางประเด็น	อธิบายความน่าเชื่อถือของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา
2.6 ทักษะ การเปรียบเทียบข้อมูล	ระบุความเหมือนและ ความแตกต่างของข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้องและสอดคล้องกับ ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	ระบุความเหมือนและ ความแตกต่างของข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้อย่าง ถูกต้อง แต่ไม่สอดคล้องกับ ข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ในบางประเด็น	ระบุความเหมือนและ ความแตกต่างของข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
2.7 ทักษะการ สังเคราะห์	เรียบเรียงและสรุปข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง และครอบคลุมสาระสำคัญ ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	เรียบเรียงและสรุปข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญ ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ในบางประเด็น	เรียบเรียงและสรุปข้อมูล เกี่ยวกับบริบท ทางประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยสาเหตุหรือที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาได้ไม่ถูกต้อง ตามข้อมูลที่ปรากฏ ในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา
3. ความสามารถ ในการแก้ปัญหา 3.1 ทักษะการตั้ง คำถาม	ตั้งคำถามสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ ได้สอดคล้องกับประเด็น การศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญ รุ่งเรืองของอาณาจักร อยุธยาทุกคำถาม	ตั้งคำถามสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ ได้สอดคล้องกับประเด็น การศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา ในบางคำถาม	ตั้งคำถามสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ได้ ไม่สอดคล้องกับประเด็น การศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา
3.2 ทักษะการตั้ง สมมติฐาน	ระบุข้อสมมติฐาน ได้สอดคล้องกับคำถาม สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในประเด็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยาทุกข้อ สมมติฐาน	ระบุข้อสมมติฐาน ได้ไม่สอดคล้องกับคำถาม สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในประเด็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา ในบางข้อสมมติฐาน	ระบุข้อสมมติฐาน ได้ไม่สอดคล้องกับคำถาม สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในประเด็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและ ความเจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
3.3 ทักษะการระบุสาเหตุและผลกระทบ	อธิบายอิทธิพลของบริษัททางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้สมเหตุสมผลและครอบคลุมบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา	อธิบายอิทธิพลของบริษัททางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้สมเหตุสมผลแต่ไม่ครอบคลุมบริบทตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น	อธิบายอิทธิพลของบริษัททางภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้ไม่สมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในบางประเด็น
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 4.1 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในประเด็นการศึกษาเรื่องปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา โดยสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดเห็นที่มีการอ้างอิงข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผล	มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในประเด็นการศึกษาเรื่องปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา โดยสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดเห็นที่ขาดการอ้างอิงข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็น	มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในประเด็นการศึกษาเรื่องปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา โดยสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดเห็นที่ขาดการอ้างอิงข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเอง/ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5.2 ทักษะการสืบค้นข้อมูล	ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้นหลักฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาในทุกหลักฐาน	ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้นหลักฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือแต่ไม่สอดคล้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาในบางหลักฐาน	ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้นหลักฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือ

เกณฑ์การผ่าน: ระดับพอใช้ (2) ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. มีวินัย	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ดังนี้ 1) ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ หรือระเบียบของห้องเรียน 2) เข้าห้องเรียนตรงต่อเวลาที่กำหนด 3) ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงต่อเวลาที่กำหนด	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 2 ใน 3 ประเด็น	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 1 ใน 3 ประเด็น

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
2. ใฝ่เรียนรู้	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ดังนี้</p> <p>1) สนใจศึกษาหาความรู้ทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์</p> <p>2) บันทึกผลการวิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่า และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ</p> <p>3) มีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 2 ใน 3 ประเด็น</p>	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 1 ใน 3 ประเด็น</p>
3. มุ่งมั่นในการทำงาน	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ดังนี้</p> <p>1) ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์</p> <p>2) รับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จ</p> <p>3) ปรับปรุงและพัฒนาข้อบกพร่องในผลงานให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ</p>	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 2 ใน 3 ประเด็น</p>	<p>นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ 1 ใน 3 ประเด็น</p>

เกณฑ์การผ่าน: ระดับพอใช้ (2) ขึ้นไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

ขั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S) (ชั่วโมงเรียนที่ 1)

1.1 ครูให้นักเรียนชมวิดีโอที่นักเรียนรายการจดหมายเหตุกรุงศรี ตอน “เครื่องทองวัดราชบูรณะ” ใช้เวลาในการรับชมประมาณ 2 นาที ทั้งนี้ก่อนการชมวิดีโอครูแจ้งให้นักเรียนให้จับประเด็นสำคัญจากการชมวิดีโอ ดังนี้

- 1) ชื่อและที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวิดีโอ
- 2) ช่วงเวลาในการสร้างสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวิดีโอ
- 3) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบภายในปราสาทประธานของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวิดีโอ
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบภายในปราสาทประธานของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวิดีโอกับความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

ที่มา: **จดหมายเหตุกรุงศรี**. “เครื่องทองวัดราชบูรณะ.” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7. 24 มิถุนายน 2559. เข้าถึงเมื่อ 29 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=wTSCv0Aa-zc>

1.1.1 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

- 1) จากวิดีโอข้างต้นที่นักเรียนได้รับชมไปได้กล่าวถึงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งใดในสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: วัดราชบูรณะ ตั้งอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบัน)
- 2) วัดราชบูรณะเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งในสมัยอยุธยาสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด (แนวคำตอบ: วัดราชบูรณะเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในสมัยอยุธยาสร้างขึ้นในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 หรือเจ้าสามพระยา)

3) ภายในปราสาทประธานของวัดราชบูรณะมีการค้นพบหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ใด (แนวคำตอบ: ภายในปราสาทประธานของวัดราชบูรณะมีการค้นพบหลักฐานสำคัญเป็นเครื่องทองสมัยอยุธยา)

4) จงยกตัวอย่างประเภทเครื่องทองที่ค้นพบภายในกรุปราสาทประธานวัดราชบูรณะ (แนวคำตอบ: เครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค เครื่องประดับ และพระพุทธรูปทองคำ เป็นต้น)

1.1.2 ครูฉายภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นภาพตัวอย่างเครื่องทองสมัยอยุธยาที่ค้นพบภายในกรุปราสาทประธานวัดราชบูรณะจำนวน 4 ภาพ ด้วยโปรแกรม power point แล้วให้นักเรียนร่วมกันศึกษาภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวและตอบคำถามดังนี้

ภาพที่ 1 พระคชาธารทองคำประดับอัญมณี ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 20 พบในกรุพระปราสาทวัดราชบูรณะ

ภาพที่ 2 พระพุทธรูปทองคำปางมารวิชัย ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 20 พบในกรุพระปราสาทวัด

ภาพที่ 3 จารึกอักษรจีน 4 คำ บนแผ่นทองรูปกลม พบในกรุพระปราสาทวัดราชบูรณะ

ภาพที่ 4 เหรียญกษาปณ์ทองคำจารึกนามสกุลต๋านแห่งแคชเมียร์ เป็นภาษาอาหรับ พบในกรุพระปราสาทวัดราชบูรณะ

ที่มาภาพ 1 - 3: กรมศิลปากร, **เครื่องทองกรุวัดราชบูรณะ ศิลปะของแผ่นดิน** (นครปฐม: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2550), หน้า 124, 127, 186.

ที่มาภาพ 4: กรมศิลปากร, **เครื่องทองกรุงศรีอยุธยา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (นครปฐม: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2558), หน้า 37.

1) จากการศึกษารูปภาพหลักฐานเครื่องทองสมัยอยุธยาที่ค้นพบภายในกรุปรารงค์ประธานวัดราชบูรณะจำนวน 4 ภาพข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงเสถียรสภาพทางการเมืองและสถานะทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: การค้นพบเครื่องทองภายในกรุปรารงค์ประธานวัดราชบูรณะสะท้อนให้เห็นว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรหนึ่งที่มีพัฒนาการด้านการเมืองการปกครองที่มีความเป็นระบบและมั่นคง รวมถึงมีสภาพทางเศรษฐกิจที่มีความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากจนสามารถสร้างเครื่องทองจำนวนมากบรรจุไว้ภายในปรารงค์ประธานของวัดราชบูรณะเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาตามความเชื่อทางศาสนาของผู้คนสมัยอยุธยาในช่วงเวลานั้น)

2) จากการศึกษารูปภาพหลักฐานชิ้นที่ 3 และ 4 ที่ค้นพบในกรุปรารงค์ประธาน วัดราชบูรณะให้ข้อมูลเกี่ยวกับชนชาติใดสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: ชนชาติจีนกับมุสลิมสมัยอยุธยา)

3) จากคำตอบข้อคำถามที่ 2 การค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับชนชาติจีนและมุสลิมในกรุปรารงค์ประธานวัดราชบูรณะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมสมัยอยุธยาเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: การค้นพบหลักฐานชิ้นที่ 3 และ 4 เป็นหลักฐานจารึกด้วยภาษาต่างประเทศสะท้อนให้เห็นว่ามีกลุ่มชาวต่างชาติ เช่น ชาวจีน ชาวมุสลิม เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในสังคมสมัยอยุธยา)

4) การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาวต่างชาติในสังคมสมัยอยุธยาเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: กลุ่มชาวต่างชาติบางกลุ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสังคมสมัยอยุธยาได้เข้ามาทำการค้าขาย นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง)

5) เครื่องทองสมัยอยุธยาที่ค้นพบภายในกรุปรารงค์ประธานวัดราชบูรณะมีคุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างไร (แนวคำตอบ: เครื่องทองสมัยอยุธยาที่ค้นพบภายในกรุปรารงค์ประธานวัดราชบูรณะเป็นหลักฐานชิ้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสำคัญด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านงานประณีตศิลป์สมัยอยุธยาที่มีความงดงามและทรงคุณค่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทย)

6) นอกจากตัวอย่างภาพหลักฐานเครื่องทองสมัยอยุธยาที่ค้นพบภายในกรุปรารงค์ประธานของวัดราชบูรณะข้างต้นแล้ว นักเรียนเคยศึกษาหรือรู้จักหลักฐานอื่นใดบ้างที่ให้ข้อมูลแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (นักเรียนร่วมกันอภิปรายและเสนอชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์)

1.1.3 ครูอธิบายเชื่อมโยงข้อมูลจากการรับชมวิดีโอว่า “เครื่องทองที่ค้นพบภายในกรุปรารงค์ประธานของวัดราชบูรณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เพียงส่วนหนึ่งที่แสดงถึงพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่สืบทอดยาวนานถึง 417 ปี ในหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์นี้นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ

ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาผ่านการอ่าน วิเคราะห์ ตีความ และสรุปข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย”

1.2 นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา โดยครูทำหน้าที่เขียนคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนร่วมกันตั้งขึ้นไว้บนกระดาน

1.3 นักเรียนร่วมกันกำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาให้สอดคล้องกับข้อคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้ตั้งไว้ในกิจกรรมที่ 1.2 โดยครูทำหน้าที่เขียนสมมติฐานของนักเรียนไว้บนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนนำข้อคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์และสมมติฐานที่เขียนไว้บนกระดานบันทึกลงสมุดเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของตนเอง

1.4 นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง อโยธยาศรีรามเทพนคร : เมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา พร้อมทั้งทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง จากเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครสู่การสถาปนากรุงศรีอยุธยาประกอบการศึกษา โดยใช้เวลาการศึกษา 15 นาที

1.5 ครูสุ่มตัวแทนนักเรียน 3 – 4 คน ให้ออกมานำเสนอเรื่อง เมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร ที่ได้ทำลงในใบงานที่ 1.1 ตามประเด็นที่กำหนดให้ พร้อมทั้งให้นักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายในแต่ละประเด็น ทั้งนี้ครูแจ้งให้นักเรียนบันทึกข้อมูลสำคัญที่ได้จากการอภิปรายลงสมุดเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของตนเองซึ่งประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายเรื่อง เมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร มีดังนี้

1) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลแสดงว่า เมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร เป็นเมืองโบราณที่มีร่องรอยความเจริญมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

2) ตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของเมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร

3) สภาพทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของเมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร

4) บริบททางประวัติศาสตร์ของเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครที่ส่งผลต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

1.6 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจำนวน 8 ชิ้น ตามที่ปรากฏในใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ดังนี้

หลักฐานชั้นที่ 1 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในจดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดาในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: กรมศิลปากร, **ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดาในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง** (พระนคร: ชุมชุมช่าง, 2504), หน้า 2-3.

หลักฐานชั้นที่ 2 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในจดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศสยาม ในปี ค.ศ. 1685 และ 1686 เขียนโดย บาทหลวง เดอ ชัวซี (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: บาทหลวง เดอ ชัวซี, **จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศสยาม ในปี ค.ศ. 1685 และ 1686**, พิมพ์ครั้งที่ 2, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2550), หน้า 333-336.

หลักฐานชั้นที่ 3 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในรายงานการค้าขายในกรุงสยาม ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เขียนโดย นายยอช ไวต์ (George White) พ่อค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษในประชุมพงศาวดารเล่ม 12 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 15-18) (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: ยอช ไวต์, “รายงานการค้าขายในกรุงสยามครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์.” ใน **ประชุมพงศาวดาร เล่ม 12 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 15-18)** (พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2507), หน้า 302.

หลักฐานชั้นที่ 4 เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งจากงานเขียนทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรมพระคลังสินค้าในหนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**, หนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา, ธิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ (นนทบุรี: สารคดี, 2560), หน้า 105-107.

หลักฐานชั้นที่ 5 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในจดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์, **จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม**, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2548), หน้า 284-285, 336.

หลักฐานชั้นที่ 6 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย นิโกลาส์ แชรแวงส (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: นิโกลาส์ แชรแวงส, **ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม**, พิมพ์ครั้งที่ 3, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2561), หน้า 232-233.

หลักฐานชั้นที่ 7 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในจดหมาย มร.เมนส์ตัน เขียนถึงข้าหลวงใหญ่ของบริษัทมาทักซาร์ ลงวันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ.1660 (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2) ที่มา: กรมศิลปากร, **บันทึกเรื่องสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศในศตวรรษที่ 17 เล่ม 2**, แปลโดย ไพโรจน์ เกษแม่นกิจ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2513), หน้า 39-40.

หลักฐานชั้นที่ 8 เป็นข้อความส่วนหนึ่งจากหลักฐานชั้นต้นในจดหมายบันทึกว่าด้วยการค้าขายในประเทศสยาม เมื่อวันที่ 22 เดือนมกราคม ค.ศ. 1685 (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2) ที่มา: ยอช เซเดส์, ผู้รวบรวม, **จดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งกรุงศรีอยุธยาแผ่นดินสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช**, แปลโดย ราชบัณฑิต (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2562), หน้า 87-88.

1.7 ครูสาธิตการวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขึ้นที่ 1-3 จากใบความรู้ที่ 1.2 โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมฝึกการวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ผ่านการอภิปรายประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ในขั้นการสรุปสาระสำคัญของกลยุทธ์ SCIM-C ต่อหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้น พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวลงในใบงานที่ 1.2 เรื่อง การสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาในประเด็นชื่อหลักฐาน ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน ประเภทของหลักฐาน มุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐาน วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐานและสาระสำคัญ/แนวคิดหลักของหลักฐานซึ่งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์มีดังนี้

- 1) เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจัดเป็นหลักฐานประเภทใด
- 2) หลักฐานที่ศึกษาให้ข้อมูล รายละเอียด หรือมุมมองเฉพาะอะไรบ้าง
- 3) หลักฐานที่ศึกษามีชื่อหัวเรื่องว่าอะไร
- 4) วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐานที่ศึกษาคืออะไร
- 5) ใครเป็นผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษา

1.8 นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขึ้นที่ 4-8 จากใบความรู้ที่ 1.2 พร้อมทั้งบันทึกผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูล

ทางประวัติศาสตร์ในประเด็นชื่อหลักฐาน ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน ประเภทของหลักฐาน มุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐาน วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐาน และสาระสำคัญ/แนวคิดหลักของหลักฐานลงในใบงานที่ 1.2

1.9 ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มนักเรียน 3-4 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ตามที่ได้ทำลงในใบงานที่ 1.2 พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นแล้วเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C) (ชั่วโมงเรียนที่ 2)

2.1 ครูอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์โดยใช้โปรแกรม power point เรื่อง รอบรู้บริบททางประวัติศาสตร์ เป็นสื่อประกอบการสอน จากนั้นครูให้กลุ่มนักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1) บริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Context) หมายถึงอะไร (แนวคำตอบ: บริบททางประวัติศาสตร์ หมายถึง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลา ที่ศึกษา)

2) บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์สามารถจำแนกได้กี่ประเภท อะไรบ้าง (แนวคำตอบ: บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และ 2) บริบทหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น)

3) จงยกตัวอย่างบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตว่ามีอะไรบ้าง (แนวคำตอบ: บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต เช่น สภาพทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ หรือทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น)

4) จงยกตัวอย่างบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตว่ามีอะไรบ้าง (แนวคำตอบ: บริบทหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต เช่น สภาพทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม เป็นต้น)

5) จงยกตัวอย่างบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีอะไรบ้าง (แนวคำตอบ: บริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิด มุมมอง วัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์แอบแฝงอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น)

6) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีตอย่างไร (แนวคำตอบ: การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ เพราะทำให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสาเหตุทำให้เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำของผู้คนในอดีต รวมถึงวิเคราะห์ผลกระทบหรือผลสืบเนื่องจากบริบทหรือสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้อย่างสมเหตุสมผลตามข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา)

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มทบทวนผลการวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่ได้ทำลงในใบงานที่ 1.2 เมื่อชั่วโมงเรียนก่อนหน้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา กำหนดเวลา 10 นาที

2.3 ครูสาธิตการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาชั้นที่ 1 - 3 จากใบความรู้ที่ 1.2 โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมฝึกการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ผ่านการอภิปรายประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ในขั้นการทำความเข้าใจบริบทของกลยุทธ์ SCIM-C ต่อหลักฐานแต่ละชั้น พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวลงในใบงานที่ 1.3 เรื่อง การวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ซึ่งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์มีดังนี้

- 1) หลักฐานที่ศึกษาเขียนขึ้นมาเมื่อไหร่และที่ไหน
- 2) เพราะเหตุใดจึงเขียนหลักฐานที่ศึกษาขึ้นมา
- 3) ในขณะที่เขียนหลักฐานที่ศึกษาขึ้นมาได้เกิดอะไรขึ้นในบริบทระดับท้องถิ่น (กรุงศรีอยุธยา) และระดับนานาชาติ (ข้อคำถามนี้ใช้อภิปรายหลักฐานชั้นต้น)
- 4) งานเขียนทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาให้ข้อมูลบริบทเรื่องอะไร (ข้อคำถามนี้ใช้อภิปรายหลักฐานชั้นรอง)
- 5) ข้อมูลใดบ้างที่ได้จากการสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน (ขั้นตอนที่ 1) ที่ทำให้สามารถทราบถึงช่วงเวลาและสถานที่เขียนหลักฐานที่ศึกษาได้
- 6) หลักฐานที่ศึกษาให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาด้านใดบ้าง

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาชั้นที่ 4 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 พร้อมทั้งบันทึกผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ลงในใบงานที่ 1.3

2.5 ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มนักเรียน 3 - 4 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามที่ได้ทำลงในใบงานที่ 1.3 พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นแล้วเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

2.6 ครูฉายภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ฉบับ ด้วยโปรแกรม power point แล้วให้นักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์จากแผนที่ทั้งสามมีรายละเอียดดังนี้

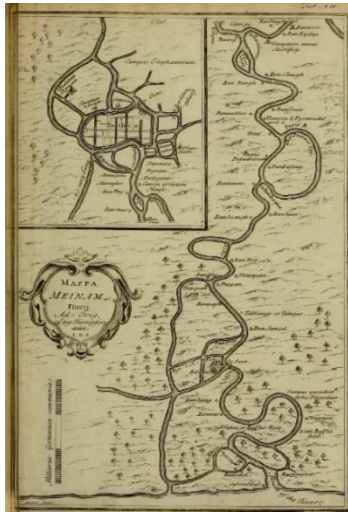

ภาพที่ 5 แผนที่กรุงศรีอยุธยาชื่อว่า “Afbeelding der stad Judiad hooft des Choonincrick Siam” (ภูมิทัศน์ของกรุงยูเดียต์ นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม) เขียนโดย โยฮันเนส แวงบูร์ (Johannes Vingboons) นักเขียนแผนที่ชาวฮอลันดา เขียนราวปี พ.ศ. 2208 ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์

ที่มา: ธวัชชัย ตั้งศิริวานิช, *กรุงศรีอยุธยาในแผนที่ฝรั่ง* (กรุงเทพฯ: มติชน, 2549), หน้า 45, 112.

Johannes Vingboons. *Afbeelding der stad Judiad hooft des Choonincrick Siam*. Accessed February 27, 2021. Available from https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/24/AMH-5626-NA_Bird%27s_eye_view_of_the_city_of_Judja.jpg

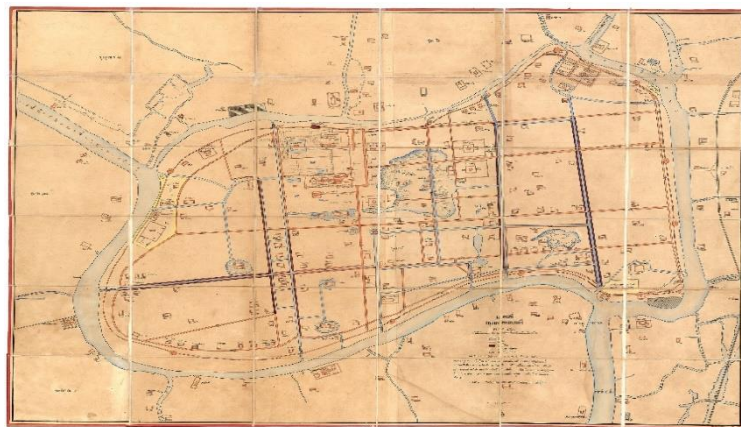

ภาพที่ 6 แผนที่การเดินทางไปตาม
ลำแม่น้ำเจ้าพระยาจนเข้าสู่กรุงศรีอยุธยา
ของนายแพทย์เอนเกลเบิร์ต
แกมพ์เฟอร์ (Engelbert Kaempfer)
นายแพทย์ชาวเยอรมันประจำคณะทูต
ของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดา
เข้ามากรุงศรีอยุธยาในปี ค.ศ. 1690
(พ.ศ. 2233) ตรงกับช่วงต้นรัชกาลสมเด็จพระ
เพทราชา

ที่มา: ธวัชชัย ตั้งศิริวานิช, **กรุงศรีอยุธยาในแผนที่ฝรั่ง** (กรุงเทพฯ: มติชน, 2549), หน้า 139.

Kaempfer, Engelbert. (1727). "Mappa Meinam Fluvij Ad Orig. Eng. Kempfer delin, I.G.S" In *Histoire Naturelle, Civile, Et Ecclesiastique de L'Empire Du Japon*. Accessed June 2, 2021. Available <https://www.flickr.com/photos/internetarchivebookimages/14563443949>

ภาพที่ 7 แผนที่กรุงเทพทวารวดี พ.ศ. 2450

เป็นแผนที่กรุงเก่า (กรุงศรีอยุธยา) ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1.20 เมตร
มาตราส่วน 1 : 5,000 แผนที่ฉบับนี้พระยาโบราณบุรีรักษ์ (พร เดชะคุปต์) ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล
กรุงเก่าเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง โดยมี นายแดง ช่างเขียนกองข้าหลวงเกษตร มณฑลกรุงเก่า เป็นผู้เขียน
ใช้เวลาทำถึง 9 ปี ตั้งแต่ ร.ศ. 117 - 126 (พ.ศ. 2441-2450)

ที่มา: กรมศิลปากร, **พระยาโบราณราชธานินทร์**, เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2564, เข้าถึงได้จาก
<https://www.finearts.go.th/Boranrajathanin/categorie/Ayutthayalandscape>

2.6.1 ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลจากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นแล้วให้กลุ่มนักเรียนในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายคำตอบตามประเด็นดังนี้

1) จากการศึกษาภาพแผนที่ภูมิทัศน์ของกรุงยูเดียต์ นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย โยฮันเนส แวงบูร์ (Johannes Vingboons) ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มน้ำมีลักษณะสัณฐานของเมืองเป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบ)

2) จากการศึกษาแผนที่การเดินทางไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาจนเข้าสู่กรุงศรีอยุธยาของนายแพทย์เอนเกลเบิร์ต แกมป์เฟอร์ (Engelbert Kaempfer) ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีเส้นทางน้ำเชื่อมต่อกับทะเลภายนอก กล่าวคือ แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งของรัฐมีทิศทางการไหลของน้ำออกสู่ทะเลที่อ่าวไทยส่งผลให้กรุงศรีอยุธยามีเส้นทางน้ำเชื่อมต่อกับทะเลภายนอกเป็นประโยชน์ต่อการเดินทางติดต่อค้าขายกับต่างชาติ)

3) จากการศึกษาภาพแผนที่ภูมิทัศน์ของกรุงยูเดียต์ นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย โยฮันเนส แวงบูร์ มีความเหมือนหรือต่างไปจากภาพแผนที่กรุงเทพทวารวดี พ.ศ. 2450 ของพระยาโบราณบุรานุรักษ์ (พร เดชะคุปต์) อย่างไรบ้าง (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

4) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ภาพเขียนแผนที่ภูมิทัศน์ของกรุงยูเดียต์ นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย โยฮันเนส แวงบูร์ ให้ข้อมูลบริบททางภูมิศาสตร์บางประเด็นแตกต่างไปจากภาพแผนที่กรุงเทพทวารวดี พ.ศ. 2450 ของพระยาโบราณบุรานุรักษ์ (พร เดชะคุปต์) เป็นแผนที่สำรวจผังเมืองสมัยใหม่ (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

5) การศึกษาเปรียบเทียบภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์ทั้ง 2 ภาพข้างต้นได้ให้มุมมองหรือข้อคิดสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

6) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุของโยส เขาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดาในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททองได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสมัยอยุธยา คือ ลักษณะภูมิประเทศของเกาะเมืองอยุธยาและสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ในสมัยอยุธยา

สร้างขึ้น เช่น กำแพงพระนคร พระราชวังหลวง วัดวาอาราม ถนน คลองขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยา และอาคารบ้านเรือนในพื้นที่เกาะเมืองอยุธยา)

7) จากการศึกษาภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ภาพ ในกิจกรรมที่ 2.6 ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านโตสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: ภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์ทั้งสามภาพให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ คือ ลักษณะภูมิประเทศของกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำ โดยมีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำที่มีทิศทางไหลลงสู่ทะเลบริเวณอ่าวไทย ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมทางน้ำสามารถติดต่อกับดินแดนต่างชาติ)

8) ข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 มีความสัมพันธ์กับภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์ภาพใดบ้างในกิจกรรมที่ 2.6 พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

9) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 และภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ภาพ สรุปข้อมูลสำคัญได้ว่ากรุงศรีอยุธยามีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่เป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำอันอุดมสมบูรณ์ นับเป็นรัฐที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์เอื้อประโยชน์ต่อการทำการค้าขาย มีการขุดคลองหลายสายทั้งภายในและนอกเกาะเมืองเพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมและเส้นทางทางการค้าระหว่างราชธานีกับหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้แม่น้ำเจ้าพระยามีเส้นทางน้ำเชื่อมลงสู่อ่าวไทยทำให้มีเส้นทางคมนาคมติดต่อค้าขายกับต่างชาติได้อย่างสะดวก ส่งผลให้กรุงศรีอยุธยามีฐานะเป็นเมืองท่าการค้านานาชาติที่มีความเจริญรุ่งเรือง สะท้อนได้จากบริบทแวดล้อมของเมืองที่มีพระราชวัง วัดวาอาราม ตลาดย่านการค้า อาคารบ้านเรือนในชุมชนชาวพื้นเมืองและชาวต่างชาติตั้งอยู่ภายในและนอกเกาะเมือง)

10) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 2 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสุพรรณประเทศสยามในปี ค.ศ. 1685 และ 1686 เขียนโดย บาทหลวง เดอ ชัวซีย์ ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านโตสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะของป่า เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา ไม้จันทน์หอม หนังสัตว์ ช้าง งาช้าง นอแรด ครั่งแดง ชีผึ้ง น้ำผึ้ง ผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ผลไม้ พริกไทย ลินค้าสำคัญอื่น ๆ เช่น เครื่องเคลือบดินเผา ผ้าฝ้าย เป็นต้น เกิดขึ้นตามหัวเมือง ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยา รวมถึงบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์ที่มีความรุ่งเรืองและมั่งคั่ง)

11) ยกตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติหรือสินค้าสำคัญตามหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐาน

ทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 มีอะไรบ้าง (แนวคำตอบ: ตัวอย่างของป่า ผลผลิตทางการเกษตร หรือสินค้าสำคัญตามหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยา เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา ช้าง งาช้าง นอแรด หนังสัตว์ ดิบุก ข้าว พริกไทย ผลไม้ เป็นต้น)

12) ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสินค้าสำคัญตามหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาหรือพื้นที่หัวเมืองต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างไร (แนวคำตอบ: ทรัพยากรธรรมชาติและสินค้าต่าง ๆ ตามหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 ล้วนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ โดยรอบ สะท้อนให้เห็นว่ากรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองต่าง ๆ ใกล้เคียงตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มน้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง จึงเป็นมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานและการเพาะปลูกพืชโดยเฉพาะการปลูกข้าวและผลไม้ นานาชนิด รวมถึงมีพื้นที่ป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตของป่านับเป็นสินค้าสำคัญที่ตลาดภายนอกมีความต้องการ นอกจากนี้กรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองต่าง ๆ ยังมีเส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำในการสร้างเครือข่ายการค้าภายในรัฐและต่างชาติ)

13) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในรายงาน การค้าขายในกรุงสยามครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เขียนโดย นายจอช ไวต์ (George White) พ่อค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ และลักษณะทางเศรษฐกิจสมัยอยุธยา)

14) ลักษณะเศรษฐกิจการค้าของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 เป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: ลักษณะเศรษฐกิจการค้าของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 มีลักษณะเป็นการค้าแบบผูกขาด โดยกำหนดให้การซื้อขายสินค้าบางชนิดต้องทำการซื้อขายผ่านกรมพระคลังสินค้าเท่านั้น เช่น ไม้ฝาง ช้าง งาช้าง ดิบุก ตะกั่ว เป็นต้น)

15) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งจากงานเขียนทางประวัติศาสตร์ในหนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา เขียนโดย วรวงคณา นิพัทธ์สุขกิจ ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อม

ทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจสมัยอยุธยา กล่าวคือ กรมพระคลังสินค้าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดอยู่ในกรมพระคลัง ขุนนางผู้บังคับบัญชากรมนี้ คือ พระศรีพิพัทธ์นระโกษา นา 3000 แสดงให้เห็นว่า ในการปกครองสมัยอยุธยา พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขุนนางและหน่วยงานขึ้นมาบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจมีการจัดตั้งหน่วยงานทางราชการเรียกว่า “กรมพระคลังสินค้า” ให้ทำหน้าที่ผูกขาดการซื้อขายสินค้าบางชนิดที่ตลาดต้องการ ส่งผลให้กรมพระคลังได้รับผลกำไรสูงจากการผูกขาดการค้าทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก)

16) บทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของกรมพระคลังสินค้าตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 มีลักษณะเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: บทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของกรมพระคลังสินค้า คือ ผูกขาดการซื้อขายสินค้าบางชนิดที่ตลาดภายนอกมีความต้องการ เช่น ไม้ฝาง ช้าง งาช้าง หนังสัตว์ ข้าว ดีบุก เป็นต้น รวมถึงสินค้าต้องห้ามที่มีลักษณะเป็นสินค้าอันตรายต่อราชอาณาจักร เช่น อาวุธ ดินปืน เป็นต้น โดยราษฎรหรือพ่อค้าต่างชาติต้องทำการซื้อขายสินค้าผูกขาดหรือสินค้าต้องห้ามผ่านกรมพระคลังสินค้าเท่านั้น การผูกขาดการค้าผ่านกรมพระคลังสินค้าส่งผลให้กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสะท้อนได้จากการสร้างโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความยิ่งใหญ่ ประณีต ตกแต่งไปด้วยโลหะและอัญมณีอันมีค่า)

17) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม เขียนโดย มงซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดสมัยอยุธยา (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม สมัยอยุธยา)

18) กลุ่มคนในระบบศักดินาสมัยอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 เป็นกลุ่มคนชนชั้นใด (แนวคำตอบ: กลุ่มคนในระบบศักดินาสมัยอยุธยาตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 เป็นกลุ่มชนชั้นไพร่ประเภทไพร่หลวงเป็นไพร่ของพระมหากษัตริย์ต้องถูกเกณฑ์แรงงาน ปีละ 6 เดือน พระมหากษัตริย์ทรงแจกจ่ายกำลังไพร่หลวงให้อยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลของขุนนางตามกรมต่าง ๆ)

19) บทบาทหน้าที่ของกลุ่มคนชนชั้นไพร่สมัยอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 ที่มีต่อรัฐหรือมูลนายคืออะไร (แนวคำตอบ: บทบาทหน้าที่ของกลุ่มคนชนชั้นไพร่สมัยอยุธยาต้องถูกเกณฑ์แรงงานเพื่อรับใช้หลวงและมูลนายตามสังกัดกรมกองของตนในกรณีที่ไพร่บางคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเกินกว่าที่ราชสำนักจะเรียกเกณฑ์แรงงานได้ แต่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรบางประเภทที่ราชสำนักต้องการเช่น ข้าว ไม้ฝาง ดินประสิว ดีบุก ช้าง หรือหนังสัตว์ ฯลฯ ไพร่เหล่านี้จะอยู่ในฐานะไพร่ส่วย

ต้องผลิต คั้นหา และรวบรวมทรัพยากรตามจำนวนที่รัฐได้กำหนดไว้หรือจ่ายเงินตราเป็นส่วยแทนการเกณฑ์แรงงานของตน)

20) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมใดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานหรือทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานหรือทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ คือ การให้เสรีภาพในการประกอบอาชีพการค้า เสรีภาพการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มเชื้อชาตินั้น ๆ โดยเฉพาะการนับถือและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงกรุงศรีอยุธยามีการจัดระเบียบการปกครองและสังคมภายในชุมชนชาวต่างชาติอย่างเป็นระบบ)

21) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม เขียนโดยนิโกลาส์ แชรแวงส ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมใดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของราชสำนักอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์ (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ที่มีความมั่งคั่งและรุ่งเรืองมาจากการแลกเปลี่ยนหรือค้าขายสินค้าโดยเฉพาะของป่ากับพ่อค้าต่างชาติ)

22) ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะใด (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์เกิดจากราชสำนักอยุธยาได้ทำการแลกเปลี่ยนสินค้าของป่า เช่น งาช้าง ดีบุก ดินประสิว กับเงินตรา ทองคำ หรืออัญมณีจากพ่อค้าชาวต่างชาติ ส่งผลให้ราชสำนักอยุธยาได้รับผลกำไรสร้างควมมั่งคั่งเป็นอย่างมาก)

23) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 7 ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดบ้างที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เขียนหลักฐาน (วิลเลียม เมนสตัน) มีความคิดเห็นว่ากรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์เป็นเมืองพื้นที่เหมาะสมให้บริษัทมาเก๊าเข้ามาจัดตั้งห้างการค้า (แนวคำตอบ: ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 7 มีความคิดเห็นว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เหมาะสมให้บริษัทมาเก๊าเข้ามาจัดตั้งห้างการค้าดังนี้ 1) บริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์และสินค้านำเข้าจากต่างชาติ 2) บริบททางเศรษฐกิจ

กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีท่าเรือการค้าสามารถรองรับการค้าระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนทำการค้าระหว่างประเทศและ 3) บริบททางการเมืองการปกครอง เป็นผลจากการทำศึกสงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยากับ กรุงกัมพูชาทำให้เกิดการโยกย้ายศูนย์กลางการค้าในกรุงกัมพูชาให้มาอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาแทนทำให้กรุงศรีอยุธยามีบทบาทในฐานะเมืองท่าการค้าที่สำคัญมากขึ้น)

24) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 8 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายบันทึกว่าด้วยการค้าขายในประเทศสยาม เมื่อวันที่ 22 เดือนมกราคม ค.ศ. 1685 ได้ให้ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านใดบ้างที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสเข้ามาทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (แนวคำตอบ: ข้อมูลบริบทหรือสภาพแวดล้อม ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสเข้ามาทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 8 ได้แก่ 1) บริบททางเศรษฐกิจ กล่าวคือ สมเด็จพระนารายณ์ทรงมีนโยบายสนับสนุนการค้ากับต่างชาติ รวมถึงกรุงศรีอยุธยามีฐานะเป็นเมืองท่าการค้านานาชาติที่มีสินค้าจากต่างประเทศ เช่น สินค้าจากเมืองจีน ญี่ปุ่น หลากหลายประเภท ทำให้บริษัทสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้านำไปขายยังฝรั่งเศสเพื่อทำกำไรต่อได้ และ 2) บริบทสืบเนื่องจากภายนอก กล่าวคือ เมืองบันตัม เป็นเมืองท่าการค้าบนเกาะชวา กำลังเผชิญกับปัญหาทางการเมืองถูกพวกฮอลันดาเข้ายึดครองส่งผลให้พ่อค้าต่างชาติที่เคยเดินทางไปค้าขายยังเมืองบันตัมต้องเปลี่ยนแหล่งการค้ามาอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาแทน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองท่าการค้าที่มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นในช่วงเวลานั้น)

25) การเข้ามาตั้งถิ่นฐานหรือทำการค้าขายของชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์ได้ส่งผลต่อบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมของผู้คนในช่วงเวลานั้นอย่างไรบ้าง (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

2.7 ครูให้นักเรียนทบทวนผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มผ่านการมอบหมายภาระงานให้นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1.4 เรื่อง การทบทวนผลการวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา กำหนดส่งภาระงานในชั่วโมงเรียนถัดไป

ขั้นที่ 3 การสรุปความเห็น (Inferring: I) (ชั่วโมงเรียนที่ 3)

3.1 ครูอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้โปรแกรม power point เรื่อง ระบุการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นสื่อประกอบการสอน จากนั้นครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หมายถึงอะไร (แนวคำตอบ: การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาและพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้วยใจเป็นกลาง เพื่อทำความเข้าใจว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นให้ข้อมูลอะไร และข้อมูลนั้นมีความหมายอย่างไร)

2) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งได้เป็นกี่ลักษณะสำคัญ อะไรบ้าง (แนวคำตอบ: การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การตีความหลักฐาน เพื่อให้ได้ความหมายขั้นต้นและการตีความหลักฐานเพื่อให้ได้ความหมายขั้นลึก)

3) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบบขั้นต้นมีลักษณะเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบบขั้นต้นเป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจและอธิบายได้ว่า หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นนั้นต้องการสื่อความหมายหรือข้อมูลใด โดยทำการพิจารณาความหมายของคำหรือภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานนั้นใช้)

4) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบบขั้นลึกมีลักษณะเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบบขั้นลึกเป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจและอธิบายจุดประสงค์ ทศนคติ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมไปถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้น)

5) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ควรมีหลักการปฏิบัติอย่างไร (แนวคำตอบ: ในการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ต้องตีความหลักฐานด้วยใจเป็นกลาง โดยศึกษาและอ่านหลักฐานอย่างรอบคอบ โดยทำความเข้าใจต่อคำหรือสำนวนภาษาที่ปรากฏในหลักฐานอย่างตรงไปตรงมา รวมไปถึงจุดประสงค์ ทศนคติ เจตนารมณ์ของผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์สามารถสรุปข้อมูลจากการตีความหลักฐานได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในหลักฐาน ทั้งนี้ต้องไม่ตีความหลักฐานเกินกว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในหลักฐาน รวมถึงการลงข้อสรุปบางประการในเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ก่อน แล้วพยายามค้นหาข้อมูลในหลักฐานเพื่อยืนยันข้อสรุปตามที่ตนได้คิดไว้ก่อนหน้า และไม่นำแนวคิดในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนด ในการทำความเข้าใจอดีต)

6) การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มทบทวนผลการวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูล จากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ทำลงในใบงานที่ 1.3 เพื่อใช้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ดังกล่าวประกอบการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กำหนดเวลา 10 นาที จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบใบงานที่ 1.4 เรื่อง การทบทวนผล การวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3.3 ครูสาธิตการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุ และที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขั้นที่ 1 - 3 จากใบความรู้ที่ 1.2 โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมฝึกการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ผ่านการอภิปราย ประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Question) ในขั้นการสรุปลงความเห็นของกลยุทธ์ SCIM-C ต่อหลักฐานแต่ละชั้น พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการตีความ หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ลงในใบงานที่ 1.5 เรื่อง การตีความหลักฐาน/ข้อมูล ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา ซึ่งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์มีดังนี้

- 1) หลักฐานที่ศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องอะไร
- 2) ทักษะคิดหรือมุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษาเป็นอย่างไร
- 3) ผลการตีความหลักฐานที่ศึกษาได้ให้ข้อมูลสำคัญอะไรบ้าง
- 4) ข้อสรุปใดบ้างที่อาจได้จากการขาดหรือละเอียดต่อหลักฐาน

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัย สาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขั้นที่ 4 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 พร้อมทั้งสรุปข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการตีความหลักฐาน/ข้อมูล ทางประวัติศาสตร์ลงในใบงานที่ 1.5

ทั้งนี้ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้นในกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อชั่วโมงเรียนก่อนหน้า (ชั่วโมงเรียนที่ 2) ประกอบการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และหลีกเลี่ยงการนำแนวคิด ในปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนดในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

3.5 ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มนักเรียน 3 - 4 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอผลการสรุปข้อมูล ตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัย สาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามที่ได้ทำลงในใบงานที่

1.5 พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายผลการสรุปข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นแล้วเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

3.6 ครูตั้งประเด็นคำถามแล้วให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันอภิปรายผลการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามประเด็นต่อไปนี้

1) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 ผู้เขียนหลักฐาน คือ โยส เซาเติน (Joost Schouten) ผู้จัดการบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาประจำกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง มีมุมมองต่อสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่เกาะเมืองของกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: โยส เซาเติน (Joost Schouten) ผู้จัดการบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาประจำกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง มีมุมมองต่อสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่เกาะเมืองกรุงศรีอยุธยาว่า เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มน้ำอันอุดมสมบูรณ์ โดยมีแม่น้ำล้อมรอบพื้นที่ของเมือง ทำให้แต่ละปีเมื่อถึงฤดูน้ำหลากจะมีน้ำท่วมรอบนอกพื้นที่กำแพงเมือง ส่งผลให้พวกข้าศึกที่ตั้งทัพอยู่ที่รอบนอกกำแพงเมืองต้องถอยทัพกลับไปภายในเกาะเมืองมีกำแพงล้อมรอบอย่างมั่นคง มีถนน และคูคลองขุด จากแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้เกิดความสะดวกต่อการคมนาคมขนส่ง มีวัดวาอารามจำนวนมากหลายแห่งประกอบไปด้วยโบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระปรางค์ รูปเคารพทางศาสนาที่บางส่วนมีการใช้ทองคำเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการก่อสร้างสะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยา นอกจากนี้ยังมีชุมชนชาวเมือง ตลาดย่านการค้าที่มีการนำเขาสินค้านานาชนิดจากต่างประเทศมาจำหน่าย กรุงศรีอยุธยานับเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐาน)

2) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาเป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมืองการปกครองของบ้านเมืองอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง ส่งผลให้ในฤดูน้ำหลากจะมีน้ำท่วมสูงเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้ข้าศึกศัตรูที่เข้ามาตั้งฐานทัพโจมตีกรุงศรีอยุธยาบริเวณพื้นที่รอบนอกกำแพงเมือง เมื่อถึงฤดูน้ำหลากต้องประสบกับภาวะน้ำท่วม ทำให้ข้าศึกศัตรูจำเป็นต้องถอยทัพกลับไป โดยไม่สามารถโจมตีกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ)

3) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 และภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์จำนวน 3 ภาพ ที่ได้ศึกษาในกิจกรรมที่ 2.6 ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของบ้านเมืองอย่างไร (แนวคำตอบ: เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำอันเหมาะสมต่อการปลูกข้าวและพืชพรรณชนิดต่าง ๆ มีแม่น้ำและคูคลองหลายสาย ทั้งภายในและรอบนอกเกาะเมืองเป็นเส้นทางคมนาคมและเส้นทางการค้าระหว่างราชธานีกับหัวเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้แม่น้ำเจ้าพระยา

เป็นแม่น้ำไหลไปลงอ่าวไทย ทำให้เกิดเส้นทางติดต่อการค้าทางทะเลกับต่างชาติ รวมถึงพื้นที่โดยรอบ กรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองต่าง ๆ มีพื้นที่ป่าอันอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตของป่านานาชนิดนับเป็นสินค้าที่ตลาดภายนอกมีความต้องการ เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา ช้าง งาช้าง หนังกวาง เป็นต้น นับได้ว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีฐานะเป็นเมืองท่าการค้านานาชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก)

4) ยกตัวอย่างอาชีพของผู้คนในสมัยอยุธยาที่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชั้นที่ 1 และภาพแผนที่ทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาจำนวน 2 ภาพ ที่ได้ศึกษาในกิจกรรมที่ 2.5 (แนวคำตอบ: เกษตรกร พ่อค้า ช่างฝีมือ คนหาของป่า เป็นต้น)

5) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 ให้ข้อมูลลักษณะการปกครองหัวเมืองและสภาพแวดล้อมของหัวเมืองตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มีลักษณะเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: ลักษณะการปกครองหัวเมืองสมัยอยุธยาแต่ละหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ มีเจ้าเมืองปกครองดูแลซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของราชธานี สภาพแวดล้อมของหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ มีทรัพยากรของป่าหลากหลายชนิด เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา ไม้จันทน์หอม หนังกวาง ช้าง งาช้าง นอแรด เป็นต้น ผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ผลไม้ พริกไทย สินค้าสำคัญอื่น ๆ เช่น เครื่องเคลือบดินเผา ผ้าฝ้าย เป็นต้น ทรัพยากรของป่าและผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่หัวเมือง นอกจากนี้หลายหัวเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นเมืองท่าการค้า เช่น เมืองตะนาวศรี ภูเก็ต นครศรีธรรมราช เพชรบุรี เป็นต้น ทำให้กรุงศรีอยุธยามีเครือข่ายการค้าทางบกและทางทะเลสามารถนำทรัพยากรของป่าและสินค้าต่าง ๆ ส่งออกไปค้าขายกับต่างประเทศน่ายได้เข้าสู่บ้านเมืองเป็นจำนวนมาก)

6) การเข้าไปปกครองหัวเมืองตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรของป่าหรือสินค้าสำคัญตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 2 เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร (แนวคำตอบ: การเข้าไปปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้อำนาจของราชธานีได้นั้น นับเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง เพราะการเข้าไปปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ได้เท่ากับกรุงศรีอยุธยามีอำนาจในการควบคุมเครือข่ายการค้าภายในระหว่างหัวเมืองต่าง ๆ รวมไปถึงการค้าระหว่างหัวเมืองกับพ่อค้าต่างชาติ และมีอำนาจในการเข้าไปครอบครองและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในหัวเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะสินค้าของป่าซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่สร้างรายได้มหาศาลให้แก่กรุงศรีอยุธยา)

7) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 3 ผู้เขียนหลักฐาน คือ ยอช ไวต์ (George White) พ่อค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ มีมุมมองต่อสภาพแวดล้อมของบ้านเมืองและลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์เป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: ยอช ไวต์ (George White) พ่อค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ มีมุมมองต่อสภาพแวดล้อมของกรุงศรีอยุธยาว่า เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสินค้านานาชนิด เช่น ไม้ฝาง ช้าง งาช้าง ดีบุก หมาก เป็นต้น มีการบรรทุกสินค้าไปค้าขายตามหัวเมืองและต่างประเทศ ส่วนลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ นโยบายทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระมหากษัตริย์ โดยทำการผูกขาดการค้าขายสินค้าสำคัญบางชนิดไว้กับกรมพระคลังสินค้า ผู้ใดฝ่าฝืนนโยบายการผูกขาดการค้าผ่านกรมพระคลังสินค้าต้องได้รับโทษตามกฎหมาย)

8) บทบาทของกรมพระคลังสินค้าตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: บทบาทของกรมพระคลังสินค้าตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 มีหน้าที่สำคัญในการผูกขาดการค้าสินค้าบางชนิด เช่น ไม้ฝาง ช้าง งาช้าง ดีบุก หมาก เปลือกอินทรี ตะกั่ว ผู้ใดประสงค์ซื้อขายสินค้าผูกขาดเหล่านี้ต้องทำการซื้อขายผ่านกรมพระคลังสินค้านั้น ส่งผลให้กรุงศรีอยุธยาได้รับผลกำไรจากการค้าแบบผูกขาดสร้างความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับบ้านเมืองเป็นอย่างมาก)

9) ถ้ากรุงศรีอยุธยาไม่มีระบบผูกขาดการค้าผ่านกรมพระคลังสินค้า นักเรียนคิดว่าสภาพทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาจะมีลักษณะเป็นอย่างไร (พิจารณาคำตอบจากการสะท้อนความคิดของนักเรียน)

10) จากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 ผู้เขียนหลักฐาน คือ มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งกรุงฝรั่งเศส ผู้เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีมุมมองต่อบริบททางสังคมในการเกณฑ์แรงงานของกลุ่มคนชนชั้นไพร่สมัยอยุธยาเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ: มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งกรุงฝรั่งเศส มีมุมมองต่อบริบททางสังคมในการเกณฑ์แรงงานของกลุ่มคนชนชั้นไพร่สมัยอยุธยาว่า กลุ่มคนชนชั้นไพร่ในสังคมสมัยอยุธยาต้องถูกเกณฑ์แรงงานปีละ 6 เดือน หน่วยงานราชการหรือขุนนางผู้กำกับดูแลการเกณฑ์แรงงานของไพร่มักพยายามยืดเวลาการเกณฑ์แรงงานออกไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการเกณฑ์แรงงานของไพร่ ในกรณีที่ไพร่บางคนไม่สามารถเกณฑ์แรงงานได้สามารถส่งส่วยของป่า ผลผลิตการเกษตร หรือเงินตราให้กับราชการตามจำนวนที่กำหนดแทนการเกณฑ์แรงงานของตนได้)

11) การเกณฑ์แรงงานของกลุ่มคนในชนชั้นไพร่ตามระบบศักดินาสมัยอยุธยา ตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 เป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมืองการปกครองและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร (แนวคำตอบ: กลุ่มคนตามระบบศักดินาสมัยอยุธยาที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 5 เป็นกลุ่มคนชนชั้นไพร่ ประเภทไพร่หลวง เป็นไพร่ของพระมหากษัตริย์ต้องถูกเกณฑ์แรงงานปีละ 6 เดือน พระมหากษัตริย์ทรงแจกจ่ายกำลังไพร่หลวงให้อยู่ภายใต้การควบคุมขุนนางตามกรมต่าง ๆ ไพร่เหล่านี้ถูกเกณฑ์แรงงานเพื่อรับใช้หลวงและมูลนายตามสังกัดกรมกองของตน ในกรณีที่ไพร่บางคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเกินกว่าที่ราชสำนักจะเรียกเกณฑ์แรงงานได้ แต่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรบางประเภทที่ราชสำนักต้องการ เช่น ข้าว ไม้ฝาง ดินประสิว ดีบุก ช้าง หนังสัตว์ ฯลฯ ไพร่เหล่านี้จะอยู่ในฐานะไพร่ส่วย ต้องผลิตค้นหา และรวบรวมทรัพยากรตามจำนวนที่รัฐได้กำหนดไว้หรือจ่ายเงินตราเป็นส่วยแทนการเกณฑ์แรงงานของตน ดังนั้นไพร่ในสังคมสมัยอยุธยาเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในฐานะเป็นกำลังไพร่พลปกป้องบ้านเมืองยามศึกสงคราม ส่วนในยามปกติมีความสำคัญในฐานะผู้สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ราชสำนักและมูลนาย โดยเฉพาะไพร่ส่วยเป็นกลุ่มชนชั้นที่เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับความต้องการส่วยสินค้า โดยเฉพาะของป่าเป็นสินค้าที่ตลาดภายนอกมีความต้องการซื้อขายกับกรุงศรีอยุธยานำไปสู่การสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของบ้านเมืองเป็นอย่างมาก)

12) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทใดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (แนวคำตอบ: หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ที่มีความมั่งคั่งและรุ่งเรืองมาจากการแลกเปลี่ยนหรือค้าขายสินค้าโดยเฉพาะของป่ากับพ่อค้าต่างชาติ)

13) ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 มีความเชื่อมโยงกับบริบทการปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ของกรุงศรีอยุธยาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรของป่าที่ตลาดภายนอกต้องการตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 2 อย่างไร (แนวคำตอบ: การที่กรุงศรีอยุธยาสามารถเข้าปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้อำนาจของราชธานีได้อย่างเด็ดขาดนั้นส่งผลทำให้กรุงศรีอยุธยามีอำนาจเข้าไปควบคุมและจัดสรรทรัพยากรของป่าหรือสินค้าที่เกิดขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจการปกครอง แล้วนำของป่าหรือสินค้าตามหัวเมืองต่าง ๆ เหล่านั้นแลกเปลี่ยนหรือขายให้กับพ่อค้าทั้งภายในและนอกอาณาจักร ผลกำไรจากการค้าของป่าหรือสินค้าต่าง ๆ สร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับราชสำนักอยุธยาเป็นอย่างมาก)

14) ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 6 มีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมในการส่งส่วยของป่าหรือผลผลิตทางการเกษตรแทนการเกณฑ์แรงงานของชนชั้นไพร่ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 5 อย่างไร (แนวคำตอบ: การส่งส่วยของป่าหรือผลผลิตทางการเกษตรแทนการเกณฑ์แรงงานของชนชั้นไพร่ทำให้กรุงศรีอยุธยาได้รับผลประโยชน์ในรูปของส่วยของป่าหรือผลผลิตทางการเกษตร แล้วนำของป่าหรือผลผลิตทางการเกษตรเหล่านั้นแลกเปลี่ยนหรือขายให้กับพ่อค้าทั้งภายในและนอกอาณาจักร ทำให้ราชสำนักอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก)

15) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 7 ผู้เขียนหลักฐาน (วิลเลียม เมนส์ตัน) มีมุมมองต่อบริบทหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: ผู้เขียนหลักฐานมีมุมมองต่อบริบทหรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการลงทุนจัดตั้งห้างการค้าของบริษัทมาเก๊า)

16) บริบทหรือสภาพแวดล้อมใดบ้างที่เป็นปัจจัยทำให้ผู้เขียนหลักฐาน (วิลเลียม เมนส์ตัน) มีมุมมองหรือข้อคิดเห็นว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองที่มีความเหมาะสมต่อการจัดตั้งห้างการค้าของบริษัทมาเก๊าตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 7 (แนวคำตอบ: บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ กล่าวคือ กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อันมีทรัพยากรของป่าและผลผลิตทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ เช่น ข้าว น้ำมัน หนังสัตว์ กายาน ขี้ผึ้ง เป็นต้น ทรัพยากรของป่าและผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้เป็นสินค้าส่งออกสำคัญ และมีท่าเรือการค้าสามารถรองรับการค้าระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางการเมือง กล่าวคือ ภายหลังจากการทำศึกสงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยากับกรุงกัมพูชา ส่งผลให้เกิดการโยกย้ายศูนย์การค้าในกรุงกัมพูชาให้มาอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาแทน ทำให้กรุงศรีอยุธยามีบทบาทในฐานะเมืองท่าการค้าที่สำคัญมากขึ้น)

17) ถ้าสมมติให้นักเรียนเป็นผู้แทนการค้าของบริษัทมาเก๊าตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชั้นที่ 7 นักเรียนจะตัดสินใจเข้ามาลงทุนจัดตั้งห้างการค้าในกรุงศรีอยุธยาหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอภิปรายบริบททางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาสนับสนุนการตัดสินใจของนักเรียน (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

18) จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 7 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์เมืองท่าการค้าบันตัม (Bantam) ได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของพวกฮอลันดา เหตุการณ์นี้มีความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร (แนวคำตอบ: เหตุการณ์เมืองท่าการค้าบันตัม (Bantam) ได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของพวกฮอลันดา ส่งผลทำให้พ่อค้าชาวต่างชาติได้เปลี่ยนเส้นทางการค้าขายสินค้าจากเมืองจีน เมืองญี่ปุ่น

เมืองมาเก๊า และเมืองอื่น ๆ จากเมืองบันดัมที่กำลังประสบปัญหาทางการเมืองไปยังกรุงศรีอยุธยา แทน ย่อมส่งผลทำให้กรุงศรีอยุธยาในช่วงเวลานั้นได้รับผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น)

19) การเดินทางเข้ามาทำการค้าขายของชาวต่างชาติเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: การเดินทางเข้ามาทำการค้าขายของชาวต่างชาติย่อมทำให้เกิดการซื้อ ขาย และแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ ด้วยระบบการค้าผูกขาดผ่านกรมพระคลังสินค้าที่ช่วยสร้างผลประโยชน์ให้แก่ราชสำนักอยุธยาและกลุ่มบุคคลทุกชนชั้นที่มีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจการค้าอยุธยา นอกจากนี้ การค้าระหว่างประเทศยังส่งเสริมการสร้างสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างกรุงศรีอยุธยากับต่างชาติ อาทิ การเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตระหว่างสมเด็จพระนารายณ์กับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งกรุงฝรั่งเศสมิวตูประสงค์ประการหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า และชาวต่างชาติบางคนได้มีโอกาสเข้ามาดำรงตำแหน่งขุนนางในระบบการเมืองอยุธยา เช่น ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีขุนนางชาวต่างชาติคนสำคัญคือ คอนสแตนติน ฟอลคอน หรือ ออกญาวิชาเยนทร์ นอกจากนี้ชาวต่างชาติยังนำวิทยาการด้านสถาปัตยกรรม การแพทย์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฯลฯ รวมถึงวัฒนธรรมด้านอาหาร การแต่งกาย ศาสนา ความเชื่อ ฯลฯ เข้ามาเผยแพร่ในสังคมสมัยอยุธยา นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมือง)

20) ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาเป็นปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาเป็นราชอาณาจักรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำ โดยมีแม่น้ำ 3 สายสำคัญไหลล้อมรอบเกาะเมืองได้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ส่งผลให้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะข้าว และภายในพื้นที่มีคูคลองหลายสายทั้งภายในและนอกเกาะเมืองเป็นเส้นทางคมนาคมและเส้นทางการค้าระหว่างราชธานีกับเมืองอื่น ๆ อีกทั้งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำไหลไปลงอ่าวไทย ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมติดต่อการค้าทางทะเลกับต่างชาติได้อย่างสะดวก รวมถึงในพื้นที่มีแหล่งทรัพยากรของป่า เช่น ไม้ฝาง ไม้กฤษณา งาช้าง หนังสัตว์ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำทรัพยากรของป่ามาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตและผลิตเป็นสินค้าต่าง ๆ ที่ตลาดการค้าภายในและนอกมีความต้องการซื้อขายแลกเปลี่ยน สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสาเหตุให้กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองท่าการค้านานาชาติที่มีพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก)

3.7 ครูให้นักเรียนทบทวนผลการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาผ่านการมอบหมายภาระงานให้นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1.6 การทบทวนผลการตีความหลักฐาน/

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา กำหนดส่งภาระงานในชั่วโมงเรียนถัดไป

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M) (ชั่วโมงเรียนที่ 4)

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขั้นที่ 1 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 โดยมีแนวคำถามให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานแต่ละขั้นดังนี้

- 1) ผู้เขียนหลักฐานที่ศึกษาคือใคร เป็นผู้รู้เห็นหรืออยู่ร่วมสมัยในเหตุการณ์ตามที่ปรากฏในหลักฐานหรือเป็นผู้ศึกษา/ผู้รับข้อมูลจากคำบอกเล่าเหตุการณ์อีกทอดหนึ่งในเวลาต่อมา
- 2) หลักฐานที่ศึกษาเขียนขึ้นโดยทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นหรือเขียน/เรียบเรียงขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเป็นเวลานานแล้ว
- 3) การเขียนหลักฐานที่ศึกษาอยู่ภายใต้บริบทของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมของผู้คนในช่วงเวลานั้นอย่างไร (ข้อคำถามนี้ใช้อภิปรายหลักฐานขั้นต้น)
- 4) งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของนักวิชาการที่ศึกษามีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลประกอบการเขียนที่มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร (ข้อคำถามนี้ใช้อภิปรายหลักฐานขั้นรอง)
- 5) จุดประสงค์ของการเขียนหลักฐานที่ศึกษาขึ้นมาขึ้นเพื่ออะไร
- 6) หลักฐานที่ศึกษาเป็นหลักฐานฉบับดั้งเดิมหรือฉบับคัดลอก/แปลเป็นภาษาอื่น ๆ ที่อาจมีความคลาดเคลื่อน เพิ่มเติม หรือตัดทอนข้อมูลบางประการ
- 7) หลักฐานที่ศึกษามีความสำคัญต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างไร

4.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาขั้นที่ 1 - 8 ลงในใบงานที่ 1.7 เรื่อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

4.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปข้อมูล/ข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ขั้นที่ 1 - 8 เมื่อชั่วโมงเรียนก่อนหน้าลงในสมุดเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบข้อสรุป/ ข้อค้นพบดังกล่าวกับข้อสมมติฐานของคำถามสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้ร่วมกันกำหนดไว้ในกิจกรรมที่ 1.3 ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และจำเป็นต้องค้นคว้าหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ใดเพิ่มเติม

เพื่อให้ข้อสรุป/ข้อค้นพบในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาครอบคลุมประเด็นสำคัญและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ผ่านการการอภิปรายประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Question) ในขั้นการตรวจสอบของกลยุทธ์ SCIM-C ดังนี้

1) ควรค้นคว้าหลักฐานเพิ่มเติมอะไรอีกบ้าง นอกเหนือจากหลักฐานชั้นหลักที่จำเป็นต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์

2) แนวความคิด รูปภาพ หรือคำศัพท์ใดที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษาจำเป็นต้องค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม

3) หลักฐานที่ศึกษามีความสำคัญต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ อย่างไร

4) ต้องทบทวนคำถามใดบ้างจากขั้นตอนก่อนหน้าเพื่อวิเคราะห์หลักฐานที่ศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

4.4 ครูอธิบายแนวทางในการค้นคว้าหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเองให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ทราบ จากนั้นครูมอบหมายภาระงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการสืบค้นและรวบรวมหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาและข้อสมมติฐานที่นักเรียนได้ร่วมกันตั้งไว้ในขั้นที่ 1 หรือประเด็นสงสัยที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหลักฐานชั้นที่ 1 - 8 อย่างน้อยกลุ่มละ 1 ชิ้น โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลการค้นคว้า วิเคราะห์ ประเมินค่า ตีความ และสรุปสาระสำคัญ จากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ลงในแบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาเพื่อนำข้อมูลมาอภิปรายร่วมกันในชั่วโมงเรียนประวัติศาสตร์ถัดไป

ขั้นที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C)

ชั่วโมงเรียนที่ 5

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าเพิ่มเติมมาในกิจกรรมที่ 4.4 ผ่านการการอภิปรายประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ (Analyzing Question) ในขั้นการยืนยันของกลยุทธ์ SCIM-C ดังนี้

1) หลักฐานแต่ละชั้นที่ศึกษาให้ข้อมูลที่มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

5.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานที่ได้ทำลงในกระดาษบุฟู่ไปติดไว้บนบอร์ดแสดงผลงานภายในห้องเรียน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอตารางผลการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ในห้องเรียนได้มีส่วนร่วมอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ด้วย

5.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากขั้นตอนก่อนหน้า โดยกำหนดประเด็นการอภิปรายความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ดังนี้

1) ข้อมูลบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 - 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบทความมั่นคงทางการเมืองการปกครองของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร

2) ข้อมูลบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 - 4 มีความสัมพันธ์กับบริบทความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร

3) ข้อมูลบริบททางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 - 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร

4) ข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้วิเคราะห์และตีความในขั้นตอนที่ 1 - 4 เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บริษัท/พ่อค้าต่างชาติจำนวนมากเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐาน/ทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร

5) สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในด้านต่าง ๆ สมัยอยุธยา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไรบ้าง

6) เหตุการณ์เมืองท่าการค้าบันตัม (Bantam) บนเกาะชวาได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของพวกฮอลันดาเป็นปัจจัยส่งผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ในช่วงเวลานั้นอย่างไร

5.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ลงในใบงานที่ 1.9 เรื่อง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลบริบทเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

5.5 ครูมอบหมายภาระงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามที่ได้ค้นพบจากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบแผนผังความคิดหรือรูปแบบอื่น ๆ

ตามที่กลุ่มนักเรียนสนใจและมีความเหมาะสมกับประเด็นที่ศึกษา พร้อมทั้งให้นำเสนอผลงานในชั่วโมงเรียนถัดไป

ชั่วโมงเรียนที่ 6

5.6 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานของกลุ่มตนเองติดไว้บนบอร์ดแสดงผลงานภายในห้องเรียน จากนั้นครูสุ่มกลุ่มนักเรียน 5 – 6 กลุ่ม ให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ที่นั่งฟังต้องจดบันทึกสาระสำคัญจากการนำเสนอผลงานของเพื่อน เมื่อกลุ่มนักเรียนที่ครูสุ่มนำเสนอผลงานเสร็จแล้วครูให้นักเรียนร่วมกันชมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ กำหนดเวลา 20 นาที

5.7 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปบทเรียนตามประเด็นดังนี้

1) จากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา มีอะไรบ้าง (พิจารณาคำตอบจากแนวความคิดของนักเรียน)

2) พัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครซึ่งเป็นเมืองการค้าโบราณสมัยก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: กรุงศรีอยุธยาได้สืบทอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และการเป็นเมืองท่าการค้าโบราณของเมืองอโยธยา ส่งผลให้กรุงศรีอยุธยาในฐานะเมืองหลวงแห่งใหม่มีรากฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีความพร้อมต่อการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองในเวลาต่อมา)

3) สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมือง การปกครองของกรุงศรีอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำมีแม่น้ำ 3 สายสำคัญไหลล้อมรอบเมืองได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ทำให้ราชธานีมีลักษณะเป็นเกาะเมืองที่มีแม่น้ำล้อมรอบเป็นปราการทางธรรมชาติ ป้องกันข้าศึกศัตรูเข้ามาโจมตีพระนคร อีกทั้งพื้นที่รอบนอกกำแพงเมืองเป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง ส่งผลให้ในฤดูน้ำหลากจะมีน้ำท่วมสูงเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้พวกข้าศึกศัตรูที่เข้ามาตั้งฐานทัพโจมตีกรุงศรีอยุธยาบริเวณพื้นที่รอบนอกกำแพงเมือง เมื่อถึงฤดูน้ำหลากต้องประสบกับภาวะน้ำท่วมและขาดแคลนเสบียงอาหาร ทำให้พวกข้าศึกศัตรูจำเป็นต้องถอยทัพกลับไป โดยไม่สามารถโจมตีกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ)

4) สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงทำให้ในแต่ละปีเมื่อถึงฤดูน้ำหลากสายน้ำจะพัดพาเอาดินตะกอนอันอุดมสมบูรณ์ มาตกทับถมในบริเวณพื้นที่กรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองต่าง ๆ โดยรอบ ทำให้กรุงศรีอยุธยามีทรัพยากร

ดินและน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าวและพืชพรรณชนิดต่าง ๆ รวมถึงมีพื้นที่ป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรของป่าเป็นสินค้าที่ตลาดภายนอกมีความต้องการ เช่น ไม้ฝาง งาช้าง หนังสัตว์ ฯลฯ นอกจากนี้กรุงเทพฯยังมีแม่น้ำและคูคลองหลายสายทั้งภายในและรอบนอกเกาะเมืองเป็นเส้นทางคมนาคมและเส้นทางการค้าระหว่างราชธานีกับหัวเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำไหลไปลงอ่าวไทยทำให้เกิดเส้นทางติดต่อการค้าทางทะเลกับต่างชาติได้อย่างสะดวกเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ)

5) ถ้าสมมติกรุงเทพฯเป็นอาณาจักรที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูงและไม่มีเส้นทางคมนาคมออกสู่ทะเล นักเรียนคิดว่าสภาพทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯจะมีลักษณะเป็นอย่างไร และส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองหรือไม่ อย่างไร (พิจารณาคำตอบจากการสะท้อนความคิดของนักเรียน)

6) การเข้าปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรของป่าและสินค้านานาชนิดให้มาอยู่ภายใต้อำนาจของเมืองหลวงได้นั้นเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯอย่างไร (แนวคำตอบ: การเข้าปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้อำนาจของกรุงเทพฯในฐานะเมืองหลวงได้นั้นเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง เพราะการเข้าไปปกครองหัวเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองได้เท่ากับกรุงเทพฯมีอำนาจในการควบคุมเครือข่ายการค้าภายในระหว่างหัวเมืองต่าง ๆ รวมไปถึงการค้าระหว่างหัวเมืองกับพ่อค้าต่างชาติ และมีอำนาจในการเข้าไปครอบครองและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในหัวเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะสินค้าของป่า ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่สร้างรายได้มหาศาลให้แก่กรุงเทพฯ นอกจากนี้กรุงเทพฯยังได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบการเกณฑ์แรงงานของพวกไพร่ตามหัวเมืองต่าง ๆ การจัดเก็บภาษีอากร ส่วย และเครื่องบรรณาการจากหัวเมืองต่าง ๆ)

7) การผูกขาดการค้าผ่านกรมพระคลังสินค้าเป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพฯอย่างไร (แนวคำตอบ: การที่กรมพระคลังสินค้าทำการผูกขาดการซื้อขายสินค้าบางประเภทไว้แต่เพียงผู้เดียว ทำให้ระบบเศรษฐกิจของอยุธยาเกิดเสถียรภาพและได้รับผลประโยชน์ทางการค้าเป็นอย่างมากนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่รัฐ)

8) การเกณฑ์แรงงานไพร่ในระบบศักดินาสยามอยุธยาเป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมืองและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างไร (แนวคำตอบ: ในภาวะสงครามการเกณฑ์แรงงานไพร่ในระบบศักดินาสยามอยุธยาเป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมืองทำให้รัฐมีกำลังไพร่พลในการปกป้องบ้านเมือง ส่วนในภาวะปกติการเกณฑ์แรงงานไพร่เป็นปัจจัยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจให้กับรัฐ โดยเฉพาะไพร่ส่วยเป็นกลุ่มชนชั้นที่เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับ

ความต้องการส่วยสินค้า โดยเฉพาะของป่าเป็นสินค้าที่ตลาดภายนอกมีความต้องการซื้อขายกับ
กรุงศรีอยุธยานำไปสู่การสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของบ้านเมืองเป็นอย่างมาก)

9) การเข้ามาตั้งถิ่นฐานหรือทำการค้าขายของกลุ่มชาวต่างชาติเป็นปัจจัยส่งเสริม
ความสำเร็จรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร (แนวคำตอบ: การเดินทางเข้ามาทำการค้าขาย
ของชาวต่างชาติย่อมทำให้เกิดการซื้อ ขาย และแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ ด้วยระบบการค้าผูกขาด
ผ่านกรมพระคลังสินค้าที่ช่วยสร้างผลประโยชน์ให้แก่ราชสำนักอยุธยาและกลุ่มบุคคลทุกชนชั้น
ที่มีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจการค้าอยุธยา รวมถึงการค้าระหว่างประเทศยังส่งเสริม
การสร้างสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างกรุงศรีอยุธยากับต่างชาตินอกจากนี้ชาวต่างชาติยังนำวิทยาการ
ด้านสถาปัตยกรรม การแพทย์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฯลฯ รวมถึงวัฒนธรรมด้านอาหาร
การแต่งกาย ศาสนา ความเชื่อ ฯลฯ เข้ามาเผยแพร่ในสังคมสมัยอยุธยา นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริม
ความสำเร็จรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมือง)

10) การอ่าน ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ ตีความ ประเมินความน่าเชื่อถือ
และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานชั้นต่าง ๆ ในกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สามารถนำมา
ประยุกต์ใช้ในการศึกษาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไรบ้าง
(พิจารณาคำตอบจากการสะท้อนความคิดของนักเรียน)

11) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์มีคุณค่าต่อการศึกษาพัฒนาการและ
ความสำเร็จรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร (พิจารณาคำตอบจากการสะท้อนความคิดของ
นักเรียน)

12) การที่รัฐแห่งหนึ่งจะมีความมั่นคงและความสำเร็จรุ่งเรืองได้นั้นต้องประกอบ
ไปด้วยปัจจัยแวดล้อมใดบ้าง (แนวคำตอบ: การที่รัฐแห่งหนึ่งจะมีความมั่นคงและความสำเร็จรุ่งเรืองได้นั้น
เป็นผลมาจากปัจจัยตามบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ การกำหนดรูปแบบและนโยบายบริหารจัดการ
ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การสร้าง
ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนต่างชาติ รวมถึง การสืบทอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์จากสังคมในอดีต
ของรัฐแห่งนั้น)

5.8 นักเรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอน
ของกลยุทธ์ SCIM-C ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ กำหนดส่งแบบบันทึกการเรียนรู้ท้ายชั่วโมงเรียน
วิชาประวัติศาสตร์

5.9 ครูแจ้งภาระงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้
ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา โดยครูแจก
ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง บริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา
แล้วให้นักเรียนแต่ละคนทำการศึกษาข้อมูลในใบความรู้ที่ 2.1 จากนั้นให้นักเรียนทำใบงานที่ 2.1

เรื่อง ทบทวนความรู้เกี่ยวกับบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมสมัยอยุธยา กำหนดส่งภาระงานในชั่วโมงเรียนวิชาประวัติศาสตร์ถัดไป

สื่อการเรียนรู้

1. วิดีทัศน์รายการจดหมายเหตุกรุงศรี ตอน “เครื่องทองวัดราชบูรณะ”
2. ภาพพระคชาธารทองคำประดับอัญมณี ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 20 พบในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
3. ภาพพระพุทธรูปทองคำปางมารวิชัย ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ 20 พบในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
4. ภาพจารึกอักษรจีน 4 คำ บนแผ่นทองรูปกลม พบในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
5. ภาพเหรียญกษาปณ์ทองคำจารึกนามสุลต่านแห่งแคชเมียร์ เป็นภาษาอาหรับ พบในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ
6. ภาพแผนที่กรุงศรีอยุธยาที่มีชื่อว่า “Afbeldinge der stad Judiad hoofd des Choonincrick Siam” (ภูมิทัศน์ของกรุงยูเดียต์ นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม) เขียนโดยโยฮันเนส แวงบัวร์ (Johannes Vingboons) ชาวฮอลันดา เขียนราวปี พ.ศ. 2208 ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์
7. ภาพแผนที่การเดินทางไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาจนเข้าสู่กรุงศรีอยุธยาของนายแพทย์เอนเฮลเบิร์ต แกมป์เฟอร์ (Engelbert Kaempfer) นายแพทย์ชาวเยอรมันประจำคณะทูตของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดา เข้ามากรุงศรีอยุธยาในปี ค.ศ. 1690 (พ.ศ. 2233) ตรงกับช่วงต้นรัชกาลสมเด็จพระเพทราชา
8. ภาพแผนที่กรุงเทพทวารวดี พ.ศ. 2450 ของพระยาโบราณบุรานุรักษ์ (พร เดชะคุปต์)
9. โปรแกรม power point เรื่อง รอบรู้บริบททางประวัติศาสตร์
10. โปรแกรม power point เรื่อง รอบรู้การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์
11. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง อโยธยาศรีรามเทพนคร: เมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา
12. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
13. ใบงานที่ 1.1 เรื่อง จากเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครสู่การสถาปนากรุงศรีอยุธยา
14. ใบงานที่ 1.2 เรื่อง การสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
15. ใบงานที่ 1.3 เรื่อง การวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

16. ใบงานที่ 1.4 เรื่อง การทบทวนผลการวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

17. ใบงานที่ 1.5 เรื่อง การตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

18. ใบงานที่ 1.6 การทบทวนผลการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

19. ใบงานที่ 1.7 เรื่อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

20. ใบงานที่ 1.8 เรื่อง การเปรียบเทียบหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

21. ใบงานที่ 1.9 เรื่อง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลบริบทเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

22. แบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

23. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)

แหล่งเรียนรู้

ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์สำคัญที่ควรศึกษาเพื่อทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยามีดังนี้

1. ประเภทหนังสือ/ตำรา/เอกสารทางวิชาการ

1.1 กำพล จำปาพันธ์. (2559). **อยุธยา จากสังคมเมืองทำนนานาชาติสู่มรดกโลก**. นนทบุรี: มิวเซียมเพรส.

1.2 คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2563). **ประวัติศาสตร์อยุธยา: ห้าศตวรรษสู่โลกใหม่**. กรุงเทพฯ: มติชน.

1.3 ชาญ วิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ. (2550). **อยุธยา : Discovering Ayutthaya**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า ประเทศไทย และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

1.4 วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2560). **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**. หนังสือชุดถาม-ตอบเสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา. ธิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ. นนทบุรี: สารคดี.

1.5 วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2559). **อโยธยาศรีรามเทพนคร บรรพการวัดมรดกความทรงจำแห่งสยามประเทศ เล่มที่ 1**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยอิสระประวัติศาสตร์ไทย.

1.6 วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2559). **อโยธยาศรีรามเทพนคร บรรพการวัดมรดกความทรงจำแห่งสยามประเทศ เล่มที่ 2**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยอิสระประวัติศาสตร์ไทย.

1.7 ศรีศักร วัลลิโภดม. (2541). **กรุงศรีอยุธยาของเรา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

1.8 สุจิตต์ วงศ์เทศ. (2545). **อยุธยาขยี้ฟ้า : ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: มติชน

2. ประเภทแหล่งเรียนรู้ทางออนไลน์

2.1 โยเนโอะ อิจิอิ. (2564). อ่าน “อยุธยา” จากเอกสารวิวกวีญี่ปุ่น ความรุ่งเรือง “รัฐเมืองท่า” แห่งอุซาคเนย์. ใน **ศิลปวัฒนธรรม**. เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_44850

2.2 **รายการกระจกหกด้าน**. “อโยธยาศรีรามเทพนคร.” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7. 21 เมษายน 2559. เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=q-gYP4dydvA>

2.3 **รายการร้อยเรื่องเมืองไทย**. “มรดกของกรุงศรี.” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7. 11 มีนาคม 2561. เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=lFtSavNWdyQ>

2.4 ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. (2562). “แม่น้ำเจ้าพระยา : ให้กำเนิดความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา.” ใน **มติชนสุดสัปดาห์**. เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_174483

2.5 **สารคดีชุดอยุธยาที่ไม่รู้จัก**. “อยุธยาเมืองท่าแห่งอุซาคเนย์.” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส (Thai PBS). 19 สิงหาคม 2560. เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=lfe49wWrl2k>

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนการสอน

1.1 การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

1.2 การเรียนรู้ของนักเรียนตามกลยุทธ์ SCIM-C

ขั้นตอนที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ (Summarizing: S)

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท (Contextualizing: C)

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปลงความเห็น (Inferring: I)

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ (Monitoring: M)

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 5 การยืนยัน (Corroborating: C)

1.3 ผลงานของนักเรียน

1.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 บทบาทครูผู้สอน

2. ปัญหา/สิ่งที่ต้องการพัฒนา

3. แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

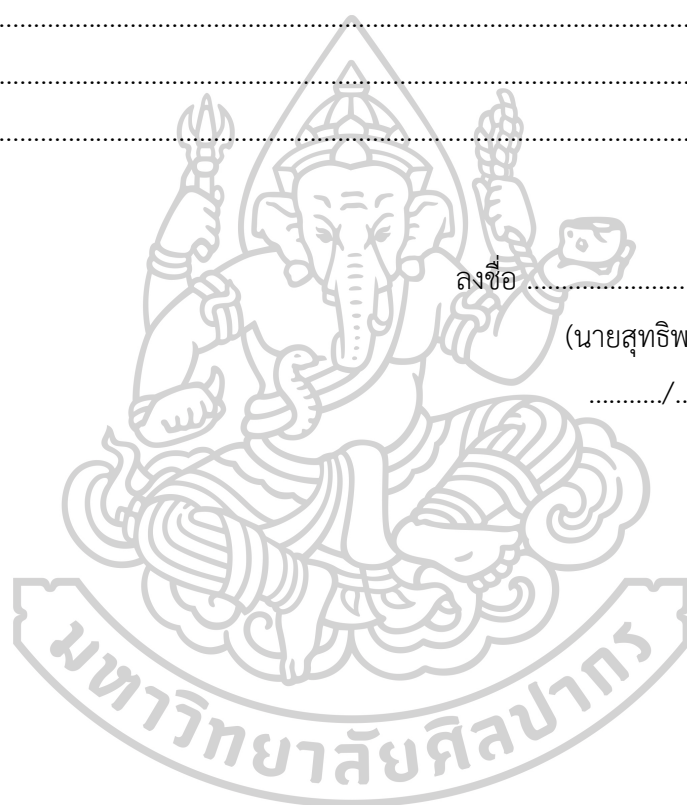
.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(นายสุทธิพงษ์ โชติรัมย์)

...../...../.....

**ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง อโยธยาศรีรามเทพนคร : เมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ)**

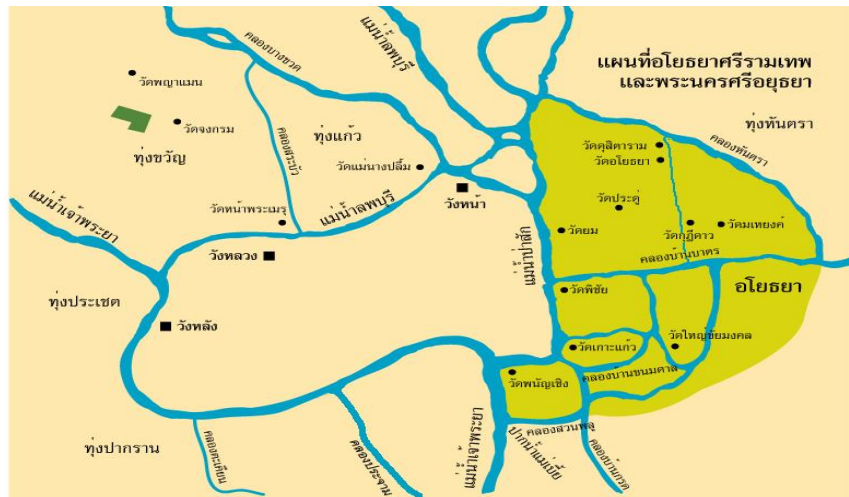
คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง อโยธยา : เมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา
2. นักเรียนนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากใบความรู้ที่ 1.1 มาประกอบการตอบคำถามในใบงานที่ 1.1 เรื่อง จากเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครสู่การสถาปนากรุงศรีอยุธยา
3. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

อโยธยาศรีรามเทพนคร : เมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

1. ความรู้เรื่องเมืองอโยธยาในประวัติศาสตร์ไทย

วงการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาความรู้เรื่องเมืองโบราณที่ชื่อว่า “อโยธยาศรีรามเทพนคร” หรือ “อโยธยา” ยังไม่กว้างขวางมากนัก เนื่องจากผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ทั่วไปต่างมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์การสถาปนากรุงศรีอยุธยาของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) เมื่อปี พ.ศ. 1893 โดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อบริบททางประวัติศาสตร์ของบ้านเมืองก่อนหน้านั้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุหนึ่งมาจากปัญหาการศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวทางอนุรักษนิยมที่มองประวัติศาสตร์แบบเส้นตรงเรียงลำดับตามพัฒนาการของราชธานี โดยเริ่มต้นที่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแห่งแรก เมื่อกรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลงราชธานีต่อมาคือ กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตามลำดับ ในปัจจุบันแนวคิดลักษณะนี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันแล้วในวงการศึกษาประวัติศาสตร์ เนื่องจากในช่วงเวลาพุทธศตวรรษที่ 19 ยังไม่มีราชธานีที่เป็นศูนย์กลางทางการเมืองการปกครอง มีแต่บ้านเมืองที่แบ่งเป็นรัฐกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศไทยในปัจจุบัน จากการศึกษาประวัติศาสตร์ในช่วงสมัยก่อนที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) จะทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นในปี พ.ศ. 1893 ข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์บ่งชี้ว่ากรุงศรีอยุธยามีพัฒนาการสืบเนื่องมาจากเมืองที่เกิดขึ้นมาก่อนในบริเวณนอกเกาะเมืองทางด้านทิศตะวันออกของแม่น้ำป่าสัก เป็นเมืองที่มีความเจริญและมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในระดับหนึ่งมาแล้วรู้จักในนามเมือง “อโยธยาศรีรามเทพนคร” หรือ “อโยธยา” ปัจจุบันยังเหลือร่องรอยหลักฐานทางโบราณคดี เช่น แนวคูน้ำ คันดิน และศาสนสถานสำคัญบางแห่ง เช่น วัดอโยธยา (วัดเดิม) วัดมเหยงคณ์ วัดเจ้าพระยาไทย (วัดใหญ่ชัยมงคล) และวัดพนัญเชิง เป็นต้น (กำพล จำปาพันธ์, 2559: 42-43; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 60)

ภาพแผนที่อโยธยาศรีรามเทพนครและพระนครศรีอยุธยา

ที่มา: ศรีศักร วัลลิโภดม, อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา : การดับสนิททางปัญญาของกรมศิลปากร, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565, เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=983>

2. ร่องรอยความเจริญของเมืองอโยธยาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

เมืองอโยธยามีชื่อปรากฏในจารึกสมัยสุโขทัยหลักที่ 11, 47 และ 48 ว่า “อโยธยาศรีรามเทพนคร” และ “ศรีอโยธยา” เป็นเมืองคู่กับเมือง “สุพรรณภูมิ” ที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำท่าจีน ซึ่งคำเรียกนามเมืองว่า “อโยธยา” “อโยธา” และ “ศรีรามเทพนคร” แสดงให้เห็นถึงการยกย่องนามและความหมายที่มีความสัมพันธ์กับพระรามในมหากาพย์รามายณะของอินเดียสมัยโบราณ นอกจากนี้เมืองอโยธยายังมีความสัมพันธ์ในระบบเมืองคู่กับเมืองละโว้หรือลพบุรี เป็นเมืองโบราณที่ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำลพบุรีเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยทวารวดีในพุทธศตวรรษที่ 12 ในเอกสารจีนเรียกเมืองละโว้ว่า “หลอหู่” ความเติบโตของเมืองละโว้เป็นผลมาจากการค้าของพุกาม ขอม และลังกา ในพุทธศตวรรษที่ 16-17 โดยละโว้เป็นเมืองที่มีบทบาทในฐานะเป็นตัวกลางรับ-ส่งสินค้าจากดินแดนตอนในแล้วนำมาส่งออกทางทะเลที่เมืองท่าการค้าอโยธยา โดยมีสินค้าของป่าที่ได้รับความนิยมมาจากตลาดการค้าภายนอก คือ ไม้กฤษณา ลพบุรี ต่อมากลางพุทธศตวรรษที่ 18 เมืองอโยธยา มีความสำคัญขึ้นมาแทนเมืองละโว้ในฐานะเมืองท่าการค้าทางทะเล เพราะในเวลานั้นการค้าทางทะเลมีความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งเมืองอโยธยาตั้งอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางทางคมนาคมและเศรษฐกิจที่ดีกว่าเมืองละโว้ซึ่งอยู่ห่างจากทะเลมากกว่า ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงความสำคัญจากเมืองละโว้มาสู่เมืองอโยธยาเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับที่บรรดารัฐและบ้านเมืองในภูมิภาคแถบนี้ได้เปลี่ยนจากการนับถือศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาฝ่ายมหายานไปนับถือศาสนาพุทธฝ่ายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ ส่งผลให้เมืองอโยธยามีความเหมาะสมต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ ได้ดีกว่าเมืองละโว้สะท้อนได้จากบรรดาศาสนสถานและ

ศาสนวัตถุในเมืองอโยธยาที่สร้างขึ้นในสมัยหลังกว่าบรรดาศาสนสถานและศาสนวัตถุในพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่พบในเมืองละโว้ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2541: 23-25; สุจิตต์ วงศ์เทศ, 2545: 10-11; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 60-63; กำพล จำปาพันธ์, 2559: 42)

จารึกหลักที่ 11 (จารึกวัดเขากบ)

ด้านที่ 2 ในบรรทัดที่ 21 ได้ปรากฏข้อความจารึกชื่อเมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร ดังนี้

.สอโยทยาสิริรามเทพนครทิสอร
พินุณาสตรงปาดาลพระ..

ภาพจารึกหลักที่ 11 (จารึกวัดเขากบ) ด้านที่ 2

ที่มา: กรมศิลปากร, **ประชุมจารึกภาคที่ 8 จารึกสุโขทัย** (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2548), หน้า 120 – 126

ข้อมูลเกี่ยวกับวัดอโยธยา

วัดอโยธยาหรือวัดเดิม เป็นวัดโบราณที่ตั้งอยู่นอกเกาะเมืองอโยธยาทางด้านทิศตะวันออก ตามตำนานในพงศาวดารเหนือ กล่าวว่า บริเวณพื้นที่ของวัดแห่งนี้เคยเป็นพระราชวังเมืองอโยธยา ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ทรงอพยพมาสถาปนากรุงศรีอยุธยา ณ บริเวณหนองโสน

ที่มา: ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ, **อโยธยา: Discovering Ayutthaya**. พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า ประเทศไทย และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2550), หน้า 112.

พนมกร นวเสลา, **อโยธยาศรีรามเทพนคร**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565, เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5379>

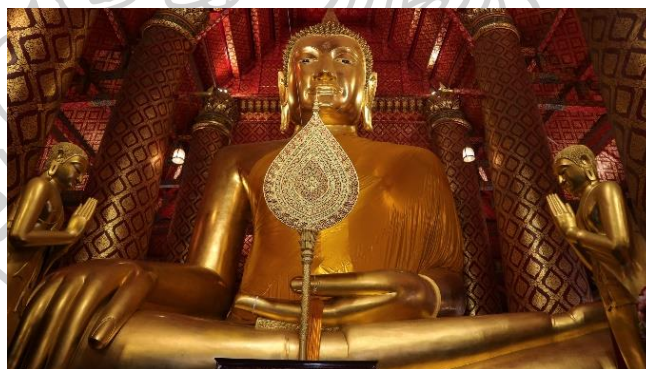

ร่องรอยความเจริญของเมืองอโยธยาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาสะท้อนได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่ง อาทิ พระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิงหรือพระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิง¹ ที่ปรากฏข้อมูลในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ กล่าวว่าสร้างขึ้นก่อนการสถาปนา กรุงศรีอยุธยาถึง 26 ปี ให้ข้อมูลสำคัญว่า เมืองอโยธยาเป็นเมืองที่มีพัฒนาการและความเจริญในระดับหนึ่งมาแล้ว มีกำลังผู้คนและเทคโนโลยีขั้นสูงในการสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ได้ แสดงว่าประชาชนในเมืองนี้นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแพร่หลาย โดยมีข้อสันนิษฐานว่าชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่ชาวพื้นเมืองหรือเป็นผู้สร้างพระพุทธรูปนี้เป็นศาสนวัตถุสำหรับการแสวงบุญของตน (จิรภัส ภังคสังข์ และรัตน อุกฤษณ์, 2515: 25 – 26; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2554: 16) โดยปรากฏข้อมูลหลักฐานในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ดังนี้

“จุลศักราช 686 ขวดศก (พ.ศ. 1867) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้าพนัญเชิง”

“ศักราช 712 ขาลศก (พ.ศ. 1893) วัน 6⁶ 5 ค่ำ เพลารุ่งแล้ว 3 นาฬิกา 9 บาท²
แรกสถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา”

(พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์, 2498: 129)

ภาพพระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิงหรือหลวงพ่โตวัดพนัญเชิง

ที่มา: สุทธิพงษ์ โชติธรรมย์, พระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิง [ภาพถ่าย],
วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2566.

นอกจากนี้ยังพบร่องรอยความเจริญของเมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาปรากฏในกฎหมายโบราณหลายฉบับ จิตร ภูมิศักดิ์ (2563: 53-69) ศึกษาและตรวจสอบกฎหมายโบราณพบว่า

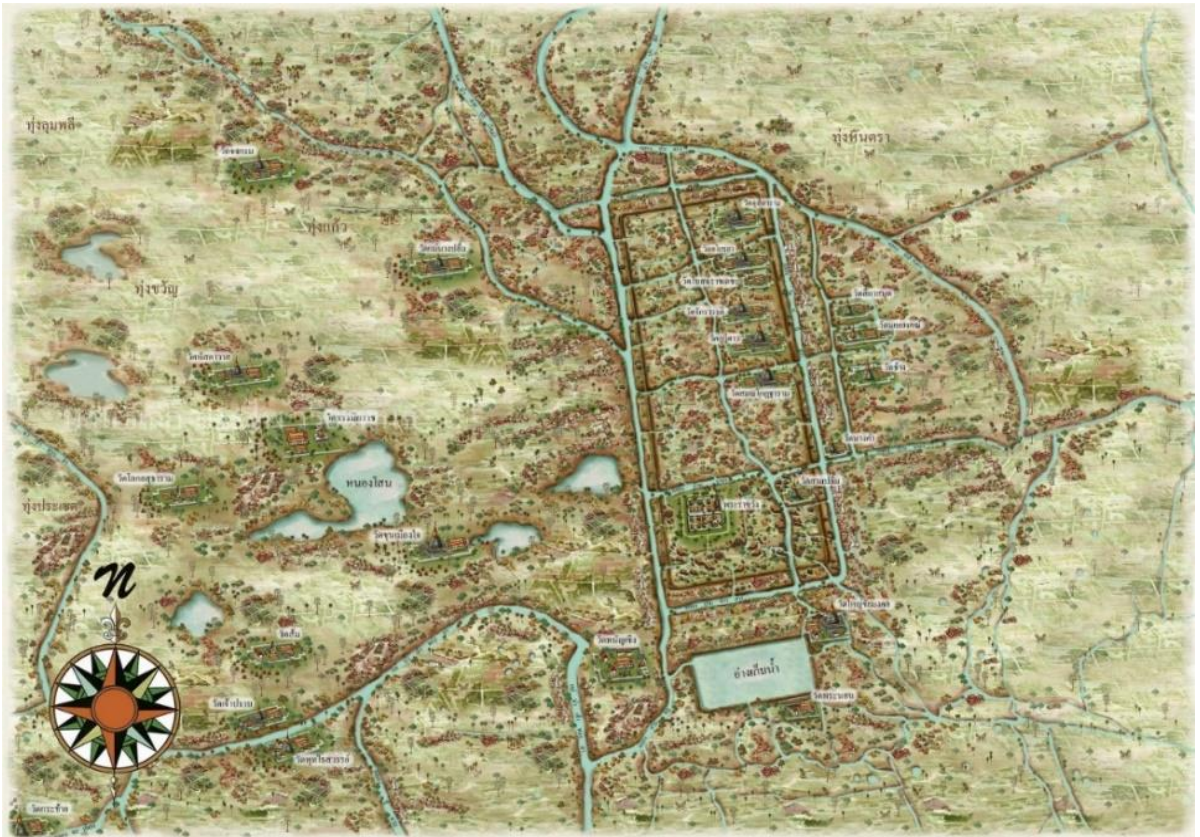
¹ พระพุทธรูปปูนปั้นปิดทอง ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 14 เมตรเศษ สูง 19 เมตร คนไทยทั่วไปเรียก หลวงพ่โตหรือหลวงพ่โตพนัญเชิง คนจีนเรียก ซำปอกง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถวายนามว่า พระพุทธไตรรัตนนายก ประดิษฐาน ณ วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

² ตรงกับวันศุกร์ที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 1893 เวลา 9 นาฬิกา 54 นาที (มาตรฐานไทยโบราณ 1 บาท เท่ากับ 6 นาที)

มีกฎหมายโบราณหลายฉบับตราขึ้นก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 1893 เช่น กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ ตราขึ้นเมื่อมหาศักราช 1263 ปีมะแม ตรงกับ พ.ศ. 1886 กฎหมายลักษณะทาส ตราขึ้นเมื่อมหาศักราช 1267 ปีกุน ตรงกับ พ.ศ. 1890 และกฎหมายลักษณะกัณฑ์ ตราขึ้นเมื่อมหาศักราช 1268 ปีชวด ตรงกับ พ.ศ. 1891 เมื่อพิจารณาสำนวนภาษาที่ปรากฏในกฎหมายโบราณเหล่านี้มีความเก่าแก่ก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่น้อยกว่า 115 ปี สะท้อนข้อมูลสำคัญว่า บ้านเมืองก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยามีพัฒนาการทางภาษาในระดับหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลา นอนพอสมควรกว่าที่จะพัฒนาภาษาได้เช่นนี้ (สุจิตต์ วงศ์เทศ, 2545: 10; วราจคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2554: 16)

3. สภาพแวดล้อมและลักษณะผังเมืองอยุธยา

มานิต วัลลิโกดม และศรีศักร วัลลิโกดม ศึกษาการดำรงอยู่ของเมืองอยุธยา ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 โดยบูรณาการด้วยศาสตร์หลายแขนง อาทิ การใช้ภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่ เอกสาร ตำนาน จารึกและพงศาวดาร รวมทั้งการสำรวจในพื้นที่ทางทิศตะวันออกของเกาะเมืองอยุธยา โดยเน้นเรื่องของภูมิวัฒนธรรม (cultural landscape) เป็นสิ่งสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18-19 บ้านเมืองต่างมีความสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งความสัมพันธ์ในกลุ่มเดียวกันอันนำไปสู่ระบบเมืองคู่ เช่น เมืองสุพรรณบุรีกับเมืองแพรกศรีราชา และเมืองละโว้กับเมืองอยุธยา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเมืองเดียวกันนี้ยังพบได้ในพื้นที่อื่น เช่น เมืองสุโขทัยกับเมืองศรีสัชนาลัย หรือ เมืองทริภุชชัยกับเมืองเขลางค์นคร (ลำปาง) เป็นต้น ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเมือง เช่น การสร้างความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างราชวงศ์ อยู่ทองกับราชวงศ์สุพรรณภูมิจนเกิดเป็นเมืองอยุธยาขึ้นมา จากการศึกษาตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของเมืองอยุธยา พบว่า เมืองที่ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำป่าสักตอนล่าง โดยตั้งอยู่บนพื้นที่ดอน ลักษณะเป็นเมืองในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้ารอบนอกและภายในเมืองอยุธยาล้อมรอบด้วยลำน้ำสายต่าง ๆ เช่น คลองหันตรา (ลำน้ำป่าสักเก่า) ไหลจากทิศเหนือไปออกทางทิศตะวันออกของเมืองบริเวณทุ่งพระอุทัย คลองคู่อื่นหน้า (ลำน้ำป่าสักปัจจุบัน) สันนิษฐานว่าเป็นคลองขุดทางทิศตะวันตกของเมือง คลองแม่เปี้ยหรือคลองสวนพลูทางทิศใต้ของเมืองกลางเมืองมีคลองบ้านบาตรหรือคลองข้าวเม่า ส่วนด้านทิศใต้พบว่า มีพื้นที่สี่เหลี่ยมเล็ก ๆ และมีคูน้ำล้อมรอบ สันนิษฐานว่าเป็นตำแหน่งที่ตั้งของพระราชวัง (พนมกร นวเสลา, 2561)

ภาพผังเมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร จากการศึกษาข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ที่มา: จารุวรรณ ด้วงคำจันทร์, ศรีอโยธยา : อติตราชนานีสยามประเทศ,

เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565,

เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5284>

4. จากเมืองอโยธยาสู่การสถาปนากรุงศรีอยุธยา

จากข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันว่า เมืองอโยธยา ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของเกาะเมืองของกรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองโบราณที่มีความเจริญมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา สาเหตุสำคัญของการย้ายศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมจากเมืองอโยธยามาสร้างกรุงศรีอยุธยาขึ้นใหม่เกิดจากอหิวาตกโรคระบาด ทำให้ผู้คนภายในเมืองเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานได้จากข้อมูลที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) กล่าวว่า เมื่อสร้างพระนครใหม่แล้ว สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) โปรดให้ขุดพระศพของเจ้าแก้ว เจ้าไทย ซึ่งสิ้นพระชนม์เพราะอหิวาตกโรคนำขึ้นมาพระราชทานเพลิง ณ วัดป่าแก้ว และทรงย้ายพระราชฐานมาประทับชั่วคราว ณ เวียงเล็กหรือเวียงเหล็กซึ่งในปัจจุบันคือบริเวณวัดพุทไธสวรรย์ แล้วทรงเลือกพื้นที่บริเวณหนองโสน (บึงพระราม) ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์

เป็นพื้นที่ตอนเกิดจากการทับถมของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่ในการสร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงใหม่ พระองค์ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อวันศุกร์ที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 1893 ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเกิดจากการสนับสนุนจากเจ้าเมืองสำคัญสองคู่มือ คือ เมืองละโว้-อโยธยา และเมืองสุพรรณภูมิ-แพรทศรัราช โดยที่คู่มือเมืองละโว้-อโยธยา มีจุดเด่นในการเป็นเมืองท่าการค้า ส่วนคู่มือเมืองสุพรรณภูมิ-แพรทศรัราช มีจุดเด่นเป็นเมืองเกษตรกรรมอันอุดมสมบูรณ์ การสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 1893 นับเป็นจุดเริ่มต้นทำให้เกิดราชธานีที่เป็นศูนย์กลางควบคุมการปกครองและเศรษฐกิจของกลุ่มเมืองทั้งสองในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในระยะนี้จดหมายเหตุจีนกล่าวว่า “กลุ่มบ้านเมืองที่เรียกว่าเสียมลือกก็ได้รวมกับหลอฮกก็กเป็นเสียมหลอฮกก็กแล้ว” ในช่วงแรกพระราชอำนาจของกษัตริย์ที่กรุงศรีอยุธยายังขาดเสถียรภาพความมั่นคง โดยมีเจ้าเมืองอื่นที่ร่วมกันสถาปนาอำนาจให้กรุงศรีอยุธยาคอยแย่งชิงอำนาจจากกษัตริย์ที่กรุงศรีอยุธยาอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากกษัตริย์จากเมืองสุพรรณภูมิกับเมืองอุทองได้ผลัดกันขึ้นครองราชย์ที่กรุงศรีอยุธยา ภายหลังจากสิ้นรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) แล้ว สมเด็จพระบรมราชาธิราช (ขุนหลวงพะงั่ว) จากสุพรรณภูมิได้เข้ามาครองกรุงศรีอยุธยา โดยแย่งชิงอำนาจ จากสมเด็จพระรามศวร เมื่อสิ้นรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราช สมเด็จพระรามศวรได้เสด็จจากเมืองลพบุรีเข้าชิงราชสมบัติจากพระเจ้าทองลั่นซึ่งเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชาธิราช จนกระทั่งถึงสมัยสมเด็จพระนครินทราธิราชได้ขึ้นครองราชย์ทรงรวมอำนาจเมืองละโว้กับเมืองสุพรรณภูมิให้เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันจนสำเร็จส่งผลให้กษัตริย์จากเมืองสุพรรณภูมิได้ครองอำนาจอย่างเด็ดขาดจนสามารถปกครองกรุงศรีอยุธยาสืบต่อมาจนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าในปี พ.ศ. 2112 (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2541: 19-20; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 42-43)

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2548). **ประชุมจารึกภาคที่ 8 จารึกสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กำพล จำปาพันธ์. (2559). **อยุธยา จากสังคมเมืองทำนนานาชาติสู่มรดกโลก**. นนทบุรี: มิวเซียมเพรส.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2563). **สังคมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนสมัยศรีอยุธยา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006).
- จิรวาส ภัคสังข์ และรัตนา อุกฤษณ์. (2515). รายงานเรื่อง **ผังเมืองอยุธยา**. ใน **กรุงศรีอยุธยา**. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุวรรณ ดั่งคำจันทร์. (2561). **ศรีอยุธยา : อติราชนานีสยามประเทศ**. ใน **มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์**. เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5284>
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ. (2550). **อยุธยา : Discovering Ayutthaya**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า ประเทศไทย และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
- ประเสริฐอักษรนิติ์, หลวง. (2498). **พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์**. พระนคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พนมกร นวเสลา. (2561). **อโยธยาศรีรามเทพนคร**. ใน **มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5379>
- วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2554). **จากอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2560). **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**. หนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา. ธิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ. นนทบุรี: สารคดี.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2541). **กรุงศรีอยุธยาของเรา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2543). **อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา : การดับสนิททางปัญญาของกรมศิลปากร**. ใน **มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าถึงได้จาก <https://lekprapai.org/home/view.php?id=983>
- สุจิตต์ วงศ์เทศ. (2545). **อยุธยาที่ยังฟ้า : ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: มติชน
- สุทธิพงษ์ โชติธรมย์, **พระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิง** [ภาพถ่าย]. วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2566.

ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นที่ 1 – 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
2. นักเรียนนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากใบความรู้ที่ 1.2 มาประกอบการตอบคำถามในใบงานที่กำหนดให้ในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
3. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

หลักฐานขั้นที่ 1

ที่ตั้งของประเทศสยาม

“พระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นทีประทับของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวงก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยานี้ เมือง ๆ นี้ ตั้งอยู่บนเกาะเล็ก ๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยาที่อ้อมที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรงรอบกำแพงวัดได้ประมาณ 2 ไมล์ฮอลันดา จึงเป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นอยู่ติด ๆ กัน ประชาชนพลเมืองผู้อาศัยก็มีอยู่อย่างหนาแน่น ภายในกำแพงเมืองมีถนนกว้างตัดตรง และยาวมาก และมีคลองขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาในพระนครจึงสะดวกแก่การสัญจรไปมาได้ทั่วถึงกัน นอกจากถนนและคลองยังมีคูเล็ก ๆ และตรอกซอยอีกเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้ในฤดูน้ำ เรือพายทั้งหลายทั้งปวงจึงสามารถที่จะผ่านเข้าผ่านออกติดต่อกันได้จนถึงหัวกะโหลกบ้าน บ้านที่อยู่อาศัยนั้นปลูกขึ้นตามแบบบ้านแขกอินเดีย แต่มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง พระนครศรีอยุธยานี้จึงเป็นนครที่โอ้อ่าเต็มไปด้วยโบสถ์วิหารซึ่งมีจำนวนมากกว่า 300 และก่อสร้างขึ้นอย่างวิจิตรพิสดารที่สุด โบสถ์วิหารเหล่านี้มีปราสาท เจดีย์ และรูปปั้น รูปหล่ออย่างมากมายใช้ทองฉาบอยู่ภายนอกสีเหลืองอร่ามทั่วไปหมด เป็นพระมหานครที่สร้างอยู่ข้างฝั่งแม่น้ำ โดยมีฝั่งเมืองวางไว้อย่างเป็นระเบียบจึงเป็นนครที่สวยงามมาก ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมมีประชาชนหนาแน่น และเต็มไปด้วยสินค้าสิ่งของจำเป็นแก่ชีวิตนำเข้ามาขายจากนานาประเทศ เท่าที่ข้าพเจ้าทราบยังไม่มีพระมหากษัตริย์องค์ใดในแถบนี้ของโลกจะมีเมืองหลวงใหญ่โตมหึมาวิหารวิจิตรพิสดารและสมบูรณ์พูนสุขเหมือนกับพระมหากษัตริย์ ณ ราชอาณาจักรนี้ พระนครศรีอยุธยาจึงอยู่ในภูมิฐานที่ดีและมั่นคงสวัสดิ์ที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่าย ๆ เพราะทุก ๆ ปี น้ำจะท่วมขึ้นมาถึง 6 เดือนทั่วท้องที่นอกกำแพงเมืองจึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ต้องล่าถอยทัพไปเอง”

ที่มา: กรมศิลปากร, ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ่อค้าชาวฮอลันดา

ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง, แปลโดย ขจร สุขพานิช (พระนคร: ชุมชนช่าง, 2504), หน้า 2-3.

หลักฐานชิ้นที่ 2

“ราชอาณาจักรสยามแบ่งออกเป็นหลายหัวเมือง เช่น ศรีอยุธยา (Sciuteya), บางกอก, พิษณุโลก, เพชรบุรี, พิษัณ, กำแพง, ราชบุรี (Rapri), ตะนาวศรี, นครศรีธรรมราช, กาญจนบุรี (Camburi), นครราชสีมา (Conrasema), นครสวรรค์ (Louconsevan) แต่ละหัวเมืองมีเจ้าเมืองคนหนึ่งเป็นผู้ปกครอง

นครหลวงของราชอาณาจักรชื่อ ศรีอยุธยา (Sciajûthaia) พวกปอร์ตุเกสเรียกว่า สยาม (Siam) มีไม้สำหรับใช้ต่อเรืออย่างอุดมสมบูรณ์ มีสินค้านานาชนิดอันนำมาจากท่าเรือทุกแห่งในชมพูทวีป มีช้าง, เรือต่อ, เรือชุด, เกลือ, เครื่องเคลือบดินเผา, หนังสัตว์ป่า, จันทน์หอม ฯลฯ

เมืองที่สำคัญ ๆ ของราชอาณาจักร คือ ตะนาวศรีอันเป็นท่าเรือทางด้านตะวันตก มีข้าวและผลไม้ ตัวเมืองตั้งอยู่ลึกเข้าไปในแม่น้ำเจ็ดลือเอ แต่อยู่ตรงปากน้ำ มีเกาะเล็ก ๆ อยู่เกาะหนึ่งชื่อมะริดซึ่งสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามโปรดสร้างป้อมปืนขึ้นไว้

โยสลัม (ภูเก็ต) ท่าเรือด้านทะเลอีกแห่งหนึ่งบนฝั่งเดียวกัน มากไปด้วยตะกั่วถ้ำและอำพันสีเทา (ซีปลาวาฟ)

ลิกอร์ (นครศรีธรรมราช) ท่าเรือทางทะเลในอ่าวสยาม มากไปด้วยตะกั่วถ้ำ, ข้าว, ผลไม้ และภายในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าจะมีพริกไทยเป็นอันมาก

เพชรบุรี ท่าเรือทางทะเล มีข้าวและผ้าฝ้าย

บางกอก อันเป็นกุญแจของราชอาณาจักรทางด้านทะเลได้ มีป้อมปืนอย่างดีสองป้อม มีเรือกสวนและผลไม้ เช่น หนาก พลู มะพร้าว ทุเรียน กล้วย ส้ม ฯลฯ

พิษณุโลก มีช้างมาก ข้าว ดินประสิว นอแรด หนังสัตว์ป่า เช่น กระบือ, กวาง, เสือ ฯลฯ ครั้งแดงที่นำไปใช้ทำซีฟั้งสเปน อ้อย หัวหอม ยาสูบ ซีฟั้ง น้ำฝั้ง ซีได้ทำด้วยชันกับน้ำมันยาง ไม้ที่ใช้ในการต่อเรือ ฝ้าย ไม้ฝาง ฯลฯ ... เชื่อกันว่าสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้นทรงมีพระราชทรัพย์มหาศาล เช่น ทองคำ เงิน เพชรนิลจินดาอัญมณีต่าง ๆ ด้วยว่าได้นำเข้าไปเก็บไว้ในท้องพระคลังเพิ่มขึ้นทุกปี...”

ที่มา: บาทหลวง เดอ ชัวซีย์, **จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศสยาม ในปี ค.ศ. 1685 และ 1686**, พิมพ์ครั้งที่ 2, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2550), หน้า 333-336.

หลักฐานชิ้นที่ 3

รายงานการค้าขายในกรุงสยามครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์

“เมืองสยามนี้ [กรุงศรีอยุธยา - ผู้วิจัย] บริบูรณ์ด้วยสิ่งสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์และมีค่าอย่างยิ่งเกิดขึ้นในบ้านเมืองเอง การบรรทุกสินค้าออกไปจำหน่ายถึงหัวเมืองถึงหัวเมืองต่างประเทศนั้น อาจที่จะทำการค้าขายที่นี้ได้มากที่สุดทีเดียว สิ่งสินค้าต่าง ๆ นั้น คือ เนื้อไม้, หมากรุก, ดีบุก, ฝาง, ช้าง, เปลือกสนเหว้า, ตะกั่ว, งาช้าง สินค้าทั้งปวงเหล่านี้พระมหากษัตริย์ [สมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย] รวบรวมเอาเสียหมดและมอบให้เจ้าพนักงานคลังสินค้าของพระองค์เป็นผู้จำหน่ายขาย คนอื่นทั้งปวงนอกนั้น ห้ามอย่างกวดขันมิให้ซื้อสินค้าเหล่านั้นจากมือคนอื่น และข้าพเจ้าได้เห็นการลงโทษอย่างแรงได้ทำแก่ราษฎรบางคนในการที่บังอาจล่วงพระราชโองการ...”

ที่มา: ยอช ไวต์, “รายงานการค้าขายในกรุงสยามครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์.” ใน **ประชุมพงศาวดาร เล่ม 12 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 15-18)** (พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2507), หน้า 302. หน้า 302, 307-308.

หลักฐานชิ้นที่ 4

“กรมพระคลังสินค้า เป็นหน่วยงานขึ้นกับกรมพระคลัง มีเสนาบดีพระคลังเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และมีพระศรีพิพัทธ์ตะนงโกษา นา 3000 เป็นเจ้ากรม ไม่พบหลักฐานว่า กรมพระคลังสินค้าตั้งขึ้นเมื่อใดแต่เนื่องจากหน่วยงานนี้มีหน้าที่จัดหาผลประโยชน์ทางการค้าถวายพระมหากษัตริย์ จึงน่าจะตั้งขึ้นตั้งแต่แรกสถาปนากรุงศรีอยุธยา เพราะทำเลที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาเหมาะสมสำหรับการค้าทางทะเลและทำการค้าสืบเนื่องมาจากเมืองท่าอโยธยา กรมพระคลังสินค้าจึงควรตั้งขึ้นก่อนที่พ่อค้าชาวยุโรปจะเดินทางเข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 โดยมีหลักฐานคือ เอกสารวิวทิว (ประมาณ พ.ศ. 1962 ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระนครินทราธิราช) ที่กล่าวถึง การผูกขาดการค้าทั้งสินค้าเข้าและออกของกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าในระยะแรกกรมพระคลังสินค้า อาจจะมีได้ทำหน้าที่ผูกขาดการค้าให้ราชสำนัก แต่รับผิดชอบเก็บส่วย อากร จังกอบ จากราษฎรมารวมไว้ในพระคลังสินค้า เช่น ดีบุก พริกไทย ครั้ง ชีผึ้ง ไม้หอม ฯลฯ เมื่อส่วยที่เก็บไว้มีจำนวนมากจึงนำออกขาย โดยแต่งเรือนำออกไปขายต่างประเทศ หรือขายให้แก่พ่อค้าต่างประเทศที่เดินทางเข้ามา เมื่อการค้านี้ทำรายได้ให้ราชสำนักมากจึงเริ่มมีการผูกขาดการค้าและบังคับให้พ่อค้าต่างชาติให้ขายอาวุธและดินปืนให้พระคลังสินค้าเท่านั้นโดยอ้างเหตุผลเรื่องความปลอดภัยของราชอาณาจักร จากนั้นราชสำนักจึงนำสินค้าไปขายหากำไร กรมพระคลังสินค้าจึงเปลี่ยนมาทำหน้าที่การค้าผูกขาด การตั้งพระคลังสินค้าในสมัยอยุธยาแสดงให้เห็นว่าราชสำนักทำการค้าขายโดยพระเจ้าแผ่นดินทรงทำการค้าผ่านกรมพระคลังสินค้า กรมพระคลังสินค้าจึงเป็นตัวกลางซื้อ-ขายสินค้าของพระมหากษัตริย์ นโยบายผูกขาดที่ใช้สืบมาคือการออกกฎหมายให้สินค้าบางชนิดที่ตลาดต้องการเป็นสินค้าผูกขาด การห้ามผู้อื่นซื้อ-ขายสินค้าที่ตลาดต้องการทำให้พระคลังได้กำไรสูงจากสินค้าผูกขาดเหล่านี้...”

ที่มา: วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**, หนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระ

ประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา, ธิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ (นนทบุรี: สารคดี, 2560), หน้า 105-107.

หลักฐานชั้นที่ 5

การเกณฑ์เข้ารับราชการ 6 เดือน

“ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั่วหน้าต้องเกณฑ์ให้เข้ารับราชการปีละ 6 เดือนทั่วทุกคน เป็นราชการที่องค์พระมหากษัตริย์เอง [สมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย] หรือขุนนางผู้ใหญ่ของพระองค์มักจะยึดเวลาให้นานออกไปอยู่เนือง ๆ ซึ่งพระองค์จะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายทดแทนอะไรเลย ส่วนรายได้นั้นก็ตกเป็นของพระองค์ทั้งสิ้น ด้วยว่าในกลางตำบลนั้น การเข้าเดือนรับราชการอย่างนี้เปลี่ยนเป็นให้ส่งส่วยข้าวเข้าฉางหลวงแทนก็มีหรือไม่ก็ส่งส่วยไม้ฝางหรือไม้เนื้อหอมต่าง ๆ หรือดินประสิว หรือช้าง หรือหนังสือหรืองาช้างหรือพณิชยภัณฑ์อย่างอื่น ๆ หรือไม่ก็ชำระเป็นเงินสด และการชำระด้วยเงินสดนี้แลคนที่มั่งมีได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์เป็นเลกเข้าเดือน...”

การจัดระเบียบภายในให้แก่คนต่างด้าวที่เข้าไปพึ่งพระบรมโพธิสมภารในกรุงสยาม

“ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว เสรีภาพในการประกอบการทำงานค้าขาย ซึ่งแต่ก่อนนี้เป็นเครื่องดึงดูดชนต่างด้าวชาวต่างแดนนานาชาติเป็นอันมากไปสู่กรุงสยาม แล้วและตั้งรกรากอยู่โดยมีเสรีภาพอันสมบูรณ์ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ตามประเพณีนิยมของตนและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของตนได้อย่างเปิดเผย แต่ละประชาชาติก็มีเขตที่อยู่อาศัยของตนแตกต่างกันออกไป อาณาเขตที่อยู่นอกตัวเมืองนั้น ชาวปอร์ตุเกศเรียกว่า ค่าย (Camp) และชาวสยามเรียกว่า บ้าน (Ban) ประกอบเป็นชาวพระนคร อนึ่งแต่ละประชาชาติก็เลือกตั้งหัวหน้าหรือที่ชาวสยามเรียกว่า นาย ของตนขึ้นและนายบ้านนั้น ๆ ก็เจรจากิจแห่งลูกบ้านของตนกับขุนนางซึ่งสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามทรงแต่งตั้งขึ้นเพื่อการนี้เรียกว่าขุนนางว่าราชการชาตินั้น ๆ แต่การอย่างใดที่เป็นเรื่องสลักสำคัญแม้เพียงเล็กน้อย ก็หาสำเร็จเด็ดขาดไปแค่ขุนนางผู้นั้นเท่านั้นไม่ จะต้องนำเรื่องขึ้นเรียกต่อท่านพระคลัง”

ที่มา: มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์, จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2548), หน้า 284-285, 336.

หลักฐานชิ้นที่ 6

“น้อยนักที่จะมีพระมหากษัตริย์ทางภาคบูรพทิศ [ทิศตะวันออก - ผู้วิจัย] พระองค์ใดซึ่งครองราชย์อยู่ในปัจจุบันนี้ที่จะทรงสมบูรณด้วยพระราชทรัพย์เทียบเท่าพระเจ้ากรุงสยาม [สมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย]...สิ่งที่อำนวยความสะดวกสมบูรณให้เป็นประการที่สำคัญก็คือ พระองค์ไม่เคยทรงชำระมูลค่าทองคำเงิน และเครื่องเพชรนิลจินดาที่พวกพ่อค้าชาวต่างประเทศนำมาขายให้แก่พระองค์เป็นเงินตราเลย นอกจากจะทรงให้แลกเปลี่ยนกับงาช้าง ดินประสิว ดิบุก และผ้าลายที่มาสู่ประเทศสยามจากหัวเมืองตามชายฝั่งโกลีแมนเดลและอีกหลายสิ่งที่มีต้นกำเนิดในประเทศสยามเท่านั้น

พระเจ้าแผ่นดินทรงมีพระราชทรัพย์อยู่แปดหรือสิบทองพระคลังที่มีทรัพย์สินอันล้ำค่ายิ่งกว่าท้องพระคลังอื่น ๆ ในห้องหรือท้องพระคลังแห่งหนึ่ง มีไหเป็นอันมากตั้งเรียงสลับซับซ้อนอยู่จนถึงหลังคาเต็มไปด้วยเงินเหรียญบาทและทองคำแท่ง...ในบรรดาทรัพย์สินที่เก็บซ่อนไว้นี้ เรายังจะต้องผนวกส่วนที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชนเพิ่มเข้าอีกด้วย คือ เครื่องสุพรรณภาชน์ตั้งหลายสิบชุด ซึ่งจะต้องนำไปสับเปลี่ยนกันเป็นครั้งคราว ณ ที่ตั้งเสวยและที่โรงช่างเผือก ปริมาณเพชรและอัญมณีอย่างเหลือที่จะคณานับอันประดับเครื่องทรงของพระเจ้าแผ่นดิน...”

ที่มา: นิโกลาส์ แชรแวงส, **ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม**, พิมพ์ครั้งที่ 3, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2561), หน้า 232-233.

หลักฐานชิ้นที่ 7

บันทึกของห้างขวา เล่ม 3 ตอน 3

จดหมาย มร.เมนส์ตัน เขียนถึง ข้าหลวงใหญ่ของบริษัทமாகัสซาร์

วันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ.1660

“...ความเห็นของข้าพเจ้ามีอยู่ว่า กรุงสยามควรจะเป็นที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดตั้งห้าง เพราะที่นี้เป็นแหล่งที่จะทำการค้าได้อย่างใหญ่หลวง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีกษัตริย์ที่ทรงอยู่ในทศพิธราชธรรมเป็นผู้ปกครอง [ตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย] มีข้าวปลาธัญญาหารพอที่จะส่งไปขายที่มะนิลา ญีปุ่น หมาเก๊า และโคชินไชน่า และนับแต่การสงครามคราวที่แล้วกับกรุงกัมพูชา กรุงสยามก็ได้ให้โยกย้ายการค้าทั้งหลายจากแหล่งค้าเหล่านั้นกลับเข้ามาสู่กรุงสยามหมด การค้าที่สถานที่เหล่านั้นจึงกลับเสื่อมโทรมลง พวกพ่อค้าชาวโปรตุเกสและมลายู ผู้มั่งคั่งหลายท่านก็คิดจะไปตั้งแหล่งค้าที่นั่นเหมือนกัน สินค้าที่มีอยู่อย่างแพร่หลายในประเทศนี้ คือ พินซ้าง กายาน Benjamin น้ำมัน ข้าว หนังสัตว์ ไขมัน ทองแดง ขี้ผึ้ง สินค้าจากกัมพูชา ญีปุ่น และหมาเก๊า แต่ข้าพเจ้าคิดว่าสถานที่เหล่านี้คงหวังที่จะหาทางระบายสินค้าไปสู่ตลาดแห่งใดแห่งหนึ่งในกาลต่อไป ข้าพเจ้ามั่นใจว่าท่าเรือที่นี่เป็นท่าเรือที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งเมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ และคงจะนำกำไรมาสู่บริษัทได้เป็นอันมาก...”

วิลเลียม เมนส์ตัน

ที่มา: กรมศิลปากร, **บันทึกเรื่องสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศในศตวรรษที่ 17**

เล่ม 2, แปลโดย ไพโรจน์ เกษแมนกิจ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2513), หน้า 39-40.

หลักฐานชิ้นที่ 8

จดหมายบันทึกว่าด้วยการค้าขายในประเทศสยาม

ทำเมื่อวันที่ 22 เดือนมกราคม ค.ศ. 1685 (พ.ศ. 2227)

“บริษัทฝรั่งเศสควรจะต้องถือว่าการค้าขายในประเทศไทย [กรุงศรีอยุธยา - ผู้วิชัย] เป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่บริษัทอย่างยิ่งในเวลาต่อไปภายหน้าด้วยเหตุ 2 ประการ คือ 1. เพราะบริษัทจะได้รับ ความอดทนและความปกครองของพระเจ้ากรุงสยาม [สมเด็จพระนารายณ์- ผู้วิชัย] ซึ่งได้มีรับสั่งแก่มองซิเออร์เดแลนด์หลายครั้งหลายหนว่า ถ้าบริษัทได้มาตั้งการค้าขายในพระราชอาณาเขตแล้วจะเป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก และจะได้ทรงอุดหนุนบริษัทให้ได้ทำการค้าขายอย่างสะดวกที่สุด 2. ตั้งแต่เมืองบันตัม* ได้ตกไปอยู่ในอำนาจของพวกฮอลันดา สินค้าเมืองจีน เมืองญี่ปุ่น เมืองมาเก๊า และเมืองอื่น ๆ อีกเป็นอันมากซึ่งได้เคยไปทางเมืองบันตัมก็มารวมอยู่ที่เมืองไทยหมดแล้ว

การที่พระเจ้ากรุงฝรั่งเศส [พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 - ผู้วิชัย] จะส่งเรือไปนั้น เป็นการเหมาะสำหรับส่งคนที่ชำนาญและมีไหวพริบให้ไปตรวจตราดูการต่าง ๆ ให้จดจำมาและให้ทดลองสินค้าทุก ๆ อย่างที่จะสมควรส่งไปยังเมืองฝรั่งเศสได้ สินค้าอันสำคัญที่ควรจะให้ละเอียดยกนั้นก็ือสินค้าที่มาจากเมืองจีนและเมืองญี่ปุ่น...ตามปรกติเรือที่มาจากเมืองจีนและญี่ปุ่นได้ไปถึงกรุงศรีอยุธยาในราวเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ เรือเหล่านี้ล้วนแต่บรรทุกสินค้าอย่างดีอันมีราคามาก...สินค้าที่มีมากที่สุดนั้นก็ือผ้าและแพรต่าง ๆ เช่น ผ้ายดอกสีต่าง ๆ ผ้ายตาหลายอย่างหลายชนิด และแพรขาวมีทั้งดอกเล็กและดอกใหญ่...สินค้าที่มาจากเมืองจีนนั้นยังมีของที่ทำด้วยเงินอีกเป็นอันมาก ของเหล่านี้ทำโดยฝีมืออย่างละเอียดจะใช้สำหรับทำอะไรได้ทุกอย่าง และเป็นของที่ขายในเมืองฝรั่งเศสได้ดีเหมือนกัน...”

ที่มา: ยอช เซเดส์, ผู้รวบรวม, จดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งครั้งกรุงศรีอยุธยา

แผ่นดินสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช, แปลโดย ราชบัณฑิต (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2562),

หน้า 87-88.

หมายเหตุ: *เมืองบันตัม (Batam) เป็นเมืองทำการค้าแห่งหนึ่งตั้งอยู่บนเกาะชวา

ในปัจจุบันอยู่ในอาณาเขตของประเทศอินโดนีเซีย (ประชุมพงศาวดาร เล่ม 12, 2507: 299)

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2504). **ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดา ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง**. พระนคร: ชุมชุมช่าง.
- กรมศิลปากร. (2513). **บันทึกเรื่องสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศในศตวรรษที่ 17 เล่ม 2**. แปลโดย ไพโรจน์ เกษเม่นกิจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัวซิชย์, บาทหลวง เดอ. (2550). **จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศสยาม ในปี ค.ศ. 1685 และ 1686**. พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- แซรวาส, นิโกลาส์ (2561). **ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- ประชุมพงศาวดาร เล่ม 12 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 15-18)**. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2507.
- ยอช เซเดส์, ผู้รวบรวม. (2562). **จดหมายเหตุของคณะพ่อค้าฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาตั้งครั้งกรุงศรีอยุธยา แผ่นดินสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช**, แปลโดย ราชบัณฑิต. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- ลาลูแบร์, มงซิเออร์ เดอ. (2548). **จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม**. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2560). **ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา**. หนังสือชุดถาม-ตอบ เสริมความรู้สาระประวัติศาสตร์ ฉบับนักเรียน นักศึกษา. ธิดา สาระยา, บรรณาธิการวิชาการ. นนทบุรี: สารคดี.

1.1 เมืองอโยธยาศรีรามเทพนครเป็นเมืองการค้าโบราณที่มีร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงถึงพัฒนาการและความเจริญมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองการค้าโบราณแห่งนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำ.....ตอนล่างทางด้านทิศ.....ของเกาะเมืองกรุงศรีอยุธยาและมีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยบริเวณพื้นที่รอบนอกและในเมืองล้อมรอบด้วยลำน้ำสายต่าง ๆ อาทิ ..... โดยตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครเป็นปัจจัยสาเหตุให้เมืองโบราณแห่งนี้มีความเจริญทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ .....

1.2 จงยกตัวอย่างร่องรอยโบราณสถานที่ให้ข้อมูลแสดงถึงพัฒนาการและความเจริญของ เมืองอโยธยาศรีรามเทพนคร ได้แก่ .....

2. ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ได้กล่าวถึง พระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่งที่มีประวัติการสร้างก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา 26 ปี พระพุทธรูปองค์นี้มีนามว่า ..... ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ ..... หลักฐานการสร้างพระพุทธรูปสำคัญองค์นี้แสดงถึงพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครว่า .....

3. ข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากการศึกษากฎหมายโบราณที่ตราขึ้นมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา อาทิ กฎหมาย ..... ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1886 กฎหมาย ..... ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1890 และกฎหมาย ..... ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1891 โดยกฎหมายโบราณเหล่านี้แสดงถึงพัฒนาการทางด้าน ..... ของผู้คนในเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครแสดงให้เห็นว่าเมืองโบราณแห่งนี้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มายาวนานแล้ว

4. เมืองอโยธยาศรีรามเทพนครมีความสัมพันธ์ในระบบเมืองคู่กับเมืองโบราณนามว่า ..... ซึ่งเมืองโบราณแห่งนี้มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจในฐานะเป็นตัวกลางรับ-ส่งสินค้าจากดินแดนตอนในแล้วนำมาส่งออกทางทะเลที่เมืองท่าการค้าอโยธยา โดยมีสินค้าของป่าสำคัญ ได้แก่ .....

5. จงระบุปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลให้เมืองอโยธยาศรีรามเทพนครขึ้นมามีบทบาทและความสำคัญ
แทนที่เมืองละโว้

5.1 ปัจจัยสาเหตุด้านบริบททางภูมิศาสตร์

.....

.....

.....

5.2 ปัจจัยสาเหตุด้านบริบททางเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

5.3 ปัจจัยสาเหตุด้านบริบททางสังคม (ศาสนาและความเชื่อ)

.....

.....

.....

6. บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เป็นผู้สถาปนารุงศรีอยุธยา มีนามว่า .....
โดยเหตุการณ์การสถาปนารุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเกิดขึ้นในปีพุทธศักราช.....

7. ข้อมูลจากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีระบุว่า ปัจจัยสาเหตุสำคัญ
ของการย้ายศูนย์กลางทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากเมืองอโยธยามาสู่การสถาปนารุงศรี
อยุธยาเป็น เมืองหลวงแห่งใหม่เพราะเหตุว่า .....

8. การสถาปนารุงศรีอยุธยาเป็นผลมาจากการสนับสนุนของเจ้าเมืองสองคูเมือง ได้แก่
คูเมืองอโยธยากับเมือง ..... โดยคูเมืองนี้มีจุดเด่นด้าน .....

และคูเมืองสุพรรณภูมิกับเมือง..... โดยคูเมืองนี้มีจุดเด่นด้าน .....

การรวมตัวของระบบเมืองคูทั้งสองนี้เป็นปัจจัยสาเหตุสำคัญส่งผลให้กรุงศรีอยุธยามีรากฐาน
ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นำไปสู่การสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองของบ้านเมือง
ในเวลาต่อมา

(ตัวอย่าง)

ใบงานที่ 1.2 เรื่อง การสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 การสรุปสาระสำคัญ)

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 ในประเด็นชื่อหลักฐาน/ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐาน/ประเภทของหลักฐาน/มุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐาน/วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐาน/สาระสำคัญหรือแนวคิดหลักของหลักฐาน

2. นักเรียนบันทึกผลการสรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 ที่ได้จากการศึกษาใบความรู้ที่ 1.2 ลงในใบงานที่ 1.2 เรื่อง การสรุปสาระสำคัญของหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

หลักฐานชั้นที่ 1 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ็อค้า ชาวฮอลันดาในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: กรมศิลปากร, **ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ็อค้าชาวฮอลันดาในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง** (พระนคร: ชุมชุมช่าง, 2504), หน้า 2-3.

คำชี้แจง: ให้นักเรียนศึกษาและวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 จากนั้นให้สรุปสาระสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้

1) ชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

2) ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

3) ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

4) ข้อมูลเฉพาะหรือมุมมองของผู้เขียนที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

.....

5) วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

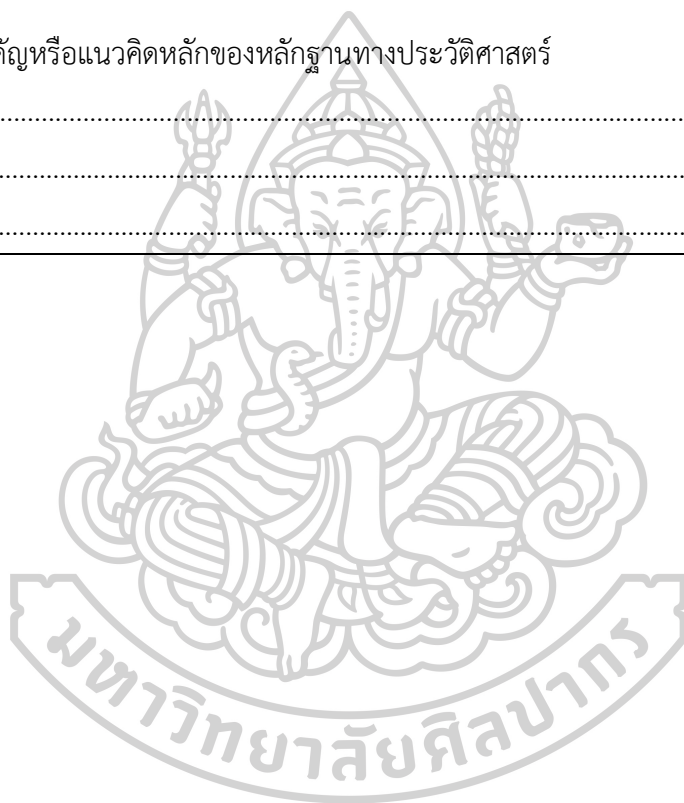
.....

6) สรุปสาระสำคัญหรือแนวคิดหลักของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

.....

.....

(ตัวอย่าง)

ใบงานที่ 1.4 เรื่อง การทบทวนผลการวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ
ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 2 การทำความเข้าใจบริบท)

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนทบทวนและสรุปผลการวิเคราะห์บริบทจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาชั้นที่ 1 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 1.4 เรื่อง การทบทวนผลการวิเคราะห์บริบทจากหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

2. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

หลักฐานชั้นที่ 1 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ่อค้าชาวฮอลันดา ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

1. จงทำเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุประเภทบริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 (ระบุได้มากกว่า 1 บริบท)

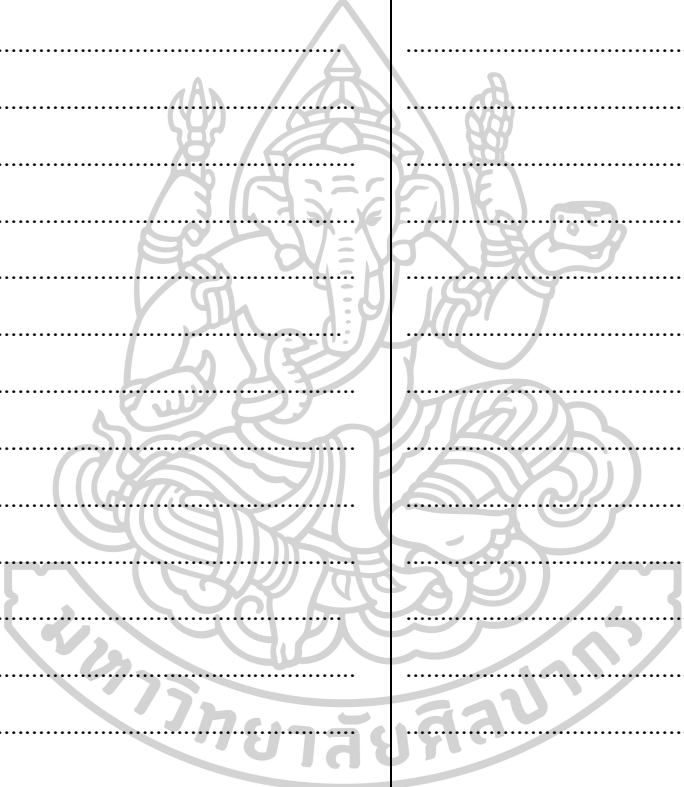
- บริบททางภูมิศาสตร์
- บริบททางการเมืองการปกครอง
- บริบททางเศรษฐกิจ
- บริบททางสังคม
- บริบททางวัฒนธรรม
- บริบทอื่น ๆ ระบุ .....

หลักฐานชั้นที่ 4 เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งในหนังสือประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา เขียนโดย รศ.ดร.วราภรณ์ นิพัทธ์สุขกิจ (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

1. จงทำเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุประเภทบริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 4 (ระบุได้มากกว่า 1 บริบท)

- บริบททางภูมิศาสตร์
- บริบททางการเมืองการปกครอง
- บริบททางเศรษฐกิจ
- บริบททางสังคม
- บริบททางวัฒนธรรม
- บริบทอื่น ๆ ระบุ .....

<p>2. จงสรุปข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1</p> <p>ตอบ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>2. จงสรุปข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 4</p> <p>ตอบ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

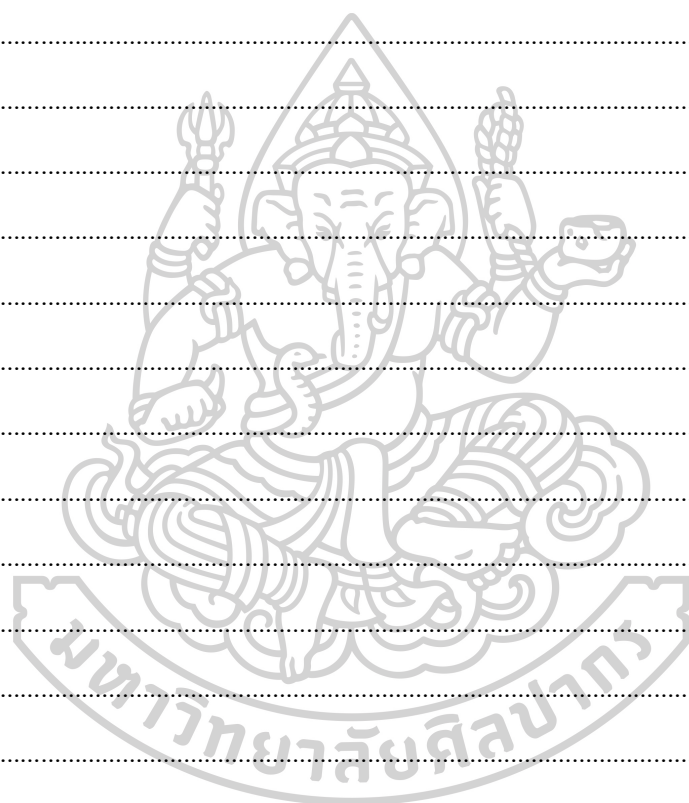

2) ผู้เขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 มีมุมมองหรือทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่เกาะเมือง
 กรุงเทพฯยุคก่อนสมัยสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์
 ชั้นที่ 1 เป็นอย่างไร (การตีความชั้นลึก)

ตอบ .....

(ตัวอย่าง)

ใบงานที่ 1.6 การทบทวนผลการตีความหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็น
ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 3 การสรุปลงความเห็น)

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนทบทวนและสรุปผลการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 จากใบความรู้
ที่ 1.2 ในประเด็นบริบททางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสาเหตุและผลของพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรือง
ของอาณาจักรอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 1.6 การทบทวนผลการตีความหลักฐาน/ข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรือง
ของอาณาจักรอยุธยา

2. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้
นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

หลักฐานชั้นที่ 1 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดา
ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: กรมศิลปากร, ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดา
ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (พระนคร: ชุมชุมช่าง, 2504), หน้า 2-3.

1. จงทำเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการตีความหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 (ระบุได้มากกว่า 1 บริบท)

- บริบทปัจจัยเชิงสาเหตุ
- ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางภูมิศาสตร์
  - ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางเศรษฐกิจ
  - ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางการเมือง
  - ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางสังคม
  - ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางวัฒนธรรม
- บริบทปัจจัยเชิงผลกระทบ/ผลสืบเนื่อง
- ผลจากบริบททางภูมิศาสตร์
  - ผลจากบริบททางการเมือง
  - ผลจากบริบททางเศรษฐกิจ
  - ผลจากบริบททางสังคม
  - ปัจจัยสาเหตุจากบริบททางวัฒนธรรม

2. จงสรุปผลการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 ตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏ
ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

ตอบ .....

.....

.....

(ตัวอย่าง)

ใบงานที่ 1.7 เรื่อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐาน/
ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ
ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 4 การตรวจสอบ)

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นที่ 1 - 8 จากใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง หลักฐาน/
ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรือง
ของอาณาจักรอยุธยา
2. นักเรียนตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นโดยมีประเด็น
การพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้เขียนหลักฐาน ช่วงเวลาของการเขียนหลักฐาน วัตถุประสงค์ของ
การเขียนหลักฐาน และเนื้อหาของหลักฐานว่ามีความขัดแย้งกับหลักฐานชิ้นอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นในช่วงเวลา
เดียวกันหรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนตรวจสอบความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่มีต่อการตอบคำถาม
ทางประวัติศาสตร์
4. นักเรียนสรุปผลการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
ลงในตารางที่กำหนดให้ใบงานที่ 1.8 เรื่อง การเปรียบเทียบหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ
บริบทที่เป็นปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
5. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้
นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

หลักฐานชั้นที่ 1 เป็นข้อความหลักฐานส่วนหนึ่งในจดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ่อค้าชาวฮอลันดา
ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (เอกสารแนบในใบความรู้ที่ 1.2)

ที่มา: กรมศิลปากร, **ประชุมพงศาวดาร ภาค 76 จดหมายเหตุของโยส เซาเติน พ่อค้าชาวฮอลันดา**
ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง (พระนคร: ชุมชุมช่าง, 2504), หน้า 2-3.

1) ผลการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานชั้นที่ 1

มีความน่าเชื่อถือ   ไม่มีความน่าเชื่อถือ

จงอธิบายเหตุผลประกอบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

ตอบ .....

.....

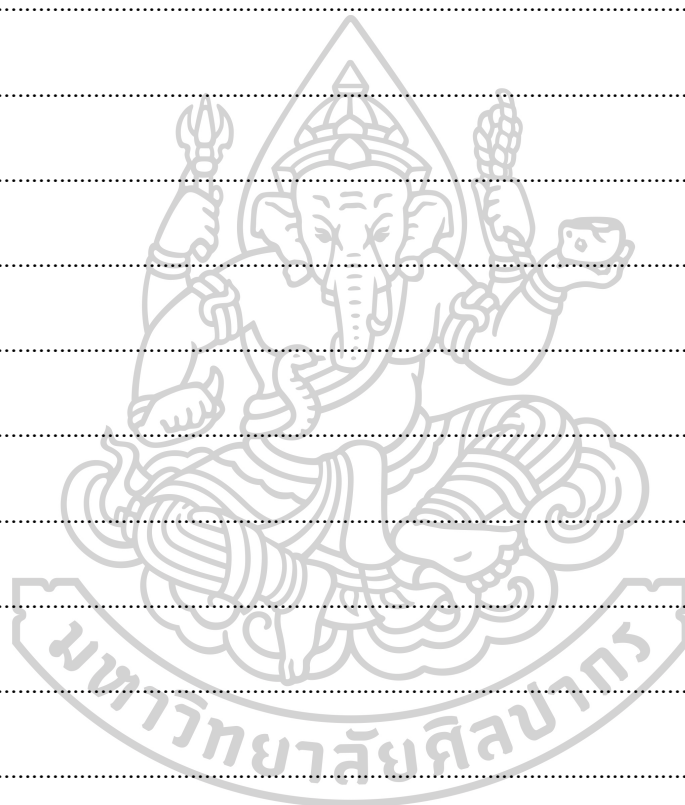
.....

.....

2) จงอธิบายความสำคัญของหลักฐานชั้นที่ 1 ที่มีต่อการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้ตั้งไว้

ตอบ .....

**ใบงานที่ 1.9 เรื่อง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลบริบทเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและ
ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 5 การยืนยัน)**

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนอภิปรายความเชื่อมโยงของความสัมพันธระหว่างข้อมูลบริบทเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นที่ 1 – 8 ที่กำหนดให้ในใบความรู้ที่ 1.2 และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้สืบค้นเพิ่มเติม แล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดให้ในใบงานที่ 1.9 เรื่อง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลบริบทเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
2. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการศึกษาใบความรู้หรือทำใบงานให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

1) ข้อมูลบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 – 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบทความมั่นคงทางการเมืองการปกครองของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....

.....

.....

2) ข้อมูลบริบททางภูมิศาสตร์ของพื้นที่กรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 – 4 มีความสัมพันธ์กับบริบทความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....

.....

.....

3) ข้อมูลบริบททางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยาที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 1 – 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยส่งผลต่อการพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....

.....

.....

4) ข้อมูลบริบทที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้วิเคราะห์และตีความในขั้นตอนที่ 1 – 4 เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บริษัท/พ่อค้าต่างชาติจำนวนมากเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐาน/ทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....
.....
.....
.....

5) สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในด้านต่าง ๆ สมัยอยุธยา มีอิทธิพลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไรบ้าง จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6) เหตุการณ์เมืองทำการค้าบันตัม (Bantam) บนเกาะชวาได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของพวกฮอลันดาเป็นปัจจัยส่งผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ในช่วงเวลานั้นอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตอบ .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์
เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
(ใช้ศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 4 การตรวจสอบ และชั้นที่ 5 การยืนยัน)

คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

1. นักเรียนสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างน้อย 1 ชิ้น จากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือ

2. นักเรียนบันทึกผลการสืบค้นและศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขึ้นดังกล่าวตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบบันทึกการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

3. ในกรณีนักเรียนประสบปัญหาหรือมีข้อสงสัยประการใดในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน

1) ชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

2) แหล่งอ้างอิงในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร

ตอบ .....

3) ชื่อผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

4) วัตถุประสงค์ของการเขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

5) สารสำคัญหรือแนวคิดหลักของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตอบ .....

6) เรื่องราวที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์นี้เกิดขึ้นในบริบทเวลาและพื้นที่ใดในอดีต

ตอบ .....

7) จงอธิบายข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์นี้

ตอบ .....

.....

.....

.....

8) ผู้เขียนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มีมุมมอง ทศนคติ หรือความรู้สึกนึกคิดต่อบริบททางประวัติศาสตร์ตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์นี้อย่างไร

ตอบ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9) ข้อมูลบริบททางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยส่งเสริมพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไร

ตอบ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10) จงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบริบททางประวัติศาสตร์จากหลักฐานชั้นที่ 1 – 8 ในใบความรู้ที่ 2.2 กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้สืบค้นว่ามีสาระสำคัญเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การทดสอบครั้งที่ 2
แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Contextualization)
วิชาประวัติศาสตร์   ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2   ปีการศึกษา 2566

เรื่อง   ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา

1. คำชี้แจงรายละเอียดแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีดังนี้

1.1 แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์เป็นแบบทดสอบชนิดอัตนัยจำนวน 4 ข้อ
คะแนนเต็ม 12 คะแนน ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที

1.2 โครงสร้างของแบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักฐาน/ข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์และส่วนที่ 2 ข้อคำถาม ก่อนลงมือทำแบบทดสอบให้นักเรียนศึกษาหลักฐาน/ข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้ก่อนหนึ่งครั้ง จากนั้นให้นักเรียนอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วนำข้อมูล
ที่ได้จากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาใช้อ้างอิงในการตอบคำถามแต่ละข้อ

2. คำชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียน

2.1 นักเรียนอ่านข้อคำถามที่กำหนดให้และเขียนอธิบายคำตอบแต่ละข้อคำถามอย่างกระชับ
และสมเหตุสมผล

2.2 ในกรณีที่นักเรียนประสบปัญหาประการใดในการทำแบบทดสอบ ให้นักเรียนสอบถาม
ครูผู้คุมการสอบ

2.3 อนุญาตให้นักเรียนสามารถขีดเขียนข้อความลงในเอกสารส่วนที่เป็นหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ในแบบทดสอบได้

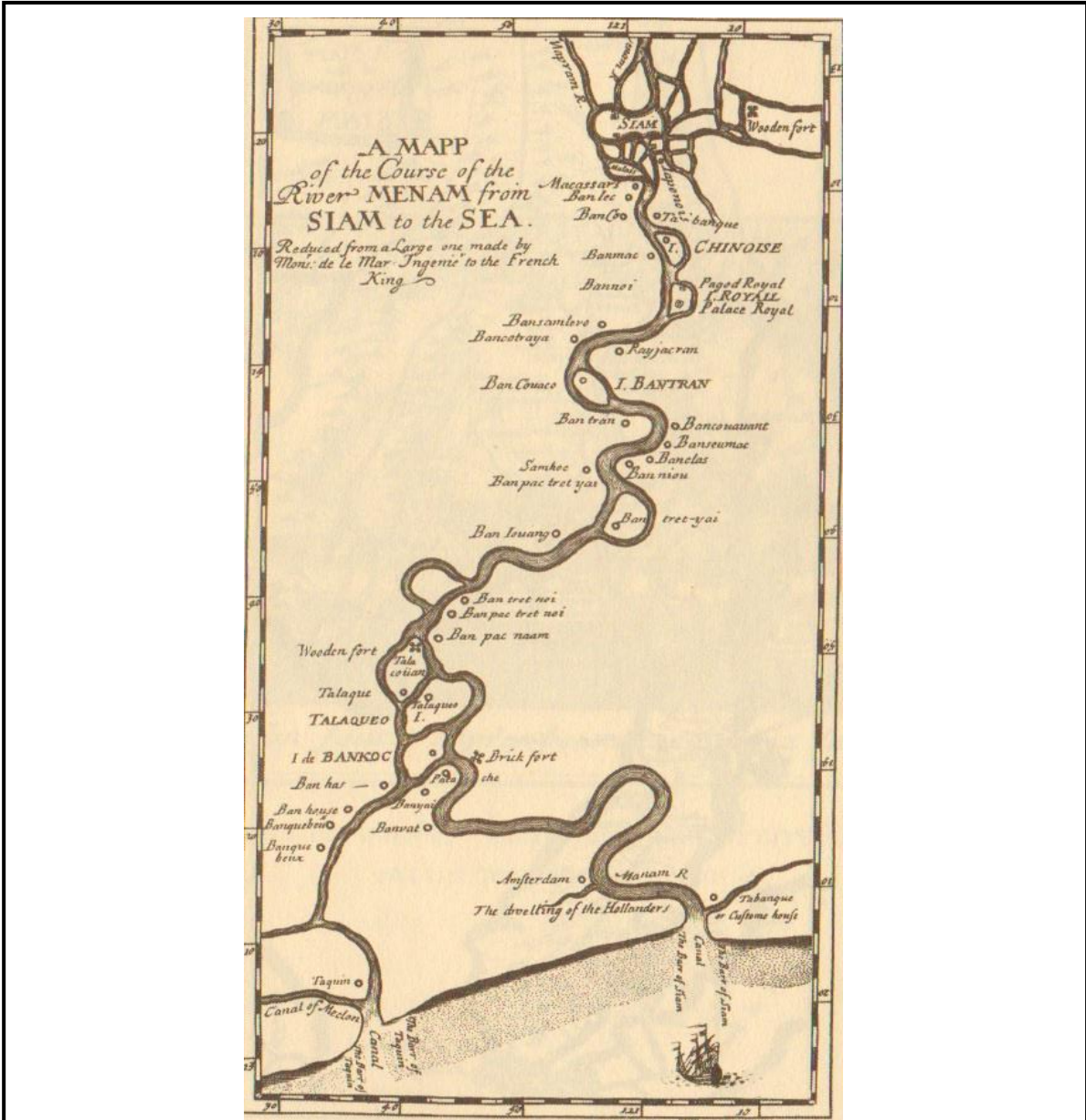

ส่วนที่ 1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคม นานาชาติของกรุงศรีอยุธยา จำนวน 9 ชิ้น ตามที่กำหนดให้ก่อนหนึ่งครั้ง จากนั้นให้นักเรียนอ่านข้อ คำถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักฐาน/ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาใช้ อ้างอิงในการเขียนอธิบายคำตอบของข้อคำถามในแต่ละข้ออย่างมีเหตุผล

หลักฐานชิ้นที่ 1

แผนที่แม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาจนไหลลงสู่ทะเล

ที่มา: มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์, จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2548), หน้า 24.

หลักฐานชั้นที่ 2

“นครหลวงนั้นคนสยามเรียกว่า เมืองศรีอยุธยา (Meüang Sijouthia) และชาวต่างประเทศเรียกว่า ยูธยา (Juthia) หรือ โอเดีย (Odiaa)...ตั้งอยู่บนเกาะอันงดงามแห่งหนึ่งมีอาณาบริเวณ 7 ลี¹ ... พื้นดินนั้นลุ่ม ๆ ดอน ๆ เป็นเหตุให้น้ำท่วมถึงในที่กลางแห่ง...แม่น้ำใหญ่ติดชายกำแพงด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านตะวันตก แล้วไหลผ่านเข้าไปในเมืองเป็นทางน้ำสามสายตลอดหัวเมืองท้ายเมือง กลายเป็นเมืองเวนิซขึ้นอีกแห่ง...ลำคลองอันเป็นทางแยกของแม่น้ำสายที่ล้อมรอบตัวเมืองอยู่นั้น มีความกว้างและเป็นเส้นตรงมาก และมีความลึกพอที่จะรองรับเรือใหญ่ ๆ ได้ เมืองนี้แบ่งออกเป็นเขต และถนนตามแบบยุโรป ชาวยุโรปเรียกเขตต่าง ๆ เหล่านี้ว่า ค่าย (Camp) แต่คนสยามเขาเรียกว่า บ้าน (Bâne) เขตที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน [สมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย] นั้นเป็นแห่งที่งดงามกว่าเขตอื่น ๆ เพราะมีอาณาบริเวณกว้างขวาง มีทางเดินเที่ยวสายใหญ่ ๆ บ้านเรือนพวกขุนนางและวัดล้อมรอบ ...เขตอื่นในเมืองแบ่งให้เป็นที่อยู่อาศัยของชาวต่างประเทศมีคนชาติจีน แขกมัวร์ และชาวยุโรปเล็กน้อย มีตึกก่ออิฐถือปูนเหมือนกัน มีถนนผ่านเข้าไปในเขตทั้งสายมีผู้คนอยู่หนาแน่นและเป็นสะพานดำเนินการค้าที่ใหญ่ ๆ เรือทั้งหลายก็มาจอดเทียบท่าที่ตรงนี้ เพราะแม่น้ำตอนนี้เว้าเข้ามาเป็นอ่างใหญ่เหมาะสำหรับเทียบเรือ และกำลังทำท่าเทียบเรือใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน”

ที่มา: นิโกลาส์ แชรแวงส, ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม, พิมพ์ครั้งที่ 3, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2561), หน้า 53-55.

หมายเหตุ: ¹ ลี (Lieue) เป็นมาตราวัดโบราณ ลีกิโลเมตร มีค่าเท่ากับ 4 กิโลเมตร
ลี้บ มีค่าเท่ากับ 4.444 กิโลเมตร และลี้ทะเล มีค่าเท่ากับ 5.556 กิโลเมตร

หลักฐานชั้นที่ 3

พระจุลราชมนตรี		นา	1400
ขุนราชเศรษฐีปลัดไต่ว่า }	แขกประเทศฉวา มลายูอังกฤษ	นา	800
หลวงราชมนตรีเจ้าท่า }	ไต่ว่าแขกประเทศอังกฤษ ญวน ฝรั่ง	นา	800
หมื่นพินิจวาจา หมื่นศรีทรงภาษา หมื่นสัจวาที หมื่นสำเร็จวาที }	ล่าม 4 คน	นาคล	300
หมื่นทิพวาจา หมื่นเทพวาจา }	ล่ามอังกฤษ 2 คน	นาคล	300

หลักฐานชั้นที่ 3 (ต่อ)

หลวงโชติกราชเศรษฐี	เจ้ากรม	ถือศักดินา	1400
หลวงเทพภักดีเจ้าท่า	ได้ว่าวลิ้นดา	นา	600
ขุนทองสี่	}	เงินล่านายอำเพอ	นา
ขุนทองสมุท			
ขุนรวาที่ล่านฝรั่งเศส		นา	300
ขุนราชาวะดี	}	ล่านกะปิตัน	นา
ขุนรักษาสุมุท			
ขุนวิสุทสาครล่านแปลนายสำเภาปากน้ำ		นา	400
นายเรือปาก 4 วาขึ้นไป	}	นา	400
เงินแขกฝรั่งอังกฤษสำเภาใหญ่			
นายเรือปากกว้าง 3 วาเศษ		นา	400
จุ่นจู้ ⁸ นายสำเภา		นา	400

ที่มา: กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา, 2505), หน้า 233-235.

หลักฐานชั้นที่ 4

“เรา [เยเรเมียส ฟาน ฟลิต - ผู้วิจัย] ได้พูดถึงความอุดมสมบูรณ์และผลิตผลของประเทศสยาม [กรุงศรีอยุธยา - ผู้วิจัย] มาหลายครั้งแล้ว ระหว่างที่พืชพันธุ์ธัญญาหารให้ผลดี ข้าว 2,000 เที้ยว และมากกว่านั้นอาจถูกสำรองไว้และส่งไปเป็นสินค้าขาออก เราได้กล่าวด้วยว่าถั่วชนิดเมล็ดเล็ก ถั่วชนิดเมล็ดแบน หมูเค็ม น้ำตาลเมา เนย น้ำตาล มะขามแห้ง และปลาเค็ม และสิ่งอื่น ๆ อีกมาก มีอุดมสมบูรณ์ในประเทศสยาม เราได้อธิบายมาแล้วว่า สิ่งของที่จำเป็นของ พื้น ๆ ทั่ว ๆ ไป มาจากหัวเมืองหรือเมือง ไทน์บ้าง แต่เรายังต้องบันทึกลงอีกว่า สินค้าขาออกอะไรบ้างที่ประเทศสยามผลิตส่งออกไปยังดินแดนไกล ๆ

ตะกั่วขึ้นเล็ก ๆ	2,000	ถึง	3,000	หาบ
ดีบุก	1,500	ถึง	2,000	หาบ
ไม้ฝาง	30,000	ถึง	40,000	หาบ
งาช้าง	50	ถึง	60	หาบ
ไม้กฤษณา	60	ถึง	70	หาบ ...”

ที่มา: ฟาน ฟลิต, “พรรณนาเรื่องอาณาจักรสยาม,” ใน *รวมบันทึกประวัติศาสตร์อยุธยาของฟาน ฟลิต (วัน วลิต)*, พิมพ์ครั้งที่ 2, แปลโดย นันทา วรเนติวงศ์ (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2548),

หลักฐานชิ้นที่ 5

“ครั้นถึงระตูมสำเภำพัดเข้ามาในกรุง เปนมรสุมเทศกาลพวกลูกค้าพานิชสำเภำจีน แลลูกค้าแขกสลุป ลูกค้าฝรั่งกำปั่น ลูกค้าแขกกุศราซ แลพวกลูกค้าแขกสุร์ต แขกชวามลาญ แขกเทศ ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสโลสง โปรตุเกศ วิลันดา อิศปันยอน อังกฤษ แลฝรั่งดำ ฝรั่งเศสเมืองลังกุนี แขกเกาะ เปนพ่อค้าพานิชคุมสำเภำสลุปกำปั่นแล่นเข้ามาทอดสมออยู่ท้ายคู ขนสินค้าขึ้นมาไว้บนตึกห้างในกำแพงพระนครกรุงศรีอยุธยาตามที่ของตนซื้อแลเช่าต่าง ๆ กัน เปิดร้านห้างตึกขายของตามเทศตามภาษา”

ที่มา: กรมศิลปากร, **คำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม: เอกสารจากหอหลวง** (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2534), หน้า 5-6.

หมายเหตุ: ข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในคำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม เอกสารจากหอหลวง แสดงให้เห็นว่ามีพ่อค้านานาชาติเข้ามาทำการค้าขายในกรุงศรีอยุธยา คือ ลูกค้าพานิชสำเภำจีน (เรือพ่อค้าจีน) ลูกค้าแขกสลุป (เรือพ่อค้าแขก) ลูกค้าฝรั่งกำปั่น (เรือพ่อค้าฝรั่ง) โดยมีพ่อค้าชาวต่างชาติจากเมืองต่าง ๆ ได้แก่ แขกกุศราซ (พ่อค้าจากเมืองคุซรัตในอินเดีย) แขกสุร์ต (พ่อค้าจากเมืองสุร์ตในอินเดีย) แขกชวามลาญ (พ่อค้าจากเกาะชวาและหัวเมืองมลาญ) แขกเทศ (คำที่ใช้เรียกชนมุสลิมที่มาจากอนุทวีปโดยเฉพาะจากดินแดนชายฝั่งมะละบาร์ของอินเดีย) ฝรั่งเศส (พ่อค้าฝรั่งเศส) ฝรั่งเศสโลสง (พ่อค้าฝรั่งเศสเปญูที่เกาะลูซอนในฟิลิปปินส์ โดยเรียกตามสำเนียงจีน) โปรตุเกศ (พ่อค้าโปรตุเกศ) วิลันดา (พ่อค้าฮอลันดาหรือเนเธอร์แลนด์) อิศปันยอน (พ่อค้าสเปน) อังกฤษ (พ่อค้าอังกฤษ) ฝรั่งดำ (คำนี้ใช้เรียกพวกฝรั่งชาวเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เกาะติมอร์) ฝรั่งเศสเมืองลังกุนี (ไม่ทราบว่าเป็นพวกใด) แขกเกาะ (พ่อค้ามุสลิมนอกเหนือพวกชวามลาญที่มาจากหมู่เกาะเครื่องเทศ) (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2559: 137; สุจิตต์ วงเทศ, 2559)

หลักฐานชิ้นที่ 6

“...ข้าพเจ้า [มองเซนเยอร์ลึงแบร์ต เดอ ลา มอตต์ สังฆราชแห่งเบริต - ผู้วิจัย] เชื่อว่าในโลกนี้จะหาเมืองไหนที่จะมีศาสนาทุกอย่างและที่อนุญาตให้ปฏิบัติตามศาสนานั้น ๆ ได้เท่ากับเมืองไทย [กรุงศรีอยุธยา - ผู้วิจัย] เห็นจะหาไม่ได้แล้ว พวกที่ไม่ได้ถือศาสนาคริสเตียนก็ดี พวกเข้ารีตก็ดี พวกกะหมัดก็ดี [กลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลาม - ผู้วิจัย] ซึ่งแยกกันออกเป็นคณะเป็นหมู่ ก็ปฏิบัติศาสนาตามลัทธิของตัวเองได้ทุกอย่างโดยไม่มีข้อห้ามปรามกีดขวางอย่างใดเลย พวกชาวโปรตุเกส อังกฤษ ฮอลันดา จีน ญี่ปุ่น มอญ เขมร แขกมะลาคา ญวนจามและชาติอื่น ๆ อีกหลายชาติ ก็มาตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองไทย...”

ที่มา: พงศาวดารเรื่องฝรั่งเศสกับไทย ตั้งแต่ ค.ศ. 1662 ถึง 1703 (พ.ศ. 2205 ถึง 2246)

ใน **ประชุมพงศาวดาร เล่ม 15 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 25 - 27)**

(พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2507), หน้า 239-241.

หลักฐานชิ้นที่ 7

เรื่องรับคนไทยเข้าศาสนาคริสต์

จดหมายมองซิเออร์ตีแบร์ม (Tiberge) ถึง มองซิเออร์ชาร์โมต์ (Charmot)

วันที่ 17 เดือนเมษายน ค.ศ. 1687 (พ.ศ. 2230)

“ข้าพเจ้า [มองซิเออร์ตีแบร์ม - ผู้วิจัย] เขียนจดหมายฉบับนี้เพื่อจะบอกให้ท่านทราบว่า เมื่อวาน ชื่อนี้ ได้จัดการให้น้ำมนต์รับคนไทยเข้าเป็นคริสเตียน 12 คน พิธีนี้ท่านอธิการได้ทำที่ แซงต์ซูลปีซ (Saint-Sulpice)

คนที่ 1 ชื่อ พี (Pi) นั้น ท่านดุก ดัลแบร์ต (duc d'Albert) กับท่านกองเตสโตแวงว์ (Comtesse d'Ouvergne) เป็นผู้รับรอง และได้ตั้งชื่อให้ว่า ปีแยร์ เอมมานูเอล

คนที่ 2 ชื่อ เพ็ชร (Ppet) นั้น ผู้รับรองควรจะเป็นท่านหัวหน้าพวกพ่อค้าและมาตาม เดอ เนมอง แต่ท่านหัวหน้าพ่อค้ามีธุระมาไม่ได้เพราะจะต้องไปรับรองผู้ว่าราชการเมืองปารีสคนใหม่ และมาตาม เดอ เนมองก็มาไม่ได้ เพราะมาตามมัวแซลล์ เดอ ลามัวญง (Lamoignon) ได้ถึงแก่กรรม มองซิเออร์บายยี (Bailly) กับ มาตามรูเย (Rouille) จึงเป็นผู้รับรองแทน และได้ให้ชื่อคนไทยที่ 2 นี้ว่า ฌองบัปติสต์ (Jean-Baptiste)

คนที่ 3 ชื่อ อ่วม (Oman) ท่านเซอวาเลียร์ เดอ โชมองต์ กับมาตาม เดอ ลีออนน์ มารดาของ มองซิเออร์ เดอ ลีออนน์ เป็นผู้รับรองให้ชื่อว่า ปอล อาร์ตุส (Paul Artus)

คนที่ 4 ชื่อ ชุ่น (Chun) มองซิเออร์เปเลตตีเยร์ (Pelletier) ที่ปรึกษาของสภาปาลิเมนต์ กับมาตามดาลีกร์ เดอ บัวส์ลันดรี (d'Aligre de Boislandry) มาแทน มาตามดาลีกร์ แม่ยายเป็นผู้รับรอง และให้ชื่อว่า หลุยส์ (Louis)...”

ที่มา: บาทหลวงโลเน, ผู้รวบรวม, จดหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาตั้งครั้งแรก
กรุงศรีอยุธยา, แปลโดย อรุณ อมาตยกุล (นันทบุรี: ศรีปัญญา, 2562), หน้า 276-279.

หลักฐานชิ้นที่ 8

“...พระเจ้าแผ่นดิน [สมเด็จพระนารายณ์ - ผู้วิจัย] ยังโปรดส่งเด็กไปเรียนวิชาและฝึกหัด ขนบธรรมเนียมอย่างฝรั่งเศส 4 คน ...”

...

“...เด็ก ๆ ซึ่งพระเจ้ากรุงสยามส่งไปเรียนวิชายังประเทศฝรั่งเศส ... ให้เรียนวิชาทำน้ำพุ วิชา ก่อสร้าง วิชาช่างเงินช่างทอง และวิชาอย่างอื่นด้วย...”

ที่มา: ประชุมพงศาวดาร เล่ม 19 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 32) (พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2508), หน้า 40, 54-55.

หลักฐานชิ้นที่ 9

ละครจีน (จิว)

“...ละครจีนซึ่งคนสยาม [คนสมัยอยุธยา - ผู้วิจัย] ชอบไปดูกันทั้ง ๆ ที่ฟังไม่รู้เรื่องนั้น พุดตามบท ออกอยู่ในลำคอ...การแต่งตัวของพวกละครจีนก็เหมือนกับที่ผู้เขียนเรื่องราวพรรณนาถึงสภาพการ ในต่างด้าวได้บรรยายไว้แล้วนั้นแล...”

...

ดอกไม้เพลิงที่ดังมาก

“ข้าพเจ้า [มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ - ผู้วิจัย] ไม่เคยเห็นดอกไม้เพลิงที่ไหนจะดีวิเศษเท่าที่พวกจีน ซึ่งอยู่ในประเทศสยาม [กรุงศรีอยุธยา - ผู้วิจัย] ทำขึ้นเลย และชาวจีนเหล่านี้ทำไต่ดังมาก (ให้เรา ชม)...”

ที่มา: มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์, จดหมายเหตุลาลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร (นันทบุรี: ศรีปัญญา, 2548), หน้า 152, 156.

ภาพประกอบหลักฐานชิ้นที่ 9

ภาพโรงจิวสมัยอยุธยาปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังวัดประตูทรงธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา: พันธุ์ทิพย์ ธีระเนตร, เพราะกรุงศรีไม่ได้มีแต่สงคราม เปิดทีละหน้าประวัติศาสตร์อยุธยา
ผู้คน การค้า การเมือง การบันเทิง, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565, เข้าถึงได้จาก

รายการอ้างอิง

กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1. (2505). กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

กรมศิลปากร. (2534). **คำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม: เอกสารจากหอหลวง.** กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

แชรวส, นิโกลาส์. (2561). **ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม.** พิมพ์ครั้งที่ 3.

แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

ประชุมพงศาวดาร เล่ม 19 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 32). (2508). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

พงศาวดารเรื่องฝรั่งเศสกับไทย ตั้งแต่ ค.ศ. 1662 ถึง 1703 (พ.ศ. 2205 ถึง 2246) ใน **ประชุมพงศาวดาร**

เล่ม 15 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 25 - 27). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

พันธุทิพย์ ธีระเนตร. (2561). **เพราะกรุงศรีไม่ได้มีแต่สงคราม เปิดทีละหน้าประวัติศาสตร์อยุธยา**

ผู้คน การค้า การเมือง การบันเทิง, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565, เข้าถึงได้จาก

https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_1051544

ฟาน ฟลิต. (2548). **พรรณนาเรื่องอาณาจักรสยาม. ใน รวมบันทึกประวัติศาสตร์อยุธยาของฟาน ฟลิต**

(วัน วลิต). พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลโดย นันทา วรเนติวงศ์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ลาลูแบร์, มองซิเออร์ เดอ. (2548). **จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม.** แปลโดย

สันต์ ท. โกมลบุตร. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

โลเน, บาทหลวง, ผู้รวบรวม. (2562). **จดหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาตั้งครั้ง**

กรุงศรีอยุธยา. แปลโดย อรุณ อมาตยกุล. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

วรพร ภู่งศ์พันธุ์. (2542). **ความเป็นสังคมนานาชาติของพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16**

ถึง ค.ศ. 1767. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2559). **อโยธยาศรีรามเทพนครบรรพทวารวดี มรดกความทรงจำแห่ง**

สยามประเทศ เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยอิสระประวัติศาสตร์ไทย.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2559). **อยุธยา ศูนย์กลางการค้านานาชาติมีตลาดน้ำ-บก, ในเมือง-นอกเมือง,**

ย่านการผลิต. เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก [https://www.matichon.co.th/](https://www.matichon.co.th/columnists/news_205555)

[columnists/news_205555](https://www.matichon.co.th/columnists/news_205555)

ข้อที่ 2
<p>จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้</p>
<p>2.1) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานชั้นที่ 6 มีลักษณะเป็นอย่างไร (<u>การตีความขั้นต้น*</u>)</p> <p>คำตอบ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2.2) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายจุดประสงค์การเขียนหลักฐานชั้นที่ 7 เป็นจดหมายของมองซิเอร์ตีแบร์ฌ (Tiberge) เขียนถึง มองซิเออร์ชาร์โมต์ (Charmot) ลงวันที่ 17 เดือนเมษายน ค.ศ. 1687 และเนื้อความในจดหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับข้อมูลสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการตีความหลักฐานชั้นที่ 6 ในข้อ 2.1 อย่างไร (<u>การตีความขั้นลึก**</u>)</p> <p>คำตอบ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

นิยามศัพท์สำคัญ

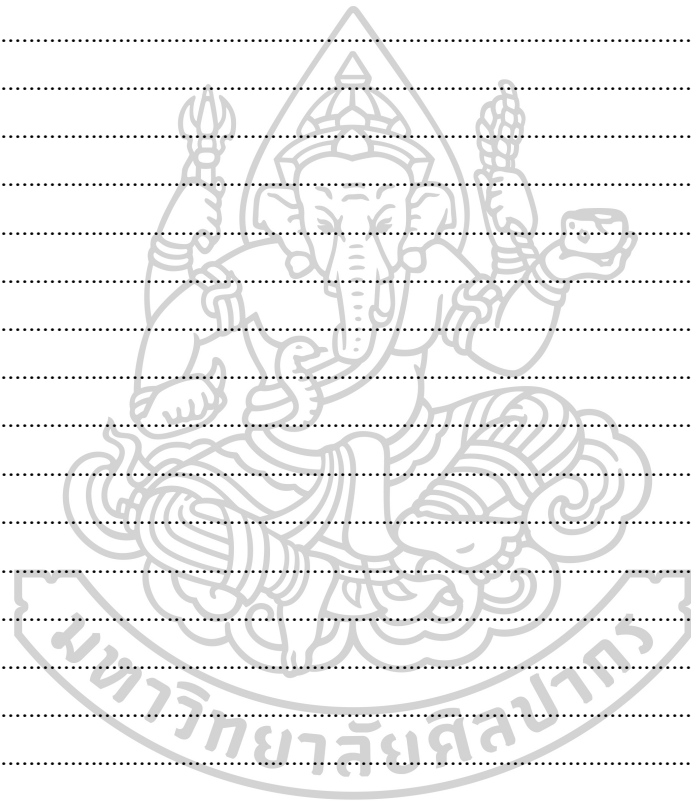
* การตีความขั้นต้น เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายว่า เอกสารหลักฐานชั้นนั้นต้องการสื่อความหมายหรือข้อมูลใด โดยทำการพิจารณาความหมายของคำหรือภาษาที่ปรากฏอย่างตรงไปตรงมาในเอกสารที่ผู้บันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานนั้นใช้

** การตีความขั้นลึก เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจและอธิบายจุดประสงค์ ทศนคติ เจตนารมณ์ของบันทึกหรือผู้สร้างหลักฐานที่ไม่ได้ตั้งใจระบุไว้อย่างตรงไปตรงมา รวมไปถึงข้อมูลใด ๆ ที่แอบแฝงอยู่ในเอกสารหลักฐาน

ข้อที่ 3

สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้กรุงศรีอยุธยาเป็นสังคมนานาชาติอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

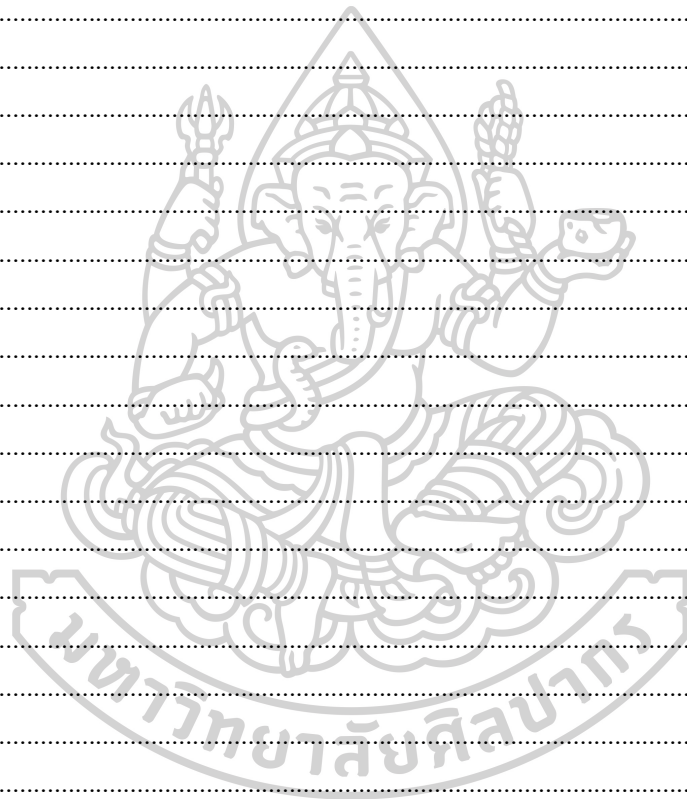

ข้อที่ 4

ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาก่อให้เกิดปรากฏการณ์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

ตารางที่ 22 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้
ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยกระชับ และครอบคลุมข้อสรุปที่เป็นหลักการ โดยทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมตัวชี้วัดและเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
6. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แสดงถึงสิ่งที่มีมุ่งหวังให้เกิดกับนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
7. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.86	นำไปใช้ได้
8. เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยถูกต้องตามหลักวิชาการ	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
9. ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
10. การวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00								

ตารางที่ 23 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้
ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยครบถ้วน เหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยกระชับ และครอบคลุมข้อสรุปที่เป็นหลักการโดยทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมตัวชี้วัดและเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
6. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แสดงถึงสิ่งที่มีแนวโน้มให้เกิดกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.86	นำไปใช้ได้
8. เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยถูกต้องตามหลักวิชาการ	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
9. ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
10. การวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00								

ตารางที่ 24 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้
ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยครบถ้วนเหมาะสม และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2. การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยกระชับและครอบคลุมข้อสรุปที่เป็นหลักการโดยทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน ครอบคลุมตัวชี้วัดและเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับขั้นตอนของกลยุทธ์ SCIM-C	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
6. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แสดงถึงสิ่งที่มีหวังให้เกิดกับนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
7. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.86	นำไปใช้ได้
8. เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยถูกต้องตามหลักวิชาการ	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
9. ข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
10. การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00								

ตารางที่ 25 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศ (การทดสอบก่อนเรียน)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่นำมาใช้ในกรวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
1. สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
2. สามารถนำมาใช้วัดตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 1									0.86
ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา									
คำถามข้อที่ 1 จงระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศ พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้อุทิศสภาพแวดล้อมดังกล่าว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 25 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทัศนคติของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน</p> <p>คำถามข้อที่ 2 จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยาที่สัมพันธ์ไมตรีที่กำหนดยุทธศาสตร์ให้ต่อไปนี้</p> <p>คำถามข้อที่ 2.1 เนื้อหาสาระของจดหมายที่เซอร์วาเลียร์ เดอ โชมองต์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ได้ทูลเกล้าฯ ถวายต่อสมเด็จพระนารายณ์ตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานข้อที่ 5 เป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น)</p> <p>คำถามข้อที่ 2.2 จุดประสงค์หรือเจตนาอันสำคัญของเซอร์วาเลียร์ เดอ โชมองต์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสในการเขียนและทูลเกล้าฯ ถวายจดหมายต่อสมเด็จพระนารายณ์ ตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานข้อที่ 5 คืออะไร (การตีความขั้นลึก)</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา</p> <p>คำถามข้อที่ 3 สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้เกิดการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศได้อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>									
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 25 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
<p>ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น</p> <p>คำถามข้อที่ 4 การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับอาณาจักรสุโขทัยให้อาณาจักรสุโขทัยรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากกรุงศรีอยุธยาที่ส่งผลสืบเนื่องมาถึงสังคมในยุคปัจจุบันอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2							1.00	
ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
<p>1. เกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินทุกตัวชี้วัดกิจกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์</p> <p>2. เกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์</p> <p>3. เกณฑ์การให้คะแนนมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตรวจให้คะแนนของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้จริง</p>	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 3							0.86 – 1.00		
<p>สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00</p>									

ตารางที่ 26 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 1)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่นำมาใช้ในการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
1. สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
2. สามารถนำมาใช้วัดตัวชี้วัดกิจกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อความในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 1									0.86
ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของข้อความแต่ละข้อกับตัวชี้วัดกิจกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาศึกษา									
คำถามข้อที่ 1 จงระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
<p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทัศนคติของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน</p> <p>คำถามข้อที่ 2 จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่¹ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้</p> <p>คำถามข้อที่ 2.1 สภาพทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาในช่วงสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททองตามที่ โยส เซาเติน พ้อคำชาวฮอลันดา ได้บันทึกไว้ในหลักฐานข้อที่ 7 เป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น)</p> <p>คำถามข้อที่ 2.2 การบริหารจัดการเศรษฐกิจผ่านกรมพระคลังสินค้าสมัยอยุธยาในปัจจุบันส่งผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของราชสำนักอยุธยาในช่วงสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททองตามที่ปรากฏข้อมูลจากการตีความและสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นต้นในข้อ 2.1 อย่างไร (การตีความขั้นต้น)</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา</p> <p>คำถามข้อที่ 3 สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้อาณาจักรมีพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2									
ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
1. เกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินทุกตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2									
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00									

ตารางที่ 27 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคม นานาชาติของกรุงศรีอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 2)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่นำมาใช้ในการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์										
1. สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
2. สามารถนำมาใช้วัดตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อคำถามในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 1									0.86	
ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์										
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา										
คำถามข้อที่ 1 จงระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้กรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นสังคมนานาชาติ พร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
<p>รายการประเมิน</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทัศนคติของนักศึกษาตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน</p> <p>คำถามข้อที่ 2 จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดต่อไปนี้</p> <p>คำถามข้อที่ 2.1 จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานชิ้นที่ 6 มีลักษณะเป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น)</p>	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
<p>คำถามข้อที่ 2.2 จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในข้อที่ 1 ให้นักเรียนอธิบายจุดประสงค์การเขียนหลักฐานชิ้นที่ 7 เป็นจดหมายของมองซิเอร์ตีแบร์น (Tiberge) เขียนถึง มองซิเอร์ชาร์โมต์ (Charmot) ลงวันที่ 17 เดือนเมษายน ค.ศ. 1687 และเนื้อความในจดหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับข้อมูลสภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงศรีอยุธยาที่ได้จากการตีความหลักฐานชิ้นที่ 6 ในข้อ 2.1 อย่างไร (การตีความขั้นลึก)</p>									
<p>ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ตามช่วงเวลาการศึกษา</p> <p>คำถามข้อที่ 3 สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้กรุงศรีอยุธยาเป็นสังคมนานาชาติได้อย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง</p>	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น									
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2									
0.86 – 1.00									
ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
1. เกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินทุกตัวบ่งชี้เหตุการณ์ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 3									
0.86 – 1.00									
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00									

ตารางที่ 28 สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ
 สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา (การทดสอบระยะที่ 3)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชิ้นที่นำมาใช้ในการวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
1. สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
2. สามารถนำมาใช้วัดตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อความในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 1									0.86
ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของข้อความแต่ละข้อกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์									
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระบุสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา									
คำถามข้อที่ 1 จงระบุสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการสร้างศรีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาพร้อมอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลสภาพแวดล้อมดังกล่าว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มาตรฐานตามสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้แนวคิดในปัจจุบัน									
คำถ้อยข้อที่ 2 จงตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรคภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
คำถามข้อที่ 2.1 ลักษณะการสร้างที่อยู่อาศัยของผู้คนสมัยอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลอย่างชัดเจนในหลักฐานชิ้นที่ 4 เป็นอย่างไร (การตีความขั้นต้น)									
คำถามข้อที่ 2.2 การสร้างที่อยู่อาศัยของผู้คนสมัยอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชิ้นที่ 4 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาตามที่ปรากฏข้อมูลในหลักฐานชิ้นที่ 1 และ 2 อย่างไร (การตีความขั้นลึก)	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
ตัวบ่งชี้ที่ 3 อธิบายอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาการศึกษา									
คำถามข้อที่ 3 สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรคภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาอย่างไร จงอธิบายและอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
ตัวบ่งชี้ที่ 4 เชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้	
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2										
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 2										
ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง/เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์										
1. เกณฑ์การให้คะแนนความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินทุกตัวบ่งชี้พฤติกรรมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
2. เกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3. เกณฑ์การให้คะแนนมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตรวจให้คะแนนของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ได้จริง	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	นำไปใช้ได้
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านที่ 3										
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรคภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00										
สรุปผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรคภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 – 1.00										

ตารางที่ 29 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตและการค้าระหว่างกรุงศรีอยุธยากับนานาประเทศโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย
1	0.54	0.63	ข้อคำถามที่ 1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.1	0.48	0.59	ข้อคำถามที่ 2.1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.2	0.56	0.52	ข้อคำถามที่ 2.2 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
3	0.48	0.44	ข้อคำถามที่ 3 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
4	0.44	0.59	ข้อคำถามที่ 4 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
<p>ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 แปลความหมายได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้</p>			

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย
1	0.48	0.59	ข้อคำถามที่ 1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.1	0.46	0.48	ข้อคำถามที่ 2.1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.2	0.48	0.59	ข้อคำถามที่ 2.2 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
3	0.44	0.44	ข้อคำถามที่ 3 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
4	0.43	0.56	ข้อคำถามที่ 4 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 1 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 แปลความหมายได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้			

ตารางที่ 31 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงศรีอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย
1	0.57	0.63	ข้อคำถามที่ 1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.1	0.46	0.48	ข้อคำถามที่ 2.1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.2	0.35	0.56	ข้อคำถามที่ 2.2 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับค่อนข้างยากและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
3	0.44	0.67	ข้อคำถามที่ 3 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
4	0.46	0.63	ข้อคำถามที่ 4 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 2 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
<p>ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 แปลความหมายได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้</p>			

ตารางที่ 32 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมสมัยอยุธยาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลความหมาย
1	0.46	0.48	ข้อคำถามที่ 1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.1	0.48	0.59	ข้อคำถามที่ 2.1 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
2.2	0.43	0.63	ข้อคำถามที่ 2.2 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
3	0.46	0.63	ข้อคำถามที่ 3 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
4	0.43	0.56	ข้อคำถามที่ 4 ในแบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับยากพอเหมาะและมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี สรุปได้ว่า ข้อคำถามนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบได้
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 แปลความหมายได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่า แบบวัดความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ฉบับนี้สามารถนำไปใช้ทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้			

ภาคผนวก ฉ

คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 33 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ก่อนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C

เลขที่ นักเรียน	ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์				รวมคะแนน (12 คะแนน)	รวมคะแนนเฉลี่ย (3 คะแนน)
	ตัวบ่งชี้ที่ 1	ตัวบ่งชี้ที่ 2	ตัวบ่งชี้ที่ 3	ตัวบ่งชี้ที่ 4		
1	1	0.5	1	1	3.5	0.88
2	1	0.5	1	1	3.5	0.88
3	1	1	1	1	4	1.00
4	1	1.5	1	2	5.5	1.38
5	1	0.5	2	1	4.5	1.13
6	2	1.5	2	1	6.5	1.63
7	1	1	1	1	4	1.00
8	1	1	1	1	4	1.00
9	1	1.5	1	1	4.5	1.13
10	1	0.5	0	0	1.5	0.38
11	1	1	1	1	4	1.00
12	1	1	1	1	4	1.00
13	1	1	1	1	4	1.00
14	1	0.5	0	0	1.5	0.38
15	1	1.5	1	1	4.5	1.13
16	1	1.5	1	1	4.5	1.13
17	2	1	1	2	6	1.50
18	1	0	1	1	3	0.75
19	1	1.5	1	2	5.5	1.38
20	1	1.5	1	1	4.5	1.13
21	2	0	1	1	4	1.00
22	2	1	1	2	6	1.50
23	1	0	1	0	2	0.50
24	1	1	1	1	4	1.00
25	1	1	1	1	4	1.00
26	1	1	1	1	4	1.00
27	2	1.5	2	2	7.5	1.88
คะแนนเฉลี่ย รายตัวบ่งชี้	1.19	0.94	1.04	1.07	4.24	1.06
S.D.	0.40	0.49	0.44	0.55	1.37	0.34

ตารางที่ 34 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 1 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา)

เลขที่ นักเรียน	ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์				รวมคะแนน (12 คะแนน)	รวมคะแนนเฉลี่ย (3 คะแนน)
	ตัวบ่งชี้ที่ 1	ตัวบ่งชี้ที่ 2	ตัวบ่งชี้ที่ 3	ตัวบ่งชี้ที่ 4		
1	1	1.5	1	2	5.5	1.38
2	1	1	1	1	4	1
3	3	1	2	2	8.5	2.13
4	2	1.5	2	2	7.5	1.88
5	2	2	2	2	8	2
6	2	1.5	2	2	7.5	1.88
7	2	2	1	1	6	1.5
8	2	1	1	1	5	1.25
9	3	1.5	2	2	8.5	2.13
10	1	1	1	1	4.5	1.13
11	2	1	2	1	6	1.5
12	3	2	2	2	9	2.25
13	2	1	1	2	6	1.5
14	1	1	1	2	5	1.25
15	2	1	2	1	6	1.5
16	3	1.5	2	2	8.5	2.13
17	3	1.5	3	2	9.5	2.38
18	2	1	1	1	5	1.25
19	2	1	1	1	5	1.25
20	3	1.5	2	2	8.5	2.13
21	2	1	1	1	5	1.25
22	3	1	2	2	8	2
23	2	1	1	1	5	1.25
24	2	1	2	2	7	1.75
25	3	1	2	2	8.5	2.13
26	3	1	2	2	8.5	2.13
27	3	1	2	2	8.5	2.13
คะแนนเฉลี่ย รายตัวบ่งชี้	2.22	1.33	1.63	1.63	6.82	1.71
S.D.	0.70	0.34	0.57	0.49	1.68	0.42

ตารางที่ 35 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 2 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสมัยอยุธยา)

เลขที่ นักเรียน	ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์				รวมคะแนน (12 คะแนน)	รวมคะแนนเฉลี่ย (3 คะแนน)
	ตัวบ่งชี้ที่ 1	ตัวบ่งชี้ที่ 2	ตัวบ่งชี้ที่ 3	ตัวบ่งชี้ที่ 4		
1	2	2	2	3	9	2.25
2	2	2	2	2	8	2
3	3	2	2	2	9	2.25
4	2	2	2	2	8	2
5	2	2	2	2	8	2
6	2	2	2	2	8	2
7	2	2	2	2	8	2
8	3	2	2	2	9	2.25
9	2	2.5	2	2	8.5	2.13
10	2	2	2	2	8	2
11	3	2.5	3	2	10.5	2.63
12	2	2	3	2	9	2.25
13	2	1.5	3	2	8.5	2.13
14	1	1.5	1	2	5.5	1.38
15	2	2	2	2	8	2
16	2	2	2	2	8	2
17	3	2.5	2	2	9.5	2.38
18	2	2	2	2	8	2
19	2	2	2	2	8	2
20	3	1.5	2	1	7.5	1.88
21	2	1.5	2	2	7.5	1.88
22	3	2.5	3	2	10.5	2.63
23	2	2	1	2	7	1.75
24	2	2.5	2	2	8.5	2.13
25	3	2	3	1	9	2.25
26	3	1.5	2	1	7.5	1.88
27	3	2	2	2	9	2.25
คะแนนเฉลี่ย รายตัวบ่งชี้	2.30	2.00	2.11	1.93	8.34	2.09
S.D.	0.54	0.31	0.51	0.39	1.01	0.25

ตารางที่ 36 คะแนนผลการทดสอบความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C ระยะที่ 3 (แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยา)

เลขที่นักเรียน	ตัวบ่งชี้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์				รวมคะแนน (12 คะแนน)	รวมคะแนนเฉลี่ย (3 คะแนน)
	ตัวบ่งชี้ที่ 1	ตัวบ่งชี้ที่ 2	ตัวบ่งชี้ที่ 3	ตัวบ่งชี้ที่ 4		
1	2	2.5	2	3	9.5	2.38
2	3	2.5	2	2	9.5	2.38
3	3	2	2	3	10	2.5
4	3	2.5	2	3	10.5	2.63
5	2	2	3	2	9	2.25
6	2	2	2	3	9	2.25
7	2	2	3	3	10	2.5
8	3	2	2	2	9	2.25
9	2	2	3	3	10	2.5
10	2	2.5	2	2	8.5	2.13
11	3	3	2	3	11	2.75
12	3	2.5	2	2	9.5	2.38
13	3	2	2	2	9	2.25
14	3	2	2	2	9	2.25
15	2	2	2	2	8	2
16	3	2	2	2	9	2.25
17	3	2.5	2	3	10.5	2.63
18	2	2	2	2	8	2
19	2	2	2	2	8	2
20	2	1	3	2	8	2
21	3	2.5	2	2	9.5	2.38
22	3	2.5	3	2	10.5	2.63
23	2	1	2	2	7	1.75
24	2	2	3	2	9	2.25
25	2	3	2	3	10	2.5
26	2	2	2	2	8	2
27	3	2.5	3	2	10.5	2.63
คะแนนเฉลี่ยรายตัวบ่งชี้	2.48	2.17	2.26	2.33	9.24	2.31
S.D.	0.51	0.46	0.45	0.48	0.99	0.25

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากโปรแกรม SPSS

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรม SPSS เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความเข้าใจ
บริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	posttest_indicator01	2.4815	27	.50918	.09799
	pretest_indicator01	1.1852	27	.39585	.07618
Pair 2	posttest_indicator02	2.1667	27	.45993	.08851
	pretest_indicator02	.9444	27	.48701	.09373
Pair 3	posttest_indicator03	2.2593	27	.44658	.08594
	pretest_indicator03	1.0370	27	.43690	.08408
Pair 4	posttest_indicator04	2.3333	27	.48038	.09245
	pretest_indicator04	1.0741	27	.54954	.10576
Pair 5	posttest_indicator_total	2.3119	27	.24952	.04802
	pretest_indicator_total	1.0626	27	.34244	.06590

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	posttest_indicator01 - pretest_indicator01	1.29630	.54171	.10425	1.08200	1.51059	12.434	26	.000
Pair 2	posttest_indicator02 - pretest_indicator02	1.22222	.66986	.12892	.95723	1.48721	9.481	26	.000
Pair 3	posttest_indicator03 - pretest_indicator03	1.22222	.50637	.09745	1.02191	1.42254	12.542	26	.000
Pair 4	posttest_indicator04 - pretest_indicator04	1.25926	.65590	.12623	.99980	1.51872	9.976	26	.000
Pair 5	posttest_indicator_total - pretest_indicator_total	1.24926	.32242	.06205	1.12172	1.37680	20.133	26	.000

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรม SPSS เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พัฒนาการความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ SCIM-C สูงขึ้น

Within-Subjects Factors

Measure: MEASURE_1

factor1	Dependent Variable
1	test1
2	test2
3	test3

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
test1	1.7059	.42052	27
test2	2.0852	.25253	27
test3	2.3119	.24952	27

Multivariate Tests^a

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
factor1	Pillai's Trace	.743	36.213 ^b	2.000	25.000	.000	.743
	Wilks' Lambda	.257	36.213 ^b	2.000	25.000	.000	.743
	Hotelling's Trace	2.897	36.213 ^b	2.000	25.000	.000	.743
	Roy's Largest Root	2.897	36.213 ^b	2.000	25.000	.000	.743

a. Design: Intercept

Within Subjects Design: factor1

b. Exact statistic

Mauchly's Test of Sphericity^a

Measure: MEASURE_1

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon ^b		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
factor1	.598	12.874	2	.002	.713	.743	.500

Tests the null hypothesis that the error covariance matrix of the orthonormalized transformed dependent variables is proportional to an identity matrix.

a. Design: Intercept

Within Subjects Design: factor1

b. May be used to adjust the degrees of freedom for the averaged tests of significance. Corrected tests are displayed in the Tests of Within-Subjects Effects table.

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
factor1	Sphericity Assumed	5.061	2	2.531	40.476	.000	.609
	Greenhouse-Geisser	5.061	1.426	3.549	40.476	.000	.609
	Huynh-Feldt	5.061	1.485	3.407	40.476	.000	.609
	Lower-bound	5.061	1.000	5.061	40.476	.000	.609
Error (factor1)	Sphericity Assumed	3.251	52	.063			
	Greenhouse-Geisser	3.251	37.077	.088			
	Huynh-Feldt	3.251	38.622	.084			
	Lower-bound	3.251	26.000	.125			

Tests of Within-Subjects Contrasts

Measure: MEASURE_1

Source	factor1	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
factor1	Linear	4.956	1	4.956	61.141	.000	.702
	Quadratic	.105	1	.105	2.383	.135	.084
Error(factor1)	Linear	2.108	26	.081			
	Quadratic	1.143	26	.044			

Tests of Between-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Transformed Variable: Average

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Intercept	335.215	1	335.215	1885.030	.000	.986
Error	4.624	26	.178			

Estimated Marginal Means

1. Grand Mean

Measure: MEASURE_1

Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
		Lower Bound	Upper Bound
2.034	.047	1.938	2.131

2. factor1

Estimates

Measure: MEASURE_1

factor1	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1	1.706	.081	1.540	1.872
2	2.085	.049	1.985	2.185
3	2.312	.048	2.213	2.411

Pairwise Comparisons

Measure: MEASURE_1

(I) factor1	(J) factor1	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-.379 [*]	.079	.000	-.581	-.178
	3	-.606 [*]	.077	.000	-.804	-.408
2	1	.379 [*]	.079	.000	.178	.581
	3	-.227 [*]	.041	.000	-.332	-.121
3	1	.606 [*]	.077	.000	.408	.804
	2	.227 [*]	.041	.000	.121	.332

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the .05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

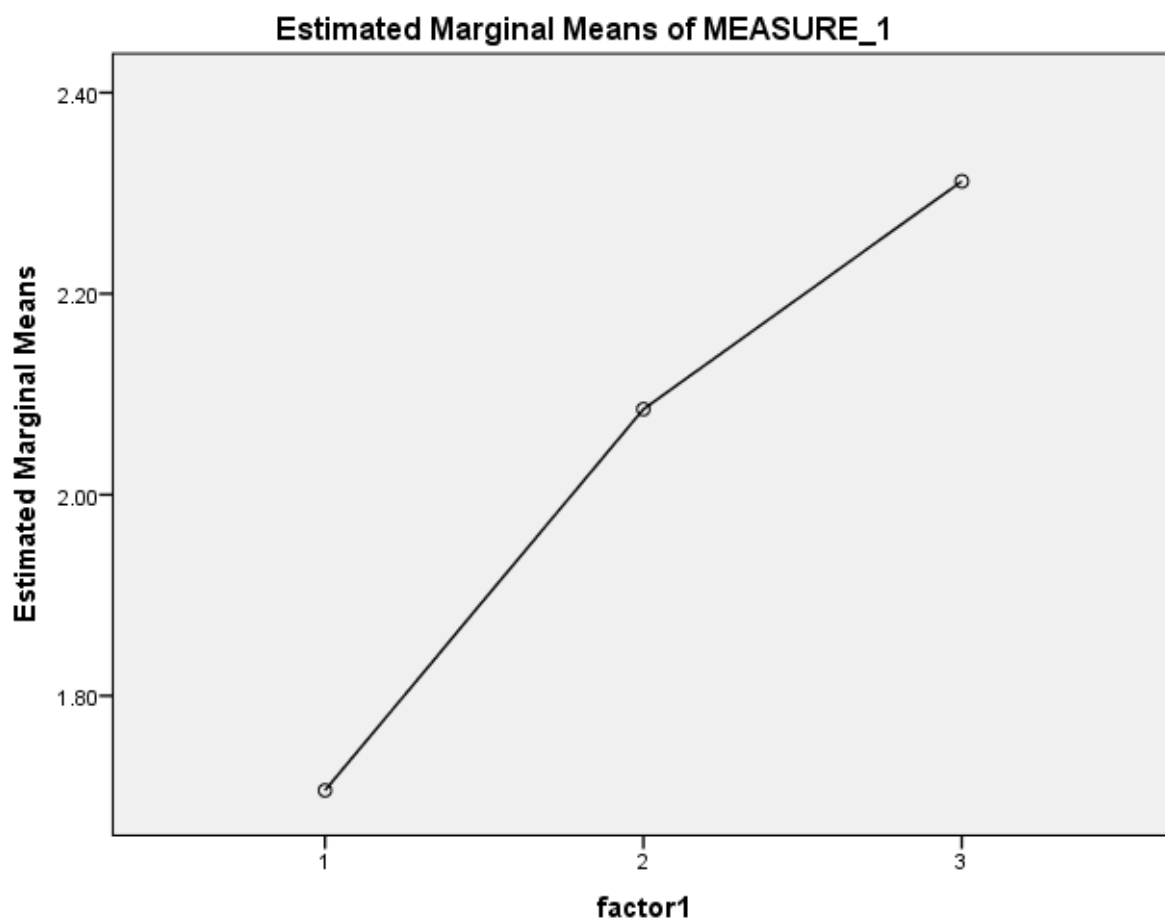
Multivariate Tests

	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Pillai's trace	.743	36.213 ^a	2.000	25.000	.000	.743
Wilks' lambda	.257	36.213 ^a	2.000	25.000	.000	.743
Hotelling's trace	2.897	36.213 ^a	2.000	25.000	.000	.743
Roy's largest root	2.897	36.213 ^a	2.000	25.000	.000	.743

Each F tests the multivariate effect of factor1. These tests are based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

a. Exact statistic

Profile Plots

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 66.0207-018-0900

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): EFFECTS OF USING SCIM-C STRATEGY ON HISTORICAL CONTEXTUALIZATION OF EIGHTH GRADE STUDENTS

ผู้วิจัยหลัก: นายสุทธิพงษ์ โชติธรรมย์

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 29 มีนาคม 2566
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมการเข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ โดยขอให้รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน และรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อโครงการเสร็จสิ้น

(ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ศรีอมรศักดิ์)
ประธานกรรมการวิจัยรวมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COA 66.0331-026

วันที่รับรอง: 31 มีนาคม พ.ศ. 2566

วันหมดอายุ: 30 มีนาคม พ.ศ. 2567

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email : humanethics@su.ac.th

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสุทธิพงษ์ โชติรัมย์
วุฒิการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปีการศึกษา 2554 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม ตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี - ปีการศึกษา 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 1) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม - ปีการศึกษา 2562 เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ผลงานตีพิมพ์	<p>สุทธิพงษ์ โชติรัมย์ และชัยรัตน์ โตศิลา. (2562). “แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์.” วารสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร 41, 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม): 15-26.</p> <p>สุทธิพงษ์ โชติรัมย์ ชัยรัตน์ โตศิลา และศศิพัชร จำปา. (2566). “ผลการใช้กลยุทธ์ SCIM-C ที่มีต่อความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 15, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 321-340.</p>